

MUZEUL LIMBII ROMÂNE

TEXTE DIALECTALE

CULESE DE

EMIL PETROVICI

Profesor la Universitatea din Cluj-Sibiu

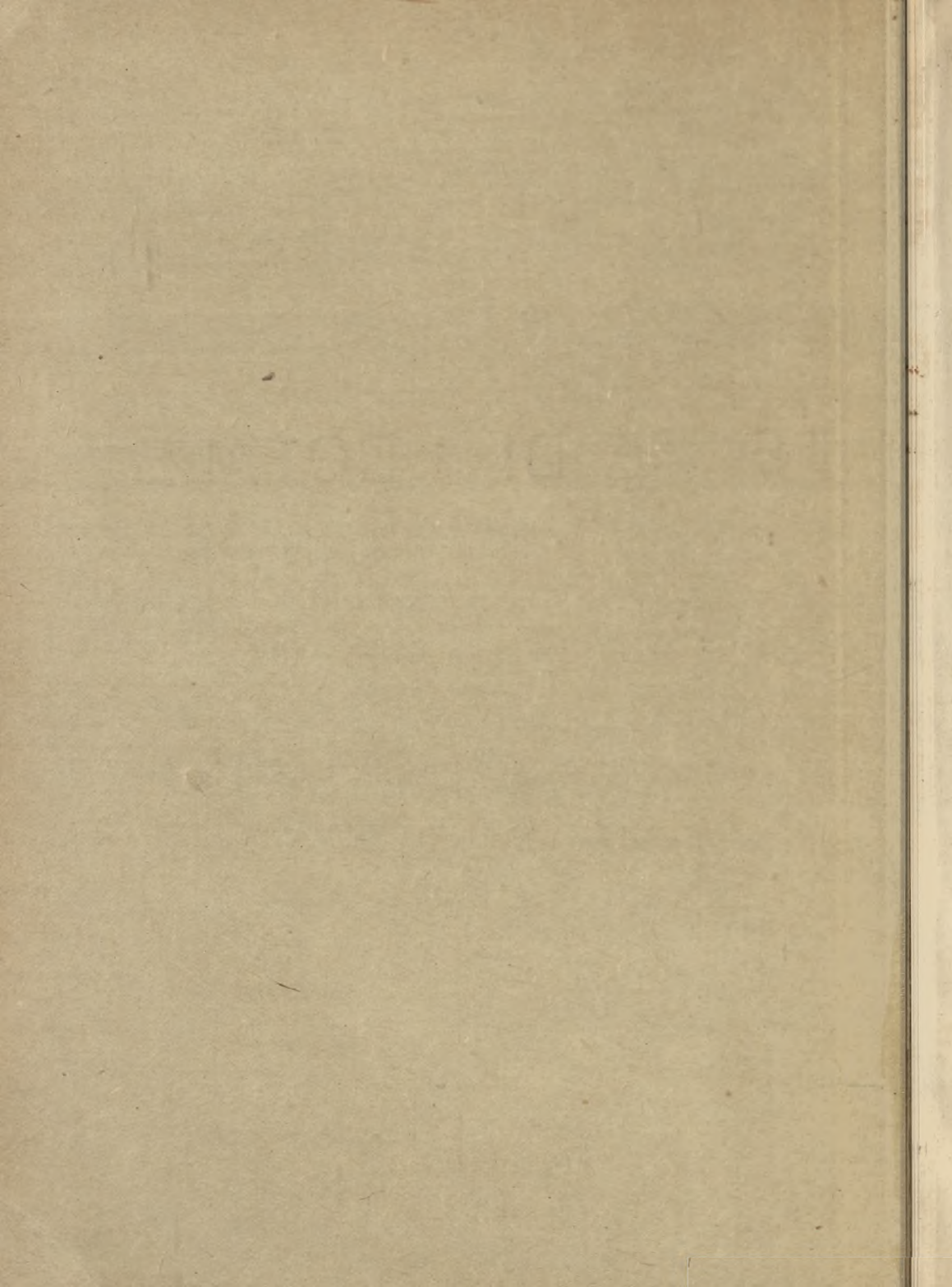
SUPLEMENT LA

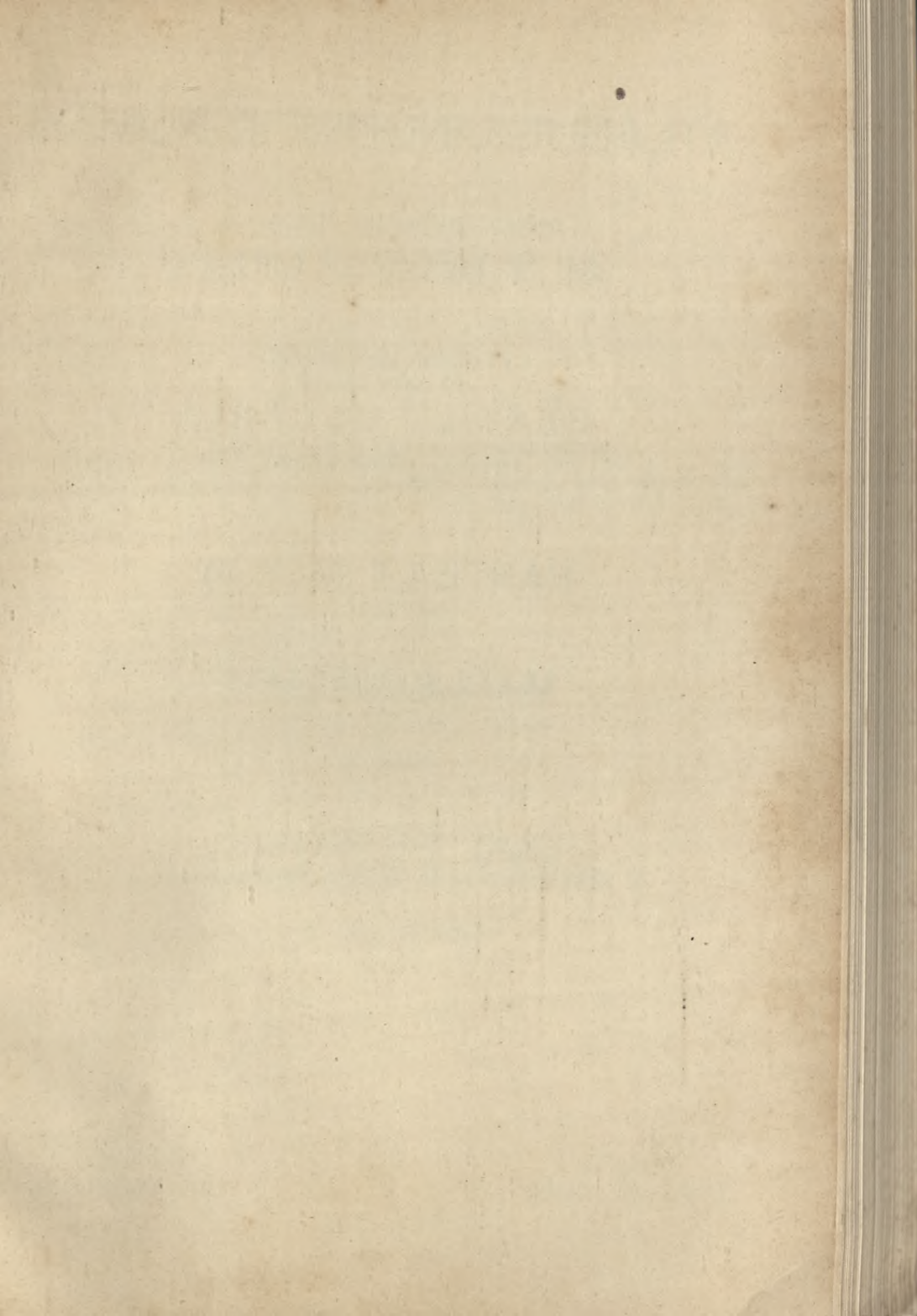
ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN II

(ALRT II)

SIBIU - LEIPZIG

1 9 4 3

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN

PUBLICAT SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL
M. S. REGELUI MIHAI I

DE MUZEUL LIMBII ROMÂNE
SUB CONDUCEREA LUI
SEXTIL PUȘCARIU
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ REGELE FERDINAND I SIBIU
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA II (ALR II)

TEXTE DIALECTALE

CULESE DE

EMIL PETROVICI
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ REGELE FERDINAND I SIBIU

SIBIU
MUZEUL LIMBII ROMÂNE

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ

1 9 4 3

MUZEUL LIMBII ROMÂNE

TEXTE DIALECTALE

CULESE DE

EMIL PETROVICI

Profesor la Universitatea din Cluj-Sibiu

SUPLEMENT LA

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN II

(ALRT II)

SIBIU - LEIPZIG

1 9 4 3

PREFAȚĂ

Meritul volumului de față stă mai ales în transcrierea fonetică. Până acum cred că niciun text dialectal românesc mai lung n'a fost transcris cu atâta migală cum sunt notate textele cuprinse în volumul prezent.¹⁾

Transcrierea e impresionistă, ca în celelalte volume ale Atlasului nostru, adică anchetatorul a notat sunetele graiului după impresia ce i-au făcut, fără ca să fi avut timpul să cerceteze, care a fost articulația exactă a organelor vorbirii în cursul pronunțării și fără a căuta să normalizeze transcrierea.

Și semnele fonetice sunt aceleași. Totuși pentru texte am introdus o inovație: în acest volum întrebuițăm și majuscule acolo unde o cere uzul. Semnele diacritice au fost aplicate literelor mari în același fel ca celor mici, de ex.: $\dot{N} = \acute{n}$, $\dot{S} = \acute{s}$, $\dot{D} = \acute{d}$, $\dot{I} = \acute{i}$, $\dot{E} = \acute{e}$, $\dot{D} = \acute{d}$, $D' = d'$, etc.

Am întrebuițat mult semnul $_$ pentru a arăta că două cuvinte gramaticale formează un singur cuvânt fonetic. Lipsa acestui semn nu însemnează însă că cuvintele au fost pronunțate despărțit unele de altele. Versul *Ș-o rásarít om mǎru-ŋ cóstă* (pag. 58, rând. 8) formează de fapt un singur grup fonetic, fără nicio pauză între cuvinte; semnul $_$ ar trebui deci să lege toate cuvintele gramaticale din vers (liniuța face același serviciu, e însă întrebuițată

¹⁾ Unele texte cuprinse în acest volum din punctele 4 (Jdreia, Iugoslavia) pag. 4—13 și 95 (Scărișoara, jud. Turda), pag. 48—64, au fost publicate, cu transcrierea simplificată, în *Anuarul Arhivei de Folklor*, vol. V și VI.

acolo unde în grafia obișnuită se pune liniuță sau apostrof). Semnul $_$ atrage de fapt atenția cititorului că între sunetul final al unui cuvânt și cel inițial al cuvântului următor s'a produs o acomodare sau o asimilare obișnuită în interiorul cuvântului. Volumul acesta permite cercetătorilor, în mai mare măsură ca celelalte volume ale Atlasului, să facă interesante observații de fonetică sintactică.

De altfel tocmai pentru studiul pe teren al fenomenelor de sintaxă este destinat acest volum. Atlaselor lingvistice li se face de obicei obiecțiunea că prezintă numai cuvinte izolate. E adevărat că uneori dau și fraze, dar acestea sunt obținute prin traducere din limba literară, deci nu sunt formate spontan și, prin urmare, nu oferă în mod absolut un material vrednic de încredere. De aceea inițiatorul și directorul Atlasului Lingvistic Român, D-I Sextil Pușcariu, s'a gândit dela început ca cele două anchete (ALR I și ALR II) să cuprindă și adunarea de texte dialectale.

Pentru ca materialul să fie cât mai comparabil dela un punct la altul, am dat în acest volum mai cu seamă răspunsurile la întrebările relative la folklor, ca de ex.: Ce obiceiuri aveți la Sânziene, la Anul nou, la Crăciun, la naștere, la botez, la mort, etc. După cum era de așteptat, materialul obținut nu prezintă un caracter de comparabilitate asemănător cu acela pe care îl găsim pe hărțile Atlasului. Fenomenele sintactice și stilistice observate în aceste texte nu vor putea fi cartografiate la fel ca fenomenele fonetice, lexicale și morfologice prezentate în celelalte volume ale Atlasului.

În unele localități anchetate, printre informatori s'au găsit buni povestitori dela care am putut aduna texte mai lungi și mai interesante (care n'au fost toate publicate în acest volum, ci sunt păstrate în arhiva Atlasului, la Muzeul Limbii Române, putând fi oricând puse la dispoziția cercetătorilor); în alte părți, subiecții anchetați, excelenți când trebuia să dea informații precise și demne de încredere, dar scurte, despre industria casnică, agricultura, păstorit, etc. și în general despre graiul pe care îl vorbesc, erau foarte sgârșiți la vorbă și de un laconism supărător când li se cerea să povestească ceva mai pe îndelete. De aceea o hartă

întocmită pe baza textelor din acest volum va rămânea în multe locuri albă.

Atlasele nu pot deci înlocui monografiile dialectale care trebuie făcute și de aci înainte cât mai temeinice, urmând o metodă riguroasă și — pe cât se poate — unitară pentru întreg teritoriul unei limbi, intrând în cele mai mici amănunte și prezentând cât mai mult material, mai ales texte.

Multe din aceste texte sunt produse de ale literaturii populare (doine, descânțece, balade, basme, strigături, etc.), deci limba lor prezintă particularități proprii limbilor literare, deosebite de cele ale graiului de toate zilele. Dacă în descântecul de Muma Pădurii dela Isbiceni cetim (pag. 295, rând 34) *a fapt*, nu însemnează că acolo aceasta este forma obișnuită în loc de *a făcut*. Un produs literar popular călătorește dintr'o regiune cu un graiu în altă regiune cu un alt graiu, ducând cu el — mai ales când e vorba de versuri cu caracter magic — forme necunoscute și adeseori neînțelese în mediul cel nou. De aceea multe cuvinte au rămas neexplicate în note, deoarece nici subiectul nu știa ce înțeles au.

Cu toate neajunsurile înșirate mai sus, textele cuprinse în acest volum consitue totuși — pe lângă prezentarea oarecum sinoptică, pe regiuni, a unor fapte de ordin folkloric — o prețioasă completare a materialului obținut din fiecare localitate anchetată. Dacă pe hărțile lingvistice ale Atlasului nostru e fixată imaginea, să zicem „fotografia“ instantanee, nemișcată a graiului din fiecare punct cartografic, atunci prin aceste texte am dat și un scurt „film“ cu imagini mișcătoare pe care putem urmări aceleași graiuri în mers, fiecare cu ritmul și mlădierile sale proprii.

Sibiu, Octomvrie 1943.

EMIL PETROVICI

TRANSCRIEREA FONETICĂ.

Până la apariția volumelor introductive ale Atlasului I și II, prezentăm un tablou succint al semnelor fonetice întrebuințate în transcriere. Semnele le-am grupat în ordine alfabetică și le-am exemplificat cu câte un cuvânt. După semnele egalității am arătat correspondentul cel mai apropiat al semnelor noastre în sistemul de transcriere al Asociațiunii fonetice internaționale (ASSOCIATION PHONÉTIQUE INTERNATIONALE), publicat de D. JONES în LAUTZEICHEN UND IHRE ANWENDUNG IN VERSCHIEDENEN SPRACHGEBIETEN (Berlin, 1928, pp. 18-27).

- ā (ā mijlociu) în muntenescul cap = între a și a.
- ā^o (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: u, o, o, ā) în istro-românul câp = ɔ.
- ā^o (ā posterior) în bănățeanul câp = a.
- āⁱ (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: i, e, e, ā) în bucovineanul pâle 'piele' = æ.
- āⁱ (ā anterior) în munt. steā 'stea' = a. (vocală cu deschizătură mijlocie din seria centrală: ī, ā, ā) în munt. pār = a.
- ā^o (vocala cea mai deschisă din seria centrală: ī, ā, ā, ā) în mold. băr-băt = ɔ.
- āⁱ (vocală cu deschizătură mai mică din seria centrală) în mold. cāsā

'casă' = între a și i.

- b (ocluzivă bilabială fonică) în munt. bun = b.
- c (ocluzivă velară afonică) în munt. corb, întrebuințat numai când e urmat de: ā, ā, ā, ī, o, ö, u, ü sau cons. = k.
- ĉ (africată alveolo-palatală afonică, al cărei element fricativ este un š) în munt. ĉgără = între Ț și Țf.
- ĉ (africată alveolo-palatală, cu nuanță mai palatală) în transilvăneanul ĉur 'ciur' = între Ț și Țf, dar mai aproape de Ț.
- ċ (africată alveolo-palatală afonică, al cărei element fricativ este un š) în băn. frăce 'frate' = Ț.
- č (africată palato-alveolară afonică, al cărei element fricativ este un š) în maramureșanul čăr 'cer' = Țf.
- č^y (africată alveolo-palatală afonică) între ĉ și č = între Ț și Țf, dar mai aproape de Țf.
- d (ocluzivă dentală fonică) în munt. domn = d.
- d^v (ocluzivă dentală fonică puțin palatalizată) în moldovenescul unde 'unde' = între d și d^v.
- d' (ocluzivă palatală fonică) în trans. d'in 'din' = d^v aproape de ʒ.
- đ (africată dentală) în mold. đic 'zic' = dz:

- d' (ocluziva palatală fonică prin excelență) între d' și g' în trans. căde 'cade', d'ăță 'ghiață' = ɟ.
- ḏ (africată alveolo-palatală fonică, al cărei element fricativ este un z, corespunzând afonicei ḑ) în băn. ḏes 'des' = dʒ.
- ḍ (fricativă interdentală fonică) în aromânescul ḍălă 'zară' = ʤ.
- e (vocală anterioară cu deschizătură mijlocie, de nuanță închisă) în munt. vezi 'vezi' = e.
- e (e deschis) în trans. vêde = ε.
- e (e și mai deschis) în buc. vêde 'vede' = între ε și æ.
- e (e mai închis) în mold. vêde = e (mai închis).
- e (e și mai închis) în mold. vêde = între e și i.
- ě (vocală centrală cu nuanță anterioară, între ă și e) în băn. fășě 'face' = între e și a.
- ĕ (ĕ deschis, între ă și e) în trans. așĕ „așa” = între ε și e.
- f (fricativă labio-dentală afonică) în munt. fîn 'fân' = f.
- g (ocluzivă velară fonică, corespunzând afonicei g) în munt. gol = g.
- g' (africată alveolo-palatală fonică, al cărei element fricativ este un ž) în munt. ger 'ger' = între dʒ și dʒʲ.
- ǰ (africată palato-alveolară, al cărei element fricativ este un j, corespunzând afonicei č) în maram. ǰăr 'ger' = dʒ.
- ǰ' (africată alveolo-palatală fonică) între ǰ și ǰ', corespunzând afonicei č = între dʒ și dʒʲ, dar mai aproape de dʒ.
- ǰ (ocluzivă velară fonică palatalizată) în munt. ǰem 'ghem' = ɡʲ.
- ǰ' (variantă grafică al lui ǰ') = ɟʲ.
- ɣ (fricativă velară fonică) în istrorom. ɣură 'gură' = ɣ.
- h (fricativă laringală afonică) în trans. hăjnă 'haină' = h.
- h (fricativă laringală fonică) în trans. hohot 'hohot' = h.
- h' (fricativă palatală afonică) în munt. hir 'fir' = ɕ.
- x (fricativă velară afonică, corespunzând fonicei ɣ) în munt. χăjnă 'haină' = x.
- i (vocală cu deschizătură minimă din seria anterioară) în munt. fir = i.
- i (i deschis) în mold. vêdj 'vede' = ĭ.
- î (vocala cea mai închisă din seria centrală: î, ă, ă, ă) în munt. cînd 'când' = ĭ.
- î (vocala centrală cea mai închisă, cu o nuanță anterioară, între i și î) în băn. rîu 'râu' = ɪ.
- j (fricativă palato-alveolară) în trans. jar 'jar' = ʒ.
- j' (j muiat) în munt. j'ug 'jug' = între ʒ și ʒʲ.
- k (ocluzivă velară afonică identică cu c, întrebuințată înaintea lui e și i) în băn. kip 'chip' = k.
- k' (ocluzivă velară afonică, puțin

- palatalizată) în munt. kip 'chip'
= între *k* și *k*_ʲ.
- k (ocluzivă velară afonică palatalizată, corespunzând fonicei g) în mold. kišor 'picior' = *k*_ʲ.
- l (laterală alveolară) în munt. ăla 'cela' = *l*.
- l' (l puțin palatalizat) în trans. jele 'ele' = *l*_ʲ.
- l' (laterală palatală) în arom. hîl'u 'fiu' = *l*_ʲ.
- l' (laterală velară) în basarabeanul ca' 'cal' = *l*_ʲ.
- m (nazală bilabială) în munt. măsă 'masă' = *m*.
- m (nazală labio-dentală, urmată de f, v) în munt. îmvăt 'învăț' = *m*.
- n (nazală dentală) în munt. mîna 'mână' = *n*.
- n (nazală dentală, puțin palatalizată) în mold. pîni 'pâne' = *n*_ʲ.
- n (nazală palatală) în mold. nel 'miel' = *n*_ʲ.
- n (nazală cu ocluziune incompletă, urmată de constrictive și lichide) în munt. îņsir 'îņsir'.
- n (nazală slăbită, urmată de conso-nantă), în trans. munte 'munte'.
- n (nazală velară urmată de c (*k*), g) în munt. încă „încă” = *n*.
- n sau n̄ (nazală dentală, de durată mai scurtă, vălul palatului necobo-rînd îndeajuns, mai ales pentru n̄) în pronunțarea lui n intervocalic de la Moji: cîni, cîni 'câne'.
- o (vocală posterioară cu deschizătură mijlocie și cu nuanță mai închisă) în munt. pot = *o*.
- o (o deschis) în trans. poțe 'poate' = *o*.
- ö (vocală anterioară labială, cu deschi-zătură mijlocie, cu nuanță închisă) în ungurescul cör 'cerc' = \emptyset .
- p (ocluzivă bilabială afonică) în munt. par = *p*.
- r (vibrantă apicală alveolară) în munt. rar = *r*.
- r̄ (r cu mai multe și mai puternice vibrațiuni) în trans. rîu 'râu'.
- r̄ (r cu și mai multe vibrațiuni) în trans. rău 'râu'.
- o (r uvular) în arom. (la Fărșeroți) gupă 'gură' = *R*.
- o (r uvular, cu mai multe vibrațiuni) în arom. (la Fărșeroți) vępă 'vară'.
- r̄ (r apical cu o singură vibrațiune, foarte slabă) la Moji în cîri 'câne' = *r*.
- r̄ (r palatalizat) în trans. învățător 'învățător' = *r̄*.
- r̄ (r bilabial) în interjecția munt. tp cu care se opresc căii.
- s (fricativă dentală afonică) în munt. sora = *s*.
- ś (fricativă alveolară-palatală muiată, afonică) în băn. fășe 'face' = \emptyset .
- ś (fricativă alveolară-palatală afonică, aproape identică cu ś, dar cu o ar-ticulație puțin posterioară) în mold. făși 'face' = \emptyset .
- ș (fricativă palato-alveolară afonică, corespunzând fonicei j) în mold. și 'și' = *ș*.
- ș̄ (ș pronunțat mai puternic, când im-

presia unui ș mai lung) în mold.

șî 'și'

ș (ș cu nuanță palatală, muiată, corespunzând fonicei j) în munt. așa 'așa' = între ș și ș.

t (ocluzivă dentală afonică) în munt. tătă = t.

t' (ocluzivă dentală afonică, puțin palatalizată) în mold. munt'e = t'.

t' (ocluzivă palatală afonică) în trans. frăte 'frate' = t' aproape de c.

ș (fricativă interdentală afonică, corespunzând fonicei θ) în arom. nășgămă „puțin” = θ.

t' (africată dentală afonică, corespunzând fonicei d) în munt. țin 'țin' = ts.

v (fricativă labio-dentală fonică)

în munt. vără = v.

w (fricativă bilabială fonică) în buc. wom 'om' = w.

u (vocala cea mai închisă din seria posterioară) în munt. bun = u.

ü (vocala cea mai închisă din seria anterioară labială) în ung. fül 'ureche' = y.

y (fricativă palatală fonică, corespunzând fonicei h) în trans. yërme 'vierme' = j (fricativ).

z (fricativă, dentală fonică) în munt. zæ = z.

ž (corespondenta fonică a lui š) în băn. žáná 'geană' = ž.

ž (aproape identică cu ž, dar cu articulație puțin posterioară) în mold. žáná 'geană' = ž.

SEMNE DIACRITICE

~ (deasupra vocalelor) nazalitate:

õ = õ.

ˆ (deasupra vocalelor) semi-nazalitate: õ.

˘ (subt vocale sau consonante fonice) afonie: j, r = j̣, ṛ.

˙ (subt vocale sau consonante fonice) semifonie: ă.

˚ (subt vocale) închidere: e = e˚.

˛ (subt vocale) închidere mai mare: e.

˜ (subt vocale) deschidere: e = e˜.

˝ (subt vocale) deschidere mai mare.

ø = ø.

ˆ (deasupra consonantelor) palatali-

zare: t' = t'.

v (deasupra consonantelor) semipalatalizare: t'.

ˆ (înaintea vocalelor) „coup de glotte”
ˆa = ʔ.

c după ocluzive, arată o explozie mai puternică, în old. pat „pat”.

ˆ (subt consonante) consonanță silabică: ŋ = ŋ.

ˆ (subt vocale) arată că vocala constituie elementul secundar al unui diftong: day = ŷ.

ˆ (subt vocale) arată că vocala care constituie elementul conso-

- nantic al diftongului e închisă, în munt. țgâte.
- e (subt vocale) arată că vocală care constituie elementul consonantic al diftongului e deschisă, în munt. steăya.
- ∩ (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale: trans. tâte.
- ∩ (deasupra unei vocale sau a unui diftong) accentul principal: vêde, țgâte = 'vede'.
- ∩ (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai ales în fraze: nū vrăau.
- ∩ (deasupra unei vocale) accent secundar: sănătate = , sanătate.
- (deasupra unei vocale, lichide sau

fricative) lungime: ō, ṛ.

∩ (rar, deasupra unei vocale) scurtime: ū.

+ (subt o nazală) arată că articulația nazalei nu e completă, ci analoagă constrictivei următoare:

îmvăt = im'vats.

ie^ē, ă^ă, o^o, etc. arată nuanțe vocalice intermediare.

ṣ^ṣ, ṭ^ṭ, ṣ^ṣ, etc. arată nuanțe consonantice intermediare.

i, y, ă, h, etc. (la umărul literei precedente) arată sunete slab perceptibile.

ĭ, ĭ, ĭ, etc. arată perceptibilitate mai slabă.

ĭ, ĭ, ĭ, etc. arată perceptibilitate extrem de slabă.

ALTE SEMNE

- Liniuța se întrebuițează ca în ortografia oficială, cu deosebirea că înlocuește și apostroful, de ex. l-am văzūt, să-ṛvêṭe 'să'n-veṭe'.
- Când subliniem o literă arătăm că n'am greșit și că am auzit bine chiar sunetul care e reprezentat prin litera respectivă. Adeseori am subliniat și o silabă sau chiar un cuvânt întreg, când am vrut să arătăm că, deși forma e neobișnuită, este exact cea pe care am auzit-o dela subiect.
- Pusă subt o literă, o silabă sau

un cuvânt, arată că n'am putut distinge clar sunetele pe care le reproducem.

∩ ∩ Între aceste ghilemele am dat traducerea literară a cuvântului sau a frazei.

[] Între aceste paranteze se dau observații, completări de ale anchetatorului (sau de ale informatorului, dar formulate în limba literară de anchetator).

() Între paranteze obișnuite se pun observațiile, completările date de informatori transcrise fonetic. Explicațiile informatorilor, litera-

rizate, sunt date între ghilemele obișnuite sau între paranteze pătrate când formularea provine dela anchetator.

[!] Arată că cuvântul sau fraza provoacă ilaritate la cei prezenți.

⤵ Leagă două sau mai multe cuvinte care formează un singur grup fonetic: dăcă-i imbrăcăt, uŃ cui Ń inimă (pronunțate de fapt: dăcăi imbrăcăt, uŃ cui Ń inimă):

PRESCURTĂRI

[a] = formă articulată.

[AL] = formă rostită allegro.

bulg. = bulgărește.

[e] Arată că informatorul a ezitat înainte de a da forma pe care o reproducem.

[f] = feminin.

germ. = germană.

jud. = județul.

[κ] = Pus înaintea unui cuvânt arată că informatorul s'a corectat.

[L] = formă rostită lento.

[m] = masculin.

[n] = neutru.

[na] = formă nearticulată.

[p] = plural.

pl. = plasa.

[prez] = timpul prezent.

[pt] = plurale tantum.

[R] = formă recentă.

rus. = rusește.

rut. = rutenește.

[s] = singular.

[σ] Pus înaintea unui cuvânt arată că anchetatorul a sugerat cuvântul.

(S.II) = subiectul al doilea.

sârb. = sârbește.

[subj 3] = prezentul subjonctivului, persoana a 3-a [s].

ung. = ungurește.

TEXTE DIALECTALE

2. PECENIȘCA

pl. Orșova, jud. Severin

CUM ERA SĂ FIE OMORÎT SUBIECTUL DE UN TAUR

5 Ūi-cē, dōmnul'ie, sococāla așā-i đila bic. Io am luvāt bicu
cu supțînēre pe an.

Întimplārea o fost așā : L-ā luvāt đē lanț. Jēl m-o pus, cā-
pū-spināre ș-o plecāt cu mīnē đim_pārjēcē-m_pārjēcē. Io i-am
pus mīna-ntr-un c'orn ș-ajalaltă-ntr-alt c'orn. Pān-cînd
m-o trîncît jos. După āja s-o pus cu pișuđrili pe mīnē. Dăcā
10 nu jeriā alt hōm sā đē-jēl, io jereām mort.

Și cu āja am scāpāt.

[22. VII. 1932]

Ion Golopînța, 72 ani (S.I)

MLĚȘĚ

O culēz' ĩm_pādūre ; āre fluđre gālbina. Atūsa o fās_pāk'ēt,
15 cît puđcē ōmu luvā-n mīnā. Cînd ĩi suđre cald, cē duș līngā āpā,
o uđ pi ja-n āpā și daj cu ja đī p'ētri pānā cînd jāsā spūmā
ālbā, ca cum jāsā đila sāpūn. Āja plācā pi āpā și-ngicē piēșc'ili.
Omuyđrā tot piēșc'ili doj-tri kilomētāri. Orbiēșc'ij đī uđki ; jāsā
sīngur afārā la sēc.

20 [24. VII. 1932]

Nicolājē Golopēnța, 50 āni (S.I)

LEAC PENTRU DURĚREA DE URECHE

Āltu, cînd ĩl duđre urjēk'ili, fāsij o f'ișc'illa đē pīnđā đē in, ūsā
cu sārā, pi ū fus, ca sā vinā ascuțitā la vīr. Atūsa al ascuțit' ĩl
pūnē ĩn urjēk'ie și-i dā f'ōc cu ū_rājpiēlț. Ș-āja scuđcē tōt,
25 duriērija, đin urjēk'ie. Și vinē și cācātu āla đin urjēk'ie tot pi jā-
va āja afārā, cā feșc'illa āja vinē făcūtā ca un tolsēri.

[25. VII. 1932]

Același

IOVÁN IORGOVÁN

Iován Iorgován,
Brăţă de buzdugán

.
Îsătă, Şernă-sătă,

5 S-a-şud glas de fătă,

Că ũ-oj da o briănă de aur!

Şerna ō-sătăt atŭsa : ũel o auđit atŭsa glas de fătă . Atŭsa ũel
o ũciut că-i sora luŭ aja . Atŭsa ũel o călărit călu ũ-o plicăt und-o
audit glăsu . Văđind ũărpili al mără că vre să mŭşă pi sora luŭ,
10 ũel s-o plicăt cu săbia luŭ ũi ũ-a tăjăt cŭc-ung, cŭc-ung .
Atŭs o đis ũărpili :

-Iorgovăně, nu mă tăjă de tŭot ! Dăcă mă taj, ũo oj făsě
mŭscă đ-a mică ũi ũ-oj omorŭ călu tŭău . ũel o đis că :

-Nu mă cēm đ-ăja, că fac fum ũi ũeu călărnă ũi-l ung .

15 ũel atŭs o fužit ũn gaură de zant (sau de piatră) ũi đ-aco-
lŭ jāsă mŭsca mică .

[25. VII. 1932]

Acelaşi

OBICEIURI LA MORT

ũi băgă-n sŭn nŭŭuă bah . Sică trěşě pi la nŭŭuă vămŭ
20 ũ-acolŭ să điscumpără ũel . Atŭs ũi dă un piěpĕin, oglŭndă , o
cărce, să sicăscă acolŭ , să nu şadă pi loc . Dăc-o doohŭt, ũi dă
o tăbăkiěre cu duhăn ũ-o ũcătŭlă de răŭpiělt ũi nŭŭuă đimişc
cu nŭŭuă bah ũn ũelě ũi cu nŭŭuă lumŭn .

Atŭsa o mujěre-l tāmŭně ũăsă săptāmŭn ; să dŭşj-n tuđtă
25 sara la mormŭn cu o uđlă nŭŭuă cu tāmŭně¹⁾ . Cŭ să-mpreŭnă
ũăsă săptāmŭn , spărzě uđla la crŭsa luŭ ũi o fătă curătă aja
trăzě pătruđăs de viědre de apă sau sŭndăs, dŭpă cum ũi uđmu
đi bătrŭn . La triŭ cŭăş, aja să numiěşcě o vădră . Adŭşě, ũn đŭ-
uă văsă đŭn căsa stăpŭnuluŭ, apă đŭla izvŭr . Pŭně o piětrŭsŭcă
30 mică ũ-ŭ fir đŭ jărbă ũn apă ũi đŭşě : Să-ŭ fiŭ lu Đŭrđe o lu
Pău . ũi gázda trăbă să đŭcă : Bodaprŭst .

Atŭsa la ũăsă săptāmŭn să dŭşě o mujěre ũi slobuđde apa:
făsě o lumŭnă de sara crŭşě ũi o-ŭprŭndě la tuđcě pătru că-
pătŭnŭli ũ-o pŭně pi-o jăşkiě đŭ lĕmn ũi-ŭ dă drŭmu pi apa aja
35 đŭ und-o dus fătă ũ-o numiěşcě :

¹⁾ Subiectul x zice : tāmŭně .

-Să-î fiiĕ alûja — cum l-o kîimăt — apa asta ĕe pomână!
Atûs fâta đîşĕ:

-Bodaprost, să-î primjâscă Dumnezău!

Atûs îj đă fiĕci o cîrpă şî-î plăĕşĕĕ un pol sau doj ş-un co-
5 lăc, uđă sau brîndă, orî piĕşĕĕ, dăcă-î ĕe post. Şî cîrg-o tîm-
năt, îj đă o sûtă đĕ lej. Ş-atûs l'j poĕşĕĕ la pomână la şăsă
săptămîn.

[26. VII. 1932]

Acelaşi

GĂZÎ ĐĬ TÛMÎNĂ

10 La Sfîntu Nicolăjĕ, îs trîj pi post, trîj pi slăstă. Pintru vicĕ,
vjĕđ, să ũn, ca să nu tûnĕ nimic întră vicĕ.

[28. VII. 1932]

Flyđrîja Golopĕnĕa, 40 ani (S. IV)

CUM APĂRĂ COPILUL DE DEOCHIU

Îl uđă cu nişĕ pişăĕ — să mă jertăt — ; Îl şkipă. Şică
15 să nu să điuđkĕ:

-Pluj, să nu ĕĕ điuđki!

[28. VII. 1932]

Aceaşi

LA BOTEZ

Gâzda fâşj um prînd pintru năşu şî pintru muđşă. Şî mai
20 vînj şî ĕĕ-un nam.

„Când se întorc dela botez zic”:

-Să trăjâscă şj s-o boĕđăt.

[28. VII. 1932]

(S. II)

CUM SE FAC VOPSELE

25 Fâşĕ đj cuđjă ĕĕ ânin fârbă năgră; đj cuđjă ĕĕ nuc, vîă-
tjĕnĕ; đj cuđjă ĕĕ frâşin, âja jără vîăntă.

Da pûnĕ şî ĕita cojĕă şî ĕita cîrăbĕđj şî ĕita piătră âcră.

[28. VII. 1932]

Acelaşi

CUM SE ROACĂ ȚIGANII

Țigăni cum îs fac crúșe : Cocostâncu còrlu mòrlu vec.

Atúsa dîșe Táta lor al țigănésc :

Óci náșca, dáda cîrța, cândi di șocárja, cândi bucurós, dájě
5 còcănájě, cît májca cě viéđe, pár-ke cě piéđe, cît cě dus, i să
pári mámi cã viñ :

Născătuđri đe Dumhizăy cînd dîșăy Țigăni :

La Sturpán cěl máre cîneręá Dâncu hípótu mjěy, alb ca
pána còrbuluj, đimicã tutún, cu úngili în cýóbă băgá și drácu
10 mi-l luvá. Cîn tutúnu nu s-ajűzě, întuđrșe sîbúcu și-l súzě.

[30. VII. 1932]

Același

DUDULUŐIĚ

Duduluőjě, luőjě !

Dă-ı, Duómně, să pluőjě.

15 [Așa cântă paparudele.]

Și mjěrzě pi lîngă ogăș și lúmja-ı údă.

[30. VII. 1932]

Același

4. ŽDRELO (JDRĚLA)

mlavski srez, moravska banovina, Iugoslavia

20

SĪMPUJĀNĀ

Cuiéžim florı și bujėđ. Flórilı lě allinám la vrátniță, a bujė-
đılı lě dăm la uoj la Sřzòrd ; lě říněm pánă la cîmp la Sřzòrd.
Lě dăm în jarmă (făřină mojěm cu apă) și đă la uoj. Așă-ıe
bině, šicã.

25 [17. IX. 1937]

Pjětra Brkići, 50 ani (S. I)

MÁSA MILOSTĪŠILOR

Šicã a cãlcăt în mása l'or și s-a bolnăvit vómu. Š-adđuá-
ră l-a luvát la Gornác și l-a šecít trij popı și ı-a trecút.

[17. IX. 1937]

Aceeși.

ZMĂU

Să fâsi 4om frumós ca slíca dtm_părjéći pan-aiis [la piept]:
dâla pjépt Țzos ie ca pjéşćilli cu 4ârpi. Zbuără pră sus. Să nâsco-
moñéşćé la fiéći. Să dúsi la fátă, să fâsi zúñi, pă-ı súzi sȚzilli.
5 Fâta-ngâlbineşći-ngâlbineşći-ngâlbineşći ca sâra : ş-pjéřđi să-
nâtâca fátă.

Şciy bábili bujéř. O afúmă pră fátă cu bujéř. Dăcă ári lac,
Ți triéşj, a dăcă n-ári, muári.

[17.IX.1937]

Aceeasi

10

ŞİĐİTYĂŘĚ

N-astriţem múlcj mujéri şı fiéćě, pă fâşě şđđityăřě, pă
cîntă fiéćilli, pă vin mumási la fiéći, pă đic mumási-flóřjri,
pă lásă fiéćilli fúrsilt, pă zúăcă, a mumîñilli t4orc.

Pă cîn_cată mumîñilli : pătru fiéći vin, a Rădmila şı Rúja
15 nú e : s-a mărităt, s-a dúş cu moñiěşi.

Đisjm : s-a mărităt, l-a furăt zúñi pră ala.

[17.IX.1937]

Aceeasi

VRĂJI DE DRAGOSTE

Să duc fiéćilli úñđ-o cosít [flăcăii] măj năjñćj, p-a lu-
20 vát cîta fin, p-a făcút foc la şđđityăře să li vîná zúñi, să li
vojăscă zúñi.

Jaş vîrciñiñilli, pă lě pun ım_bít, pă lě-ıvîrciěşc, pă :
Să vîná zúñi să-ıvîrcăşc-ási la jélli, să nusă dúcă la áłci
fiéćě. Aşă đic fiéćilli.

25

[17.IX.1937]

Aceeasi

OBICEIURI LA NAŞTERE

CȚ să fâşě copilu, púnjm pájě así ũ-s-a făcút jěl, Ț
sóbă. Pă púnem copilu pră pájě, pă cîn triec dug noř, cȚm
vîñě a triilla, cistîñ_câsa, mătuřăm, lăpăđăăm páilj-ál-afără

și pînă kimieșă albă ț' l'egăhăl și pînă copilu. Și pînă lîn-
gă copil un mălăi ș-um par dă apă ș-om fir dă bostjoc ș-o spăc-
mă dă lînă. Și duărmj nuăpca aia așă. Lămba ardi. Așcēptlăm
să vină ursăt hōrili, să-ı ursască la copil: or' să fljē gāzdă, or'
5 să fljē sārāc.

[17. IX. 1937]

Aceeși

DĂSCÎNCÎC DĂ ΘΙΘÓΚΙΥ

S-a đokjāt copilu. Dăscîntă mujērea la copil. ıj stîzē cārbut-
ni-n apă. Băgă apă-ı gūră muma-sa și băgă cārbutni ıı gūră,
10 să să stîngă cārbutni-ı gūră. Udă copilu să-ı treacă dă đidōkijy.
Đișē:

Nu udāj copilu m'ēy,
Numa udāj řămhitūrili.
Copilu m'ēy lu ușurāj,
Să uđască curāt,
15 Ca đila Dumhēđăy lāsāt.

[17. IX. 1937]

Aceeși

VRĂJĂ DĂ MUMA PĂDURI

Mama Đuca: cutruăpi copij d-ăj mis ț' l'ăgăn. Să pînj pră
20 jēl; ıı omuăre.

Dăscîntă bābili dă Mama Đuca, dă Muma Păduri, cu sîșjira.
Đișj-așă:

Fuz đı l'ăgăn!
Fuz đila copil!
25 Că cē tăjāj,
Cu sîșjira cē scrijălāj,
Đila copil cē spomîntāj,
Ihima-ț tăjāj,
Vihili-ț sēcāj,
30 ın mări cē lăpădāj.
Copilu m'ēy să uđască curāt,

Ca dila Dumhędău lăsăt.

Ásta-ı vrájă cînd țîpă, țîpă copilu ș-a-ıgălbînit ca sára. Să-ı
dăscîncę cu sîșșira-ı cătrănu, să-ı trîácă. Șı cătrăna s-o' ăprîndă
lîngă lăgăn, să trîácă fúmu prăstă copil.

5 [17. IX. 1937]

Aceeasi

SPURCĂTU

Cî să țîmflă púlpea la vácă, tu puń oțăt și prau și tămîh. Șı
iaı cuțítu, pă puń cuțítu-n oțăt, pă đis :

Fuź, spurcáci,

10 Blăstămáci!

Nu ıńcîțj,

Nu cuprîndj púlpea văsı!

Cu brițılı cę spińcicáci,

Cu pușkilı cı pușcáci.

15 Fuź, spurcáci, nu țîmflă,

Că cu tămîhı cę tămîháci,

Dîm_púlpea văsı cę mutáci;

Vîńilı la spurcăt sácáci,

Dîm_púlpea văsı-l mutáci,

20 La cîhı-l lăpădáci,

Púlpea văsı dăzțîmfláci.

[17. IX. 1937]

Aceeasi

O RĂSCUCĂJIM VĂCA

ıa luvăt lăpcılı frămăcăturașea. Cătăm un copil ș-o fătă.

25 Făta ș-ăđi la điriaptă, copilu la stînga, a vácă-ntră ieı.

Păj copilu đisı : cúcu, a fătă đisj : răscúcu. Pan dă trıj

yorı. A noj stăm cu túrta ț spinăreș văsı ș-o frıțjım túrta

ț spinăreș văsı. Șı mülzě lăpcı șı đimicăm túrta ăıa șı pu-

ńjım cıta lăpcı pră vácă. Alălalt lăpcı dă ıa fătă șı la copil să

30 mănțj.

Șı luvăń cıta ăpă-ıgălătă ; păj să duc copılı lîngă vácă,

pă Țudăm și copiii și vaca cu apă, dă să-și vină la vacă lăpciții.

[17.IX.1937]

Aceeași

BĂLĂOR

Împiedică vaca și rădică capu la pâlpe și súzj. Și ărpă vî-
5 năt, păj pistrîț, cu alb și cu galbin.

Io l-am vădút îm_pjêșcira lu Gorhác. Am borăvit io cu
stuaăcă.

[17.IX.1937]

Aceeași

MURÓN

10 Aprîndem cătrănu ,pjêcisj, tămînji, sîmbătă sára și marț
sára. Nu măj vinj.

Măntîncă stuaăca, súzi sîžilli la stuaăcă. Stuaăca ódma
muăre; să împlă și muăre.

„Se face cîne, cal, om, oaie”.

15 „Și mortul” să fási murhón. Numa noi aprîndem țuă-
lil'i luș, pră Țurmă nú vinj.

Ocoljêșc gryăpa cu lomănărea și muărj jêl jn mîná, să
nu sâ fácă murhón.

Túpăe prîm_phod, lăbădă s-aj prîm_phod, lăbădă zos.

20 [17.IX.1937]

Aceeași

ȘUMJELȘ

Șcij se-ș sumjel_súmjelș ? Îl vjed da nu-l aȚud.

Fumu.

25 Șcij se-ș sumjel_súmjelș ? Dăla nȚoi pă la vȚoi, tot
câpici dă uoj.

Împrumúcilli.

(Io ț-am dat baň țijjê, a tu mij-ăj intȚors miê.)

[17.IX.1937]

Aceeași

COMORI

Gálbiñ îngropăţ îm pómînt, unď-a borăvit Erina góspođa.
În Clisură, la Setaće, ijestă urmă dă păpúc, znac. Ia a lăsát-ş.
Vruñ cazăn dă bah, dă gálbiñ, îngropăţ la Crusji. Aşá am
5 audít dim batrîn. I-a cătát, àli nú-î află níma.

[17. IX. 1937].

Aceeasi

SEMNE DE BELŞUG

La dúgsprăşj díli năjínca lu Crăsún, dăcă nú plyăjje, jël ie
bun címpu în ánu ásta al şj vîñj-acúma.
10 Al'e dúgsprăşje díli, ála pocăzujesc cum e la címp dă bere-
kjët. Aşá đic aj batrîn.

[18. IX. 1937]

Iúva Simj Pávlovići, 34 ani (S. II)

OBICEIURI LA ARAT ŞI SEMĀNAT

Cĩ scyăćj plúgu, jël fási mujereá dă prîñđ şj cînd a vîñt
15 sîmbrăşu lu j dă să prîndă, jej a pus maláju pră grîndă şj l-a
frînt şj a băyút rákjje. şj a dat ĩ sănătáca címpulu j şj-n a
lu bhoj şj-n a lu sîmbrăş prîñđu-a fála.—

Scyăćje sãmîñtă ; o púnj-n trăstă. Nu dă-n ája đăyjo la
níma nímic, cđ şjca scyăćj sãmîñta. A mîñđi dă.

20 [18. IX. 1937]

Acelaşi

CLĂCĂ

Fásîñ clăcă ; clăs la grîñ şj la fîn. Strîţim la fîn cu yă-
mîñ, cu mujeri, cu copli, cu fjećj, într-o sərbătuyărj.
Le dăam rákjje şj vin.

25 [18. IX. 1937]

Arăzěl Márcovići, 19 ani (S. III)

FURTĂŢ

Măññcă crúşe-n Gorhác, dă să fi je furtăţ. P#ópa le pú-
ñe zavélcá-ñ cap şj-ntrábă :

-Prim¹êșc, pră Dumhêdău și pră Svîci Iovân, să fi¹e fraț
și pră âsta lúme și pră âja ?

Îj mină p¹ôpa să să túsj. Șt-s fraț dă vjecu lor pôtpuno,
ca cînd îs fraț și dă mómă și dă tátă.

5 „Preotul le dă să guste ceva dulce. Nu știe ce.
Cînd cineva e foarte bolnav, atunci i se caută fârtat”.

[19. IX. 1937]

Ana Iánoș Márcović, 50 ani (S. IV)

ÎMBLĂ-N COLJENDRĂ

La Azún ș-fac coljendre, bícj împistricj. Să duc la Azún,
10 sára, prī sât, prī la căș, pă dīsē-η cásă :

-Bună vriejmja. Ómu dīsē :

-Mulțám dumatálj.

Apăj pră úrmă dīsē :

Bună dīya a lu Azún,

15 Dă-ı măj bună a lu Crășún,

Cu mjej și cu purséj

Și cu bje¹ie și cu mîncăre.

[19. IX. 1937]

(S. I)

DIFERITE OBICEIURI

20 [La 1 Martie.] La gúșâ púnim băjër. Și cînd Tîmflúári
prunu măj năjincē, noj-il rúpim și-l púnim pră prun să nu cá-
dă c¹ódru pră l'ită, să nu negrijăscă l'itá la fiécj.—

[După Paști.] Tînim zójili pã la Sîzórd. Nu le bun să
lucrăm, dă vjermj, șică. Măntîncă cucurúdu pră hlvă.—

25 La Sîzórd púnim la Múșâ frúndá dă sálcă, și la vrăchită.
Șic-așá le bihi.—

Sîzórdu : múlzim uóili. Minám uóili đimináta dă nuápój
să páskij. Adúsim uóili, pă le năprórám (múlžē lapcj). Și

dă¹ăn dă pománă și tăjëm uríekili la mjej. Și slăbăđím mjeji-n
30 oj.—

La Múșî dă fraž, dăm fraž dă pománă. Culjéjím dă pră
Vucán.

La M^ub^osⁱ dă pip^ti, fi^lerbi^em pip^ti, p^ă dⁱăm dă pom^ănă, la
o săptămină năjⁱnca lu dⁱpostⁱt. —

Sintuădiri : ūnēm noj dⁱășe dⁱlⁱ. Sintuădiru-al m^ări, p^ă Sfē-
ti Todor. —

5 Z^oja i^epilor, at^us s^ă răt^undi c^uăda la i^epⁱ. —

Mⁱl^edⁱlⁱ p^ărⁱșⁱsⁱmilor : d^uș^o dⁱl^e-ntr-^una. P^ănă-nămnădă^t
lucr^ăăm, a dⁱnămnădă^t în dă s^ără n^u lucr^ăăm, c^ă le s^ărbăt^uri.

Prăznic : ūnēm prăznicu. N^e gostⁱm, f^ășⁱm mⁱn^țcare b^ună,
frⁱșem m^eș^e, p^ur^sēj. P^ăi kⁱem^ăm l^umⁿa c^u pl^osca. Ap^ăi vⁱn^e la
10 prăznic, p^ă șⁱăd^e la ast^ăl, p^ăi p^un^em o pⁱn^e pră ast^ăl șⁱ l^eg^um^e.
Ap^ăi o j^ău pⁱn^a a^șa, p^ă o t^ăj^e-n d^uș^o, p^ă o ț^ucă, p-o p^unⁱ pră
ast^ăl u^ămⁱnⁱ. P^ănă t^ăj^e pⁱn^a, num^ăn^ăre^ă a^rdⁱ la copⁱl în mⁱnă.

P^ă u^ămⁱnⁱ-a^j s⁻a t^ăj^ăt pⁱn^a i^ej j^ău, p^ă bⁱe^u r^ăkⁱl^e p^rintu
s^ăn^ăt^ăț^e. P^rintu s^ăn^ăt^ăț^e dⁱc :

15 - S^ă lⁱ fi^le bⁱn^e.

Ap^ăi n^uma stⁱng num^ăn^ăre^ă, ap^ăi n^uma șⁱăd șⁱ m^ănⁱn^ță.

[20. IX. 1937]

Aceeași

VILVA C^ĂȘI

20 Tu^ătă c^ăș^a a^re vⁱlva i^ej. Vⁱlva a^șa p^ăzⁱăș^ti c^ăș^a, a cⁱș-a
rătă la g^ăzdă, i^e ș^cetă-ⁿc^ăș^a. I^esă-ⁿc^ăș^a lⁱngă foc.

I^el i^e n^ăgră șⁱ g^ura m^ărⁱ șⁱ a^re c^riăstă-ⁿc^ăp. „E ca un
șarpe lung de 1 m.”. Șⁱ cⁱș^a r^ădⁱcă i^el iⁿ-c^uădă șⁱ fi^uăⁿi,
i^el mor copⁱl iⁿ-c^ăș^a la ș^om.

[20. IX. 1937]

Aceeași

SULUMĂZDRA

25 O j^ă sulumăzdra, b^ăba, ș-o slob^uădⁱ la f^ătă-sⁱn dă
trⁱj orⁱ; s^ă-m^uvⁱț^ă s^ă l^uc^ri, s^ă ș^ci^li s^ă l^uc^re tot l^ucru.

[20. IX. 1937]

Aceeași

BUĂLA DIN I^ELI

30

Iⁱ d^ășcⁱn^ăăm dă Milostⁱn^ță :

A plecăt Țómu pră cǎlě,
 Pră cǎrǎțe;
 S-a-ntîhîit cu Milostînce-Țcǎlě.
 Milostînce l-a posîit
 5 Șî l-a plesîit,
 A Țómu ǎla zbîerǎ
 Șî sǎ vǎjta :
 -Milostînce dîn drum, nu-hcîțzi,
 Nu cuprîhđj !
 10 Cǎ cě luvǎj,
 Cu britúța cě tǎjǎj
 Șî cě đimicǎj,
 ÎȚcotǎrisuǎrǎ cě băgǎj,
 Cu catrǎnǎ cě cǎtrǎnǎj,
 15 Cu tǎmîhě cě tǎmîhǎj,
 Crijei-ț tulburǎj,
 Dîsnǎga lu Țómu ǎsta cě luvǎj.
 Jěl sǎ uđǎscǎ curǎt,
 Luminǎt.
 20 S-aj plecǎ dîla úșǎ la úșǎ
 Ca uȚcîhě turbǎt,
 Ca um pȚorc tǎjǎt ?
 Cǎ jo cě luvǎj,
 Cu lopǎta-m foc cě lǎpǎdǎj.
 25 Posîitúřǎ dîsnǎgǎ, dî Milostînce !
 Ađi buǎlǎ,
 Cǎ m-o mînǎt Milostînce sǎ cě iǎu,
 Cu țǎșpe sǎ cě-Țșǎp,
 Cu sǎcúřea sǎ cě crǎșp,
 30 Dîsnǎga lu Țóm sǎ cě iǎu,
 În mǎri sǎ cě lǎbǎd,
 Cu petruǎhě sǎ c-ășǎđ,
 Cu cuțice sǎ cě tokîed,
 Pră Țómu ǎla sǎ-l ușurîed.
 35 A Milostînce
 Mila sǎ-ș întúǎrcǎ,

Lăcu să-î aducă .

Ásta dăscîncec să dăscîntă-n apă cu pănă dă pră drum,
dă yără, picată sîngură, și cu drîgl'iećijîj, cu trij fire dă sálcă, cu
usturój .

5 [20. IX. 1937]

Aceeași

CRĂIȚĂ

Umblă crăjiță, pă zyuăcă și cîntă . Pă noj lă dăm bah și
peškire. Cîntă, șiică :

Vino, plyăjio, vino!
10 Cătră noj vino cu berekjét!
Grîuu să crjăscă
Și să rodăscă,
Grînj
Pănă-m brînj,
15 A cucurúdu
Pănă-m búďă .
Vino, plyăjio, vino!
Iărba să ne crjăscă,
Iărba
20 Pănă-m bərbă .
Oj, plyăjio, oj!

Fićeće fiqăș, cu cućicě . Zyuăcă cu ié'lj-n mîná . Fac cu-
fićilli, șiică, țaca-țac . Pun b'oj și frúnďă vjêrďe . Și-s kićicě
cu frúnďă vjêrďe și-ŋ cosiță ; și cu fire dă cucurúď . Lă u-
25 dăăm cu apă .

[17. IX. 1937]

Aceeași

8. SVETI MIHAJLO (SĪMIJAJ),

alibunarski srez, dunavska banovina, Iugoslavia

CLĂCĂ DĂ GRĪU

30 A dōya zî dă Sîmpjétru fășău clăs . Să dușău cu stjăgur!
ćicě coslj or avút . [Steagul era din] cîrpiě . Álți fășău dî sŭgně

ca un *kip* ^bdă mujere ; pi ia o puñă țîștângă . [Păpușa aceasta se numea] bărijac ; (bărijăși [p]). Ca la nunț .

[28. VIII. 1937]

Iosă Sfêra, 76 ani (S.I)

SĂ FIJË PE VÔJA LU DUMNËZĂU

5 O fhost într-*ũ* sât și n-*ôr* avút p^hôpă . Ș-o fhost um p^hô-
pă fără sat . Și s-o dús la jej *ũ* sat să-l ia dă p^hôpă . Jej or
zis c-așă-l iaj dă p^hôpă , dăcă iel *ti* vrîhnic să ruăzji pe Dum-
nêzău să-i pluăji cî iel trăbă . Și iel o zis că iel *ti* d-*ai*ăia căre
i s-ascultă rugămîntu .

10 Ș-atûsa o vint unu să ruăzê p^he Dumnêzău să pluăji ,
că nu-ș puăci ară locu . Iel o spus — p^hôpa — : Să cê dús acăs,
că cu sigurânt pluăji . Uomu așcâptă pluăji ... , nu măi vihê .
Uomu o vî la p^hôpa și zîșê : As spus că rugăt p^he Dumnêzău să
nê dia pluăji . Ș-atûsa p^hôpa zîșê c-o vint unu *ũ* urma tja , că
15 zîșê *âr*e trif^hôji d-*astr*is și să nu-l pluăji , c-*ala*-i și măi dă
lipsă să nu-l pluăji . Ș-atûsa uomu o zis : Las să fijê pe vója lu
Dumnêzău . Ș-așă o rămăs vórba și astáz : Să fijê pe vója lu
Dumnêzău .

[28. VIII. 1937]

Același .

20

CUM SE SPALĂ LÂNA

Încălzím apă ș-o fásêm fierbîncê și turnăm pi ia . [Lâna
stă în apă] vo d^huă sásuri . Ș-o bécêm cu máju ș-o spalăm
la sájmă .

[31. VIII. 1937]

Pjêrsa Sfêra, 52 ani (S.III)

25

OBICEIURI LA SÎMȚIJĂNĂ

[Culeg flori ,] sîmȚijehê . Fásêm cunún pi la puártă . La tot
nátu cunúna , cîț ni-s în cásă și-m bisărică să fásê cunúnă .

[31. VIII. 1937]

Aceași

SÍMTU

Àpu la Símtu o fost aşá dáćina : că ástáz o fost Símtu
 mişu , Sfíntu Arángiel . Na , or făcút un ćjer cu gríu fişert . Şi
 pe gríu o pús crişće dá miără , stafidě , bombuántă . Şi l-o duz
 5 la bisărică . Ája să kjamă colívă .

Pi-o arcijě o scris m'órţi , cîţ-godě m'orţ o avút jěl şi
 o pus pe colívă . Şi pópa , cînd o ieşít , i-o şeelt pe toţ m'órţi
 şi l-o şerút jertăre díla Dumhezău .

Dupa más-o vint cu cristănúşu ş-o tăjăt colăcu cu plugă-
 10 riu (căre-o foz dá plug) . Colăcu-n dgyă l-o tăjăt .

„Pe colac se punea un peşkirí care rămânea preotului
 precum şi jumătate de colac . Colacul îl întorceau , preotul şi
 plugarul , şi-l sărutau în patru colţuri . Pe urmă îl tăia preotul” .

„După aceasta cei chemaţi , rude , vecini , prietini , stau la
 15 masă ” . Să gostiěsc .

„ Obiceiu a dispărut de vreo 30 de ani ” .

[4 . II . 1937]

Tíma Munteán , 61 ani (S . II)

LA PRIVJÉKÍ

La zăpostitu dá paşćí , sára , fásşem privjékí . Fásşem foc
 20 la socác , fog dá tulěj , pájě , tod la dyăyă - tri c'ăş . Así s-adună
 cînerí , bătrín , fişće , nevjěstă . Să-ncăldăsc şi vorbjěsc , zíc in
 flujjírí , in clănhet ; áltí cîntă , áltí bjau . Ş-aşă-ş petrjěc cam
 pănă după mişeu n'óptí şi incă măi năjinhě . Măi dá dămúlt
 şi pă la zăyă o tínút .

25 Aí bogăt or sc'os másă-socác , así la foc , şi scámni .
 Ş-or b'ěút ş-or petrecút así :

Atúsa , luň đimínăţa , să numjěşće lúna curată . Atúş bă-
 tríní bjau răkijě . Şi nu mîncă , núma bjau , jej dá jej , bătríní .
 S-astríng jej dá jej .

30

[4 . II . 1937]

Acelaşi

PĂPĂRUGĂ

Păpărugă, rугă,
 Ia iej_dă nē údă
 Cu Holcúta nuáyuă
 5 Plinúță dă ruáyuă!
 Spícu cît vojnicu,
 P'ódu pănă-m_p'ódu.
 Dă-m, Duámhē, k'élilē,
 Sá slobozím plóilē (suriéfilē)!
 10 Suriéilē curácj
 P'le lócur vārsácj.

[5. IX. 1937]

(S. III)

27. GLIMBOCA, pl. Caransebeș, jud. Severin

MĂSURATUL LA OI

15 Să măsuğră, cînd vinē ómu la brîngă. Măj intîn vinē
 ómu cu lăpcē măj mult, după iel vinē care-ı cu lăpcē măj
 mic. Așca-z băș'ón.

Stăpîni care au păcurări, ája-z băș'ón, și care n-au
 păcurări, care or dat yóili-m_pázít, ája-z bírcăș. Dar tótodată,
 20 cînd primjēșcē lăpcili, atús și iel ij băș'ón.

Iel dă mîncare la păcurări cît are lăpcē đē căpătăt.
 Cînd o isprăvit lăpcili, vinē áltu după iel, care-ı măj mic ím
 brîngă.

Măsurátu să fas-așá: Să púnē o zumătăcē măsură
 25 ĩsubăr, și băgă țangcu. Și-l scuğcē afără țangcu și-l crestăđă
 pănă ún đe-ı ud. Ș-atúsă băgă măsură și iar băgă țangcu și
 iar crestăđă o crestătúra măj mare úne-ı ud. Și așá pînă
 s-o umplút subăru.

[3. VIII. 1932]

Ióstm Súsú, 59 ani (S. II)

FRĂCĚ DE CRUSĚ

Acu mlē m-o murit frăcili mjēy. Ţi jēy acolō, cîn o fost
frăcili mjēy în grupă, pînă n-a trăzē țărînă pă jēl, jēy ă fost
pă coprșăy, cu pișușrili în grupă, Ţi avjēm uŃ colăc așă [ro-
5 tund] Ţi băgăm o cliușombă cu doi cras în colăc. Ţi jēy în grupă
pă Ţi frăcili -afără. Ţ-o prīs đ-o cliușombă Ţi jēy de alta Ţi,
cîn m-o tras, cîn m-o rădicăt sus, am rupt colăcu-n dușuă
Ţi cliușomba-n dușuă Ţi n-am sărutăt.

Așă să prindē frăcē đē crusē la noi. Ţi jēy la Crășun j-am
10 dus colăc Ţi uŃ cîrnăt đ-ej marī Ţ-o breșirje. Ţi jēl m-o aduz
mijē la Pașc colăc Ţi ușuă — trîșăs de ușuă Ţ-o cîrpă.

[3. VIII. 1932]

Ana Jăncu, 67 ani (S.I)

PĂCĂLĂ

O fost unu Ţi l-o mînat să scuștă kisăliță đin cădă.
15 Pă urmă sică o zberăt ca căpra Ţi ușumu j-o scăpăt șēpu
Ţi s-o dus kisăliță đin cădă.

[3. VIII. 1932]

Aceeși

CREDINȚE, OBICEIURI

„După ce se naște copilul”, Ţi scaldă. Pun lîngă jēl curi,
20 pun ban Ţi tămînhē, o cărdē cu rugășun. Pînă-l boacăđă. —

„În seara a treia după naștere” ursit ușbrili ursăsc.
Mușșă adusē breșirja jej, să fi jē lîngă copil. Atūsă-n nușpca
ăia, a trija sără. —

„Când aduce copilul dela botez”, Ţi băgă pă feriăstă.
25 Ţi primjēșcē măma. Dīsē nănășă:

— Nē primīt ?

— Vă primim, nūma să șciț vorbi, nūma să șciț scrijă,
nūma să șciț sicī.

Ljē pomiēnhē tușcē. —

30 „Ca să apere de deochiu copilul”, Ţi fas-om băjēr la gūșă
Ţi-j pūnhē șī-fruncē. —

Îi puhně sáră-m^plăr, să-ș aducă amincě hăl đě să útă
la jěl să nu-l điuđk^{ie}.

Îi puhně apă rășě cu cîrpa, la cap și la fuđlě ; đěscîntă Ț
ăpă. —

5 Mărțișór : [Se poartă] și la gúșă [fetele], și la mîná
[băieții]. Firjě đě mătásă Țvrîstácě. Sícă să nu lápedě còdru
zmuđla. —

[Joile după Paști.] Țîn vo nuđuă. Tri măi cu sáamá nu
lúcra. Sícă pînă jěs zóilli.

10 Și o viherje ș-o mjécurje [Țin]. Ája sícă să mîncă slástă.
Nu-i bihě să lucrje. —

La Todorúsă puhněm Țug Țvrăniță.

Și sálcă la vícě la grajđ la SȚzórđ. Și cunúnă fásěm pă
găliátă la SȚzórđ, și colác și ban în găliátă, cîn să dúșě
15 stăpínu la uoi să lîě múlgă. Íl mîncă păcuráru colácu. —

Șárpili c^ășî: ála cîn íl omorím muđrie stăpínu c^ășî.
Jěy l-am opărit ș-ăpăi nu l-am măi văđút. So tras Țzíd. —

Solomízdrjě : sícă jěljě pică đȚseri. Jěy fiějčili ; bágă
sîn, ca sã-viějă să făcă f^hormje frumuđsă, puĵ. —

20 Baň ascúș : sícă or văđút că flăcără pă đilě mari. Žuđcă
baň : foc vînáť. —

„În temelia casei ” să puhně cap đě gălínă, tāmîhě, baň,
pray đě púșcă. —

Sîmđîjěhili : strîžěm sîmđîjěhě. Ljě Țîhěm ; fásěm scâl-
25 đă cînd Ți ũ Hom becáq. —

[3. VIII. 1932]

Aceeași

STRIGHÓN

Jěstă la Dhábă. O murit únu și s-o făcút strig^hón
și vîhě și bácě mujérili în cásă un^đ-o fost jěl. Și s-or dus
30 și șándari la mormînt, și l-or đězgrupát și l-or găsit gras
și-róșu în copîrșăy. Ș-or dat cu fursérju, cu cuđrñili, Țfuđl^{ie}.
Și n-o tunát fursérju. Și șándáru o vru să đje cu máju púșci.
Și s-o-ntòrs máju púșci đ-o dat Țșándári.

Și după aia or îmbietăt o mujerie đ-ei đe đescintă ș-or
lăsăt-o sîngură acolo. Aia o dat cu cuțitu ț-fușlije la mort.

Acu n-am măi audît s-o fi. İz vo două săptămîn đe cînd
am audît.

5 [3.VIII.1932]

Aceeași

OBICEIURI LA MORT

Îi pîn-o crușită micuță đe sără ș-ț ljeu prîs ț je. [Se
pune în mîna dreaptă a mortului.] Cîn îl bîgă-ș copîrșău,
10 îl ung cu ũșușrie și cu ljeoșcân. Aia, sică, să nu să făcă strî-
g^oh. Aprînd hêșcê cucurúđ đ-al uscăt și-l bag-acolô în
copîrșău cu jêl, sică să pûtă, jără, să nu să făcă rău.

După șe l-o-ngrupăt, đimihăța, mișrže c-o mujere
đescîntătușrie la mormînt ș-acolô mujerija să đezbracă
pînă-mbrîu și aprîndê fujôr đe cîhăpă đe vără ș-acușlê
15 mormîntu cu jêl aprîs — și lumina đim_mîna. Și cîm-
pljacă nu vorbiêz nimic. Să nu vină nușpca.

[3.VIII.1932]

Aceeași

OBICEIURI LA ANUL NOU

Făta, la Anu n^ou, cî vrie să să măricê, o dîșe álta,
20 lîegătă la #okî, la gard și numără pari-ndărăt pînă la
nușpă. Ș-apă căre cum_vîhê pîru, o mic, o mărje, sic-așă-î
zîhîli, o mărje, o mic. Și, dăcă-î imbrăcăt pîru cu cușjă,
sică-î bogăt. —

Mișrže la vicê-ș-grajđ; đă cu pișoru-m^ou, dăcă-î
25 culcăt. Și đîșe:

- Hăj, jêstim? Și, dăcă nu să scușlă, măj đă odătă
și đîșe:

- Hăj int-ălt an? Și, dăcă nu să scușlă hîs a două
uără, jâr đîșe:

30 - La tri an?

Đă pînă-l scușlă.

[3.VIII.1932]

Aceeași

OBICEIURI LA CRĂCIUN

Copli fac foc đila mjeđu nđópfí cu muzíca. Cíntă, žyócă.
Şi la điyă pljacă, hăj đila şcyglă, pş sat, đila foc. Căpătă pyă-
mjě, colás, mjěřă, nuş. Stríng cu sácu.

5 Aşá lě đísěm: piřărăj. Đíc:

Bună đăya lu Azún,
Că-j bun a lu Crăsún,
Cu mjěj,
Cu pursěj.

10 Şi căre nu lě dă, sícă:

Cícě cúně pă cásă,
Atita spurcăsúně fljě pă măsă.

[3. VIII. 1932]

Acceaşi

SORTI LA JOCURILE DE COPII

15

Una ryóta,
Sóboruyóta,
Sólomíta,
Potopíta,
Cájla

20

Cămprija,
Văru Vlásu, cúrpănu,
Curpeníta, zdrávița.

25

Úhi rđoj,
Cívirkoj,
Cívirița,
Cđótcorița,
Zdrávița,
Lěy.

30

Úna ljěca,
Şíndoljěca,
Şíndocána,

5
 Porumbăna,
 Cûngu,
 Mûngu,
 Dăla,
 Păla,
 Jêdina,
 Pjêdina,
 Tîț,
 Cur pistrîț.

10 [3. VIII. 1932]

Acceași

CÂNTECUL MELCULUI

15
 Mjêlc, codomjêlc,
 Scyôcê apă đturjêki
 Și cê du la fintîhêlê
 Și bjê apă đintă jêlê!

[3. VIII. 1932]

Acceași

PĂPĂRÛJË

„Când e secetă ” fac păpărûjê.
 „Cântă ”:

20
 Plujê, Duomhê, plujê!
 Locu să să mujê.
 Pă o vâlje săcă,
 Apa să să făcă.
 Pă o vâlje lûngă,
 25
 Apa să s-azûngă.
 Spicu cît vojîicu,
 Rôbdu pîna-m_pôdu.
 Pă uh-o dat cu plûgu,
 Să miargă ca ûntu.
 30
 Și pă uh-o dat cu grăpa,
 Să tuôrhê cu gălîata!

[3. VIII. 1932]

Acceași

29. SECĂȘENI, pl. Dravița, jud. Caraș

CUM SE FACE MĂLAIUL SUBT ȚEST

- Mai întîn am șîrnút fehîna. Ș-atûs am pus sârj. Ș-atûs am pus un cauc-două dă ápe reșj. Ș-atûsa am pus ápe fiártê.
- 5 Ș-atûsa l-am frămîntát cu fekelêtu pene cînd l-am fecút gros sã-l pos astrîzj cu mîhîli. Ș-atûsa l-am frămîntát cu mîhîli pene l-am astrîs la ũ loc : l-ã fecút bobolóc. Ș-atûs am pus fehîná prã lopári, ș-atûs am luot meláju și l-am pus prã lopári și l-am turcît. Ș-atûsa l-am ũs cu ápe și cu fehîne dă grîu.
- 10 Atûs am rîhîit vátrea ; am mețurát-o ș-atûs am aruncát cîta fehîne sã ved o-i ársã vátrea, o nu. Ș-atûs am aruncát meláju ; j-am dat dă perjêcj, ca sã mískj cîta meláju. Atûs am pus țestú prã jêl ; ș-atûs am pus jégju prã țest și naocól dă jêl.

15 [1.VII. 1932]

Ána Grîvu, 43 ani (S.X)

SĂ NU SĂ ĐIYĂKÎE COPILU

- Îj súflă prăstă cap sã nu sã điyăkîe .
Fásj bájjri, dă prîngunój, dă rôșu, dă gálbêñ, dă vijerđj. Ș-atûsa cîta kicã ja dîng cap díla párca đirjãptã ș-o
- 20 prîndj cu cîta sárã, ca sã nu sã pjárdã ; ș-o prînd-atûs dă firilj-ála. Ș-atûs dăscîntã :

- Điđiyókju năcurat,
Dú-cj dîncătrău ăj pljecát !
Điđiyókju pěrêșit,
25 Dú-cj dîncătrău ăj vihîit !
Cã jo m-am aflát,
Cu súflitu c-ã súflát,
Cu skipîfî c-ã skipát,
Îm pêmînt c-am bégát,
30 Cu pisuárilli c-ang cãlcát,
Díla copil c-ã jăpádát,
Sã rămîná copilu curát,

Luminát,
 Ca dă măica lui fetát,
 Ca dă moșújică scaldát,
 Ca dă Dumníđáđu lăsát.
 5 Iac, Măică Merije,
 Lu copilu ásta să-ı flij!

Báijru ála atúś să lıágă la copil la gúșă și-l puártă
 nuóuă dílj și lápădă úndj să dăspárt drúmurli.

[1. VII. 1932]

Mergerine Stóicu, 58 ani (S.I)

10

DĂSCÍNTĂ DĂ BÚBĚ

Dăscíntă dă búbĚ la márvĚ și la 4om cu cíta ráklıj.
 [Trebue] trij piéhı zburáci dă prá găilın, trij buj dă
 tămínı, ș-atúśa trij firı díla métură. Ș-atúśa díś așá :

15

Fuz, búbĚ mică,

BúbĚ mări,

BúbĚ cájáscă,

BúbĚ bojáscă,

BúbĚ mujırıáscă,

BúbĚ omínáscă,

20

BúbĚ dă nuóăđă și nuóă dă fiéluř,

Nú íflá,

Nu gıfá,

Nu pośı,

Nu strıchı,

25

Că jo m-am aflát,

Cu súflıtu ă suflát,

Cu ráklıjĚ m-am-bátát,

Cu piéhıli-am ímpánát,

Cu tămína am atămínát,

30

Cu ápĚ curățıtuári ă spĚlát,

Cu súflıtu lı-am suflát :

Am méturát búbillı,

Am méturát ráśélıli,

Am mețurat ametaľili,
 Dî_fățã,
 Dîm_mățã,
 Dî_jîgãrițã,
 5 Dî_lopșcițã,
 Dîncrîji_cãpuluț,
 Dî_zgîrsu_nãsuluț,
 Dî_fîeři,
 Dîm_pucêři,
 10 Dîn_tuãci_înkîjeturițli!
 Lac, Mãicã_Meřiie,
 Lu_mãrva_ãsta_sã-ı_flii!

[1. VII. 1932]

Aceeãși

MUMA CÔDRULUI

15 Iar dãscîntã, la prag, cu sãcûrja și cu trii bîcișeľi, dã
 alún, aprîsã cîta și cu trii iêșkiț cãrj sãr dîla sãcûrj, pûșã
 cîta ũșuãrj prã jêľi. Șî prã prag zos pus um_ban; și úșã
 dãșkișã la cãsã. Șî bãjãtu sã șãdã cu cûru prã prag și vrî-
 jituãrja sã ja sãcûrja prã mînã și iêșkiili și bîcilli-m_mînã,
 20 aprîsã.

Șî sã đicã :

Fuț, Muma C#ódruluț,
 Cu Pãza C#ódruluț,
 Cu M#óșu C#ódruluț,
 25 Cu Copli C#ódruluț
 Șî cu Fjêcilli C#ódruluț
 Surluãșã,
 Urbuãșã,
 Pjêcîcê,
 30 Urîcê!
 Șî v-aț îfocãt,
 Șî v-aț tulburãt,
 La fãta ãja (la bãjãtu ãla) în crîji_cãpuluț,

- În zgrîrsu năsului ?
 Că io m-am aflăt,
 Căpu cu săcurja v-am tăjăt,
 Mînilî v-ă zgăjît,
 5 Pîsûârîlî v-am plozît,
 Cu lumină v-am ars.
 Nu-s trij tăşûn,
 Numa-s trij cărbûn.
 Îm pişşceră dă piătră v-am izbit,
 10 Undj vojnic cal nu călărijşćj,
 Fătă mării cosîţă nu-mplicşćj,
 Njvastă nu curvărjşćj.
 V-am dat pişşćin,
 V-am dat unt.
 15 La nõuă sâr oj viñi
 Şi prau şi pûlbjri v-oi făşj.
 Ş-atûşa ja băjātu dă pră prag şi-ñkîdi uşa ş-o-ñcûñj
 şi dş mîrijş cu săcûrjă-uşă şi dîşj :
- 20 Hălje,
 Buduhălje,
 Pus,
 Năpûs,
 Năñocitûră
 Cu năprăcitûră,
 25 Şj c-aj tulburăt
 În criji căpului,
 Î zgrîrsu năsului,
 Îm mişertli obrázului,
 În cap,
 30 Dûpă cap,
 Îm mîñ,
 În vîñ,
 În fierle-
 Mpućjertj,
 35 În tuăcş-ñkîejeturjşli ?

Lac, Măică Merișe,
Lu băiatu ăsta să-î flîe!

Ăsta dăscîncîe îj la copii, dăcă plîng, dăcă nu d'orm
nuăpca. Să dăscîntă o săptămîna în tuată sara, dă simbețe
5 pē simbețe, or_dă marț pēne marț.

[1.VII.1932]

Aceeasi

FRĂȚI DĂ CRUȘI

Sē vorbesc că să să fákē fraț dă crúșj doj țș, o tri, o pá-
tru. S-astîng la duminica cînăra — cî să púnj lúna — și-ș
10 jay o crúșj de pite și o libră — acúma ũ lēu. Tájj lēuu în trij
o-m pátru, dúpe cîț ts jej. Dar nu-l tájj jej, îș jay tátē dă
crúșj. Tătă-su dăspárcj lēuu. Ș-atúsa tot nátu prindj dă
crúsa ája, dē pite, și tática prindj díla mijlócú lu crúșj. Ș-atú-
sa toț trağ dă crúșj ș-o rup. Ș-atúsa đic acólo că:

15 — Jo fi-s frăcj pēne la muărcj, tu să-ț fi frăcj pēne la
muărcj.

Đic așa dă trii ori.

Crúsa ája o mențcă și lēuu -l puártă la jej.

Jes la suărj, fac lucrú ăsta.

20

[3.VII.1932]

(S. II)

OBICEIURI

[La naștere.] Íl ja [pe copil] și-l bágă sup_cupt*óri, să
flîj blînd ca cupt*óriu, să nu șclîj să plîngă.

Sē duc dúpe scaldē la rîu mujerîli, s-adúcă ápe
25 díla rîu. Ș-atús pră drum odînesc în trii — pátru locurî,
ca să nu făcă atîța an copii mujereș.

Atúsa adúc acásă [apa] și-ncăldăsc ápa și-l scaldă
pr-al mic. Dar ũ scaldă púnj un_gálben dă štš, o dă đășj
o d-aj dă dbyăđăš. Ș-atúsă duc ș-adúc flor tot d-ál'i fru-
30 muásă și pun ũ scaldē. Ș-atúsa pun scrisóri; púnj, dăke-
fáte, împistritúri, să-î flîj drag să lucrj, dăke-î copil, să-î

flii drag să sicăscă .Și flórilii l'i púhji , ca să flii bejátu frumós
și drăgostós la tuată lúmja .—

Ursítórl'i ursăsc . A trilla sáră [după naștere] , cîm_u vin
ursítórl'i , atúsa fac túrtă de pite . Ș-atúsa pun tri kiț dă flori
5 și tri l'ei și pun trii cucurúđ , o l'ingură noue cu unt or cu
untúrá . Ș-atúsa púhji trii fell'i dă túcuri și púhji un cájir dă
per , ș-atús briju lu moșúică la cári bocăđă bejátu . Și ála
șăd dă sára pene đimináța la căpu lu copil . Și đimináța l'i
dă la fáta cári fásj túrta . Dar ája fáta-ı slóbodă să fácă
10 túrta cári-ı trejesc perinți .—

Pene copilu să dúsj la bisérike [să-l boteze] , dáke-ı
copil , máme-sa sicéșcj acasă , ca să-ı flii drag dă cáci .
Ș-atúsa dáke-ı fáte , atús máme-sa să spalé acasă , să
périjj , ímpistrijéșcj cíta , să-ı flii lu fáte drag de lúcu .—

15 [La mort .] Íl kicésc , pun rákíj-ı ntr-o újăgă d-ál'i mis
și ája ı-o púhji-n săcrih la mort . Ș-atúsa đísj :

—Pétru—o Ion , cum l-o kimá — ieș popcít cu o bukijj
de rékijj să ci dus la Veređlij . Ca să nu vină acasă stríg^hón ,
să să dúcă la Veređlij stríg^hón .

20 Rad súvánu — răsátúr dă prá súván — l'-astríng la
ú loc și jaju tri gur dă ápe și pun ápa-n răsátúril-ála .
Ș-atús cu đéđitu al mic mjestăcă și tot đísj :

— Dă nou uori jo cí mjestăc cu đéđitu al mic , tu să cí
fas nimic .

25 Ies în trii sár la mormínt , dupe sj l-or íngropát , cu
uála cu lumină și-l afúme-ndărát : ja díla písúarı . prá stín-
ga . Ș-atúsa cînd vin díla mormínt napój acasă , nu să újtă
napój , híș nu vorbjéșcj cu hími .

Dacă-ı fáta o-ı fíșór , íj púhji práporj la cap .

30 [3.VII.1932]

Aceași

FAC PRĂ SÚDINĂ^E

Să ducla ríu [fetele] nuápca ímpijé'l'i cu săcúria și acóló
tájj o sálcă d-ál'e suptíri . Și d-acóló nu-ı slóbod să să újci

napóji . Ája nu şciy şj dîc acolo . Şicã nu tãji sãlca , numa
tãji sũdina , sã-î vinã sũdina : fisõru cãrj j-a fi rinduítã dã
berbãt .

[3 . VII . 1932]

Aceeasi

5

CUM SE SPALĂ LÂNA

Sã pũnj ãpe cãlde prã ja în albãj . Ş-atũsa o lesẽm sã
sã muãjij ũsas ş-o fricãm cu mĩhĩli . Ş-atũsa o dũşim la rîy
ş-o lĩmpidĩm în ãpe rẽşj .

Usũcu il lepedẽm . Ūhĩli fac şivĩt în usũc . Lyom şivĩt
10 dĩa grjcc . Usũcu vinj strãcurãt . Ş-atũsa vinj încãldĩt pu-
tĩn , aşã cit sã poţ tĩhã mĩna-n jẽl . Ş-atũsa puñ şivĩt tĩ jẽl .
Şĩ sã sã muãjij şivĩtu . Ş-atũsa sã pun mõtkĩli pĩntru şũ-
be , pĩntru şũãrjş . Sã fac vinãcj .

[4 . VII . 1932]

Aceeasi

15

DODOLÒ!

Sã- vèlujij- m_bhoz . [Cãntã :]

Peperũgã , rũgã ,

Vinã dã hĩ ùdã ,

C-o gãlãtã d-ãpã ,

20

Prãstã vãlã sãcã

Mãj mul_sã sã fãcã .

[7 . VII . 1932]

(S.I)

36. GHILAD, pl. Ciacova, jud. Timiș-Torontal

CÂNTECE

5 *Bosîi*oc dupră cārarijē,
 Sămănat dă fātă mārjē
 Și culjēs d-ū zūhē-alēs
 Și purtāt d-um blăstămāt.
 *Bosîi*yāsē, nu cē cyāsē!
 --Dar dă sē să nu mă c'oc,
 Că mă ja fjēcē la zoc
 10 Și copli-m pālăriē
 Și mă puārtă pră curvijē.

15 *Frūn*đă vijēđē dă costrică
 *Primă*văra -i nuāpca mică,
 Nu-i dă dus la ibomhică,
 Până lūna lū Brumārī,
 C-atūsī-s noptīli mārī,
 Dor cu [dormi cu] nājca cītu-ț plāsē
 Și tot dīyă nū să fāsē.

20 *Strīng*ū-frīngu-m pjērinā,
 Că gīndēsc că-i nāna mja.
 Āpu, nājcă, gūră dūlsē,
 Dīla cīhē nu m-aj dūsē.
 Sīhē n-arijē drag ũ lūmjē,
 N-arijē la popā sē spūhē.
 25 Morī, mīndrō, să mor și jēy,
 Să hē-ņgruāpiē pōpa tjēy,
 Să hē-ņgruāpiē lā o crūsē,
 C-o foz drāgostă maj dūlsē!
 Mor, mīndrō, să mor și jēy,
 30 Să hē-ņgruāpiē pōpa tjēy,
 Să hē-ņgruāpiē într-o gruāpă,
 C-o foz drāgostă curātă!

Frundă vijerde . Lăsă, lăsă,
 Niș dîncurvă nu fas căsă .
 Frundă vijerde . Las să flijă,
 Niș dîncurvă nu-ı moștjă .

5

D-aș șci cînta jo ca cūcu,
 N-aș mjerzē vară la lūcru,
 Și m-aș fāsē hājnhē sūrjē,
 M-aș dușē larnă-m pādūrjē
 Ș-aș sușī jo hōki ruātă,
 Să-vād nājca cū să puātă :

10

-Dă c-ı pūrta, nājcă, blnhē,
 Oj veñi și jēy la cînhē.
 Dă c-ı pūrta, nājcă, rājy,
 M-oj dușē cu, Dúmnhēđjēy .

15

Cît cu pășu m-ām pășît,
 Altă nājcă m-aș gășît,
 Și mai mîndră, sūptîrjă,
 Nu ca cînhē o cătjă,
 Și mai mîndră, sprîșenătă,
 Nu ca cînhē-o blăstămătă .

20

[5. VIII. 1930]

Vikientă Șeca, 80 ani (S.I)

BABA JĚVDOKIA

Baba JĚvdokia o mînat nōra la apă curgătuărjē să spiē-
 lē lînă ; dîh hāgră s-o făcă albă . Ș-atūsa nōra o gășît vi-
 25 oriēlē ș-o pus viorjēl'ēl'ē ajīsa-η cōs la bātă . Șî dîn lîna hā-
 gră n-ō putūt să făcă albă . Cînd o v'ehit acăsă, Bāba JĚvdok-
 ia o vādūt viorjēl'ēl'ē la nōra-η cōs la bātă ; s-o mirāt
 cînd o vādūt viorjēl'ēl'ē, că trābă să mjārgă cu c'āprilī la
 pășunāt . Ia nū s-o mai ujtāt la lînă . O đis :

30

-Āj, c-o veñit primāvāra, c-or țflorit viorjēl'ili .

Jūcē s-o luāt cu c'āprilī la pășunāt . N-o mai intrābāt
 pră nōră dă lînă himic . Atūsa ș-o luāt păcl'il'ē și s-o dus cu

c'ăprili.

Vriemilë dă mărțișór: acúș pluăjě, acúș n'îzě. Cî s-o
udăt păcl'ija d-asupra, o lăpădăt-o; o rămăs cu ajalăltă. Și cînd
o venit suărili, o cîntăt dă bucurijě: la-la-la-la. Cînd o venit
5 n'óra, s-o tînguit, o făcút: Tų, Tų, Tų. Pă s-o gollit dă t'ócě țuă-
lili ș-o și murit. Și la n'óra n-ó măj venit. Găta.

Dă l-aj bătrîn [a auzit]. Ásta să đîsě și-n lăptă, la vro
nuntă; „când s'a bucurat și când s'a tînguit”.

[6.VIII. 1930]

Adám Iěrja, 78 ani (S.II)

10

CĂJI LU SÎMTUĂĐĚR

Țăptămîna mărjě, marț, atúsa țin căji lu SîmtuăđĚr.
FjěcîlĚ-ălě mari să duc la ștălóg, la caj, cu uókî-ŋkîș și să
prind dă cyăda cälului; trag la *obráz și đic:—TųăđĚrjě,
SîntuăđĚrjě, dă-m kika căpulùj cá și cyăda cälulùj, dă gryă
15 să ca și bîrna și dă lúngă ca prăjîna!

Atúsa dau pog'ăs dă pomănă Ț s'îsta căilor, ca să fiĚ
sănătós.

[6.VIII. 1930]

Același

D-A POPÍCU

20 Iěrá popícu, cu un căpăt supțîrjě și cu únu bator#óg.
Áltu iěrá sfredělít; cînd đedám Ț jěl, flujerá. Íl puňám pră
dácică (ũ lĚmn lung cam dă tri miétrî). La căpātu ĩej puňám
un búsumjě say o piătră, ca să stja măj nălt. Ș-acoló iěrá
o scîlbă (o scobitúra). Popícu-l puňám cu vírvu al supțîrjě-
25 sus și cu al gros Ț zos. Cînd aj dat Ț jěl, c-aj dat năpòj
cam dă pătru paș. Atús odătă c-aj izbít cătră jěl ca
dĚ fúgă și aj dat cu zburătúra, dĚ zvirlicě, nu đim mîná.
Atúsa s-o dūs pănă la sîng'ăs-șazđ'ăs dă paș. Acoló
ăja căre-or f#ost îŋ cîmp or avút căt-un țol đinăncě la
30 pjěpt dă l-o sprijonít, că cu mîna nú l-o putút prindě. Cu
ț#olu. Ála l-o prîs. Atús ája toț or viĚhit acás la bătătúra đîŋ.

cîmp și ajelălăț s-or dus în cîmp. Și n-or vîehit din cîmp
până nu l-o prîs unu.

[6.VIII.1930]

Același

OBICEIURI

5 [A treia seară după naștere], ț_săra dă ursit*ori, țînă
lumănăria aprîsă t*otă nyăpca și pûhē o pogăsē. Ursăsc
[ursitoarele]. —

[La mort.] Pûhē bah în mîna. Aruncă bah în gryăpă:
ți dăscumpără gryăpa, dac-o fost altu-ngropat, țî plăcēșcē
10 ălûja l*ocu. [Banii din mână trebue] la vămî, cînd mjêrzē
súflētu să ajbă, să nu fliē cu mîna gylă.

[Femeia] mjêrzē cu străjta cu covriț la gryăpă,
nyôuă covriț și nyôuă lumănări suptîri. Și ăl dă-șepjē
gryăpa căpătă străjta frumyăsă, scumpă. „Covrigii țî îm-
15 parte la copii” prăstă gryăpă. —

Sîmđijana. Pûhēm cunună dă sîmđijēhē „pe casă”. —

[În temelia casei se pune] tămînē și căt-un cap dă
puj o dă păsără, ca să n-ajbă đavolu pučêrjē. „Despre
cel ce moare primul într'o casă nouă se zice”: o plăcît că-
20 să. —

La Flurij țî scaldă dúpră fl*ori pră copli. Băgă fl*o-
rili-n apă. Să fliē sănăt*oș ca fl*orilē. —

[7.VIII.1930]

Săvițeta Miyoc, 34 ani (S.III)

FRÎNTURI DE LIMBĂ

25 Păpucărju pyăcē păpuși păpuși păpucărjî, dar pă-
pucărjta nū pyăcē păpuși păpuși păpucărjuluț. —

Călcă căpra pră pjătră, crjēpă pjătră-m_pătru
crjēpjē căpu c_ăpri, cum o crjēpăt pjătra-m_pătru. —

Vînturaj vară mălaj. Dudulungă lungă-m_pungă,
30 izbriș pila-m_piyă.

Dă mûlcē yori júcē.

[7.VIII.1930]

(S.I)

CÎND ÎMBLĂ CU DODOLÔJ

Hoj cu dodoluăjĕ !
 Iĕj dă nĕ pluăjĕ
 Cu *olcúța ruđuă
 5 S-o umplĕm dă ruđuă !
 Hoj cu dodolôj !
 Spicu cît vojnicu,
 Rôduĭ pînă pôduĭ !
 Hoj cu dodolôj !
 10 Pră vâlĭa l'isă !...
 Să nĕ daj gâzdă o țîră c'l'isă !

[7.VIII.1930]

(S.I)

Dodoluăjĕ , luăjĕ ,
 Lăsă , Duăm nĕ , pluăjĕ ,
 15 Grîĭu să criăscă ,
 Cucurúđu să să măriăscă !
 Spicu cît vojnicu ,
 Rôduĭ până -m p'ôdu !

[7.VIII.1930]

(S.II)

20

47. VĂLCANI, pl. Sânnicolaul-Mare,
 jud. Timiș-Torontal

CUM S'A FĂCUT SATUL

Am auđit așa : Că cînd s-o făcút sátu , ásta o f'ost
 să să făcă la Vizărza , úndĕ-ĭ Vizărza . Șî bătrîni n-or pri-
 25 mit acolo sátu , núma aĭis , că o f'ost locu bun pîntru măr-
 vă , c-or avút mărvă . Șî-ășá acúma cíneri căre-s acúma
 dr'ăcujĕ p-aj bătrîn , c-or fost proșc că n-or primit aco-
 ló , că acolo-ĭ pămîntu bun , núm-or vihit aĭisa și acúma
 nu-ĭ binĕ , că cînd pluăjĕ-l năcă . Mai năjincĕ ĭeráyu la noj
 30 ríturi ; nu să sãmăná măcar úndĕ . Acúma ĭeĭ , áșca mai

cîneri, or spart rîturili, țâlîhîli și l'ê sãmănă. Și acuma, cînd plușîjê,
l'ê hácă și l'ê pârîjê nău acuma. Și n-or cređút cînd or đîs aj bătîrîn
că să nu spargă țâlîhîli, c-acolô hácă cînd plușîjê.

[1.X.1934]

Sofroniê Rôșu, 72 ani (S.I)

5

OBICEIURI

[La plug.] Cî scocâm plûgu mai năjîncê, atûs am prîs
câji și n-am pus sê trábă-ŋ cosîjê. Și atûsa n-am sujît ŋ cosîjê.
Ș-atûsa găzdărița uômuluș o pus floc, așa zîsêm, ŋ tãmîhîță
și tãmîjê păstă floc. Și atûs o dat dă trii uorê ruătă la cosîjê
10 și n-o dășkis puărta. Și atûs am đîs:

— Duămîhê-azûtă-hê și hê dă, Duămîhê, rîod și sãnătacê și
nôuă și la mărva

Cîneri. ășca nu mai đîc.—

[La secerat.] Făsê cunúnă greblătúârja cînd i' gata
15 grîu dă țâjât. Și atûs o adúsêm acăsă și o púnâm ŋ cap cînd
am azûs acăsê.

Ș-atûsa cînd am azûs acăs, mujêrea cãre-o fost acăs
o jeshît cu cãnata cu apă năjîncă nuăștră ș-o țîpát apă dîŋ cã-
nătă pã cunúnă ŋ cap la mîhê, la cãre-o fost cunúna-ŋ cap,
20 ș-o đîs:

— Să djê Dumhêđău ploj, să răsără grîu la tuămîhê!

[2.X.1934]

Același

IARBA FIËRI

Am audît că să dășkiđê fiêrîli dă ja, dac' o puñ la
25 fiêrîli dila pișuârîli cãilor. Că mai năjîncê hê dusâm cu câji
ŋ cîmp și l-am pus la cãj la pișuãre fiêrîli, ca să nu puătă
l'ôtri să-j dășpiêđîsî, să-j fúrîe. Și dac'-or pus iarba fiêri,
s-or dășkis fiêrîli și-ășă or putút lótri să dúcă câji.

[Iarba fiêrii, ar fi ca trifoiul, dar cu patru frunze]

30

[2.X.1934]

Același

OBICEIURI, CREDINȚE

- La Sîmđițîeⁿă, aduc sîmđițîeⁿă după hólđe. Făsê cunúnă la cart căre au vas și pun în fîerîeșc. Așă-î blîe pîntru mărve...
 [Când aduce copilul dela botez] căre vrîa să trăjîască,
 5 sîcă-l bágă pă fîerjîstă, să trăjîască. —
 [În temelia casei] púně o olcúță n^hôuă și grîu, m^hord, cu-
 curúđ; dă năr^hóc. —
 Pă căre sã-sîžě cu șîărpili pă pięl'ja guálă la șîăl'ie,
 nu-l dor șîăl'ili.

10 [3 X. 1934]

Liěna Șcěfan, 60 ani (S.II)

FRAZ_DĂ CRÚȘI

- Dacă sora miăă o murit ș-atúș jo mă dăspárt dă cătă
 ja ș-atúša mă fac sora cu dumhátă.
 Ně dúsēm cu colăcu únu la áltu. Jo viŋja dumhátă la
 15 Crăsún, dumhátă viŋ la miŋě la Pașci.
 Până nu-l îngruăpă pă m^hort, atúša un ban îl tájě-ŋ
 d^hôuă. Și făsê doj colăcúť micúť. Și jumătácě dă ban pú-
 ně la uŋ_colác și jumătácě la alălált. Ș-atúša frățî căre
 sã-ntîmpină únu cu áltu să țúcă păstă prag și împăr-
 20 țăsc colășî.
 Tăt fátă cu fisór să fac fraz_dă crúșî. Și jo am
 frácě dă crúșî.
 Nu să mărită sora dă crúsě după frácili dă crúșî.

[12 .XI. 1937]

Ileăna Zomboreăn, 64 ani (S.IV)

25

URSÎTORILI

- Ursăsc la copil. Atúša făsê o țîră pogășîță,
 ș-um_ban ș-o brășîră ș-o luminúță ș-o lîngură și
 cînerî cu apă púně acolo pă măsă. Ș-atúša đimi-
 náța apa ája o púně-scăldă și bānu, pogășîța, lumina,
 30 lîngura, tot, dă la uŋ_copil d-ăj mișî.
 [12 .XI. 1937]

Aceeasi

CUM SE DĂ MĂRUL MIRESEI

Să înfăleşc, să tomhesc.

„La câteva zile după ce s'au tocmit” atúsa dá
măru. Să duc părinţi zúneluj şi zúnilje la mireá-
5 să cu măru: pogásě şi măr şi bań pá pogásě. Atú-
sa sína şi zúacă şi mai dăscintă cícě kúna:

Suăcră máre,

Puále n-áte.

Şi i-o fásě nõru-sá,

10 Şi i-o fásě puále noj

Ş-o purtá şápćě hěvoj.

Suăcră máre, puále n-tri,
Dă mîhě dá n-aj măi fi!

[12. XI. 1937]

Aceeaşi

15

OBICEIURI LA MORT

„O femeie duce” o uală cu apă ş-o străiţă cu nşuă
colăcut, vămjeri, şi nuşuă luminúţă aşá-mplecícě şi
cít-õ jhěu în tătă luminúţa ş-o şcěrgurá. Ş-atúsa cînd
îj gáta dá acoperit mşortu cu pámînt, atúsa mujereá
20 ája cu uála le tuárnă şi să spálă pá mîh. Ş-atúsa
cu şcěrgura ája să şcěrzě pá mîh. Ş-atúsa străiţa o
dá la càre-õ-şěpút gruápa şi la únu dînr-ăjalált dîá
şcěrgura şi la únu uála. Şi pá vămjeri-ş-impărţáşćě
la uámin şi la copij.

25

[12. XI. 1937]

Aceeaşi

SÍMTU

O ţînú Símtu. Îj práznic la Símt. Fásě pománă. O
pus pománă la Símt.

Pîná la amházáţ o fost pománă şi dîla amházáţ o
30 fóz gostîjě. „Cel ce venia zicea”: Sfîntu práznic să vă fljě

intr-o mișcă dă șasuri!

Săra fășău veșernă. Cema veșni la șină, la veșernă.

[12. XI. 1937]

Acceași

CÂNTEC DE LEAGĂN

5

Vină, șcúcă,
Dă mi-l cúlcă !
Și tu, s'ómn,
Dă mi-l ad'órmí !
Și tu, piéșcě,
Mări-l criéșcě !

10

[12. XI. 1937]

Acceași

53. PECICA, pl. Pecica, jud. Arad

CUM A VINDECAT SUBIECTUL DOUĂ CAPRE

Am ieșit cu uăile afără dî sat ș-am ajūs la rãmpã.

15 Și iacă dómnu feneç vině cãlã mině-ncóç și zícě :

— Stăi, móșul'e, stăi !

Da jo, fiîn ca păstóri, m-am spãrijet, c-av'ēm vo dō-
uă sùt'e dă uăi. Treçãm păstã rãmpã. Ș-atúnca zíc :

Stăi, Dómnul'e, o țírã, să bat uăile.

20

Atúnca le-am bătút. Zíc :

— C-aveț cu mině ? Zícě :

— Úitã cě am cu dumhětã, zícě. Zícě :

— Úitã am acólo dōuă cápre și, zícě, nú pot să
úmbre, cã le dor piçórele. Sã fac bñhě să vij și să
25 vez dă ijele, cã, zícě, duçórá cůva ștíi, cěva, buçla
lor. Zíc :

— Cě-ı cu ijele ? Zícě :

— Le dor piçórele. Zíc :

— Hai, să vidēm !

30

Cínd ajung acólo, úmbłã cáprele așã-jěnúnt.

— Ia ujtă, zicē, cum umb^hlă! Zic:

— Văd. Numa, zic, is legă^htē la pic^hore și nu ști^hu cē-i,
dăcă nu văd cum ii acolo. Zic:

— Lăsă-mă să le dăz^hlég.

5 — Nū, zicē, că dōmn^hu cūjmit o legăt acolo, zicē cātă
minē. Zic:

— C-o legăt? Zicē:

— Păm^hint gālban cu oțăt o legăt. Și zicē:

— Mă tēm să umb^hlu acolo. Atūncă zic:

10 — Dōmn^hule, dăcă nū mă leș să dăz^hlég, atūncă jo nu
pot să ști^hu cē-i acolo, dăcă nu văd.

Ș-atūncă m-am dus cu uăile mai dăp^hărtē p^hină-ntr-a
dō^hua zi. Atūncă m-o văzūt și jără m-o tēmăt să văd.
Jo am spus:

15 — Așă, dăcă mă leș să le dăz^hlég, mă duc, dăcă
nū mă leș, nū mă duc. Zicē:

— Hăida!

Jēle tăt așă să t^hir^hia^hu pă jănūnț. Și așă m-am
dus p^hină acolo și am zis:

20 — Dōmn^hule, lăsă-mă să le dăz^hlég.

Ș-ăpu m-o lăsăt. Și le-an dăz^hlegăt și an găsīt
acolo o motōșcă dă păm^hint gālban cu oțăt. Atūncă ă
zis:

— Acūma, dōmn^hule, ii dăstūl. Ș^hti^hu cē baj a^h, că,
25 zic, n-o trăbūit alc păm^hint cu oțăt nūm-o trăbūit und^hiile
tăj^hētē. Zic:

— Vez cīt is und^hiile dă mari? și zic:

— Acūma jo răspūnd, acūma văd cē-i.

Ș-am tăj^hēt und^hiile, mă rog, și le-an curătīt fru-
30 mōs și ă slobozīt căprele să meărgă și n-ar mai
avūt nīc um baj. S-o dus cīt colō și s-o scuturăt și
să ujtă la minē. Ș-atūncă dōmn^hu fēnec o făcūt așă:

— Tī, pă jēl ii cūjmit? Lăsă că dau jo luj plătă!

CÂNELE DELA OI

Domnu vămăș o viiit dăla Tórna și jo am păscút uă-
ile pingă drúmu Tórni. Și cinile mîeș s-o dus cătă jël. Și
jël dăloc o scos răvorvêru, să-l púștê. Și jo ă strigát:

5 —Dómnule, nu-l pușcă, că-j cinê scump! jël o zís:

—Cum îi scump ? Zíc :

—Așă-j scump că m-abátê uăile mai mult dăcít cînc-
șásă bojtári. Atúnc dómnu șăf o zís:

—Vriău să văd. Atúnc jo dăloc am zís:

10 —Cădet! — cătă cinê. Vină la minê! Dú-tê ș-abátê uăile
năpói d-acólo!

Dăloc s-o luat cinile și s-o dus. Ș-atúnc jo l-am oprít
cînd jêrá la jumátátê călea, că mereș pă lăturea căre
n-o trăbuit, ș-am zís:

15 —Dă-tê la driăpta!

Și cinile s-o dat. Și dómnu vămăș o stat și s-o
ujtát. Ș-atúnc cinile o vint cu uăile. O vint, o vint, o
vint cidva dăráb ș-o jêșít d-o lăture dă uăi și s-o uj-
tát la minê ce-j mai spun. Că jël o știút că trábă

20 să-j mai spun cêva. Jo j-am dat sãmn:

—Mai abáti-lîê!

Atúnc iar o jêșít și s-o ujtát. Atúnc am zís:

—Dăstul.

Am răđicát brîncă. Și dómnu vămăș o zís:

25 —Înc-așă n-ă vázút cinê.

[12. XII. 1931]

Același

OBICEIU LA NAȘTERE

Îl scaldă și-l îfășliê. Púnê mătură lîngă jël
ș-un cutít și tãmliê. Să nu s-aprópiê cêla rău
30 să-l stricê.

[13. XII. 1931]

Același

BLĂGĂ

Blăj [p]. Or văzút c-or răsărit bănj nōpta cîndva. O sărit foc afară, la Crăcūn și la Pașt.

[13. XII. 1931]

Același

5

OBICEIURI

„În temelia casei se pune un ou sau un pui ” să să plăfăscă căsa cu pūju. —

„Când se naște copilul ” îl înkină cătă Dumhézó:

— T-am înkinát.

10

Și-j púně nūme.

LA SÍZIIÉNÉ

Făcēm o cunúnă dī sīziiéně. Púnēm acolo flori în tăt típu și o acățăm la căsă.

[14. XII. 1931]

Florița Drágoș, 47 ani (S. IV)

15

CUM SE SPALĂ LÂNA

O púnem în cúbăr ș-atúnca púnem apă căldă pă ie ș-o lăsăm ũ jumătă dá cas pă ie. Ș-atúnca mērem la Múráș ș-o bălēm cu măju ș-o spalăm : o blotorim.

[14. XII. 1931]

Aceași

20

D-A CÔRĂ GA

D-a clōța cu pūji. Jocul de-a puia gaia ? Húliu zítce :

— Ā yint să-ț mînc pūji.

Clōța zítce :

— T-scot yăți.

25

— Ba-ț mînc pūji !

— Ba-ț scot yăți !

Pînă-j prindě um pūj.

[15. XII. 1931]

(S. II)

D-A PIȚIGĂJA

[Apucând unul altuia, cu degetele, pelița de pe dosul mâinii, copiii zic:]

5 Pițigăja, găja,
 Că duć în gropăja ?
 Frățele burețele,
 Tup cu jël dă părêțê!

[15. XII. 1931]

Același

CÂNTECUL MELCULUI

10 Mêlê, mêlê, còdomêlê,
 Scòțê c'òrnê viorêlê
 Și tē du la fîntînhê
 Și bșș apă dîpă jêlê.

[15. XII. 1931]

Același

SORȚI LA JOC

15 Ūna, dūna, trina, pāna, cînca, liñca, stòd'i, vòd'i, còc.

[15. XII. 1931]

Același

PĂPĂRUGĂ

20 „O fată legată” cu boz tăt ruțtă.
 „Cântă”:

Păpărugă, rúgă!
 Duòmnhê, dă să plòjê,
 Să hê moțòjê.

[15. XII. 1931]

Același

25

64. INEU, pl. Ineu, jud. Arad

PRIVIGHETOAREA ȘI CĂPÚȘA

Privid'itòrșea flujêră ș-amúță cu cînhili pă căpúșă să

nu s-aprópiē dă iē.

Pă prividi-tóre o tēmát-o la uspăt večină-sa. Prividi-tóre a tēmát pă căpúșă s-o gîe'le să fje mîndră, iē, la uspăt. Dar iē n-avînd cur, căpúș-o vedē fără cur.

5 Zîcē cătă iē:

—Cum meri tu la uspăt, ápu n-aj cur? Zîcē cătă iē:

—Ápu-ț day jo a mhēu ímprumút.

10 Ș-ápu iē nú l-o dat mai mult. Ș' tăt amúță nóp-țē cu cînili să nú s-aprópiē dă iē.

[18. XII. 1931]

Pátru Miclăúș, 73 ani (S. I.)

INTRAREA ARMATEI ROMÁNE ÎN INEU

Cînd o viñit Rumîni, pînă-zîuă la Pașt, dă cătă Brad, Unguri or fujt.

15 Álti pă Criș or viñit [Ungurii]. Or viñit pînă în lñeu și în lñeu o stat puñ. Și o viñit stáva nóstă dă caj dím pădúre și ji or gîndit, Unguri, că-z Rumîni. (Ș-or jefult alē și n-or cufulit dă tăt prost.) Și vâzi stáva s-or dus și pă jos cătă Ungária și pă mășină.

20 Și pînă-zîuă, la Pașt, or ajús Rumîni țar la noj lîngă beserică. Și fôrte mult n-o povestit ofițeri cum or răs-pîș Unguri. N-o spus că la Cúc j-o prîs la o ruptură dă dal lîngă Criș și o zîs că ce' mai mûltă pártē or sã-riț în Criș. Și dîp-amházăz la Pașt, i-zîuă dă Pașt a-
25 d'icã, ș-o petrecút armata rumînă la bándă în lñeu. Dîp-acēja s-o dus cri-că cătă Búdapesta.

[19. XII. 1931]

Același

UIM LA JOC

Bătē pînîn la turjác

Pîn-o fi fâhînă-sac.

5

Zí, zí, zí hid'éd'a me,
 Dácă n-aj putú-şid'ê
 Lá umbră dă păduc'el,
 Să mîncă cărnehă dă purc'el
 Şi să bej vin dîpă iel.

[20. XII. 1931]

Pável Fėjeş, 42 ani (S.III)

CUM SE FACE UN ALDĂMAŞ

Aldămăşu să făcê şi cînd mēre cînēva să peţasc-o fată.
 Dúcê aldămăş. Şi cînd îi zîua me, atuncă jără-j aldămăş;
 10 jo-l plăţesc dăcă-j zîua me. Şi cînd cumpără şi cînd
 vindē jără să plăţēştē aldămăş. Căre să-vojeştē [acela
 plăteşte]. [Cumpărătorul zice:] Dă-m-o cu-atîta, că plă-
 tēsc şi aldămăşu.

[21. XII. 1931]

Acelaşi

15

OBICEIURI, CREDINŢE

[La naştere.] Îl spală. La noi îi módia aşē : „pe
 când femeile îl spală pe copil” ó scriē bărbātu, ori
 coplēştē. Zîcē c-o fi mājstor prunçu, o ūvătăt. —

[Unde e o comoară în pământ] acle sār băni.
 20 Sēre foc d-acle în cēva sərbătóri ori pînă-zîuă la Paşť.

BOSÓRCĂ

Bosórcili, mujeri. Zîcē că să-ntórcē păstă cap şi să
 făcē bosórcă, cînē albu aşē cîť ō vităť.
 Strică vāca : dúcē láplili dāla iē.

25

SĪZUJĒNILI

S-adúcē sĭzujēnhē dîn țarină şi să făcē cunūnă-dĭ iēle.
 Şi cunūna o pūnhē p-acuperemĭntu dala ūşe la ocól.

ŞEZĂTORILI

Să duc fetele sara la câteva case cu furcă ori cu coşale şi să strâng ficori acolo la jete. Vorbăsc glume şi să mai jocă.

5

[21. XII. 1931]

Acelaşi

BĂBĂLUGĂ DĂ PLŢŢE

[Îmbrăcată în crengi de soc cântă:]

PlŢŢe, DŃmnŃe, plŢŢe,
PlŢŢă curată

10

Dala DŃmnul dată!
PlŢŢe pină-m brŃu

[21. XII. 1931]

Acelaşi

76. CHISĂTAU, pl. Recaş, jud. Timiş-TorontalFRĂCŢE DĂ CRŢSŢE

15

Dacă copilul ăla d-o murit măi are Ń frăcŢe, ori că măi mic, ori că măi mare, născuŢ tot într-o lună, să Ţic copilul lunăciş. Şi ca să ăjba frăcŢe pră pămînt — că, ŢisŢe că-l trăzŢe şi pră jeli în mormînt —, prăstă gruăpa mŃrtuluŢ, a lu frăcŢe-so, să dăspărcŢe cu jeli dŃpră pămînt şi-ş

20 prindŢe frăcŢe pră copilul ăla dă-Ţ ŢisŢe frăcŢe dă crŢsŢe.

[22. VIII. 1930]

Ion Drăgiş, 57 ani (S.I)

OBICEIURI LA NAŞTERE ŞI LA BOTEZ

Băba căre-o tăjăŢ buricu dŃsŢe ursŢtuăria [o turtă găurită în mijloc cu un ban în ea] a triăa Ţi şi fuŢŃr.

25 [Se pun sub perna copilului.]

DŃpă bocŢŢ camă pră băba, fac o Ţiră gostiŢŢe, umprînd. Ş-atŢsŢa, Ţ făŢa lu nănăşa, tuărnă mama copilului apă în mînŢili băbi. Băba să spală. Şi tot mama copilului

điše cãtrã bãba :

- Jãrtã-mã, bãbo! Bãba đĩšã cã :

- Cã jert, řĩ prã lúmja ásta, řĩ prã lúmja alãltã.

Dã tri *ori pũhã-ntrãbãre, dã tri *ori dã rãspũs bãba. Dũpã
5 řã s-o spãlãt, atũsa tot mãma copilului řcãrãzã mĩnĩli bãbi cu o cĩr-
pã frumũsã řĩ-j sãrũtã mĩnĩli. Cĩrpa rãmĩnã la bãba.

[22 . VIII . 1930]

Același

LÁPČĚ DĚ BĚDU

Dĩ sãmĩnřã dã cĩnhãpã fãcũt.

10

Pisãđã sãmĩnřã řĩ o pũhã ĩn ãpã. Giyõsilã sã rãđĩcã sus řĩ
mjãđũ rãmĩnã žos. Mjãđũ-l fiğrbe řĩ đĩn ãla sã fãřã ca un lãpčã,
nũma řãva mãj grãos řĩ mãj vĩnãt. Jãrã [se pune] řũcurjã. La
ãla-j đĩc lãpčã dã bĚDU. [Se dã de pomanã la Sãntõader.]

[23 . VIII . 1930]

Același

15

ANECDOTE DESPRE SÀRBI

Cĩnd s-o dus Sĩrbu la pãdũre, ãpu o lũãt o sũtura--spãcã řĩ
vĩntu o bãtũt ř-o suflãt ĩn gũra sũturi. řĩ ãja fãřã V, o vũvãłt
ařã. řĩ jãl o fužłt cu sũtura--spãcã, fãrã sã řcĩłã cã ja urł-ařã.
pĩn-o picãt žos. Atũsa, cĩnd o picãt žos, o đĩs:

20

- Mĩnčã-mã, hãlã!

Da o bãgãt sãma prã lũrmã cã sũtura o fost. —

Sĩrb prãost cãre o tũs clõřa sã sũgã pũłi, cãre or scũõs
lũna cu sũřãřã đĩ fĩntĩnã,

25 řĩcã s-or dus sã bĩřã ãpã đĩ fĩntĩnã ř-or vãđũt lũna řĩ fũn-
du fĩntĩni řĩ ãpã. Acũma jãj or vrut sã scũãtã lũna đĩ fĩntĩnã.
Or jãgãt d-un cĩrłĩg o sũřãřã ř-or bãgãt řĩ fĩntĩnã prã dũpã lũnã.
ř-odãtã or tras afãrã, jũcã řĩ tãrjã, ř-or picãt prã spãcã cu cãpu
d-o pĩãtrã dũprã stobũori fĩntĩni. řĩ cum or picãt prã spãcã, or
vãđũt lũna sus prã řeri. Atũs or đĩs jãj:

30

- Mẽ, undã-am zvĩrłĩt-o noj. (Cam sĩrbjãřãcã: mẽ.)

[24 . VIII . 1930]

Același

D-A PIȚIGUȘA

[Se joacă copiii mici. E jocul numit în alte părți : De-a populul popii. Jucătorii își pișcă unul altuia dosul mâinii și, ținându-și mâinile așa pișcate, le leagă în sus și în jos și cântă :]

- 5 -Pițigúșă, gúșă,
-Ș-aji-η_gúșă?
-Măláj m^áánunț^áál.
-Șě să faș cu jěl ?
Să-l daη la pujúț,
10 Că-s tárjě micúț.
-Úndě țt-s pujúțt ?
-La um_bușumjěl.
-Úndi-j_bușumjělu ?
-L-o ars f^hócu.
15 -Úndi-j f^hócu ?
-L-o stîs pluája.
-Úndi-j pluája ?
-O b^hút-o b^hóku.
-Úndi-j b^hóku ?
20 -L-o pușcát púșca.
-Úndi-j púșca ?
-Dr ros-o hířt.
-Úndě-s hířt ?
-ț-o mîncát mîțt.
25 -Úndě-s mîțt ?
-ț-o dus cu cárũ-válta cu șováru.

[24. VIII. 1930]

Același

FRĂNTURI DE LIMBĂ

Cărămidárju o cărămidărită pră cărămidărița, dar cărămi-
30 dărița n-o putút să cărămidăriască pră cărămidárju. [Se poate și
cu]păpucárju.

Frúnca púc-a púnčě. Púnca púc-a frúnčě. [Se repetă de
multe ori.]

Bulimbúc púnğă lúnğă, sulimán pıldă-m_pizmă.

Pusăj pila pră poliță. Pila luăj, pillă pusăj. [Se repetă ad libitum.]

Tri pruhě la mămă-m_puălă; tri im_puălă, tri su_puălă.

Vihră tri goșc la pōpa și lēgără cāji dă cuămjē, dă cuădē,
5 dă cūjili pōduluji pōopi. [Se repetă dela: dă cuămjē...]

[25. VIII. 1930]

Același

CIMILITURĂ

Sumjěl - sumjěl.

Ciț aj iŋ cōrcěl?

10 — N-am mult: uŋ cōtubhōn, o cōtubhōhē, dōbūă tărăzmī-
șē, un tărăzmic, uŋ cococșă și o pujiță.

[Casa cutare din sat în care sunt:
un bărbat, o femeie, două văduve, un
vădov, un băiat și o fată]

[25. VIII. 1930].

Același

15

OBICEIURI

CÂND IĚS LA PLUG.

IĚsă - vorjēț. Plugărju nălīncă bōilor. Plugu tot cășcigăt.
Străiță, apă. Atūsa mujēria iĚsă cu jăg, cu tāmīhē, cu vātrāju-m
mīnă și ocuălġē dă triji uori căru cu tot șē-i iŋ car. Ș-atūs pūhē
20 Inălīncă bōilor vātrāju cu tāmīhē și plugărju trijēșē prăstă iġġġē
și mjērzē la plug făcīndu-ș crūsē. Și dīșē: Duāmñ - azūtă! Ūhi
măi dīc Tātăl nōstru.

LA SEMĂNAT

Cīnd fășē sāmīnța, apăj rūpe o țīră bosījōc. Pūhē o țīră
25 molidvă 'aghiazmă' în var și piătră vīnătă. Miġēstăcă tot la olăt-
tă și stropġēșcē grīu.

Iŋ cāpātu hōlđi, ia pālăria dīŋ cap și-ș fășē crūsē și dīșē:
Duāmñ - azūtă, Duāmñē fă-l! Cīnd ū gāta și piġăcă dīla hōldă,
dīșē: Duāmñē-ŋ grīja tiġē-l lășăm.

30

[26. VIII. 1930].

Același

PĂPĂRUGĂ

Păpărugă , rúgă,
 Ia jěş dă hě údă,
 Cu cănáta nuşóyă!
 5 Dă , Duámhě , să pluşóyă ¹⁾,
 Cu găláta , láta,
 Prăstă tyáttă gluáta!
 Únd-o dat cu plúgu,
 Să mjárgă ca vîntu;
 10 Únd-o dat cu sápa,
 Să mjárgă ca ápa.
 Gri^{ku}
 Pínă-m_briyu;
 R^{ódu}
 15 Pínă-m_p^{ódu};
 Cucurúţă^llě,
 Cit grădíně^llě.
 Hoj, dodoláje,
 Dă-hě , Duámhě, pluá^llě,
 20 Plo^llă curátă,
 Pră hólđě vársátă!

[27. VIII. 1930]

Acelaşi

¹⁾ Pluşóyă đic Ţigáni.**95. SCĂRIŞOARA**

pl. Câmpeni , jud. Turda

25 **DESCÂNTEC DE SCRINTITURĂ**
 Heu-^ll, sclin^ll^ll^l, obrin^ll^ll^l,
 Rădăcínă nu prînde,
 Rădăcínă nu lînde!
 30 Dú-^ll^ll^l m_válea hágră
 Şi-n lîcera náltă!
 C-acoló Ţ-î scăldătó^ll^ll^lreă,
 Acoló Ţ-î şázătó^ll^ll^lreă,
 Acoló Ţ-î adăpătó^ll^ll^lreă.

Nu-i d^omnă să te do^oicâscă,
 Ni^o să te ho^odînâscă.
 Ie și te du
 Pe p^ot^oetri și pe l^om^oni se^oci!
 5 Hey-^ol^oi, nu-mp^oje,
 Hey-^ol^oi, nu străp^oje!
 Nu-t dur^oă,
 Nu-l m^oncă!
 M^oncă p^ot^oetri, putrigă!
 10 Te m^oi cu cuv^ontu m^ohey
 Și cu a lui Dum^ohizău.
 D^oim p^oola-i S^ontămări^oe,
 Liăcu^ol am^ou să-i h^oie.

 Apucă^oi pe-um podu^ot m^ondru d^o-arămă.
 15 P^odu-l trec^ou,
 Pe s^oim^ot^oetru nu-l put^ou.
 O p^od^oină să clă^ot^oi,
 P^ol^oic^ooru^ol să scl^oin^ot^oi.
 Oz de os,
 20 Căr^one d^oi căr^one,
 P^ol^oe d^oi pl^oe,
 V^oină d^oi v^oină,
 S^ot^oje d^oi s^ot^oje,
 H^oie p^ol^oic^ooru cum o fost!
 25 Niște apă-văre^oce. Pu^oi acolo la p^ol^oic^oor, apu-i tr^oê^oç.
 Și-ă^otă năgră. Leăgă la p^ol^oic^oor [a^ota].

[25.VII.1935]

Săhira Négri, 80 ani (S.III)

TÎR LA CĂLIHĂSĂ

30 La S^oim^ot^oetru să str^ong la m^onte la Căli^ohă^osă; să gur
 la Căli^ohă^osă. Să str^ong p^oameni cu hăutură și cu nego^ote de
 ște^oea: hăj^one, c^ose. Petre, j^og^ocă. De cînd îi l^omea, tăt tîrg o
 fost la Căli^ohă^osă, ca și la Găj^oina.

[25.VII.1935]

Aceeși

VILFA

Vilfa ieste la padure. Acoló unde táje padurea, unde fa stjír. Zíce că să cîntă că-í táje padurea. Í ra, Dómne, apărá-ńe. Í zugrúmă căre să líńeşte cu ía, căre-í íese-ń 5 cáíe. Vilfa acéje zíce că-í Măma Păduri.

[25. VII. 1935]

Aceeasi

SĂRBĂTORI BĂBEŞTI

Fóca şí Pállia şí Ana. Atún_nú lucră, că zíce că pálás haldíle şí nu-í bínj.

10 Vítoloméj: í răy de túńt 'trăsnet'.

Panílilimónť; íară nu să lucră. Ş-ácela-í íńń. Í răy de túńť. Să tímplă răy.

Hărhájeli í íń. Í răy de beleşugť şí de yíte, vez.

Indrîj: ş-ácela-í íńť. Zíce că-í bínje táre cíńe-í íńńj.

15 Sîmţétru cěl đí íárnă. Í cam íúńj, premejdíds, că n-ăre post.

Cápu primavári. Nu lucră atúnca.

Pátruđáz đí mpcjńící. Nu să cáđi să lucrí.

Trímt aráńńe, trímt arăpóje 'mijlocul postului mare'. Zíce

20 că o đepánát o mujére. Ápu tát o đepánát, păr o murít. Să pázéz mujérite, nu lucră. Círe-a lucrá, să páţă ca míńi [a zis femeia aceea când era pe moarte].

[26. VII. 1935]

Aceeasi

LA ÎNMORMÂNTARE

25 Í-apríńđem o lumńńră đí cărá [muribundului. Apoi, după ce moare, íi fac sicriu-] copírşăy. Í spalám fromósť. Lom háńńi curáńi pí íel. Í púnim acoló-ń copírşăy. Şí atúnca-í púnim pízá curátă, nõyă pí obrázť. Fáce un colăcúńť đí grńy şí púrj ũ íey í íelť şí-í. púrj-mńńră. Ş-atúnca-í púnj-um bítút đí măy o 30 đí prun língă íel íń copírşăy să ájbă şí íel acoló đí meríńđi.

Álţi púru-ń carť şí-í duc cu bójí, álţi-í duc cu cájí, álţi ál duc núma uđmírj pí líńđeş 'şterguri'.

Fac colác. Îi dau tă pistă copîrșău la uđmini, mueri. Că yir uđmini, yir mueri, yir prunó.

La șeșe săptămîni făcem um prinós^ș cit o plătă đj mărj. Dúcim prinósu la preuđt^ș la beserjică. Făce slújbă atúnó pín-
5 tru mort^ș. Ș-atúnca-ⁱ ridică páosu: dúce o ltră đj yinárs^ș, și púre-^u colác maj mńic^ș pi uđaga acêe. Ș-áp-atúnca-ⁱ ridică páosul preuđtu^ș și hámurle.

[27.VII.1935]

Simlóna Suć^ș, 74 ani(S.V)

ĐISCÍNŢĂ ĐI NAVÍSCĂ

10 Cím mușcă pi-atárite vácă o pi-atárite porc, ápu zíc cúmu-l łjámă, intrébd că cúmu-l łjámă. Spúri. Ápu zíc așá, đ-o ki mușcátă đj navíscă, și zíc:

Hēj, Maríță,

Pírparíță,

15 Cu gúșli táli nu únđi,

Nu-mpúnđi,

Nu-^mflá,

Nú gîmfá,

Nu-^mverunășá!

20 Că đíta ásta (cum o łámă) nu łi pófi purtá.

Că đíta ásta ári să márgă,

Ári să páscă.

Atúnó tát așá đic părá đj tri yorí. Și zíc im yórbili-acé-
lea cí zíc Hēj, Maríță, Pírparíță ... păr la sfírșit:

25 Náuáză și náuă đe verunășáte spurcátj,

Te súflu și te scíp^ș,

Cu cuvíntu mńey,

Și cu pulérea li Dumńizău,

Și cu sfínta zi đe ástăz.

30

[27.VII.1935]

Rahíla Négreă, 45 ani(S.IV)

LUPUL, URSUL ȘI VULPEA

O fost o lup^u și o urs^u și o vulpi. O fost iarna și-or fost avîn
mîeri strîsă dî vîra-nt^u-un dîb mîeri. Și-o fos săzîn la foc^u și-
caldînu-să. Și dîbu cu mîeri n-o fost în cîsă la iji, c-o fost într-um,
5 pod dî puiată.

Amú vulpea o foz mai hamișă. Ia o ieșît afară și-o ndalît a
grajî că: - Ce-i ? Lúpu și úrsul o dîs dîncă să că: - Cîni strigă
pi lîni ? Ia o zîs dî-afară: - Da o mujere, să mă duc să moșesc^u.
Lúpul o zîs și cu úrsu: - Vă, vă, núma nu ședă mult^u!

10 Amú ia s-o dus^u și-o șăzút om pic^u. Și o dînit înapóă iară
în cîsă. Și-atúnca o-ntrebát úrsu și lúpu pi vulpi că cum i-o
puz númi. Vulpea o zîs că i-o puz númi Pîrvu. (Atúnca o mîncát
vîrvu dîla mîeri.)

Atúnca, în cîe sáră, iar o ieșît vulpea afară. Iar o-ndalît a
15 fáci vulpea:

- Da cê mă strigi ? Atúnca iar o zîs úrsu dîlînt^u și cu
lúpu că:

- Cîni mai strigă pi lîni ? Atúnca iar o zîs vulpea:

- Da iară mă lámă o mujere să mă duc să moșesc^u.

20 Și-ápu s-o dus vulpea și-o mai stat cît o mai stat și iar
o dînit înapóă. Și-atúnca iar o-ntrebát că cum i-o puz númi.

Ia o zîs că:

- Mhéljucútu. O foz mîncát mîere dî dîb párá la mhél-
juc^u.

25 Ápu-n cîe sáră, iar o zîs c-o lemát o mujere să márgă să
moșască. Ápu lúpu o iș că:

- Vă, vă, núma nu ședă mult^u ca asáră !

Ap-atúnca s-o dus^u. Și cê zî s-o facú belágă. Și-ápu ia o
zîs că să-i aducă mîeri dî-acóló dî dîb, dgr i-a tréci. Amú
30 s-o dus lúpu dîpa mîeri să i-o aducă. Atúnca ia o foz mîncát
mîere táta. Și-atúnca iji s-or apucát a să tráji dî cap^u și-a
să báli la oláltă pîntru mîeri că n-o fost în dîb. Și-ápu ia o
foz zîcîn:

- Dînovátu ședî-m pat^u; doj fartát să tra^u dî cap^u. Atúnca
35 o zîs úrsu cáta vulpi că:

- Tu cê ișăș dî-acóló dîm pat^u ?

-Da lîs-prelîs, ûbbulu-i cu gura-n gostat.

[27. VII. 1935]

Aceeași

NAZDRĂVIŢ

Am auzi, și ió dim batrîn c-o fost arîn nuştu uómini.
 5 Ş-ăpu o diñitū nuştu prunê e'i nazdrăviŢ și o luót uómini
 acîja e-o fost arîn, cu boi cu plug cu lăţ, îm brăți
 și i-o dús acasă ac'ò la a lor.

Și o zis parînți cătă prunê să mǎrgă să-i dúcă napoo,
 c-acîja o moștîni pamîntur'li nóstri.

10

[21. VII. 1937]

Aceeași

HÓRĂ

-Cúcule, de unde yij?
 -Dila, Cluj, dila Sibîli.
 -Da dî mîndra eé maj şti?
 15 -Şeşe-n casă,

Tupă másă,
 Cose-uj gúler de matásă.
 Da nú ştu còsi
 O deşcòsi

20

O maj múlţi lăcrăm varsă.
 Lăcrămîle-s ca bobul,
 Maj herbîni dîcît focul;
 Une plic-o plicatúră
 Beşică ca dî arsúră.

25

Cîrî lăcrămî o varsăt,
 S-o facú fîntîră-sat;
 Fîntîră cu trij izvôră,
 Cîrî-a bea dî ja să mǎră.

[21. VII. 1937]

Flurîja Négri, 80 ani (S.VII)

HÓRĂ

Còlo gòs la fîntîr-^eşele,
 Rasarit-o d^o d^o st^eşele.
 D-acolò nu-z d^o d^o st^eşele,
 D^e-z d^o d^o suròrj-a m^eşele:
 Úra plⁱşje,
 P^aşje stⁱşje,
 Úra rⁱşje,
 P^aşje-aprⁱnde.

Úmulu-ⁱ cu vòşje búrà
 Cîm m^anîşcă matragúrà.

[22.VII.1937]

Aceeşi

HÓRA FEĚŢILORŢ

Ās hor^eşşⁱ, f^at^a, horile,
 P^ar^a-ş polⁱ purt^a florile,
 C^a d^ac^a ũ-i marit^a,
 Atúnca nu-ⁱ cyfez^a
 D^e vatr^arⁱjul ũin caruş^a,
 D^e bⁱta d^e t^up^a úş^a.

20 [22.VII 1937]

Aceeşi

HÓRĂ

Mⁿ-i drag^Ţ a tr^aşji biri
 Cú ũom^{ul} car^e-ⁱ ũi mⁱşri.
 Şi mⁿ-i drag^Ţ ũom^{ul} falòş^Ţ
 Şi pⁱ f^at^a şⁱ pⁱ dos^Ţ.

D hor^eşşⁱ ac^{ol}ò cîndu-ⁱ im birt^Ţ, cînd jòc^a. Atúnca l^e
 strig^a jucatòri strigatúrilor^e, strigatúrilor^e-horⁱ.

[22.VII.1937]

Aceeşi

STRIGATURĂ

Drăjilé melé codriéle,
 Mîndri uol^u vazúj la iéle.
 Drăguță dî túpă dălt^u
 Ar dîri și n-ári cal^u.
 Drăguță dî túpă dîmb^u
 Ar dîri și n-ári rînd^u.

[22. VII. 1937]

Aceeși

HORA

Am auzi dînt-ă uom^u
 Că puju^l moré dē dór^u.
 Omul mînt^u ca un cîr^u,
 Că dē dór nu mōre hîm^u,
 Dē mōrj că n-árij zile...
 Și-am avút odát-om puju^u
 Și-amú hîș pománă nu-^u,
 Că puju^l s-o dús catánă
 Și-o ramîs clopu^l și-o pánă.

Vója búră-^u cí și cînt^u,
 Amarála nú-j dă rînd^u.
 Vója búră-^u cí^u-odátă,
 Și-amarála nú să gátă.

Cúculé, bolúndulé,
 Vára dîj, vára tí dúcî
 Și hîm^u hîcă nú m^u-adúcî,
 Núma síru plir dî nučí.
 Și-ápu tú lē-adúc, tú lē mărîncî.
 Da la járnă cē-^u să mîncî ?
 —Să știu c-aș mîncă pamînt^u
 Și vouă nu vă mai cînt^u.

Ápu ca miré nu-^u sîngur hîm^u

Núma púju' cuculúj
 În mîneljocul còdrulúj,
 Fără árip^{le}!, fără pe^{te}ni,
 Ş-ar zburá şi n-ári vr^{eg}mi.

5

Am fost tînăr ca ^ádirársul
 Şi m-o b^átrîni^t h^écázul.
 Ş-am fos tînăr ca vinúl
 Şi m-o b^átrîni^t strⁱⁿúl.

10

Şi ^áde cím_b^eay şi nú mă-mb^át^u,
 Ş-o facú ^átr^ul o^át^u,
 Dirársúl ca l^áp^{le} hert^u.
 De cím_b^eay la vi^hişó^ru^t,
 D-átuncá m^h-i birⁱşó^ru^t.

15

Ş-am fóz h^écajít odátá,
 D-an g^hnó^l sá sáⁱ ^áapá;
 Da-i pacá^d ^áde ^hom frumós^t
 Să m^árgá pi r^áuⁿ-n gós^t.
 Ai ^ádi mire m^ul^{te} ş^ti^u
 Şi ma m^hir u^hş^e le ş^ti^u;
 Şi le ş^ti^u înt-ó pu^játá
 Şi le slobóz cí^t-odátá;
 Şi le ş^ti^u înt-ó ^hocó^lu^t
 Şi le slóboz cím m^h-i dór^u.

20

25

Cobót, D^ém^hi, pe pamínt^u
 Să véz pópa ó-ó facú^tu^t:
 Cum, curúrá urí^ti
 Şi ^áispá^rt^ulj ^hubi^ti.
 Cururát-o doj urí^t
 Ş-ó ^áispá^rt^ulj doj ^hubi^t.

30

Círe n-ári ^hic-on dór^u
 Mú^l tra^léş^{te} cu uşó^ru^t.

Cîre n-are dor pî vâlă
 Nû şîi lûra cî rasári.
 Cîre n-are dór pi lûncă
 Nû şîi lûra cî să cûlcă
 Şî sôrilj cî rasári
 Şî dorul cîtu-şî di mări.
 O am auzit dim batrîn, şîla tîneréşî.

[23. VII. 1937]

Aceeşî

ŞI HÔRĂ ŞI STRIGATŪRĂ

10 Ljúcă, ljúcă, doholică!
 O şîi cê lē doholéşîi?
 O fratúşîi t-o sfadîtt,
 O parîntî t-o murîtt?
 — Nîş fraşî nu m-o sfadîtt,
 15 Nîş parînt nu mî-o murîtt,
 Nûma pûşul t-am plardútt.
 Dôrá tu mîi t-aj vazútt?
 — Jo să-l hiş tă vazúttă
 Şî nu l-aş hi cunoscúttă.
 20 — Ba tu t-aj hi cunoscúttă,
 C-a-celá-şî kom cunoscúttă,
 Că-şî pi şîjîttul cêl mări
 Cu iriél frumóz di sôri,
 Şî pi şîjîttul cêl mîttă,
 25 Cu iriél frumóz di-arşîntă.
 — Aşa dără t-am vazúttă.
 La Huhúş, la fagadăş,
 Cu cancéşul plir pi măsă,
 Iáca prúnşî plîng acásă:
 30 Că pruncúşî-or mai taôă,
 Nûma noi s-avém cê beă.

[23. VII. 1937]

Aceeşî

HÓRĂ

Ş-am trăit odată birie,
 N-ă ştiut cîrè mă ţirie,
 Da las să trăies, şî mai rău,
 5 Să gîndez ōi Dumhizău.
 Şî ōe cîn trăiji cu hēcáz,
 Perí rúja ōi Hóbráz.

Ş-o rásarít om máru-ŋ cōstă
 Núma ōe drágosteŋa nõstră.
 10 Şî stău dojmánji sã hí-l tájé.
 Pliră-ŋ lúmęa ōe dojmán
 Că valeŋă ōe bolován;
 Şî-ŋ pliră lúmęa ōi hěvóji
 Că țará ōi unguróji.

Drájilé melé fatúti,
 ōe v-aş vedă hěvastúti;
 Să vă văz ōi sã la nõi,
 Nú v-aj dá pi pătru boi,
 15 Că pi bóji i-aj vîrŋŋi şî i-aş biá,
 20 Da pi vóji v-aş tá vedă.

Ūóŋi táji cěj cú albúşŋ
 Mă jay sára ōi ŋ culcúşŋ.
 Ūóŋi táji cěj cú lumínă
 Mă jay sára ōi la cîră.

25 Drum batút pi dîmbū-şúsŋ,
 Da nú batút ōi bóji táji,
 ōi batúd ōi Ūóŋi mńej.
 Ūóŋi táji-is mangalăji
 Şî mărîŋcă bóji mńej.

Bósijócŋ crescútu-n trócŋ,
 Măj, Trajánę, háji la jocŋ!

Da, bósijóce, nú tí cǎci,
 N-ári cǎri tí culéje.
 Cǎ cíe t-o maj culésʰ
 O băuút apă út rău
 5 Şi s-o imflát pi la brău,
 Da nú ştu fátă-j o fiçórʰ,
 Núma o clăit om plicórʰ [!].
 Dacă n-ári hi nú s-ári povesti .

[24.VII.1937]

Aceeşi

10 O STRIBATURÚŢĂ AŞĂ
 Cǎtă, dǎmni, cu ʰoŝi
 Cúm beay lǎtri cu domni!
 Şi armile dǎmnilǎrʰ
 Pi mǎrile lotrilǎrʰ;
 15 Şi armile lǎtrilǎrʰ
 Pi mǎrile dǎmnilǎrʰ.

[24.VII.1937]

Aceeşi

HÓRĂ
 Puşej seçera la brău
 20 Şi mă luaj pi ringă rău.
 Seçerăi cit seçerăi,
 Mă ujtăi ş laturleli,
 Văcile nu le vazújtʰ;
 Văcile mni le pferdújtʰ.
 25 Şi mă luaj pi dǎmbū-súsʰ,
 Dédej de pujuŝi culcátʰ.
 -Scǎlă, pujuŝ, nú durni!
 Cǎ ŝi cǎnd ai adurmitʰ
 Flórilé t-or napaditʰ
 30 Şi iarbă t-o întreijtʰ
 Şi vacile le-am pferdújtʰ.
 Dǎră tu mni le-ai vazújtʰ ?

-Bă ju bá, nu le-am vazútʰ.

Că să le hiu tá vazútă

Și nu le-ăs hi cunoscută.

-Bă tu le-aj hi cunoscută,

5

C-áceleá-z vac cunoscută,

Că la cprhi-s heđeșelj

Și la pârū-slicașelj

Și la cōdă d-alboșelj

Și la țîți boreșeli (borșeti = pliri di lăpti).

10

-Așa dără le-am vazútʰ,

Că asără biri le-am cîrătʰ,

Cú grău mîndru vînturătʰ,

Cú vin rōșu strecurătʰ.

[25. VII. 1937]

Aceeași

15

STRIGATŪRĂ

Hăidă, fătă, lupă mîri,

Că țireá-l-oj tări biri.

Am o ráță ș-ū rațójʰ,

Nú l-i fáci cu gunójʰ.

20

[25 VII. 1937]

Aceeași

HORĂ

Ástă nōpti-ntr-adurmitʰ

Grēli yisuri mî-or yiritʰ.

Strigă mōrta di m ferjástă :

25

-Spoviditu-l-aj, nēvástă ?

-Bă jo, nú m-ă spoviditʰ,

Că di mōrta n-am gînditʰ.

Da, cōtă-ηcârli, nú-s pacáli ?

-Núma tri cară-ηcarcáli

30

Și urul la jumatáli.

Ș-aj murí, mōrta nu yriș;

Ș-aș trăil și n-am cu cîrșe,

Că cu cîre-am mai trăjit
 O pús făța la pamînt,
 Da n-ó o pús să rumeháscă,
 D-ó o pús să putrezeáscă.

5

D-ár aveá dragúța mînté,
 Cînd oi muri să mă cînté
 Cú trii zile ma arînté.

10

Mor, dragúță ! mor și iey,
 Să ne fac-o copîrșău,
 Să ne-ggrópi-m fagadáu,
 Cú capúl cită hírdău.

15

Mor, mujéri, mori-urítă !
 Să mh-iaú álta mai iubítă.
 Că ce mh-i drág nú mh-i urít,
 Mácar cítu-i dí perít.
 Ce mh-i urí nú mh-i drág,
 D-ar hí ca háya dí alb.

20

S-amaríté náhilé
 Cí să dúc catahílé.
 Și mai amaríté-or hí,
 C-or merjé și n-or yiri.

25

Am zis, máică, cită lírle
 Să tíi zile pîntru mîrlé,
 Să mă dáj ț sát cu lírle.
 Și ty zile nú țírúș,
 Și dípárti mă dadúș.
 Mă dadúș a trîia sálj,
 Úně nú cunós pi hílmie,
 Núma frúza și íarbá,
 Cári-ijn tătă lumeá.
 Și ce sócru-ș capatáj :

30

Șeđi-m prag cu ȝn tojăg⁴,
Cîn_dă-ȝ_cîrîe, dă_șî-n mîrîe.

Dă-mă, mămă, la marit⁴,
Că_vremeă_mhi_s-o-mpirilt⁴.
5 Șî_mă_dă, mămă, cûj_mă_cêrj
Să_mă_făc_șî_șeu_mujeri.

[26. VII. 1937]

Aceeși.

HORĂ

Am um_pûjuț_șî_să_dúce
10 Cu_camêșă_nêspalătă,
Cu_gură_nêsarutătă.
-Da_șî-ntîrnă, nû_șî_dúce!
Că_camêșă_ȝ-om_spală
Șî_gură_ȝ-om_sarută
15 Șî_șica_ȝ-om_pirijă.

Apu_șîmúlt⁴_aveă_șî_barbăți. O_pureă_pi-ajîci_pi
șî-arîhîe_pi_la_șept⁴_ș-o_pirijă_mujereșă_ș-o-mpleță. Așă-șî_zîcă
șîcă.

[26. VII. 1937]

Aceeși.

OBICEIURI LA MORT

20 La_cări_nû-ș_casatorit⁴,_șor_fătă, șor_ficîor_holtêri⁴,_șî
făci_sûliță_cîlu-ȝgruopă. Dúci_sûliță, soț⁴. O_pûri_acólo_la
cáp⁴, o_băgă-ȝ_pamînt⁴. O_coplêșî_făjnă-m_pătru_dûj, lăsă
clômbe_cu_cêtiņă-ȝ_vîrv⁴, pûri_prime, pûri_curûri_șî_peșîni,
șî_șîņ_gradîņă, șî_șî_pe_cîmp⁴. [Sulița_se_face]_șîm_brad⁴.
25 Băgă_acló,_șî_copîrșăȝu, colác⁴_șî_bîță. Așă-șî_obđicêriul
ajîci.

[Ca_să_nu_se_facă]_ștrigój⁴: Băgă_o_sêcîri_la_șîrima_dîșu-
luj, dăcă_șîcă-șî_ștrigój⁴. Șîcă-șî_mor_námurili_tupă_dîș,
dăcă-șî_ștrigój⁴.

Nuștii argiți negru puri-acid la murt, în copirșău, așa
crucișă [în diagonală]. Așa-i zice: pajiînă. Dimbatrin o ramăs
ișu.

5 Făci colac di grău și dă la uômiri, cări dir acid. Căcă-i
pomână. Dă colac di pomână.

[Se dă] prinósă la pópă, Acăla-i mări și facut mai la
rindă, cu tomhéle mai mulfé.

Și colac di páusă la ũașă, cări trăji clopotul și sápă
grópa. Ș-acăla-i mai mări dicit cări dă la uômiri.

10

[27. VII. 1937]

Aceeși

SARBATÓRI

Fóca, Palija, Păhilimónă ícǐ că-s sarbatóri. Le țirlem.
Ícǐ că nú-i birie să lucrǐ-sarbatóri, că pafinésă. O lucrát
cutári uôm în cutári sarbatóri și-l dor brinčilie. Șépti joj
15 tupă Pașli párá-Rusáli le țiréá oprítǐ, că ícǐ că báli bohól-
tul, dácă lucră jóile după Pașli. Ícǐ că să nú deș cu májul.

Bur-Ajúrul li Cračúnă [zic] colindatóri cǐi mhiči [când
intră]. [Când ies zic]: Noj ieșim. Dumhizău įntră.

[28. VII. 1937]

Aceeși

20

OBICEIURI LA NUNTĂ

Ťámă la nuntă mhireázul, țar ței imblă. Măr tupă mhi-
řeáză cu căji calarésă, cu igréț, cu hórǐ cu huhurezatúrǐ:
hū hu hu hu hu hu.

Mhireáză dă cu bíta pi cálu mhireázuluǐ. Să híǐ dǐș
25 calcátă, să bǐruje ǐa cu vórba ǐǐ, cu porúnga ǐǐ.

[Când sosește mireasa în casa mirelui] o ǐă sǐcǐ-sa
di brinčă, încújură mása cu ǐa și cǐscri-ncújură căsa cu
căji calarésă.

[28. VII. 1937]

Aceeși

ĈUMNELITURĂ

Ĉumhěl-ĉumhěl': jŭc-ŭ jĕpurăş' supt om palĕirăş'.
Fúsul.

5 Ĉumhěl-ĉumhěl': că 4úrlă Todós cu porĕi đĭ pe dós'.
Ăpu acála-j lĕptirile.

Ĉumhěl-ĉumhěl': că şĕđĕ úrsulŭ-sat' şĭ cĭri pi jĕl nú
bat'.

Cuptórĭul cári cŭđĕi pířea.

10 Ĉumhěl-ĉumhěl': hódu-m_pód'.
Ăĭ fúmŭl.

... : ĉé trĕĉĕ pĭ apă şĭ nú să 4údá?
Acĕla-j đĭţălulŭ-m_vácă.

... : ĉé crĕşĭi cu vírvulu-n gós' ?
Slóji ,járna , la strĕşĭna cási.

15 ... : jĕcătă-4u , nú-j .
Acĕĕ-j scĭhĕĭja .

[29.VII.1937]

Aceeasi

102. FENEŞ, pl. Ighiu, jud. Alba

CIOBĂNITUL

20 Ā şăzŭt cu táta la 4ăj. Āpi dăcă s-or dus 4ăile p-aiĭ-ŭ
coló , lĭ-am dat ĩnapóĭ . Grijím đĕ jĕljĕ să nu să-mpĭártă , să
nú să dúcă-hólđĕ , să nú mĭárgă-m_păđúrĭĕ . Lĭ-adăpĭám cĭ-i
sjĕĕ. Cĭ-l-i cáld , le pŭhĕ la zăcărĭt'. Cĭ să fáĉĕ nor', le
porhím.

25 Acló dorm pă l'oc păcurári , n-ay coljbă , n-ay himhĭca ;
n-ay cramb' 'un cort de nuiele şĭ fân' .

[23.IX.1931]

Máriĕ Tomúş, 34ani (S.II)

STRIGHŪI

Om bătrîn d'alc d'ila noi o zîs că tăţ uămîri-s strig^hŭi:
 ăltu pă plôjē, ăltu pă plătră, ăltu pă liēmnhē, ăltu pă pomh, ăltu
 pă yîfē marī, ăltu pă uăj, ăltu pă porc. Cîm mōre jēl
 5 [cel cu ploaia], vin ploj mûltē şi ăpe marī. Ş-ăpuj ăla cē-j
 pă liēmnhē, plīcă liēmnhile dē māgān şi să prăpădē iēliē sîŋ-
 gure. Şi ăl cē-j pă yîfē, mor yîfīle.

[23. IX. 1931]

Tomuş Trifon a li Rusân^h, 36 ani (S. II)MORŌNIŢA

10 ăja ja lăptē d'ila vác şi d'ila uăj. D-ăja, ă văzŭ morŏniŷă
 d-ăja : aşă o mămălălită lúngă, lúngă, cam dē cînō mjētri dē
 lúngă. Avjám o vácă d-a fătă. Ápuj grijám d'i ja, atúnō, cŷ-s-o
 apropŷiă să feŷtē. Ápuj ja pŏŷi c-o vihlă vácă. Ş-ăpuj o dă-
 buit pă mínē 'a dat de minē' acó ŷŷ-grajd^h. Ş-ăpi s-o spărī-ălt^h
 15 s-o fujiť ápuŷi mondrăhín^h. Cŷ-s-o băgá dē jumătătē-ŷ-grajd^h,
 ă ridicát bīta să dau ŷja şi o sučít năp^hbŷi s-o fujiť^h.

[24. IX. 1931]

Acelaşi

MORŌNIŢA

Vîhē şi ja lăpŷile d'ila vácă. Să fáce aşă ca o căpăjcă
 20 'cupoică'.
 O puşcă la noi ŷnu dúpă ja şi pînă az ŷi şŷŷŷŷŷŷ mujērea
 ăja. Nu să puŷŷē purtá. Dúpă sŷjă o meŷ pă ŷrmă, dē ŷn^h-o
 puşcát-o pîn-o băgát-o-ŷ cásă la ja. O bătrînă.
 Să-mpuŷŷînă lăpŷile d'ila vácă şi nu-j maŷ bun^h. Cē-j
 25 bun ŷl ja ja.

[25. IX. 1931]

Ilyám Vîrc^h, 59 ani (S. I)TĂŷU LI IĂZĂŷI

Ăla-j tăŷ fără fund, zŷcē. Spună că iēstŷ-um bălăur
 acó-n tăŷ. Ş-ăpoŷ cîm plŷuă, iēsă bălăuru cu plŷja d'-acó.
 30 şi cîn^h vin vŷiēmŷri d-ălŷa griēle vára, d'-acó vin ăp^h şi napŷi

jár acó să duct,

[25. X. 1931]

(S. III)

ZIUA CRUCII

Dacă vinē Zú^ua Crú^{ci}, nu-ⁱ sora zú^ua ^{de} az cu á ^{de}
5 mîⁿē. D-áⁱa zícá bā^{tr}ínⁱ așá, ca să să pór^{te} cu lú^{cu}ru,
„căci vremea e schimbă^{ci}oasă”.

[25. X. 1931]

Același

LA MORT

Țip^{-um} ban acó-ⁿ grú^opă și púnē úⁿu a mîⁿă, cîⁿu-ⁱ
10 bágă-ⁿ copî^rșⁱă^u. Day la gromⁿițăș, păs^tă mormîⁿt, háⁱnē
și colác^u. Să spálă ^{de} pá crú^{ci}ē gromⁿițășⁱ și cá^{re}-o ajutát
acó la m^ort^u. Să spálă pá mîⁿu. Zícē c-așá-ⁱ mó^oija dî^m bā-
trín. O vársă-acó Țⁱvî^rvu crú^{ci}. Á^{pu} dú^pă áⁱa să duc la po-
mîⁿăna á m^orică. Le dá ^{de} mîⁿcăre și beutú^ră.

15

[25. X. 1931]

Același

CUM E UN USPĂ^ȘȚ^U

D-á^{pu}i să dú^cē mîⁿirile la mîⁿirásă acásă cu cús^cri. Cu
cărú^{ța}, dá^că-ⁱ in ^{de}pă^rtă^re. Dá^că nú, nú^m-așá cu plî^co^rile.
Cu lá^yta. Le pun mîⁿcăre ac^oló și beutú^ră. Ap^ui cî^tșⁱesc
20 lē^mă^ti mîⁿirēșⁱ: m^heⁱ, purcēⁱ, vac, háⁱnē. Cá^{re} cē vrî^a. Á^{pu}
atún^ca să gátă cu mîⁿirásă și vin la mîⁿirile-ndără^pt, dú^pă
cē s-o gátát cî^tșⁱle. Á^{pu}i dá^că vin la mîⁿire, járă așá, járă
cî^tșⁱesc lē^mă^ti mîⁿireluj. Járă cá^{re} cē vrî^a. Á^{pu}i apú^că ^{de}
beutú^ră și ju^ocă mîⁿirásă. Á^{pu}i Țⁱ day bah. Ș-á^{pu}i ^{de}șⁱld
25 jó^cu, V^obrnicu, slobú^oș^e jó^cu și ju^ocă, cá^{re} vrî^a și cá^{re}
pu^oș^e, cî^tșⁱ Țⁱlep^u să ju^ocē.

Á^{pu}i lî^gă úⁿē-ⁱ ú^{li}ța strî^mtă cu-^on cúrpen^u; glumîⁿesc
jeⁱ; Á^{pu}i lă^mă v^obrnicu un copîⁱl să rúpă lán^țurile,
á^{le}a ^{de} cúrpen și-ⁱ dá Ū^lș^eu o d^uoⁱ. Ú^{li}ța dá^că n-o-nlî^de,
30 mîⁿlî^de vrîⁿița. Ș-acó tră^bă să plă^făscă. O lî^gă cu cúrpen

o cu-o sučitură ^{de} păie.

[25.X.1931]

(S.I)

CUM VACCINEAZĂ CIOBANII OILE.

5 *Ă văzút ultojîn uăi pîntru vărsăt. Căre le-o ultojît, o scăpăt, căre nu le-o ultojît, o murit.*

la búbă díla álta cu ácu. Áre ac cu vâiáú. Ia coptúri cu ácu ála díim búbă și púně la álta. Și zięćě ultojěștě dínt-úna búbă.

[25.X.1931]

Același

10

COMORI

O puz bari la chólțuri 'stânci', la Dímbăú 'un munte'.

Am auzít că țăt sápa. O văzút că ard ban. Să línđě flacă-ră veđerđě. Să ridícă și iar s-așáză. Sára la práznićele álea mari, la Pașt și la Sîjórj.

15

[21.X.1932]

Același

ÎMPOTRIVA DEOCHIULUI

Púně cúcur, strămătúra róșă sau aji^u sau cíuóje și pá boj și pá háj. Căre-s mîndre pún clopotě đě cíuóje. Nu să đeúđě.

20

[21.X.1932]

Același

PAPARUDĂ

Úmbiă la Sîjórj la noi așá: Să-mbracă cu frúză veđerđě um fícor. Meęe pá la cás așá. Íl cíștěsc uómeři cu ban. Meęe cíhěva cu flújěra dúpă jěl sau cu cęłěra. Jěl juócă.

25

[21.X.1932]

Același

105. DOBRA, pl. Ilia, jud. Hunedoara

UNELTELE UNUI ROTAR

Mai intii masa de zeluilit: tat felu de zeluile. A doilea vine
strungu care strungulește butuși pîntru rîcî. După aia vine scaun
5 nu de rîcî, după aia scaun de mezdrăla și mezdrule cîcî pîcî
să aibe omu. După aia două linguri și țircălu care să țircălesc
obedile pîntru rîcî. Sfrîdele mar și miș pînă la burdile. Și
vișăile pîntru vișulit butuși la rîcî.

[30.II.1931]

Țigu Ion, 68 ani (S.IV)

10

CĂLINDĂR DE SĂPĂ

Creap-o săpă-n două ș-alăzîe douăsprăzășe fâlji de săpă și
pînă sare-jele. Le-anumește pă tăcî: Ianuar, Februar, și d-asi
pînă-Ń căpăt. Aia le pînă sara spre Anu nou. Ș-atuș diminața să
15 Dăcă-Ń puțîn udă sare, aia-Ń lună mestecată, și uscăt și ploie.
Dăcă-Ń plină cu apă, aia-Ń lună ploioasă. Atita-Ń tat

[31.II.1931]

Nemeș Alecsăndru, 53 ani (S.V)

OBICEIURI

Ţi să gătă cu sășeratu, atuș să fășe cununa sau cruşe.
20 Mai dimult adușă Ń lucrători sau lucrătoare cu cununa pă
cap și strigău: Iacă cununa, iacă cununa! Și ișșău cu apă și
șipău pă jeli. Zisău că, dăcă fac așa, dă Dumhășău buna rîdă.

[2.I.1932]

Același

PRIVEDITORE

15 Ia cînd cîntă primăvara, strigă după căpüşă. Țulăjî, să nu
vină să-Ń jîjî cûru. Că priveditoreă n-o avut cur, nûma două
căpuri; și căpüşa o avut un cur și n-o avut cap. Atuș-o skimbăt
cûru cu un cap dila priveditore. Și primăvara, ia umblă ca să-ș
cîșcîzî năpôj cûru dila priveditore.

30

[2.I.1932]

Același

CREȘTEREA OILOR

Pîna la stîsprăzșe, dîuăzăș dîi căpete am ținut [de oi]. Pășu-
 5 nă dîe iárnă o aveam la hotăr și păstă vără le trimetăm [Lăp-
 ză-dî-sus. Le pregăcăm brîzăle [cei din Lăpugiul-Superior]. Mai
 mul le grijăm cu rîndu noj [fără cioban]. Pîna cînd să băgăm în
 brîză, pî lîniē, ierău acăsă. Acăs nū le mulzăm. Alezăm mjēji dîi
 pă jēle și le dădăm la stîna [la Lăpugiul-Superior].

[2.I.1932]

Rusu Iōni, 48 ani (S.Ⅲ)

CUM SE SPALĂ TORTUL

10 Îl imojēm în apă căldă cu leșijē și-l lăsăm să stējē a moi vo
 dîuă, sāsuri. După aja le frecăm și pînēm sēnūșă pă jēlē, zbișită,
 și le băgăm în pîrlău. Și-atūs turnăm apă fiartă pă jēlē. Și-atūsă
 le lăsăm să stējē o zi. Atūsă, mîhē, le scōcēm dîm pîrlău și hēlō-
 15 sūpra le pînēm dîzōs și iară turnăm pă jēlē apă fiartă. Și-atūs le
 dūsēm la rîu și le spalăm dî sēnūșă aja.

[3.I.1932]

Ruzălia Măriș, 60 ani (S.VII)

MORÓNITĂ

lay lăpcile dîla vās.

10 Jēu am pătīt lūcru asta. A văzūt că vāsile nu mai dau lăpcē.
 Bă-sēpūsără dî hīs nu mai mîncău. Și-atūsă s-o dus la o mujere,
 căre-i cam vrăjtōre, cu apă dî-acăsă și i-o discîntāt-o și după
 dîuă zile iar o fos lăpcile la loc și or mîncāt vāsile binē.

[3.I.1932]

Nemeș Alecsăndru, 53 ani (S.V)

SÍMZIJĚNĚ

25 Atūs iēs hēșcē flor gálbenē căre așă să zîsē cătă jēle: simzi-
 jēhē. Și atūs să pun pîntru flēcāre om dîm cāsă cîtă una în pōrtă.
 Să pun sára. Cî să pun, să numesc: asta-i a lu Pătru, asta-i a lu
 Pável. Și dîmînăta, a lu cui s-o veșcēzît, să zîsē că dîla mjē māj
 nălncē.

30

[3.I.1932]

Același

CUM SE FĂCEAU ȘEZĂTORILE

S-or adunat fișori cu fêcê la olaltă și mai și mușeri dî vestih
apropo. Și fêcile torsău și torcînd cîntău cu fișori.

5 Jêră un obișei : Să dusă ũ fișor sau o fată după ușă și hăia-
lălț zîsău :

- Nô , o căzută cutărē-fintîină . Atûsa zîsău :

- Sîhê să scôță , sîhê să scôță ?

- Mai întîi s-alêzēm um birău , ca ăla să porîsască că sîhê să
scôță . Ș-ăpăi ăla porîsă , ca cutăre să miărgă să scôță . Dacă jêră
10 fișor , merză o fată , și dacă jêră fată , merză ũ fișor . [Se sărutau .
și cel care a scos fata rămănea și trebuia el scos din fântîină .]

[4.I.1932]

Același

LA ZIDIREA UNEI CASE

Găzda cășî să nû să dúcă lîngă zîdări cînd ij ũmbra cătă zîd,
15 că dacă pînê o pjătră ori-o cărămidă păstă ũmbra lui , atûs , cînd
ij gata căsa , atûs mōre .

[4.I.1932]

Același

PĂPĂRŪȚA

[Când e secetă , se îmbracă o țigancă] în. bércuri 'crengi'
20 dî sâlcă [și cîntă] :

Păpărŭță , rŭță !

Dă , Dômnhê , ploîță !

Pjoiță curată ,

Ŭila Dômnu dată .

25

[4.I.1932]

Același

130. POIANA , pl. Mercurea , jud. Sibiu

CÂNTECUL MELCULUI ȘI AL MĂMĂRUȚEI

Melc , melc ,

Cotomêlê ,

Scuăte c^uăda din cotet^u

Și cornéle

Vioréle!

.....

Mămăr^uț^ă,

R^uț^ă,

S^uj^e-mă-^u-căr^uț^ă!

5

[29. VIII. 1931]

Nicolăi^e Munte^ăn^u, 70 ani (S. IV)

LEAC PENTRU DEOCHIAT

Dacă-ⁱ uⁿ copⁱl b^olnav^u, [κ] bet^eg^u, ^oap^oi zⁱc^e: Va hi deokⁱat^u.
10 Stⁱng^e-ap^oi c^ărb^unⁱ într-^om pan^ăr cu ^oap^ă. P^une uⁿ c^ărb^une-ntⁱ
în ^oap^ă și f^ăce cr^uce p^ește pan^ăr^u și zⁱc^e: N^umele T^ăt^ăl^ui și-al
Fⁱl^ul^ui și-al Sfⁱnt^ul^ui D^uh, amin^u. De triⁱ p^ărⁱ. Triⁱ c^ărb^unⁱ stⁱn-
g^e. Și pe ^ur^mă cu ^oap^ă sp^ălă copⁱl^u pe f^ăț^ă și-ⁱ d^ă și de b^ez.

[2. X. 1938]

Marⁱl^e Bozd^og^u, 69 ani (S. II)

15

OBICEIURI, CREDINȚE

Dacă f^etele b^ăg^ă o c^ăl^ămⁱzdr^ă [salamandr^ă] ⁱsⁱn, ap^ăi pot
c^uș^ăs^ă frum^us^u.

[29. VIII. 1931]

(S. IV)

[La l^ăsatul-secului, b^ăi^ețandrii] m^ăt^ău^đă^u: f^ăč^ău^đ m^ăt^ă-
20 ^uđ^ă de p^ăj^e, de aș^kiⁱ, de scu^ărț^ă de m^ăst^ăcⁱn^u. [Le puneau într^u
pr^ăjin^ă lung^ă și le d^ădeau foc. Strigau de pe un deal pe altul,
peste sat]: H^ău^lea-m^ău^lea!

La sⁱzuj^ene jer^ă obi^ceju de s^ă ud^ău cu ^oap^ă. D^up^ă jeșⁱre^ă
dim bisⁱeric^ă, [κ] besⁱeric^ă, cⁱs^ă-ntⁱl^ug^ău pe ^ulⁱț^ă.
25 La sⁱzuj^ene cul^ég^em fl^orⁱ și f^ăč^em cun^unⁱ și d^uč^em la
mormⁱņ. ^Unⁱ duc s^ăra, ^ălⁱ duc dimⁱng^ăța.

Și pe c^ăs^ă fⁱp^ă ^una [o cun^uă] și p^une și la fere^ăst^ă.

Nú să știje de ce să púne. Așá ne-am pomenítŷ.

La Ispás s-adúnă leușteándŷ, de únde jéște, și iară dúcē la mormínŷ. Și cam ține fiiecare mujere ím mîină la besérică úmŷ fir de leușteándŷ. Și c-úmŷ fir bâte váca dimineáța cînd o scuáte la
5 iarbă. [Altfel] vin strîgóile și fúrá láptele dēla vácă.

La Lúcinu b'erb'lečićilorŷ maj țîn opăcálă mujerile de nu lucră. Pēntru uoj. Ín cǎlindáriu-ŷ Sfíntu Lúca.

La șapte Macavéj, cǐ să prinde póstu Sfíntij Mǎrli, la prima Augústŷ, atúnca-ŷ zíce Zlŷa Úrsuluŷ. Iară țîn opăcálă mujerile să
10 nu mînce úrsu uóile.

Primăvara, cîm pún'em curék'ŷ, sǎdím, klipurile, rǎsádu de curék'ŷ, jéște o zí de-ŷ zíce Zlŷa Guánġelorŷ. Í zíŷa ája sǎ nú-l púnem, cǎ-l mîncǎ guánġele. Nú știm ce zî-ŷ. Ánu trecútŷ n-am pus tuáte-nt-o zí, únele maj curíndŷ și-únele maj tîr-
15 dŷŷ cu cíteva zíle și guánġele l-o mîncátŷ p'le totŷ [!].

[2.X.1938]

(S. II)

CUM SE FACE BRÂNZA

Jo ǎ stát cǐsprǎzǎce aní ín gúra strúnġi ș-am mulșŷ alǎ-
tura cu cǎbáni.

20 Dúpǎ ce strǎcurǎ láptele, ǎpǎj daŷŷ kljagŷ ím put'ínǎ. Pe úrmǎ, cǐ jerǎ-ŷkjegátŷ, íl strîngám cu mîinile. Íl puneám a-póŷ íŷ críntǎ și-l storcám bine. Și puneám um bolován pe jēlŷ și-l lǎsám acólo de dimineáța p'la anáz' și dēla anáz' p'ínǎ sǎra, de sǎra p'ín dimineáța, p'ínǎ cîn ne trebuja crínta, sǎ sǎ
25 stuárcǎ. Ș-ǎpǎj íl luyám díŷ críntǎ și-l desfǎcám díŷ círpe și-l punám p'le pátŷ. ǎpǎj íl lǎsám sǎ sǎ doskǎscǎ acólo o sǎptǎ-m'ínǎ. Ș-ǎpǎj íl fáčám bríndǎ, íl zmicurámŷ, íl sǎrámŷ ș-ǎpǎj íl bǎgámu-m_burdúfŷ.

30 ǎpǎj dí zǎr fáčám úrda. Íl puneám pe fócu-ŷ cǎldǎre și fáčám focŷ. Meștecámŷ cu mǎtǎuúđŷ de mǎstácín curǎțíd de

cu apă. Apă cind începe-a hêrbe zăru, atunc iasă úrda și mătă-
 uúdu-l scyátem afară. Apă lăsăm úrda să hârbă cîteva minúte,
 apă o luyám int-ú săcúț de să stuyárce. O luyám cu cáicu.
 Așá-ı zícem noj la lîngura aja máre: cajcť.

5

[2.X.1938]

Aceeasi

SĂNÚNÍ

Únre dá sáre la uoj să kjamă sánúni. La sánúni ápóř ve-
 neáú căpriyáre la sáre, după ce să ducám uóile de-acólo. Le nu-
 mărán dela stîná, ne ujtă la jéle. O pușcát o căpriyárá un cō-
 10 bánť.

[2.X.1938]

Aceeasi

O ÎNTÂMPLARE CU URSUL

Aveám pórčí la stîná ș-o venit úrsu nyáptea ș-o luyát um
 pórčí. S-o dus cu jéłť im pădúte ř jósť. Dimineáța, cînd am
 15 múlșť uóile, am auzít cîni lătrînd acólo ř jósť. Cînd an gátád
 de-a múlge, am vîntú-stîná cu láptele și ní-am pús găleáta
 jost, ř stîná, cu lápte ș-am luyát o bítă ș-am plécát să vîázť unde
 bâte cînele, unde-ı úrsu. Și s-o luyá ș-um băjă după míne. Și
 ne-am băgát im buháčí (așá le zícem noj la brăduji micí și diéși).
 20 Cînd am řeși din deșime, jáca úrsu ací: mîncá la pórčí. Io
 m-an datť îndăr-áptť. Băjátu o foz la spátele mjeu. Și băjátu o
 căzú jós și io pește jéłť. Úrsu o lăsát pórču ș-o apucát fúga
 la vále. Pîná ne-ă sculá noj de jost, jél s-o dustť.

[2.X.1938]

Aceeasi

25

141 MICĂSASA, pl. Blaj, jud. Târnava-Mică

OBICEIU LA SECERAT

Fac o cunună [de spice], așé, ca o crúce. Vine ș-o adúce acasă.
 Cîn túná-sat, căre apúcă, ř ípă apă pe je. Ápu așé-ı léja că
 ie, [fata sau nevasta care aduce cununa], cř vine, o púne pe má-

să și-acolo pâne stăpînu nește bani, cîd vre.

O duć, și pã la sãminãt o acãț în cãsa la grîndã. Și cînd
gîndesți cã-zîua ăia ai gătãt de tod la plug, o ieș și-o puș în car
și-o duć la loc. Și cînd îi gãta lócu de grãpãt cu țocumpóc, atún-
5 cã o sfîrhesți acólo pî loc, pe arãturã, și îi fac o țîr de gãu-
rã-m pãmînt și-o-mplînt acólo și-acólo rãmîne.

[15. VIII. 1933]

Vãsalica Neșmeș a lu Pãvel, 69 ani (SI)

URZÍM YÍÁ

Pûnem poćúnți úne trãbã, sã vidém cã cîtã yíțã-n trãbã.
10 Atúnca numãrãm poćúnți și știu cã cîtã yíțã sã cumpãr. Atún-
cã mérjẽ la firmã și cumpãrãm yíțã și-o pûnem-ú-yíțẽ. Fãcẽ la
tot poćumpu gãurã pe cum ăre ómu yãmeni. Atúnca únu fãce
gãuri înentre și hãlãlalt pûne yíțã. Și mãj yẽște únu; ăla astú-
pã cu sãpa.

15 [17. VIII. 1933]

Șóleã Vãsalíã a lu Dumítru, 61 ani (S.III)

VÁILE SĂ ULTUJESC DE VÃRSÁT

Cînu-î ie plínã de vãrsãt, ăpoj crepãm búbele ẽleã cu brișca
și cûrã sîjẽ. Și-ápã luãm cu nește cîlț sau cu línã dela ie, tãjẽm
la ăia cãre-î sãnãtósã, crepãm cu brișca fẽleã, și-î pûnem, zícem
20 noj așẽ, vãrsãt. Ȃla-î vãrsãt. Î ultuitã, sã sã jẽjẽ vãrsãtu
la tóte.

[17. VIII. 1933]

Același

CUM SE RETEAZĂ STUPII

Î belím [stupii]; lãsãm de ródã pe-ẽj buní.
25 Fãcẽm gãurã în pãmînt, de-o pãlmã, și cumpãrãm hajlãu
[fitil de pucioasã] și-ápã crepãm õ Lemn și bãgãm hajlãu în
lemn și lu-mplîntãm în pãmînt. Și î pûnem foc la hajlãu.
Și pûnem cõjnița pe jẽl și-l astupãm cu pãmînt și alđinele
mor. Și-ápã il luãm de-acólo și scõtem fãguri și-î bãgãm-u-n-
30 t-un cúbãr.

[17. VIII. 1933]

Același

VĂRÚȚĂ

Ne-am prîs vărúțã la Sîntóder. Fácem brădulêț ș-ăpăi dăm
la áltã fátã. Cîte tri brădulêț la tri fête. Și úna-î sórá. ș-úna-î
verșóbrã, ș-úna-î vărúțã.

5 Núma fêtele fácem: ne prîndem vărúțã.

Brădulêț de lítã fácem la Sîntóder. Așé-î. [Cât doi pumni.]
Ș-ăpăi î-impletit. Îe-n dă híjě și jo-î dau îe.

[19. VII. 1933]

Mária Stója, 55 ani (S. IV)

COPILUL MIC NU SE LASĂ SINGUR

10 Cî_jej din cásã, pui pe jêl mătura și cuțítu și la úriju íd_jej
o ír de cleánçã de mătura ș-uj cuțít slab. Bătãr dýuã sãptãmîni-
porț ála. Zíce că nu-î úine sã rãmîjě fãrã ája. Zíce că s-o tímplát
mai ínêntre că vine cêva de slîmbã cõtilu sã-l stîmosásã.

[19. VII. 1933]

Aceeasi

15

CÎNTECU GÓDI

Gătã-té híreásã úine,
C-ácum vine dúpã tine
Cu carú cu pátru bój
Sã dúcũ-sã^d la noj,

20

Cu carú cu pátru junç,
Sã te dúcem de pe-êlç,
Cã și hírele s-o gátát.
Cu cáru cu pátru boj,
Sã te-adúcem pe la noj.

25

O adunát úgste frumósã,
Sã viním la dumnjavóstã,
.....

[îl cãntã, la nuntã] núnele.

[19. VII. 1933]

Aceeasi

OBICEIU LA PARASTAS

La șásă săptămîni [după înmormântare], púnem măr la biserică (îl dúcem). Mère frumósă, túrte, nuć, luńni și prúne dácă sînt și strúguri să pun. Frumós să fáćě ăla. Și după ăja
 5 să fáćě iar părăstăș : doj coláć, crestátă, după ăja dóyă scări, um blid cu cutijě și după ăja o lítră de yin și luńină pe cutijě páuz [vin] și prescúri. [Totul e al preotului]. Núma diń cutijě mîńcă uńmeni.

[19. VII. 1933]

Aceeși

10

SÍLITU MÓRI

[La lăsatul-secului], sílěsc, núma copli. Fac sílitóri-ășé cu pájě [un lemn crăpat; în crepătură se bagă paie; le aprind; bățul îl întorc în cerc]. Atúnca strígă sílitu móri, cî sílěsc cu pájěle [pe un deal, deasupra satului]:

15

Sílitu móri, sílit!

Ćine nu ș-o tors fuńóru,

Să-ı căzá fićóru.

Ćine nu ș-o tors cíńfi,

Să-ı căzá díńfi.

20

Ćine nu ș-o tors păćișélele,

Să-ı căzá măśélele.

Ș-ápăj fićóri marí sílěsc :

S-o tot dus la drăgúța luı ș-o zís că nu ı-o dá tátă-so, că nu ı-o zís búńă zúya.

25

D-éja nu mère după ăla, că n-o strís-o destul

[20. VII. 1933]

Aceeși

Așé strígă :

Sílitu móri, sílit!

Ćine nu ș-o tors cíńfi,

Să-ı căzá díńfi.

30

Ćine nu ș-o tors păćișélele,

Să-ı căzá măśélele.

Ćine nu ș-o torz lína,

Să-î căză lina.
 Şi fujóru, să-î căză lícóru.

Fac ris⁴, rid acólo.

- Ş-ápu maj strígă cúmvá, că ce [că zice]: Silítu móri, silítu!
 5 tu! Ş-o tod dus liyón Nun⁴ p̃la Duñltru Báca ş-o cêrút pe Áná.
 Ş-o zís că nú j-o dá p̃la tómnă.

[21. VII. 1933]

Sófia Majlát⁴ a lu Mărián⁴, 56 ani (S.V)

CUM SE FACE MÍZÁLA

- Dacă fac mízála cu tãriţá de gríu, apăj puş apă şi hêrbe şi
 10 cãpă şi sãre ş-o fír de úsúrã. Şi cîn îi hártã, apă o puş pêsste tãri-
 ţã ş-ápu o mészteé fajñ. Ş-o fac cu dóyã zîle maj nêntre pãná puş
 pîza, să să dostãscã.

[21. VII. 1933]

Aceeáşi

CUM DESCÍNTÁ

- Mêre şi fîpã tri cãrbúni. Cãpã şi zíce Nãscãtóręa. A dóileş
 15 fîpã cínç, a trileş şépte. Şi apă ája j-o dá de bea o fîrã coplu şi-
 spálã pe la frúnte ş-o fîrã-î púne aic la lépt⁴. Ş-ápã-î gãta descín-
 tátu.

[21. VII. 1933]

Aceeáşi

20

LA ANUL NOU

- Pun [flãcãii şi fetele] aşé cúpe cu gúra la vále şi pun aşé
 múlte. Ş-ápãj supt úna púne ũ leş, su álta púne-ũ inél⁴, su álta
 púne-o fír de pitã, su álta púne-o fír de sãre, su álta púne vo
 doj cîlş, su úna púne-ur cãrbúne, su álta púne o áşlie, aşé,
 25 cu colş, crestãtã. Ng, pã únu mêre şi stã la úşe cu dósu-ncóc;
 nú véde. Ş-ápã únu aicã le púne tóte, fiecãre la loc⁴. Cîn jz gã-
 ta-l strígã pe ál dela úşe să ridíce úna. Dãcã ridicã inélu, apăj
 zíce că-j-je ũ hom frumós⁴, de ridicã léşu, íş je únu bãnós⁴, de
 ridicã píta, íş je únu bogãt⁴, sãręa-î-je únu sãrãc⁴, de ridicã
 30 cãrbúnele, íş je únu négru, de ridicã áşlje, íş je únu colşãt⁴, de

ridică cîîî, îş îe únu flocós'. Ála-î jócu lor'.

[21. VII. 1933]

Aceeaşi

GÁCITORI

Am om_buţóî şi am pus şî yin şî yinárs' şî nú să męşte-
5 că laoláltă.

40uu.

Am úkam mititél, fáce gárdu frumuşél'.

Ácu.

Întă mîndră şede-ş_şrîndă şî cetęşte unguręşte, nu şti
10 nîme ce cetęşte.

Ála-î căsu.

Strîgă bíca dî_hotără şî s-a'úde-a nõuă ţără.

Áia-î durduitu.

[21. VII. 1933]

Aceeaşi

15

CĂLUŞERIU

Áia jerá legát pe treába ásta. Cîn_auzé dípla, jucá de to_su-
săré, nu puté stă-loc'. Săré péste pórtă cu lícórele lííte únu
dúpă áltu. Avé zurgaláuă la lícóre, zurnăjé cu íele cî_jucá de...
Votávu ála săré nęntre, ála-ncepé jócu. Ápăi tod_dúpă íe'.

20

[22. VII. 1933]

Aceeaşi

157. VÂNĂTORI, pl. Sighişoara, jud. Târnava-Mare

CUM SE SPALĂ TORTUL

Îl încenuşám. Cęrnem cęnúşa pe cęnuşári. La tótă legátú-
ra dăm on_cop de cęnúşă. O presărám gîne ş-o púnem ũscrob
25 înt-on cúbăr, să stja acólo de ástăz păn míne.

[13. IX. 1931]

Ana Sónja, 51 ani (S.I)

ZMIĚU

O fost o fátă frumósă. N-o vrut cu níme să jógě. Mácar cíne
vrja s-o íeĭă la joc, nú vrja să jógě. O vint ō fíciór frumós și ála o
luhá-t-o la joc. Cu ála o jucát. Și jucínd, o luhá-t-o pe sus ș-o dus-o
5 la cása zméilor ínt-on díál máre. Ș-acólo tráĭă ca muĭérĭa cu bár-
bátu. Și o avút doj copĭi. Și feméĭa o vint odátă la páríntĭ cu copĭi
ĭej. Și l-o tríntit pe mós-so un copĭl de un an și jumátáte. Tótă
lúmea vinĭă de să hírá de ĭej, că putére máre au ĭej, copĭi așa
hícl. Și atúnc o kerít de díntĭa ókilor la toĭ.

10

[14. X. 1931]

Aceeasi

LA ANUL NOU

Úmbliă glĭcu. Trázněšte cu glĭcu la cári-ĭ kámă Văsăllă.

Fétele slobód pórĭi și díle nóptĭa pe la dóisprázěčě, ca să
íncápă ánu nou.

15

Să súĭă pe vírfu gunóĭului cu scovárda-ĭ gură [și dincatro
latrá un câne de trei ori, ínt'acolo se mărită].

[15. X. 1931]

Aceeasi

SĪZUĪĚNELE

Adúcĕm sĭzuĭene. Fácĕm cunúni la tot ĭsu díń cásă și le
20 řípám pe cásă. Căre cáde díntřă ĭjele, ála móre máj curínd.

[15. X. 1931]

Aceeasi

OBICEIU LA BOTEZ

Mă duc la muĭérĭa căre-ĭ betĭágă-m_pat. Duc ō scútec
dela míne și-l ímbóldor [copilul] ř_scútec. Și-l duc la pópa la bo-
25 těz. Íl adúc dela pópa și-l puĭ pe măsă și-ĭ spuĭ că : așa să híă
de cístít ca mása.

[15. X. 1931]

Aceeasi

CUM A ARS O ȘURĂ

O fost așa c-o vint ȕ većin pe la tri după năzu nȕpți ș-o
strigăt : Măi, lȕne , scoli, că șura ta arde ! Și io atȕnca am
auzȕt șȕ m-am sculăt dim_păt rēpede .Șȕ cum m-am sculăt,ășă,
5 spăriȕs ,ă fugȕt ,ȕ cāmășă șȕ-izmēne șȕ cu căpu gol, de ȕna-m
pojătă pe-ntuȕrec .Ș-an dat drȕmu la ylte la tȕte afără
dim_pojătă șȕ la porc la toȕ din cotēte șȕ lȕ-ă scos pe pȕrt-afără.
Șȕ io, după ăja ,n-am lȕt nădrăȕi șȕ m-ă_suit pe jȕrȕada de păjă
șȕ am puz lepedjăuă ȕde .Șȕ lepedjăuăle lȕ-am tot udăt intrȕna,
10 ca să nȕ jȕjă foc păjăle .Ș-apȕj s-o_dunăt mai mult ȕmeni-acȕ-
lo de lȕ-am apărăt păjăle șȕ șura de n-ȕ lȕt foc .Șȕășă cu tȕtȕ
lȕ-am putūt apără ,c-o foz_vrēmjă domȕlă .Șȕ cu cȕtă spăjmă șȕ
ostenjălă , multăhȕtă luȕ Dumnezău, lȕ-am putūt scăpă pe tȕte
de n-o lȕȕt foc . Apȕj după ăja mai tȕrzȕ ,dăcă s-o domolȕt fȕcu,
15 m-an_dus șȕ m-an_cotăt yltele șȕ pȕrci;de de-gă hȕ lȕ-an_găst pe
hotărȕ,ășă spăriȕs pe cum ă_fost .

[16 .IX. 1931]

Mihailă Drăȕićȕ, 50 ani (S.X)

FRAȕ DE CRȕCE

Noȕ amȕndȕj să ne lu*ȕm fraȕ de crȕce ! Așă că slobȕd sȕn-
20 ȕe din deșȕti, nȕ băȕă-m_păhăr șȕ-l bȕ .

[17 .IX. 1931]

Același

172. ARPAȘUL-DE-JOS

pl. Arpașul-de-Jos, jud. Făȕăraș

CUM SE FACE OȕETUL DE MERE

25 Intȕȕ le zdrobȕmȕ [merele]. După ăja le băȕăm ȕn_cădă șȕ
băȕăm apă de să copriășcȕ driēvele .Ș-atȕnca după ăja le băȕă-
mu-n tiășcȕ . Șȕ după cē le tesculm, cȕră oȕătu șȕ-l băȕăm ȕn
butȕȕȕ . Ș-avjēm dint-ȕēlȕ un an de zȕle de nu cumpărăm de lȕȕȕ .
Șȕ cu mult ȕ mai sȕnătȕs ca ăȕ de fabrică .

30

[2 .IX. 1931]

Gȕrȕe Vasȕ, 55 ani (S.I)

LJURI

Să bágă drjevele-ŋ, cádá dúpă cĕ le-o stors [ca să facă oțel].
 Și băgăm apă peste jĕle. Și dácă mérele-o foz búne, jĕse un
 must fyárte bun de beút dúpă míncáre. Și-ápa ája să kámă ljuri.

5 [3. IX. 1931]

Același

PĂSTORITUL

Au [oi] cíte zjĕcĕ, cíte dóhozjĕc, áj máj mult; únu doj dĕsat
 cáre áre dela șajzjĕc pĕ la șáptezjĕc. Primăvára, ále fátă úare
 fátă mhĕji și, dúpă cĕ vin de șáse sáptámíni, s-áljég úoile de
 10 mhĕj și fátĕm bríză dela jĕle, la hotár, pánă la Costandín. Atúnc
 s-áljég jára și le mímám la munte cáre-z bune. Cĕle máj rjĕle rá-
 mím la hotár de hópșă. (Ne-adunám duminéca cíte pátru, cínĕ,
 șáse și tomím cíte úna în ljei și împárțím cárnja și atúnc nĕoi
 15 nú tríbujĕ să mjĕgĕm la fleșáriĕ și ne vĕne cu mult maj ljézne ca
 la fleșáriĕ cárnja.) Ále dela munte jára mjĕg de Kilín, ále cu lápte.
 Și fátĕm bríză dela jĕle pánă la Sfíntă Măriĕ. Și tót atúnc să
 coburá și cĕle stjĕrpe cu cóbáni dímpre úná, cu báclĕa cu tót,
 de rámine muntele gĕoi

[3. IX. 1931]

Același

20

SĂ JUĂCĂ DJ-A MÁLÁJU

Is tri flĕte. Și dúdĕo dau mĕna úna cu áltă ș-a trlilja să púne
 ím mhĕjóc. Și-ápăj éstjalánte dúdĕo fug, úna-nt-o párte, únan-
 t-áltă. Și cáre-o stat ím mhĕjoc să kámă máláj. Și fúgĕ dúpă
 jĕle și, pe cáre-o prinde, zĕcĕ: -Acúma tú jĕj máláj. Și așá să
 25 júácă laoláltă în sárbátĕori pe prúnd.

[4. IX. 1931]

Același

FRUMĂSELE

Élĕa júácă pe sus. Zbúară, cínă. Cín le-a úz, să stá -
 ĩ-loc, să nú mhĕști pánă nu trjĕc. Dácă mhĕști, ápăj tot așá
 30 mhĕști și cín nú vrĕej.

Dacă le găș^ăști^{ți} undeva pe cîmp^u și trîe^{ci} pe^e lîngă^e jîe^{le},
să zîc^{em} : - Cri^șcă^{-vă} ju^ocu m^ăre !

[5. IX. 1931]

Ana Păvăl^u, 40 ani (S. II)SLUOJ^u DE^e UAJE

5 Tăje o uaj^e-ntriăgă^e, o p^une-ntr-un c^uș^ul^un m^ăre, p^une s^ăre,
ardj^ej^u, c^ăpă m^ultă și kipj^erj^u. Să frîge p^ără j^es u^ăsele. Zvir-
llim u^ăsele af^ără. Ș-ăp^ăj c^ărnj^a c^u ră^mine o b^ăg^ăm tnt-o u^ălă
m^ăre și să slej^ește.

[5. IX. 1931]

Aceeși.

10

CÎNTECU BUZDUGĂNULUI

Diălu Myóhul^uj,
Ūmbra zhuópul^uj.
Cîne să umbrj^ește ?

15

Sora su^ărel^uj
și c^u-a vîntul^uj.
J^ele să umbrj^eșc^u
și să sfătuj^eșc^u
C^ăre j^e m^ăj m^ăre.

20

Sora su^ărel^uj
Zîc^e : - J^o-z m^ăj m^ăre,
C^ă fr^ăte-m^ho-j s^uăre.
J^el c^î să ig^ește
L^umj^a o-gc^ălz^ăște.

25

Sora vîntul^uj
Zîc^e : - J^o-z m^ăj m^ăre,
C^ă fr^ăte-m^ho-j bu^ăre,
C^ă j^el de n-ar fⁱ,
U^ămeni-^ăr murⁱ

30

și vⁱte-^ăr pleznⁱ,
U^ămeni pe hot^ăr^u,
Vⁱt^ele la c^ăr^u,
U^ămeni pe c^împ^u,

Vitele la plugh

Stăpîne, stăpîne,
 Gătă cîna bine,
 Că cununa-d_u vine!
 5 Tode grîu frumyos^u,
 Trupu lu Hrist^uos^u;
 Tode grîu curat^u:
 Dumhězău l-o dat^u.
 Stăpîne, stăpîne,
 10 Cămașă de lîn^u
 Ș-o vjēdră de vînt^u!
 Dē nu ne vi dă,
 Vine-o cūără niăgră
 Și-ț ja clăja-ntriăgă
 15 Ș-o duce la Uolt^u
 Și-ț l mîncă tuot^u,
 Ș-o pune pi-o pjătră
 Și-ț o mîncă tūătă.
 Dăcă ne vi dă,
 20 Dumhězău-z ya dă
 Și id va lăsă
 Clăja - găliătă,
 Znuopu - fjērdălă,
 Mărunkú - cupă
 25 Spkicu - lingurá.

Cîn 11 cîntă, cîn vîn dēla sjēcere cu buzdugănu naînte,
 păj uămeni căre-s Ț sat^u și-ade cîntărja, jēs cu căldărî cu
 apă și-l údă. Săcērătuóri din-dărăptu la buzdugănu fug, ca să
 nu-j úde și pe jej. Ș-ápăj dúpă ája jăr s-adúnă și cîntă.

DOINE

Băte vîntu-n^{ce}t și lînu,
 D^yórurile váluri vínu,
 Váluri vínu, váluri să duc^u,
 Lá umbră víerde de núc^u;
 Váluri vín, váluri să vársă,
 De d^yóru mindrí (bádí) dí-acásă.

Báté víntu pé hotárú
 -Cé plíng, míndro, cu amárú ?
 -Cúm să nú plíng^u, bádío, íeu,
 C-ó víáță ám și íeu,
 Péntru tíng-o pétreșu gríeu.

Fuáíé víerde de trifuóíu.
 Vín fícóri dí rázbuóíu.
 Da-nnáinte cín-le íese ?
 Fíete și multé nevíeste.
 Ș-am íeșít, válío, și íeu
 Să-víáz pé bádítu míeu.

Pé partíá de cátă míne,
íacă cálu bádí víne.
 Pé língă uń cápítán^u,
 Víne șăl bádíuluí cal^u,
 Cú cuamá neképténnátă,
 Cú șayá neașăzătă.

ío-nnáinte í-am íeșít^u
 Șí, váí, cú amár am plís^u.
 Șí cítă cal^u că mí-am zís^u:
 -Hóhohó, murgúț nebún^u,
 Ún-té dúc síngúr pe drum^u ?
 Úne í-í stăpínuí tău
 Șí drag bádíșoruí míeu ?
 -íeu í-oí spúne, drágă, spúne,
íeu í-oí spúne-adévărát^u
 Úm bádíú tău o rămás^u.

În Galîția pușcăt'.
 Ó vint ún glonț de granát',
 Dé pe mî l-o răsturnát',
 Cú pămînt l-o mpresurát';
 5 Și tot pé tin-ti-o strigát'.
 Și pe míne m-o trimjês:
 -Să te dúc, murgúle, dučí,
 Să te duć, murgúle-ŋ grábă
 Lá mîndrúța mja a drágă
 10 Și să-i spuĭ să mă jălîască,
 Dé trăjám mh-arja nevástă.
 Să mă jălîască maj bîne,
 De trăjám arjă cu míne.
 Și să-i spuĭ că m-o-ŋgropát'
 15 Lá o crácă dé măr dúlcě,
 Fără cópîrșău și crúcě;
 Lá o crácă de mușcátă
 Și nu maj viu nícodătă.
 20 Î lóc di-a trăgě clopotilě;
 Dău Rușí cu túnurilě;
 Î lóc de pópă la mormînt'
 Dău Rușí cu túnŭ-vînt'.
 -Pămîntúle nú fi grjěu
 Pe piěptu bádĭului mhěu!
 25 Că și bádĭu mhěu i sup tine,
 Mí l-o púșca ca pi-un cîne
 Și-ám rămás sîngúrá-lúme.
 Iěu n-am cú cîne-m petriěcě,
 D'óru să mi-l împărțîasc'
 30 Și, vaj, cú amár trăjěsc'.

STRIGĂTURA LA NUNĂ

Núnule, nebúnule,
 C-aj făcú cu sútele?
 Li-aj beút cu mîndrele,
 Li-aj beút cu cúrvele.

5

Iár tu, núno, nébunó,
 C-aj făcút cu crițari?
 I-aj beút cu cúrvari.

Să trăjăscă duoj cu duoj
 Și tinéri ámîndój!
 Să trăjăscă și nunú
 Să maj cúnuné unú!
 Să trăjăscă și nuná
 Să măj cúnuné uná,
 Zjêcê pârjiek tót așá!

10

15

[5. IX. 1931]

Aceeși

OBICEIURI LA MORT

Cîm muáre, îl scáldă și lu-mbrácă frumyós cu hájne. Ș-ápăi
 i! púne o círpă frumúasă ím mîni. [Și un ban lipit de crucea de
 20 ceară pe care i-o pune preotul în mână.] Ș-ápăi jay mujérile o
 cyárdă de lumînă de cără cítu-j muórtu de lung și dē gros.
 Ș-ápăi o făcē rúată ș-ápăi la rúata áia-i zícē strájă. O dúcē par
 la grúapă aprísă-fjéjnic ș-o adúcē-ndăr-ápt dēla-ngropăcúne.
 Să dúcē-n tri diminjēt cu strájă și cu jar, cu tāmijē, dē tāmí-
 25 jáză mórtu. Ș-ápăi o dúcē la bisjerică.

Să cíntă după mórtu.

[6. IX. 1931]

Aceeși

CUM SE FAC COLORI VEGETALE

Făcâ mai demult^u dî scuarță de brad^u. Adună cûru gălîni gâlbent^u și călățele și frûze de pe căpă și le herbîă laolăltă. Făcâ ũ fîel dî gâlbent^u.

- 5 Rădem scuarță de pe-arîne și o herbem. Scuarțem scuarța afără și-ăpăi pûnem galîsca, o mestecăam^u par să topkîeste galîsca. și-ăpăi pûnem hîrele și să-nnegrîesc^u.

[6. IV. 1931]

Aceeasi

182. CERNATU, pl. Săcele, jud. Brașov

10

ÎMBRĂCĂMINTEA MOCĂNEASCĂ

FEMEILE

- Dulăma, făcûtă dîn postăv sau dîn mătase, blănită cu pei dă mjîel, măre, care să să puătă-mbrăcă păstă tuâte cêlelalte hăjne, cu mîneć larĝ și cu plîmbu pă dinnainți; și la gûler, și la mîneć, 15 dîntr-un fel de pei de bursuc. Puneă și dîn jderi [cele bogate]. Hăjnă dă jărnă.

- Iar pêntru tîmpu véri, să numeă ũ fel dă hăjne: scurtéjć (scurtéjćă). Asta jêră făcûtă tót dîn postăv sau mătase, cam pîn la ĝenúnk. Astea jêrău căptușite cu flanél sau cu misăzi (niște șuareć) 20 și aveă pă dinnainți și gûler, tót plîmbu, fără mîneć. O purtă pă úmeri. Pă uúrmă feméiîi mai aveă, tót pêntru tîmpu jêrni, ũ fel dă ĝjêbúte. Astea jêrău hăjne nițél mai scurte ca dulămile, ca să fiē mai îndăminătiće, că dulăma o luă la bisercă, la zile mai maří. Fórma jêj jêră tót cam ũ fêlu dulămi, ísă fără plîmbu pă 25 d-asúpra la dînnainți. Ísă jêle, fiînd tod blănite cu pei dă mjîel, mai ũ fătă aveă vúlpe.

BĂRBAȚII

- Zăbúnu căre să făcâ dîn dimiē țesútă dă feméili nuăstre. Să dedeă la píuă și să dedeă la májstări. Jêră o crojălă dreáp- 30 tă, rumînească. Să făcâ căptușite și necăptușite (dă vără), iar pêntru dă jărnă să făcâ blănite cu pei dă mjîel și dă uăjē. Únele veneă ínkejete cu năsturi, áltele cu căprázuri (mai scúmpe), iar pă dădásúpt aveă pjeptăre fără mîneć care să făcâ la fieli

căptușite. Să zică și lăjbăr (lăjbăre [p]).

Çuğriçi jërâ dîn dimlë albă făcúți. Tot crojálă dreáptă, ru-
mineáscă.

Peste tuáte hájinele ástea purtá gébe (gěbă [s]) cáre jërây
5 făcúte lung pínă jos, și necăptușite, și căptușite, iar pentru iárnă,
blánite cu pej dă mjěl și dă uájě.

[14. VIII. 1931]

Ii^hón Berteánu, 61 ani (S. IV)

NUMĂRĂTURĂ LA JOC

	Unica,
10	Donica,
	Cáre núca,
	Petecós,
	Flocós,
	Nea Muilă,
15	Nea Tăcílă,
	Bursarúm,
	Bursáj,
	Cotét.

	Úna máma,
20	Și-o Drágána,
	Úncili,
	B ^h ónčili,
	Kibricána,
	Berbecána,
25	Dúpă Cáta lu Țibríc.

[15. VIII. 1931]

Același

CÂNTECUL MELCULUI

	Melc, melc,
	Cóăăb ^h élc,
30	Scuóte cuórne bojeréști
	și te dú la báltă

Și beă apă caldă
 Și mănîncă leuștean
 Și te fă cît um buștean!

CÂNTECUL MĂMĂRUȚI

5

Mariuța popi,
 Du-te-n țară
 Și tî-sușoră
 Și ia fata lu Gisușoră!

CĂRĂBÚȘI

10

Zburi, zburi, zbúritóri,
 Căre-o fi mai bărbătóri?
 Să-l puș la juș,
 Să trágă la plúș.

FRĂNTURĂ DE LIMBĂ

15

Cápră niágră
 Cálcă-m piátră.
 Cum a cálcát cápra niágră-m piátră,
 Așíá să crápe cápu cápri négru-m pátru.

[16. VIII. 1931]

Același

20

LA LEZEÁSCA PĂ BĂTÁIĚ [UN DANS]

Újite úna, újite dóyűű,
 Újite dóyűű cű-ámîndóyűű!
 Já-újite trei!
 Újite pátru, că nu-ș drácu!
 Újite cînć, că n-ám opínć!
 Já-újite dóyűű, cű-ámîndóyűű!
 Pî-la pátruzéc și nóyűű!
 Și đîn pátruzéc și nóyűű
 Am rămás cu áșteșa dóyűű.
 Já-újite úna pένtru cîni
 Și mai múlte la stápiní!

25

30

[În timpul dansului bat cu picioarele în pământ].

[16. VIII. 1931]

Același

CREDINȚĂ DESPRE ȘOPĂRLĂ

[Fetele când prind o șopărlă o lasă să treacă peste mână
5 și cântă :]

Sai, șopărlă, peste mână!
Să mă-văț la cusătură.

[16. VIII. 1931]

Același

URSITÓRLE

10 Îl urséște [pe copil]. Îi face trei seri copilului o mășúță;
mănișcă cîteva vecine. Să lăsă dóro farfurli neatse și nié masa
nu o stringé. Spúne că vine ursitóbrile.

[17. VIII. 1931]

Același

IÉLE

15 Néște féte. Cîntă frumós și j'ucă. Unde j'ucă iélele, și pă-
mîntu ié bătătorit și iarba să pirléște. Cîne duórmé la lócu ála
unde-a jucat iélele, să scuóglă myále tot: luyát dr' iéle.

[17. VIII. 1931]

Același

SÓRCOVA

20 Sórcova, vésele,
Să trăím,
Să-mbătrínim,
Ca un măr,
Ca un păr,
25 Peste vără,
Primăváră,
Трѡтѡ, тѡтѡ сánătѡсѡ
Ca pétrili dá virtѡсѡ.

[18. VIII. 1931]

Același

192. COVASNA pl. Covasna, jud. Trei-Scaune

CUM SE LUCREAZĂ LÂNA

O púnem în cúbare și fjerbem, [κ] hërbem, apă. O amestecăm cu apă rece și-o púnem numa călduță pă lîna pînă să acopleșește

5 cúbăru bine, [κ] gîne. Și lăsăm o țîr să să-mmgoăie. După ăja țî dăm drúmu la usúc să să scúrgă. Și-o púnem în c^hoșuri și ne d^ucem cu ja la vále și-o spălăm. O adúcem acásă și o púnem să să scúrgă o țîră. Și după ăja ne l^hom și-o tîndem pă culî și pă gárduri și pă unde putém; și pă j^hos á mărúntă. O-ntgărcem dá două, trei uari,

10 ca să să úște gîne. După ce s-a uscát, o strîngem și-o adúcem în cásă și ne l^hom și-o alégem dá gungăie. După c-am al^hes-o, o dúcem la mașínă și o tóarce și după ăja o adúcem acásă țîeve lungi. Și băgăm ú fuz dá fjer, [κ] hër, și dăpănăm pă mos^hór. D-acólea ne dúcem și le băgăm în alergătoare pă vărgele (dá hër). Și d-acólea

15 păj măsurăm rișkitgărili p-ú rișkit^hór și-ápăj púnem pă urzitgăre și urzím pînă făcém dá uob jurubgîte, dá nóuă, pînă la zîeêe. Și după ăja îmvălím pă răzb^hói c-ur^h fóggș. După ăja-nnăvädím, pî jîte. Și după ăja pî spátă. După ăja púnem spáta-m^h vátále. După ăja legăm gúrá șj băgăm o vărghá. O legăm cu o sfgără dá

20 sul. Și-ápăj țîesem cu-o suvéjca. Púnem áțili dála țte la potnôgi, ca să călcăm cu picgărili, [κ] cu kiçgărili, ca să rostím, să băgăm suvéjca.

[9. VII. 1936]

Mariáa Lázăr, 62 ani (S.I)

VRĂJI CE LE FAC FETELE SĂ-ȘI VADĂ IUBITUL.

25 La Drădăjca să sá pá trei rädăcîn dá cîçgăre. Și cî le sá pá, fîetili, zîce că:

Cîçgăre, cîçgăre,

Spúne-m^h d-a meă ursitgăre,Că-z^h dau pîne și sáre!

30 Și cînd o scgăte, rädăcîna, și púne în locu rädăcîni o bucățică dá pîne, [κ] dá kîlă, și-o bucățică dá sáre, la cîteș-tréj rädăcîni. Pă úrmă să cúlcă cu ja la cap sup^h pîerînă. Și c-o visá, ápăj jéle ștjé, că nú spun.

Fac^o la Bobotiază, când umblă p^opa cu botiezu. Făcem o motoșcuță dă bosiboc și-l p^unem p^ă măsă. Și cîm^u vine p^ărintili, o ja p-ăja ș-o lăsă cu căre-a umblăt j^el. Și să culcă [fata] cu ja la cap și-j^u visj^ăză drăg^uțu.

- 5 La Anu Nou, j^u s^ăra dă Anu Nou, mai numără p^ări [fetele]. Numără nouă par. Da-ncepe dăla nouă-ndărăt, și-l liăgă și diminiăja să d^uce să v^ădă, [k] v^ăză, ce fi^el dă par a legăt. Strimb e o^u drept, innalt? Dăcă-j^u cu c^oșj^ă și crăpăt la vîrf, je bogăt.
- Cu spătili, [k] cu șkinăreja către parⁱ și u^oki-j^ukiș numără.
- 10 Și d^ouă fi^ete o d^uce dă sup^ui u^ori.

La Anu Nou mătură căsa cruce. În mijlocu, [k] nⁱljocu, căsi adună gunoju cruce ș-ăpăj nⁱ p^une nⁱ f^oșj^ă andr^oculuj^u a dă dⁱndărăt. O trăge dⁱnnajⁱnte-așă. Ș-o d^uce d^ouă fi^ete tot așă cu șkinăreja-ndărăt pⁱnă-ntr-o respintenⁱ. Ș-acolo, apăj, stă

15 așă pⁱnă aude u^u cⁱne lătrînd într-o p^ărte g^ăre-unde. Ș-at^uncă p^une gunoju jos și zⁱce că-ntr-acolo o d^uce, unde-a lătrăt cⁱnⁱlⁱ.

Ș-ăpăj să d^uce într-u^u grajdⁱ cu vaci și dă cu pic^oru, dăcă sⁱn^u culcate, și zⁱce: -Hăj, la v^ără? Dăcă să sc^oșălă zⁱce să-m^ămărită nⁱ v^ăra a^uja. Și dă pⁱnă dă trej u^ori: -Hăj, la anu? Hăj,

20 la doj? Hăj, la trej? Dăcă nu să sc^oșălă pⁱn^u dă trej u^ori, apăj zⁱce:

—Lup să te m^ănînc^e! Că nu să mai m^ărită, nu să mai im^ămărită trej ani.

[10. VII. 1936]

Acceași

25

OBICEIURI LA NAȘTERE

Scaldă copⁱlu și-l nⁱmfășă și-l p^une la locu lui.

Îi făcă o legăturⁱșă: p^uniă trej c^uje dă cal, trej hⁱre dă t^ăm^ăje, trej căț^ej dă ustur^oj, să n^u fie sⁱngur.

[Când iese mama copilului din casă] p^une-u^u cuțⁱt p^ă jel.

30

[10. VII. 1936]

Acceași

CÂNTEC DE LEAGĂN

Năni, năni,
 Păju mămi.
 Vîno, cîrcă,
 Dă mi-l cîlcă!
 Vîno, pîjește,
 Dă mi-l crijește!
 Vîno, Doămne,
 Mi-l adgărme!

5

10

[10. VII. 1936]

Aceeși

URSITUORILI

Făce o țtr dă măsă [a treia seară după naștere] și kiă-
 mă vo cîteva vădăne și le cîstîjește. Și masa rămîne-ncărcată.
 Și pîne și-o pîne-ntreăgă și bani și cîărți și tăbliță și condie,
 15 ca să-mvîește. Și pahărili le umplém cu rakîu, pline yoki, răsé,
 ca să vedtém c-a vint ursituorili, a bău dim pahăre. Apăi dimi-
 niăța, cînd vine cînevă, daj pahărili și le biă.

Zîce că-l ursîjește.

Și cămășa cînd i-o dă moășa a trēja sără, i-o trêce prin
 20 cuțit dă trej yori.

[11. VII. 1936]

Aceeși

OBICEIURI LA BOTEZ

Făce cumetrîe așa că-i pîne la măsă și le dă mîncăre și
 dă băuț. Ș-ăpi-l dăruijește pă băjātu ala cu cid vria koricine.
 25 Cî să ducé nășă la bisercă, i pîne bam pă măsă și zîce:
 - Ūjite, hînă, duc um păgîn ș-aduc un creștin. Și cîm vine dala
 bisercă zîce: - Mulțărî lu Dumnezey că ni-a ajutat și l-am în-
 creștinat, c-am dus um păgîn ș-am adus un creștin.

[11. VII. 1936]

Aceeși

CUM SE FAC COLORI VEGETALE

Făce lîna r#o#i#e dî# c#o#j# d# n#u#c#ă. Le fîerbe #i, ca s# prîz#ă lîna bine, p#nem #i clej s# nu s# c#re (s# c#r#ă f#j#e 'se spal# co-loarea').

- 5 Ac#sa o p#nem s# h#rb#ă la c#z#n#, c#j#e #sta d# ar#n#, #i h#rbe trej #asuri. Dup-#je o sc#t#em af#r# #i b#g#m lîna #n# caz#n# p#n# s# cople#e#te z#ma #je. #-o f#rbem o jum#t#d# d# #as cu cru#ala #je. #i dup-#je, la un ca-z#n#, p#nem o jum#t#d# d# kil d# gal#c# #i o f#rbem p#n# s#
- 10 limpez#e#te #pa. Dup-#je o sc#t#em af#r# #-o abor#m (o tot r#suf#l#m) #i s#-nnegr#e#te ca p#na c#rbuluj#. #i d#p# ce s# r#c#e#te, ne d#cem cu #a la v#le #-o spal#m.

[12. VII. 1936]

Acee#i

ALTUJ#LA #OILOR C#NTRA V#RS#TULUI

- 15 Zac #oili d# v#rs#t#. Bel#e#te-o #j#e care s#-#j#mn#-nt#j#, s# boln#v#e#te-nt#j#, #i o t#je, o bel#e#te #i d#m p#le#e #je altu#e#te t#rma-ntri#g#e. T#je-o buc#f#ca mic# #i altu#e#te la mij#ocu c#zi: s# cr#p# pu#in p#le#e c#zi #i s# b#g#-# crep#t#ra #je altu#ala, #dic# buc#f#ca #je mic#.

20 [13. VII. 1936]

G#rge B#rl#e, 49 ani (S.IV)

OBICEIURI LA MORT

#j# p#ne un b#n#u#t#, #l #j#g# d# d#eget, #i o bat#t# #-o cru-#ul#t#.

- F#cem m#r#: t#je-o cr#c# d# m#r #i o-nc#rc#m cu col#c#j#
- 25 #i cu t#rte #i m#ere #i cu nu#i #i # #ir d# pr#ne. #-o ul#c#-o leg#m la m#r #-o c#r# #i lum#n#r#. #l d#ce la gr#p#t#g#re 'ci-mitir'. D#p# cr#ce d#cem m#ru [#naintea mortului]. #l #a n#su #i-mp#rte col#c#i la b#j#e#t#.

[14. VII. 1936]

Para#k#va G#rge B#rl#e, 41 ani (SV)

SORCOVA

Sórocova vésela,
Să trăiț,
Să mbătrîniți,
Ca um măr,
Ca um păr
Ca um fir dă trandafir frumós!

.....

5

[14. VIII. 1936]

Aceeși

219. PRUNDUL-BĂRGĂULUI

pl. Bărgău, jud. Năsăud

10

CUNUNA DĚ GRȚU

Amú s-o lăsát ō-asēja móđe. Făsē maj nainlē cunún. O
făsē o cunúnă ōe grȚu ș-alēzāu o fātă ș-apyj o puñē pe cap
ō-asúpra. Ș-apy să dușē pj úliț cîntîn hórja cunúni. Apy măr-
15 gîn iēlē cu cunúna ōēla hotár, apoj cîn azúžē-sat, la căs, apoj
iēs fișóri, fēlē, femeēj, băjēț ș-apăj j-asfāptă să viē cu cunúna.
Și cîn o sosít, să duc și tōórnă apă ō virv pe cunúnă ō-asúpra.
Cîn tōórnă cōfa cu apă, asē șē pōórtă cunúna odátă să-virte
rōóptă ōe vo dōuă yori și strigă: hū-hu-hū. Și atús tātē strigă
20 în glásu asēla.

[18. I. 1930]

Lúca Tânca, 47 ani (S.III)

GROȘTOR

Ū mánis cu colēșă cáldă. Fas și pápă ōtr jēl. Și fas și
dāvój. După ō-aj lōót groștōru, sāmăcișă o puñ lîngă foc, să să
25 scōcă. Și după șē-j scōptă, s-o alēs dār ōtr-jē. Dār-u tīpē sau
Ū daj la hēștē porș și șē-j pártē stōrsă dē dār, o puñ cōlo-m
blid pe groștōr ș-apy mēsłēs laoláltă și puñ o fir ōe säre. Și să
numēsłē dāvój.

[18. I. 1930]

Același

FAȘ UNT

La noi mai dēmúlt il puñé-ntr-un fjujilés. Fidjilésu-l lăgă la grîndă c-o fuhé. Ş-apu să puñé pe-ũ scaun ş-apucă fjujilésu de torţ ş-l hurdúcă pîná s-aléžé. Amú au măşînărie.

5

[18. I. 1930]

Acelaşi

CUM SE TUNDE OAI

O prinđ, o trinléş^h zos ş-apu o ŷin. O sámă-ı mai lăgă şı pčisşjilé, ca să stéjé. O tund pe-o părte ş-apu-o-ntoornă pj şeja părte.

10

Cin aj gătát-o de tūs, dezléz pčisşjilé ş-o scóli-m pčisşjore. C-o mîná o ŷi^h pj jé şı c-o mîná zmulz jərbă veşde şı-ı puı pe spálé la jé. Şı, dıc atúşá cá : Cum creşşte jərbă, să creşşcă şı lina pj şjé.

[18. I. 1930]

Acelaşi

15

CUM SE FIERBE RACHIUL

Să tórnă dreşşăle-ŋ căldăre şı puı căpăcu; ūz cu lut pingă căpăc, ca să nu răsúfle ş-apo-ı daj foc cí de mare. Cı să gátă de fert, [k] şert, jej şúslă (şúsla ŷı şertu-ntıı) c-um păhăr şı tórn pe căpăc deşşşupt. İı daj foc c-uy kibrit, [k] capđilé. Dacă
20 mai árde, mai lés puŷin să, mai cūră. Dacă nu árde, ŷı daj drúmu.

Şerbş şăplé căldări de şúslă. Ş-apoı aj ŷipát afără dreşşşăle, să spálă căldărea şı căpăcu şı răsítórilé şı şubăru úné cūră ŷncă să spálă ş-apo tórn şúslă-ŋ căldăre. Ajésta-ı zinárs căre jésă a dajla, dıs limpedaş.

25

[18. I. 1930]

Emil Vlása, 27 ani (S. IV)

CUM SE FACE O MOARĂ

Dómnu deréctor Tóđer Uşerıı dıs-aşá : Să-m spuı tále părşilé de bírhé cá cum vin de gróşă şı de lálé. Tóđle grîndilé pj deşşşupt căre lē puñem pe pošumbş să síe de gróşă pe şăplă
30 şı opt ŷol. Şı grîndile d-asúpra tot la feł. Şı cunúnilé şı tálpčilé

să fie, [K] să știe, și mai, grăasă, adică de dășe țol' și de doi-
sprêșe țol'. Așa că ieți, adică domnu director, au pus lucrători
îm pădurea lui la Tihúță, [K] Tihúță, și l'-o făcut; și o pus că-
răluș și l'-o adus. După șe l'-o adus, au dis cătră (ori cătă)
5 mîine: Amú, bădê Lúcă, mătrăialu l-am adus. Cătă-ț pe síneva
de májstăr língă dumnáta și v-apucăť de lucrú. Așa că io am
dis: Púhê doj sau tri uômîh s-o spargă móra az vécê, s-o țipé
afără d'-alș.

După ș-o fos locu móri gol, io am avút cătát májstăru
10 și am țeșpút la lucrú. Íntîi am făcut gropé pένtru pošúmbg.
Și pošúmbgi is de stăjár. Ș-am, așádát pošúmbgî-η gropé, la
măsură, după cum n-o trăbuit depărtare unu de altu. Așa că
bírîjile au fost făcúťe din pădure de lúz cît o trăbuit, după mă-
súra móri, după cum au avút să o făcă vójê domnu director,
15 după plăcu, lui.

Așa că iețu, moráriu Lúca Tánca, mai mult le arátam plá-
nu că cum trăbuiê, ca să-l facă. Și iețu ieră májstări buh și
lucráu (poț să dis și lucrá) după cum le spuńem úhê șe trébe
de făcut. Și așa am lucrát dúpădăș, și nõuă de dîlê. La vo pá-
20 tru dîlê am lucrát pátru țș și vo dășê dîlê tri țș. Íncă sîș dîlê
am foz doj țș. Dim, [K] în tot lucrú cît am lucrát n-am bătú híș
bátăr o fêlê de zínárs, așa că am fost tódăuna treej ș-am lucrát
lucru práctic. Strúțu l-am pus într-o mńercuri, sára.

Cînd aj gătát ũ lucrú, puț o crángă vérdê cy-o páná într-o
25 bótă și o coș ogreundéva la hăzăș. Sămn că lucrú-ı gáta.

[18. I. 1930]

Lúca Tánca, 47 ani (S. III)

CREĐINȚĂ DESPRE URS

Apo la noi ı-o cređințá așa despre urs. Iárna șádê tătă
iárna-m bírlóg. Cîn ıi súpře primăvără, áre o dî cîn trébe să iásă
30 afără. Și dácă-ı sárjn cî iásă afără, iel ıș véđê úmbra. Atúș apoi
áre o frică și să-ntórnă m bírlóg. Dámjhi dîc: Ș-o vădút úrsu
úmbra, áre să mai slê iárnă íncă. Apoi dac-o ıeșít cîn o fos norát,
apoi s-o tăt dus.

[18. I. 1930]

Același

SEMNE DE BELȘUG

Spun o sãmă cã cîn vãd primãvara curcubãu-nti, apu rûșu,
 pãrta d'-asupra, dîșe cã-î pîntru grîu, gãlbãnu-î pîntru málaj,
 albãstru, veșrõe pîntru iãrbã și lila-î pîntru fructe. Dãcã rûșu-î
 5 mai mult, i grîu mai mult; dãcã iștã gãlbãn bugãt, și málaju
 a și bugãt.

[19. I. 1930]

Același

PAJIN LA CLAI

Pj vîrvu clai faș o sũșitũrã d'ẽ fin ca o cunũnã, așã d'ẽ gros
 10 ca mîna. D-vîrț pj lîngã par, pj fin; dup-așeja faș d'in pãtru rũdẽ
 d'õuã pãrteã d'ẽ pajin și-î puj acõlo pîștẽ cunũnã, ca sã nu zvîrlẽ
 vîntu finu.

[19. I. 1930]

Același

LA SÎMGORD

Sũpre d'ũa d'ẽ Sîmgord, sãra, pun o dãrãbã d'ẽ gliã, așicã mai
 15 mũltẽ gliã, și-mpîntã cîl-o crãngũtã im mînjlocu glii. Și l'ẽ pun
 la stîlpu d'ẽ port, la prãguri, la-ntrãre și la iștãre, așã und'ẽ-s
 portit. Aja-î sãm̃n cã vîhẽ Sîmgordu cu verãtã.

To la Sîmgord, sũpre d'ũa d'ẽ Sîmgord, cãre au grãjduri cu
 20 vîlẽ, [κ] mãrhãj, jẽu ũ lãnt și-î pũhẽ d'inaĩntã ușã, lîngã prag,
 mîis, pentru așeja ca vîlẽlẽ, cî jẽ dũsẽ la pãșunãt und'evã, sã nu
 sã ișeã ũna d'ẽ alta, sã sã tîrẽ d'ẽ olãltã cũ sã tîhẽ lãntu, rãlẽ-
 dãlẽ.

Tãt atũsa fac ũ fei d'ẽ ũsori d'ẽ jãrburi, leuștãn, și untũrã
 25 slujitã și aî (ori, cum jî d'ic pe aĩrlea, usturõj) și ung pj la fe-
 rãsi și pj la uș, pe vîlẽ așã la cap ũhẽva. Așã pîntru care prișep
 d'ẽ fac meștãșũguri sau boscoghẽ, ca sã n-ajbã puțere sã sã l'ẽzẽ
 d'ẽ vîlẽ, d'ẽ om.

Sũpre d'ũa d'ẽ Sîmgord sã duc la grãjduri, ca sã ișe mãna
 30 d'ẽla vaș, ori ooj, ori așã.

[19. I. 1930]

Același

CUM MĚREM DRUȘTĚ A CĚMĂ

Nĕ gătăm făin ca duminĕca, nĕ dúsĕm pe drum și cĕmăm
pogmeňi la nuntă. Ntrăm în casă și spúnĕm așa :

5 M_u p_oișg_ore n-am sculăt,
F_or_lĕ frumos n-ă rugăt,
S_in_tĕm soli-mpărălĕși,
Mul_să nu nĕ zăbăzĕș_t,
C-avem căle și-șkinăre
Dĕla-mpărălăsa mare.
10 Înălțata-mpărălăsa
Diminătă s-o sculăt,
Pe o_c negri s-o spălăt,
P_iștĕ pogstĕ s-o, ujtăt,
Pe no_i ęs_la șăsa copil_tă n-o alĕs,
15 La duminăv_ostră n-o trimăs
Să nu făsĕț altă căle
Și cărare,
P_i la-mpărălăsa mare,
Pe-_u scaun dĕ, hod_ină
20 Ș-ym păhăr dĕ băutură,
Cu no_i și cu-nnălțata-mpărălăsa dĕmpreună.
C-aveț fĕlĕ și fi_cbr_i
Și vom fi trebuit_ori.
Ș-aveț fĕlĕ și fi_cg_ore
25 Și vom fi trebuit_ore.
Că-ț vre a căsător_i,
Fără no_i nu-ț pulĕ și.
Și-ț vre-a făsĕ căsător_lĕ,
Fără no_i și pogm_ih dĕ omen_ilĕ.

30 Viheri dĕ l-amnăd mĕrem la cĕmăt. Nĕ gătăm cu cindă
uă frum_osă.

Viheri sara mĕrem la slag, la m_hire. Fac slag, cu m_hirę-
sa. Zucăm, dĕscintăm cămęsa.

NUNTA

Del-amháđ, duminéćă, mérem la mhíreásă și žucám.
Atúsa mérem la mhíreásă noi tále drúštieie și simpojem:

- 5 Del-ám, mhíreásă, đíua bună
Đela sír đé mátrăgúnă,
Đela sír đé pošíđoc,
Đela fíšorj đí žoc;
Đela sír đé mutătóre,
Đela drága șăđătóre!
- 10 Trandašir đíj cónu mėsí,
Míndru plíng oči mhíreší.
Nu maj plíže ca stíngú,
Că ș-o lása drăguțú!
- 15 Cíntă-lé mhíreásă blíe,
Vř stegári dúpă líně!

Vř stegári dúpă íe și o duc la cunuhié. Și đ-acólo mérem
și hé púnem la másă și hé cíntă muzíca.

[21. I. 1930]

Aceeasi

CUM SE FACE CEARA

- 20 Šára o faš așă, cum am šetít íj cárté. Tăt fáguri j-aj stríš
și j-aj bogít, sfármát, laolaltă. Și j-am pus ínt-đ sac orí ínt-o
píndă. Apo stríš cápjítelě, cónurilě, laolaltă și lě lěz c-o șfára.
Ă lăsát un cápát đé șfára maj lung ș-apy dup-așéjă am loót ú
vas, o căldăre, orí đ-šayón mare ș-am pus vo cíléva bucătálě
- 25 đé lémhé, așă ca đéžítjilě đé gródsă, l-am pus pj fúndu šayónu-
luj. Ș-apy-am pus sácu cu fáguri pe fúndu šayónului, ř šayón.
Pe sac đ-asúpra, pe lěgătúra šéjia, am pus ú šer greșu orí um
bolován (să nu šíjé móccoș) ca lasc. După đ-am pus lăscu, am
tuřnát ápă ř šayón pe lěgătúra așă, ca să rămínă đé đouă đé-
- 30 žíje gol vásu, ca cín, šěrbe, să nu đéđjě-foc, să žibă úně šěrbe.
Pínă šé šěrbe, puř đ-opárlě o pólă cu ápă řjásšě ș-o lįngură și
daj foc să šárbă la šayón. Šěrbin jěšă spúrnă gálbărnă pe
đ-asúpra spúrnă šéjia o jěj cu lįngura ș-o řípčř-póla šě cu ápă
řjásšě. Și tăt așă faš pínă cín s-đ-šěrbinát ápa šě řjásšě.

Și-ți bine ca să știi deși, că unu tăt ije cu lingura spuma și
galbăna, șelalalt Horn, soția lui, ije sara și oglă. Făse gem,
hapus, ș-o pănă-nt-ai vas și apa și căld-o țipă și pănă alta
rășe. Și tăt așa făse pănă nu mai ijesă spumă altu din lăgă-
5 lura șeja.

Am uitat să spun că trebe mai apăsă lăgătura șeja, ca să
iasă sara. D-ășă cu băgare de sãmă, ca să nu să spargă pîn-
da.

Amu o gătăt, nu mai ijesă altu nimic. Iej făscu-afără
10 ș-apus lăgătura de șfara care o rămas pêsle șayon și iej lăgă-
turalăfără și apa o țipă și șayonu-l speel cu apă căldă, cu șenú-
șă, ca să știe curat. Amu l-apus de șpălătu șeri. Pui apă cu-
rătă iără-șayon, cam de lat de mină, și pui gemel de șeje de
15 sara și apă și făș foc să șarbă. Și iără cu băgare de sãmă, că
să duse ca lăptel-foc, să borsășle. Ș-o șerbă pănă cîșă
sparg, să topăsc, tăfe glămburilă. Ș-ăpu iej șayonu și-l pui uneva să
să rășăscă. Vasu-l acoperi să nu pîșe șevă-je. Mihe șoț sara
afără, că ia ș-o-ntărit. D-ntorș cu șejalaltă părfe de cătă apă ș-o
raq c-on cuțit ori c-o lingură de pliv. Dup-ășeja sara-je gata.

20 [21. I. 1930].

Luca Târca, 47 ani (S. III)

ȘARPE DE CASĂ

Nu l-am vădūt, num-am audīt că ijestă de la gămîn bătrîn;
Mi-o spus um prietîn din sat că, cîn o fost ij miș, un frăț de-a
lor, um băiet miș, așa de tri-pătru aj așa formă, ij da mă-sa
25 lăptă dulcē-nt-un blid. Și je l s-o dus cu blidu pe prisp-afără și
indată a vihit cu je l gol:

-Mămă, mai dă-m lăptă să dau la pui!

-La șe pui?

-La pui să beje lăptă. Și i-o pus iără lăptă ș-o dīs:

30 -Na, du-tă dă-je!

Și mă-sa l-o pîndit. Băietu s-o pus pe prispă. Mă-sa s-o pus
și fereastă, o deșcis fereasta și l-o pîndit. Adăca băietu s-o pus pe
prispă cu blidășălu pe ogolă. Și pe prispă o fost nișle scînduri și de
su scînduri o scos șărpilă căpu și s-o-nis piște pîșor la băietu cu

căpu-m blid ș-o băut lăptîlê dim blid. Băjētu neleză șărpilê pi
cap și dîsê:

— Pûju, pûju, pûju.

5 Mă-sa o vâzút, și s-ô-șiorát și o gînit să-l strîțê. Da jără
n-o strîgát, că s-o tēmút să nu mûștê pe băjêt. Șărpilê s-o dus
apòj dúpă ș-o băut lăptîlê. Băjētu s-o dus ș-o șērút jără lăptê ūla
mă-sa. Mă-sa o dîs:

— Amú n-am lăptê, las că j-om da mîné.

Băjētu o dîs să-j dējê că-j flămînd pûju.

10 Într-asēja o viñit tãta băjêtului și j-o spus máma băjêtului
ș-o vâzút jê. Apu dup-asê s-o pus jêl la pîndă. Pe prisp-o pus um,
blidîșál cu lăptê. Jêl s-o pus ț fereastă la pîndă. Băjētu l-o-ncuiet
îñ cãsă. Șărpilê dúpă mñirósu lăptêlui jar o ieșît și s-o-nîts să
bêjê lăptîlê dim blid. Uómu o făcut mñișcãre, ca să-l lovãscã.
15 Șărpilê l-o sîmțit și juț-s-o tras ñnapòj și n-o apucát a-l lovi.

[22 I. 1930]

Același

ĐESCÎNTECĂ ĐE ȘOPÍRLĂIȚĂ

Îj bețag-o zítã. Dãmîni dîc să-j đescînt đê șopîrlăițã.

Șopîrlăițã cu ngóuã pui,
20 Đê nu ngóuã, uopt,
Đê nu uopt, șăplê,
Đê nu șăplê, șășã,
Đê nu șășã, șîș,
Đê nu șîș pátru,

25 (Pî la únu)
Đê nu doj, únu,
Đê nu únu,
Nîșê únu.

Alș-aj stîș cãrbún țápã ș-aj stopcît țápa șēja đê vo dóuã,
30 tri 4ori ș-apòj ț-aj dus ș-aj spălát 4ómu sau vîta.

[22. I. 1930]

Același

CUM SE CUNOSC VACILE BUNE DE LAPTE

O sá má la púlpă, ^đdinapój, au cíl-o ^đțîță dup-ăsêđlê pátru, a
sínșila, ^đțîță.

Đéla púlpă cáta ^đčept plácă ^đdoyă ^đviné grósă, sámn că ar ^đși
5 ^đbună đé lápłé.

[22 . I . 1930]

Același

228. TOPLIȚA

pl. Toplița, jud. Mureș

CUNUNA DE SPICE LA SECERIS

10 Ba fac cunúna ^đcîñ gátă, ^đfêđeđe. Cî vin cu je o ^đčúđe:

^đCíłé cárá

^đCu pohóra

^đTăđe súđe ^đși cobóra,

^đNúmađ ^đcáru báđiđi

15

^đNíz nu súđe, ^đníš cobóra,

^đNúmađ ^đbăđe ^đbóđi ^đđe-đ ^đqmóra

^đȘi ^đmńi-đ ^đbăđe ^đcu ^đurđis

^đȘi ^đmńi-đ ^đsúduđe ^đđe ^đcruș.

^đMúłământím ^đla ^đdúmnévpóstă,

20

^đMń-ađ ^đudát ^đcunúna ^đngóstă

^đTăt ^đcu ^đápă ^đși ^đcu ^đvin,

^đMđ-ađ ^đfăcút ^đvojă ^đdeplín.

^đÚđă ^đcunúna ^đcu ^đápă ^đymíní ^đđi ^đpi-ñgă ^đdrum.

[Când vin femeile și fetele cu carul acasă, una are cununa
25 de grâu pe cap. Celelalte cântă:]

^đBđínđe-m ^đpáre ^đc-am ^đgátát,

^đCă ^đđestúl ^đă ^đsăđerát;

^đBłńđe, [k] ^đbđínđe-m ^đpáre ^đc-an ^đgăłít,

^đCă ^đđestúl ^đam ^đosłńít,

30

^đSára ^đși ^đđimínađă

Pis^ht^he z^hi tod^hăun^hă.

Al^hs str^higă tăt^h-odătă: ūj^hū!

Cin^h az^hung apr^hope đ^he sat, l^hie tăt^h udă, pîn-az^hung acăsă. C^hl^he
udă, j^hără mul^hăm^hriesc:

5 Mul^hăm^hn^him dumn^hilor v^host^hē,
C-a^h udăt cun^huna n^hostă,
Tăt^h cu apă și cu z^hin,
N^h-a^h făc^hut vojă đ^heplin;
10 Tăt^h cu apă și cu b^here,
N^h-a^h făc^hut-o pe plă^hș^here.
Bost^hioc cresc^hut Ț^h j^hărăbă!
N^h-o udăt-o o^h Ț^hom đ^he trij^hăbă.

Apă j^hără str^higă ūna: ūj^hū!

Apă j^hără-ș^hep ălta:

15 Măg^her^han cresc^hut im^h m^hun^ht^hē,
Sp^hun^hē lu j^hiu^hon đ^hin c^hur^ht^hē
Să cob^hog^hre s^hur^hđ^hl^hē,
Să l^hie p^huj^he la ță^hrăt
C-a^h găt^hă đ^he săș^herăt.
20 Cre^hască-j st^hog^hu c^hit sură
Și gră^hmăda c^hit casă
Și colăcu c^hit masă, ūj^hū!

C^hl^hs-apr^hop^hci^he đ^he căsa găz^hđi ūn-o săș^herăt:

15 J^hēs afără, găz^hđă mare,
Și l^hē ūj^htă pin c^het^hore
Cum i^hđ^h v^hl^h săș^herăt^hore
Și l^hē ūj^htă p^hin c^het^hori.
Cum i^hđ^h v^hin săș^herăt^hori.

Ș-apă-l maj lă^hudă:

30 Căr^hăr^hușă pin ov^hăș,
Az ă fos la Ț^hom alj^hēs.
Căr^hăr^hușă pin oc^hol,
Az ă fost la d^hom^hniș^hor.
Căr^hăr^hușă pin otă^hyă,
35 Az ă fost la Ț^hom đ^hi trij^hăbă, ūj^hū!

Ș-apă l^hē udă găz^hđa. Pîn-at^hūș n^hu pun cun^huna z^hos, pînă nu

púně gázda, o lítrá dě raciŭ pi mäsă, atúš opun în stěclă.

Cíľě hoğră și pohğgră,
 Tăľě súľě și cobğgră,
 Númaj cáru báđiľí,
 Đí pi đálu Bístriľí,
 5 Nís nu súľě, nís cobğră,
 Báľe bóji đí-ľ omğğră.
 Văľ sārăși bóji mňiľ,
 Cum mňi-ľ mîná strliňí
 Mňi-ľ mîná și mňi-ľ adúšě
 10 Și mňi-ľ súduľě đě crúšě.
 Crúša n-ár ši, nímhíca,
 Đá mňi-ľ báľě cú botá
 Đě mă dğre ínimá.
 Áz ă fóst la șăšěráť,
 15 Lá gríľúť în đálu lát,
 Míndră cúnun-ám aflát.
 Pi đí lăťur cú sāršíľ,
 Lá mňiľlóc cu bósťlóc,
 Să šíľ gázďă cu noróc, úľiľ.
 20 Drágu mň-í a șăšěráť,
 Pé vălě pe, Hódoșá [o vale în satul Sărmaș],
 C-ăud vălía vójăľm,
 Pé baďá boji mňiľ.
 Mîná báďě boji bíňě.
 25 Nú říně očí la mîňě!
 Očí mňěľ is frúmușăľ,
 Și-ď đěľúďě boji tăľ, úľiľ.

[30. VI. 1931]

Dumítru Antál lui Něculăľ, 39 ani (S.V)

OBICEIU LA ANUL NOU.

30 La Ánu nóu fac viržěl, viržěľgáză la mňězu n'òpť.
 La mňězu nópť să-šěpe viržěľlăťu. On óm băťrín cářľ šíľ
 sərbătóřilě đě măgán și-ľ cumíňě đě řťiľ númľľě la gríľ, la
 săcără, plug, boj (tăľě ľě pomíňěsc acólo sě-z đěľ trebulňă 40-

muluj pe pămînt, tãlîe ligi^hdiile^h dîe cãsã și sãlbãtisîe, [K] sãrbãtisîe,
 și sîele sê zborã în ajîer, și pêsîti dîn apă). Virzêlatu așîe sã fãsê:
 Pîn-o covãtã gólã cu gúrã-zos pe mãsã și bãtrînu are-m^hîn
 dîuã jor^hdi verz dîe alún ori dîe rãciltã. On om stã pe-^ho scaun și
 5 are-^hu subãr cu apă și ov^hãs [apã]. Și spúnê la tãt, nainîe dîa sã-sê-
 pe virzêlatu, cã, tãtã lûmea sã bázê care sê vrêe: o cîeîe, cuîfî,
 mãrzêlê, crusullîã, bumb, pleivãs, grițãri, lei, gãtîjã isãmnãlê
 (cã sã-l cunòscã) [subãr]. Și-acólo lê mészicã mult. Și-apòj isêpe
 bãtrînu a bafê cu jor^hdi-le-^h covãtã și zîsê, întîj:

10 -Sê súnã, sê rãsúnã?

-Súnã lûsilîe,

Rãspund vãdurîle,

Trêșê Dumnîezòu

Cu Sfîntu Anu nou.

15 Și-atúsa ómu sêlalat scóîe dî subãr, dîn apășeîa și dîn
 ovãs, încibzultã sê gãsșîe și îl arátã:

-A cui îi?

20 Și-atúsa a cui îi lûlê și sã zîsê cã la cutãre Hom i s-o
 vinît Anu nou. Și așîe mai dîepãrlê zîc tãlîe sãrbãtorîlîe. Și
 tãlîe ligi^hdiile și tãlîe sãmãnãturîlîe cîmpuluj pînã sê sã gátã
 la toț uómihi dîe jêșît s-o bãgát [subãr].

Și mai bãgã ș-ã dîog^hgrã pînã gátã. Și dúpã s-o gátãt, sã
 pũ la meșsã și șerb racîju și mînîncã și bîeju și-ncîná:

-S-azûzêem mult aj bun și firisîl. Și sã gòspãtã.

25 Dãcã-î pîcicã Probeîjãle, atúsa îj sãm n cã-î probozît tãt
 ánu sêl nou. Dãcã-î pîcicã lúpçi, atúsa sã sã lámã dîe lupc,
 sã nú-l mînîsê. Dãcã-î pîcicã plúgu, atúsa-î lótru (vojós); cã
 dúpã plug a aveê ródã búnã. Dãcã vî zîțãj, j-a fãtã vãsîlîe
 zîțãj mult. Iarã sã búcurã. Dê i sã vin ólîe și mñêji, ar sã-î
 30 feêlê mñêlúț mult. [Acela cãruia îi ies Paștile] ála-î mai vo-
 jós.

[30. VI. 1931]

Același

CUI TURI

Cîzmã rágrã-n tuljác,
 Pe su_tãlpã híș dîe leác.

Țizmă răgră la căpătă,
Pe su_tălpă tătă rúptă.

Io pi d'al, mîndra pe șes,
Mî-o cunósc[k]cunóscu d'ě pe mǎrs.

5 D'ě pe mǎrsu pșórelor,
D'ě pe purtátu pșlelor,
Că le pörtă álbe și spălăfě,
Mulț voníc băg în păcálě.
10 Astăz, mîhě 40ri pojmině
M-iej băgá și pe mině
D'ě fișór le-am șliút.

D-aj și, mîndră, cum fě fîj,
N-aj fîhě buși-m_budîj,
Că-m_budîj aj bătě brîndă,
15 Și d'im_buș aj púně pîză.

Asta-i lělea căre-o vied
Căre mñ-o făcút scóverd.
Și s-o scóltēm, și din mîntě
Să hě făcă și plăcîntě.

20 Țócă, bádě, pi lělea,
N-așfěptă să dîcă iě!
Iě a dîcě i rușîhě;
Dac-o prinđ, fî páre bině.
Nîc miě nu-m páre rău,
25 Cîn pică în drumu mñeș.

Țócă, lěle, nu fě făcě!
Ori cu cîhě zóș nu-ț plăcě?
Dar cu cîhě ț-ar plăcě,
Aj zúcă, dar nu fě iě.

CUM DĂ CINSTEA MIREASA

Cin, dă ^Kștîs^Kta m^hîre^hasa d^hē stau cu m^hîrîl^hē d^hupă m^hasă, t^haros-
la aș^hă gr^hăj^hēș^hl^hē:

5 I^hacă, s^hocră m^hare,
S-arată ^Kșl^hi d^hum^hn^hit^hale
Cu do^hi colăș^hēi d^hē gr^hîu,
M^hîndri și frum^hoș.
Ca și fă^hta luj Hrist^hos.

I^h aș^hă z^hic că:

10 Colăș^hei li-s m^hîș,
Dar v^hoja l-i f^hor^hl^hē m^hare,
As^hupra f^hēț^hălor d^hum^hhilor v^hoș^hl^hē;
Ș-c-^hō veș^hm^hînt m^hîndru și frum^hoș
Și s^hă-l purt^hat s^hănăt^hoș!

15 [Atunci arată] cămăș^ha d^hē s^hocră și d^hē s^hocru cu do^hi colăș
pe i^he puș s-om blid gol î^h care i^h pun b^hâni: ^Kștîs^Kta.

I^h aș^hă z^hic că:

20 Ștîs^Kta l-i m^hîcă,
Da d^hac-or tr^hă^hl^hi,
Ștîs^Kta or m^hări
Și pe d^hum^hh^hv^hoștă vor ^Kștîs^Kl^hi.
Să fă^hșeț b^hg^hî^hh^hē s^hă prim^hl^hē
Și s^hă l^hē mulț^hăm^hh^hl^hē.

25 At^huș^ha m^hîrîl^hē și m^hîre^hasa s^hă sc^holă și s^hăr^hută, [K] l^hē
p^hupă m^hîh^hl^hē și d^hic cu glas t^hare:—M^hare mulț^hăm^hh^hl^hē. Iar
s^hocra și s^hocru d^hic:—Mulț^hăm^hh^hēsc, n^horă, că căm^hlēș am m^hăi av^hut,
dar n^horă n-am av^hut.

30 Cămeș^huța-i sup^hț^hir^hl^hē,
Și noră m^he-i frum^huș^hē.
Hop, hop, hop, hop.

[7. VIII. 1931]

(S. II)

ĈUITURĂ, ĈUITURI DIN VEĈIME

L^hiel^hia cu tri ruj î^h cap
Și la p^hol^hl^hē cu proh^hab.

(O fos cu p^hol^hl^hē sfîr^hțic^hal^hē.)

5

Stăni dila briu ũs,
 Pi-o mněrtă đe cucuruz.
 Pkěnilie đi pistě cõt,
 O mněrtă đe griu frumós.
 Şi pe púji dila mină,
 Pe cîrnăţ şî pe slănină.

[7. VIII. 1931]

Acelaşi

10

15

20

25

30

CÂNTECUL LUI VĂLENAŞ
 Cît-i țáru [?] şî oráşu,
 Nu-î fişór ca Vălěnáşu,
 Că jěrnáză - Grințiiěş
 Şî văreáză - m. Mărijieş.
 Vălěnáşu cî vině,
 Mîndrilě il ímbgîie,
 Tăt cu vin roşu - ndulcît;
 Dá şeļeá l-o otrăzît.
 Vinu jěra pus íñ cālě.
 Vălěnáş cum o gustát,
 Índatá s-o răsturnát.
 Cîn îi pi la mněz đe nópłe,
 Vălěnáş trăzě đe mórłe.
 Cîn jěrá la cîntát*óri,
 Vălěnáş í scăldát*óri
 Cî zî*úťă să fășe,
 Clópořile le trăzě,
 Mîndrilie țare vině.
 Máică-sa đin graj grăie:
 Stáz voj, mîndrilě, nu vinîť,
 Că vój mîni l-ať otrăzît,
 Cu otrávă đin dumbrávă,
 Cu așlîťă, đim porlîťă,
 Cu păr đin nágră cosîťă,
 Cu pánă đe lilijac,
 Vălěnáş să n-ajbă lac.*)

[8. VIII. 1931]

Acelaşi

*)L-a auzit dela mamă-sa.

CHIUITURI

5 *Âșșă zăcă bôjeri*
Pi la țara Muldui, [x] Mulduvi.
Dără bôjerițălîe ?
Mnăună ca mîțălîe
Pîn tătê cotrúțălîe.

[Se cântă când se joacă bôjeréșlê.]

10 *Zăcă Músa cu Căcîșa,*
Da Căcîșa nu-j ă-alșa,
Că-j ă loc ăjla Potóc,
Cu opcîncă ă motóc.

[Când dansează doi prea tineri.]

[9. VIII. 1931]

Același

15 *Jó mă dúc mîndră-ŋ cătăhê,*
Tú râmîj și spălă hájnê !
Spălă și cămîșsa mijê,
Căre-am holîiít cu je !
Și mî-o spălă-lăcrămnêljê,
 20 *Și mî-o úscă-n dor și-j ălîe.*
Ș-ápoj, mîndră, mî-o trimêljê,
Mîndră, pe cursú apí,
În țară Itálii !

[9. VIII. 1931]

Același

235. VOINICENI

pl. Mureș, jud. Mureș

OBICEIU LA PRĂȘIT PORUMBUL

25 *La căpălît ă-al doilea, leágă frúzălj cucurúzuluj la únu*
ă-áltu și zîș c-așá să stêjê cūcalájilîe únu cu áltu. Tot atúșa
șípă și cu sápa țárna pêsste cap și zîșê că : așá să creáscă ă

marî cucurúzi!

[3.I.1937]

Togănel Cōstantin, 47 ani, (S.II)

OBICEIU LA SECERIS

Niște mułeri aleg slise care-s mai frumoșă ș-ăpăi fac
5 așă ca o crúse, ș-ăpu o leagă așă cu ață ș-ăpoi o duc așă-m
mîna. O aduc dila cîmp, șli, acásă ș-ăpoi, cîn trec așă pi
lingă fintin, apăi púne cunúna dúpă cap ș-ăpăi tórnă apă
pe ie pe cunúna ala care-i cu vâsu de apă im mîna și zise:
Să șije mănós grîu.

10 Asta-i cunúna.

Cîntă cî să duc, cîntă cîntăr lumేశli și strîgă : Să tră-
iască cutare, la șine-o sășerat.

[3.I.1937]

Același.

CUM SE SPALĂ LANA

15 Fășem apă șerbînle și lina o așăzăm, șsubăr și púnem apa
ferbînle cînd prinde-a fășe mărzele pisle lina.

O lăsăm două, tri șasuri să șă mójle ș-ăpăi o zol'im biné și
mërem la um_părău; acolo luăm tăt cîl-o lina în coșarcă și né
băgăm apă și púnem coșarcă pe apă. Úntă apă-ș coșarcă ș-
20 apa ája o zol'im.

[4.I.1937]

Mănișor Anica, 53 ani (S.II)

CUM SE SPALĂ TORTUL

Mujem jurédile apă căldúță; așă núma cum îi vára-m_pă-
rău; púnem puțina sodă. Lă tînem o zi ș-o nópte apă ája la
25 mujet; dî-acólo le stórsșem, lă tîpăm la-ndeț. Cînd is înbetále
biné, l-adúșem în_casă. Dăcă șă dejdăță să puțem să l-așăzăm
șsubăr, atús apăi l'luăm și l'șcuturăm biné și l-așăzăm
șsubăr.

Púnem păje de ovás pintre iele, ș-ăpăi le dúșem la șert
30 în_cóhié; ș-ăpăi púnem șenușă atîta cît cređem să șă fácă
leșia mójle și búna, că atús apăi să spală biné. Ș-ăpăi l'đăm
vo șis căldări: întîi núma ca cum îi apă vára-m_părău; apăi,

după aia, tād mai șerbînt, mai șerbînt, până cînd la aia d-a
șasa căldare o puțem turnă cid de sártă piste jéle.

Ș-ápăi șérlé bátăr atîta căldări, cíle jureșis. Ș-ápăi cí l'é
lăsám de șert, scurám leștîja d-i pe jéle și le coperím bîné, ca să
5 să cõcă.

L'é lăsám d-i ja-sără, până d-imiñată. Atúșa l'é luám și l'é
scuturám, l'é-ntõrsēm, púnēm d-in nou páje de ovás pîntre jéle
și púnēm áltă șenúșă nõuă jără, ș-ápăi l'é mai fáșēm o leștîje
bună.

10 Ș-ápăi cînd iz-gáta de șert și cu leștîja ásta, l'é lăsám iar
să cõcă. Dácă ni să-mpáre cum ís de frumõsă, mérem la
burdúf 'copcă în ghiață', să l'é spălám.

[4. I. 1937]

Aceeși

MĪJÁLĀ

15 Șérbem apă cu șápă cu o tî de sãmîntă de jin și puțîná
úșóre.

L'é șérbem facláltă bîné; opárim tãrîțále cu apa aia, mes-
fecám și l'é lăsám așá molcálúță.

[4. I. 1937]

Aceeși

MĂSURĂM UĂILÉ

20 [De vreo zece ani nu le mai măsoară. Măsuratul se făcea
în curtea unui om.]

Le grijé uámiñi bîné, ș-ápu dup-éja numé o zî cînd să să
múlgă, ș-ápu atúșa meré cu mășúra - la o căsă numítă-
25 ș-acólo să mulžé pe rînd la fiecáre yom. Și cît șé s-o muls,
ála s-o măsurát cu cúpa, cu fél'ea și dețu. Cînd acúma s-o mă-
surát, s-o isprávit, ápu cáre-avéé mai mult, ála da ún_nél.
Ájalat! ápu-adușé beutúra și mîncáre: prízu uáilor, așá-j zîșé.

[Câte unul se suia pe casă și striga];

30 -Vivat, haráus, să trăiáscă turmáși d-i pe dos 'o stradă'!

[4. I. 1937]

(5. II)

CUM SE CUNOSC VACILE BUNE DE LAPTE

[Vaca] are, sus, întră țîșgure, dila úžer țîșepînd spre còdă, pãru-ntòrs cãtră còdă, sus ij stă: oglînda úžerului. Viñil'ê úžerului la cãpet ts cu gaur' mari. Sup pîntîșe și la spãtê iără trã-
5 bã sã áibã gaur' mari și sã slîjê còda lúngă, mel'cu (= cotòru), nu fujòru.

[4. I. 1937]

Același

CUM SE PLANTEAZĂ VIA

Fásëm žljê: Púněm žljê, fás gaură ș-àpoj puĵ in fúndu gauri
10 o mîná đê gunđj petrecút și mészês cu țárnă. Ș-àpu puĵ žita cu
rãdășina îm pãmînt-đla și dai pãmînt đ-afără îñ grosîme ca
đê pătru đêžêłê.

Ș-apòĵ il înd'ês cît sã pòłê, đê tãre, cu púmni sau cu țîșòru,
ș-àpoj dup-đeja úmpli gaura đê pãmînt úmed. Cînd țj plîná gáu-
15 ra đê pãmînt, puĵ îñc-odãtã țîșòru pe gaură, sã sã-ndêșã, ș-àpoj
traž cu sãpa țárnă sã s-acòpere dõuă uđłuri și đ-acòlo taj.

[5. I. 1937]

(S. II)

MARTÒLA

Mărța nu-ĵ bině sã puĵ rãžbòĵ.
20 O ñevástã o pus mărța rãžbòĵu ș-àpuĵ sãra țj țãșã rãžbòĵu
súnggur și nu veđđê pe ñimě la rãžbòĵ. Și s-ar spúně cã vině
Mărțòla și țãșã.

Țãșã đê-ñcilòğștê štril'ê, nu țãșã sã fãcã spori și pîžã bu-
nã.

25 Nîșe nu torșe mujêril'ê mărța, cã zîșe cã vině Mărțòla.
Zîșe cã l'ê spãri'ê și sã lemě đê Mărțòla.

[6. I. 1937]

(S. III)

OBICEIURI LA SÂNZIENE

Sũzujêñil'ê.

30 Fásëm cunún đũ sũzujêñê și l'ê țipãm pe cãsã; pîntu žitê,
pe grajd'i.

La tãd, ñòmu-ĵ fásê o cunúnã și la fiecãre vitã o cunúnã [și

pentru porci, pentru stufi, pentru găini].

[6. I. 1937]

Aceeasi

ȘOLOMONARI

Zișé că umbl-a șére șolomonári și, dacă viné la căsă și nu-
5 primé blihé, nu-i dai uárișé de pomeánă, apăi zișé că: nu s-o
duz mîni^hós. Apă zișé c-o vint cu nori mari și o bătúd, uáta,
ori-o fost plóje mare.

[6. I. 1937]

Aceeasi

OBICEIURI LA BOTEZ

10 Nănáșa îl dúșé la boféz, ij cúmpără la copil hájníță, șăpcú-
ță, o cămășúță și o uioșál, o fășă ș-o scúrlec.

Ápăi cîm viné oíla pópa, îl púné pe măsă pe copil, să șijé de
šísé, ș-ápăi zișé că:

-An dúș om păgîn ș-am adúș oș creștin.

15 [6. I. 1937]

Aceeasi

CE SE PUNE ÎN TEMELIA UNEI CASE NOI ?

Mai demúlt puhé uș cap de gájínă. Zișé că, ca să șijé plă^hítă
cása, că oricare căsă trébe să șijé plă^hítă cu cap.

[6. I. 1937]

Aceeasi

20

ȘEZĂTOARE

Cînd umblăm șșázătóre, apăi să mai întimplá cîf-odátă
că nu viné fișóri. Ápăi: -Nu hájdaș să-ij strigám pe horn. Ápăi una
meré în lîndă la horn și ún-ajíša în cásă, la gúra cuptóriului.
Ápăi ásta strigá de-ajíša:

25 -Costan^hlîné!

Éj din lîndă răspundé:

-Amú să-șcálță.

Ápe astaláltă strigá:

-Haj, Tóđere!

-Amú să-mbracă.

[6. I. 1937]

Aceeși

250. PETREȘTII-DE-JOS

pl. Mihai-Viteazul, jud. Turda

5

CHEIA TURZII

Ânce Șcēfan a Măriúki l-o cēmát. O fo^l la mhej pîn Cēje ș-o gāsít^l bañ^l de áur ș-arzint, o grămadă. Supt on^l colț o fost; log rău. Ș-o lu^há^l dī^l jej^l și ș-o umplút curáya. Și ș-o lu^hát^l sízme și cēptár^l pá^l jej^l.

10

Și s-g dus la ō^l unc^l a luj^l ț hotáru Turzi. O foz baș ahá^lla, ún^l cū-so. Și d^l-acdo núma s-o trezít în Cēje, ún^ld-o fo^l báhi de ún^ldē j-o lu^hát^l (nópcă l-o adús). Și să pú^ljē báhi innapój, ún^ld-o fost, și să nu spú^ljē cātă níme că de nu, nú mai trăjéșcē.

[2. IX. 1932]

Ii^lu^lán^l Balica, 59 ani (S.I)

15.

ZMEU

Să sclobó^{dē} zmé^hu la um bárbát, la o mujēre. Așē-j cīt ō^l sul de legát grí^luu pá^l car, ca o grindă. Í^l ca fócu, ca flácăra, și să sclobó^{dē} pínă ún^ldē-ș áre ómu luj^l say mujēre. Ā^l vázút cu uá^lci mhej.

20

[2. IX. 1932]

Același

ȘOLOMÎNĂRI

Pórtă vrémurile grēle cu gá^lțá, ō^l hom. Ála nú mî^lncă de dú^lsē, ápă^l să fásē șolomînári. Apój să dú^lsē și găsă^lșcē ū^l șē^lrpe căre nu l-o vázú^l níme ț^l șē^lp^lcē aj^l ș-ápoj mére și-j^l șē^lcē^lșcē la hú^ldă.

25

Í^lésă afáră și să dú^lsē cu í^lel pínă la ápe mari. Să lí^lgá ápe mari de í^lel și cu gá^lțá ș-ápoj mére și strícă hotárá^lle.

[2. IX. 1932]

Același

VRĂJI DE DRAGOSTE

Fășe g pogășe, o ardē-foc^u înt-o marț sára. Și-n tîmpu ierhi
să dúșe de cătă zúyă și după zis s-o zisát, să dúșe pî la purdúf
la vále și nú vorovęșcē himníc cu híme pînă vîhē napóĵ ačasă.

- 5 Și-ápoi spúnē că ĵe o zisát pã cutãre zúrñē, fișór holcēĵĵ.
Ála áre s-o ĵeĵe. Pogáša o mîncã cu ála sē l-o zisát. Ĵi dã sã nú
șcĵĵē sē mîncã.

[2. IX. 1932]

Același

OBICEIURI LA BOTEZ

- 10 Ĵípã bañ su prãgu úșĵ cîm mēre cu ĵel sã-l dúcã la pópa
sã-l bocēzã, ca sã șĵĵe gãzdã, sã áĵbã bañ muĵ.

Ĵi dã uĵagã-m mînã sã șĵĵe beut^ubrĵ. Álta-ĵ dã zĵĵsu, sã
áĵbã boj; álta-l púnē pã mäsã sã șĵĵe tát nãnáș märe.

[2. IX. 1932]

Același

15

ȘIZIȚENILE

Ștrîng șizițĵñē ſ sára gē Șizițĵñē; adúc copcĵĵi. Fac curúh
și le řĵpã pã cãsã pîntru ciț ĵsu-ĵ cãsã și pîntru morț. Și dácã
pĵlcã zos, zĵsē cã mōre.

[2. IX. 1932]

Același

20

DĚSCINCEȘE

Drágă mĵ-i leleã bãláĵe,
Cã șcĵi fáșe la máláĵe,
Cã le bágă cu lopãta
și le scōcē cu covãta.

25

Cĵntas, pãsarēĵe búnē,
Cã mĵndra culēzē-alúnē!
Cĵntas, pãsarēĵe draž,
Cã mĵndra culēzē fraž.

- Măi mujere, măi mujere,
 Lăs-o lá dracú șădêre!
 Că, dē cîn h-an cûrunát,
 Tu nimhíc n-ai măi lucrát.
 5 - Măi bărbăcē, nēbuñ-eșc,
 Nu mhi să-mpăre șē grăjēșc.
 Lúha-i zúua hej dîntije,
 S-o țîhēm pîntru copčiji.
 Mărța, Dómhē ferēșcē,
 10 Șîhē lucră bolizășcē.
 Mhērcurja-z zîlele grēle;
 Șî jo mă feresc dē ijele.
 Zója odát-ă lucrát,
 Fôrcē răy mhi s-o-nțîmplát,
 15 C-am cusút cu ălă năgră
 Ș-ă zăcút o vără-ntriăgă.
 Vîherja nú lucră hime,
 Niž jo nu cîrcēsc pă cîhē.
 Șîmbăta-i zúua dî urmă,
 20 Nu-i dē rîs și nîz dē glúmă:
 Trábă măsúța spălătă
 Șî sobița măturátă,
 Că vîhē duminēca
 Aldujăsc-o Prēșista.
 25 La noj ij sātu märe
 Șî să fășē žoc ț sāt
 Șî jo am póftă dē žucát.
 Om žucá, n-om uspetá
 Șî dē lucrú n-ă lășá.

30

[2. IX. 1932]

Același

SEMNE CARE ARATĂ CE TIMP VA FI

Dăcă la Pátruzăz dē Sfinț i vrēme bunnă, im pátruzăz dē
 zîle tăt așē-i. Dăcă-i vrēme sclábă, jără vrēme sclábă-i im pátru-
 zăz dē zîle.

ca murâna. Locu Murâni să zîșe.

[25. IV. 1933]

Aceeași

DESCÂNTEC DE DEOCHIU

5 Om̃-a-jẽsta căre ĩ gîoc̃et̃
 O porhîit gîla căsa lui sînătôs̃ și frumôs̃,
 Cu yăsăle sînătôsă
 Și cu cărnê virtôsă,
 Pă căle,
 Pă cărare,
 10 Pîna la mîiljoc gîe căle.
 Acólo s-o-ntîlînit̃ c-ũ Hom șcóp̃,
 Cu bārba g-un cot̃.
 Ung̃e să-ntîlînesc̃ draș cu drăcójie.
 Puțerẽa i-o luât̃,
 15 Sîzîli l-o vārsāt̃,
 Zos̃ pă pāmînt s-o lāsāt̃.
 J̃el o prîs a să cîntă,
 A să vājeră
 Nîmē-lume nu l-o auzît̃.
 20 Numa Mājca Dóm̃nului
 Gîm pórta șerjului
 L-o auzît̃ și l-au vāzút
 Și-m mîna dreaptă cuțîit gîe arzînt o luat.
 Și pă scāră gîe șāră s-o coborît̃
 25 Și la Górg̃e o vîhîit̃ și l-au întrebāt̃ :
 -Górg̃e, sê c̃e cînt̃, sê c̃e vājeréz ?
 -Cum nu m-aj cîntă,
 Cum nu m-aj vājeră ?
 Jo am porhîit la căsa me
 30 Cu yăsăle sînătôsă,
 Cu cărnê virtôsă,
 Pă căle,
 Pă cărare.
 La mîiljoc gîe căle,
 35 Acólo m-am întîlînit̃ c-ũ Hom șcóp̃,

Cu bārba g' - un cot^u.
 Puțerea mri-o lu#at^u,
 S'zile mhi l-o vārsat^u,
 Ūos pā pāmīn^d m-o lāsāt^u.
 5 Māica Sfīntă-o cuvīntāt:
 -Scōlă- cē și nā-m mīna dreaptă cuțit g' arzīnt
 Și cē dū pā cāle,
 Pā cārāre,
 Pī la mhi lloc g' cāl'e,
 10 Că acōlo c-i-ntīhī
 Cu draș,
 Cu drăcōjē.
 Cu cuțitu-j žungē, s'zile li-j be,
 Sīnătōsu-j rāmīnē.
 15 Gē-j poșit g' bārbāt^u,
 Crēpe-j pālīnile,
 Vērsă-i-să s'zile,
 Pīngă după dīsăle.
 Gē-j poșit g' muiēre,
 20 Curătă, nēcūrătă,
 Crēpe-i-să ițāle,
 Vērsă-i-să lāpçile,
 Pīngă după dīsăle.
 Gē-j poșit g' vādūvă,
 25 Curătă, nēcūrătă,
 Crēpe-j pūlpele,
 Vērsă-să s'zile,
 Pīngă după dīsăle.
 Gē-j poșit g' fātă mārē, curătă,
 30 Pēisē-j pāru,
 Ca fujōru,
 Crēpe-j pālīnile
 Vērsă-să s'zile,
 Pīngă după dīsăle.
 35 Gē-j poșit g' vad^u,
 Curāt, nēcūrāt,

LA SÎZORZ: MÛTU CU MUTÔȘCA

Blôjă: [doi flăcăi] îmbrăcăț ȩ frûză, mûtu cu mutôșcă—hăinê hêgre, un clopot mare g̃-asûpra cûrului [înnegriți pe față]. Are o rudă lûngă în mîină. Obgălă cu șênûșă [e legată în capătul prăjinii. Dă după copii]. Umbliă pi la căs (câpătă gûă) cu șeșeșas, cu fișori. Doj să fac jîndâr! [Damenii stropesc bloajele.]

[24. IX. 1933]

(S. III)

260. BECLEAN

pl. Beclean, jud. Someș.

CUM SE FACE O CASĂ

10

Căsa să pûhê la drum, după cum ȩi slôbod: hiș pe aprôpe, hiș pe dēpârțê. Bat patru poșumbô în patru còrnuri. Acôlo să fâșê fundamēntu căsî. Pun patru pôtetri mări și patru tălpô înțeștê. După aja pun patru cunún căre să rădică im mai mult șăș. Apo vin grind, la flecare metâr una. Atûșă să măsură còrni și să rădică sus. Atûș s-apucă dē podit cu scinduri, întîjêș ștablôrijlî dî pă mărziin, apoi pôdu tăt, afară dē gaura dē suit im pod. Apo s-apucă dē lētuit pă corh. Dup—asșēja s-apucă dē drănițit. Dup—ahēja să umplê pârêșt cu lēmnhê soplîșê dîla șăș la șăș, pînă-î gâta. Dup—asșēja să pureșșeștê cu lēturi minîntșê. Apoi să izgșeștê tătă cu lut cliôs făcut cu plăvă. Cînd i gâta, o lăsă să să uștê. Apo dup—asșēja, cînd o crepât, o murujșeștê binê cu lud, bun făcut cu baliğă dē mărghă. Apo—o văruișeștê, apo pûhê uș și ferêșt. Și fâș-o feștânhê ș-ș zoc și băutură și mîncăre, ca să șlê cu norôc la mult aji.

[10. V. 1930]

Précup Aljcsândru, 57 ani (S. II)

25

LĂPTÊ ÁCRU

Îl șêrbgșê și-l lăsă pînă să-ngădujê dē-î núma, cald puțîn. Ș-apoi îl pûhê în bərbîntșă loc, dē drojđê pûhê puțîn lăptê á cru.

Mai fâșem lăptê așă: Strîžem groștôr mai mult și pûhêm brîză dē vácă scôptă. Șêrbem iar lăptê dúlșe și îl pûhêm laolăltă. La noi să că-mă zăvoji.

[2. V. 1930]

Görgê Șimon, 40 ani (S. IV)

ZILE OPRITE

Vîneri, pîntru sê-j zî dîe post, nu torc, nu țîșă, nu cîșă.

Sîmbăta nu pre fac hăjhe, pîntru sê atîșa o fost răsîgnîrea lu Isus
Hristos. Im postu mare nu torc mărța, pî-sê vihe Marțola la jîlî.

5 Că vîneră și la căpătu săptămîni nu sã-șêpe ũ lucr u mare, pî-sê
nu-j stătórnic.

[2.V.1930]

Același

SÎZÎJĚNE

La SîzîjĚne strîng sîzîjĚne dîj pã hotãr fomelîe și copîi. L-aduc a-
10 cãsã ș-apu-implîesc cununĚle. LĚ țîpã pã cãsã pã nûmelĚ fiecãruja dĚ
cîlln, ca sã șîlĚ cã, a cui nu stã pã cãsã ũin tri țîpături, apu ãla mîre
maj jîlĚ.

[2.V.1930]

Cîrc Pětre, 55 ani (S.I)

ZMĂU

15 Sã fãșĚ-n cîpu mã-sî, apă vîhĚ la jĚl și-j spûhĚ cã l-a dũșĚ acõ-
lo ũndĚ-j jĚ, dãcã n-a spûhĚ la nîme. Și jõ ã yãzút-o curát cã-j drept,
cã am auzît-o pã copilã cum o poveștit cu mã-sa.

[2.V.1930]

Același

ȘEZĂTOARE

20 Maj mûltĚ fĚtĚ sã țîrgujĚsc la o cãsã, ũndĚ-j cãsã mare, sã șãdã
cu cãjĚru, o-j torc, o-j fac șĚva la fomĚjĚ im prĚțu ãla pîntru șĚ lĚ
lãsã ori, cumpãrã nãftã pã rînd. Py șãd pî la dõjsprãzãșĚ-nõpta. Torc,
žõcã cîlĚ ũ ruc, sã-mbrãcã sũfuri și mãrg și la ãlfĚ șãzãtori dĚ fag
rîsurî.

25 [2.V.1930]

Același

ȘOLOMONARI

30 Dacã sã tîhĚ cu vrũ yom pã hotãr, șĚva yom strãln, trãbuia sã
vorovãscã cu bîhĚle cu jĚl. Dãcã nũ, minĚnãș, zîșĚ, cã sã da ã-o lã-
ture și minĚnãș țîșĚpĚ sã vijĚ vrĚme gre și plõjĚ și șãzã. Pãj șîrĚ, dacã

[2.V.1930]

Același

OBICEIURI LA BOTEZ

Întîie adușe pă mōșa. Ap^ă vinē o fomēie cāre-ī o prēfină bunnă
ori o cunoscūtă cāre dūșe copilu la bofēz. Ahēja sǎ numēștē nānāșa
copilului. Ap^ă s-apūcǎ și fac o țir^ă de țeremōniē, o țir^ă de mincāre, o
5 țir^ă de bǎutūrǎ, de norōcu copilului și de sînătǎta lu mǎ-sa.

[2. X. 1930]

Același

ÎN TEMELIA CASEI

Sǎ pūhē o țrūcǎ de ban de arāmǎ, o de arzint. Sînē are bunǎ
putēre, și de aur. Ca sǎ șie cu norōc.

10

[2. X. 1930]

Același

CUM SE SPALĂ LĀNA ȘI TORTUL

O bǎgǎm țir^ă și o spalǎm. Ș-apōj o stōrșem ș-apōj o dūșem
la Sόμεș. Acōlo o lǎm cu mǎju pǎ scaun. Sufintătūriile lē pūhēm înto
cotārgǎ, ca sǎ nu lē dūcǎ ǎpa.

15

Tortu de cînēpǎ îl mujēm și-l bǎgǎm țir^ă scrob de sēnūșǎ. Ș-ǎpu-
clǎgim țir^ă șubǎr, tǎt un tort ș-ū rind de pajē de ovǎș.

[3. X. 1930]

Mărta Cîrc, 22 ani (S. III)

CUM SE ALTOIEȘTE

Crepǎm cōja cu mîzgǎ (cu cosor de oltoănit) și pūhēm puțîn clei
20 și cu lut clihōș țfășurǎm binē. Și o strîțem cu-o ștǎrǎ, cît cǎ mîzga a-
hēja sǎ n-ǎjibǎ rǎsufletōre.

[4. X. 1930]

(S. IV)

CUM SE SĂDEȘTE VIA

Îl regalūim pǎmîntu, întōrșem pǎmîntu-ășēla. Primǎvara pūhēm
25 zîla, șocǎhēleășēla, tǎt la um_mētru. Lē acoperim de tǎt. Ișșǎ frūzūca.

[4. X. 1930]

Același

IĂRBA ȘERULUI

Să zîșe că, dăcă uḡreșînhē o are, o băgă-m_palmă și să vindēcă a-côlo, atûsa, or și pe_șē ar pûnhē mîna, să dēșîidē.

[4. V. 1930]

Același

5

OBICEIU LA SECERIS

La sășērāt, cînd uḡ găzdă gătă dē sășērāt grîu, atûs să-mpîțēșē
o cunună fâjnă dē grîu și să pûnhē la o fătă o la o nēvastă, căre-î lîstașă,
îḡ cap. Și vin horîn cu jē pă drum pî_sat și tăḡ o údă cu apă prôspătă,
rēșē, ca s-aducă mănă multă și-ntr-alt an.

10

[4. V. 1930]

Précup Alîcsândru, stani (S. I)

Ţ-A PÎȚIGAȚA

[Copiii, pișcându-se unul pe altul de podul mîinii, cîntă:]

PîțigaȚa, găȚa,

Șē duș îḡ figăȚē ?

15

Ūm_pcișôr dē rōȚē.

Șînhē țî l-o dat ?

Pôpa dîm_BîrgăȚu

Bătă-l DumhēzăȚu.

20

Āpu căre n-o apucăt să să lēsă dē mînă, căpătă cîf-um_pum_dîȚa
hîjalat.

[4. V. 1930]

Același

TOVĂRĂȘIA FLĂCĂILOR

Pi la Pașî să strîḡ laolaltă și băgă țîgân pă duminēșîlē dē vără
pîḡtru zôcu. La Crășûn, cîm_băgă țîgân pă sărbătôrîlē Crășûnului.

25

Maj fac cîf-odătă cîf-um_bal, cîf-ŭ_verzēl. Fēlēlē duc mîḡcāre gā-
ta și fișôri păutură. Și la mîhăză-nôpîlē șād la māsă. Bey și mîḡcā.
Maj dēpārțē s-apúcă la zoc pîḡnă-zîȚă.

[4. V. 1930]

Același

CÂND SE IESE CU PLUGUL

Să púně pă scáyn tnain^kta măr^khăilor om mălăj, o pită, șě áre ^kómu,
 ș-o cófă cu apă. Șí fom^kēja úmblă cu lám^ki^kie și cu jar și-^kgcúžură cáru, cu
 măr^khăj, cu pă ^kóm cu tăt, și l'-afú^kmă. Ș-apó^kj por^kněșt^kě đí^kocól la hotár,
 5 la plug.

[5. V. 1930]

(S. I)

272. BOIU-MARE

pl. Ilcanda, jud. Semeș

TIVITUR^ki

10

Tu lel^kită așă-^kj gî^khít
 Că jo ^kí-s gunó^kj đin cúr^kl^kě,
 Și tu ^kjeș^kl bújor đim mún^ktě.
 Dar gunó^kjy pló^kja-l spălă
 Și tátu-^kj đě trăbujálă.
 15 Bújorú brumă-l lov^kěșt^kě,
 Nímărú^kj nu trăbuj^kěșt^kě.

15

Mă^kj băđi^ktă, mîndra la
 Í^kj dreáptă ca sî^kăcîr^kea
 Și scurtă ca și scára
 20 Și ál^kbă ca l^kěspîđă.

20

Fáta póp^ki đí^kla noj
 Áre-o vácă și do^kj boj
 Ș-o tîjálă zugrăvită
 Și tă^knú să maj măr^kl^ktă.

25

Fáta póp^ki c^kě maj máre
 Șă^kđ^kě-șúră, fáč^kě-amnáre.
 C^kě maj m^khí^kcă l^kě-^kncirligă
 Și l^kě dá pă mămăligă.

[16. V. 1930]

Tifor Pétre^k

Ásta-i fátă ^đđe bđirău
 Cu optinc ^đđe rîncalău.
 Cîm_pășăștē rîncăleștē,
 Tăț fidri ^đđe bđurăștē.

5

[16. V. 1930]

Petrișor Ion

Mă dusăj, ș-jo a p^șet^ș
 La fată bđirăi^șit^ș.
 Și văz^șu^și goz^șu su pat
 Și-m trec^șură ^đđe-surăt.

10

[16. V. 1930]

Tifor Ion

Dă-mă, mămă, ^đđe m-i^đ dá
 După bāda Vāsăliē,
 Că-i cu pānă-m pālări^đ
 Și cu p^șintē^đ-in cālki^đ!
 Cîm_pășăștē, țurgăleștē,
 Înima m^đi să topēștē.

15

Morîșan, cu brîza-n toc,
 Ádă, fátă să ȳă joc!
 Ia, ^đđe n-o^đi jucă-o b^đî^đșē,
 Dă cu brîza după m^đî^đșē.

20

[16. V. 1930]

Bodor Dărdē

Zi-^đșē b^đî^đșē, măi țigă^đșē,
 Că-i be ȳin și-i m^đî^đșca cār^đșē
 Și-i purtă pād^đu^đș cu cō^đș^đșē.

25

[16. V. 1930]

Tifor Ion

Lélită, p^oglile t^ole
 N-o fo^oila Pașt^o v^ole.
 Ș-a vi^oni și Sim^oni^oh^oju
 P^otnă li-j lo^ovi cu máju.

5

Frúzá v^oer^od^oe d^oe rá^ol^otă.
 Drágu^ota m^oni să m^orl^otă.
 M^ori^ol^o-să, bat-o drácu,
 Dáca nu j-ă s^ofiut l^ogácu.

10

Tu mu^oi^ore, tu bolúndă,
 Nu s^oe^od^oe-^o cr^ois^omă flámíndă,
 Du-t-acásă, fă plá^oč^ontă,
 P^onh^oe pátru susu^ou^oo^oră
 Și t^oe dú la cr^oijmă j^orá!

[16. .X. 1930]

Pop Alecsándru

15

Ástă v^oará pá s^oapát,
 Șe^opl^oe fr^oel-o j^oárát.
 Dar jo ș^oti^o um m^oeste^oig:
 T^oá v^oara nú m^o-i frig,
 Cu c^oizme și cu cojóc
 Pă v^oátrú^otă língă foc.

20

[16. .X. 1930]

Tifor Pétre

OBICEIURI

LA MORT

La mort t^oi p^onh^oe-m m^otnă u^o cocú^ot d^oe gr^oiu ș-um ban și lum^oh^ot-
 25 nă: t^oi merínda mórtulu^oj. P^onh^oe pá s^oálás ban la p^opă.

LA ANUL NOU

Fac u^o crac d^oe li^oem^on^o. Ílu-mbráca ín c^oeva h^oájn^oe care nu li-z d^oe
 trábu^ojálă. Íl rá^od^ol^ocă-nt-un li^oem^on^o d^oe f^ois^o.

Să mai îmbracă și îi de mărghini la alți.

CÂND IES CU PLUGUL

Cînd ies din odor, pînă la lanț și trec pînă la mărghini și
cu plugul. Găzda căsă să-vrîte pînă la mărghini de tri uari împrejur cu tă-
mîie și cu foc în-om blid.

LA SECERIS

Cîm mărghini la săcere, fac o cunună de hăldă. O pînă-ntom
pom. Fomeile jără să legă la mînă c-ăstic împrejur.

[17. X. 1930]

Danș Păfil, 39 ani (S. I)

ZUȚA DE SIZIENĂ

10

Cumu-i mîie Sizienele, culăg siziene de pă cîmp. Să duc cu
ie la beserica și le slujăstă pîpa. Pă cîndu-z gata de slujit,
le împărțesc pă uomiin. Le duc acasă și le pun bină.
Fac o cunună și-o lăsă la beserica și-o pun pă uorică-icpîna.

15

[17. X. 1930]

Același

279. BOCȘA

pl. Zălau, jud. Sălaj

DESCINTĂ CĂS-ALĂJĂ UNTU

Băpă lătă

20

Săde-vătră:

Untu mîie și-alăj-odată.

Săre mōșu de pă scără

Cu botuța susușară:

Untu mîie și zăr-afără.

25

Untu mîie,

Zăra șiie.

[13. VII. 1930]

Opriș Mihăi, 56 ani (S. I)

C-ă-fo^o soț^oț^oie cu d^oisa.
 A^o-vără^o ș-oj mai vără
 N^oumaj^o băd^ol^oța ō-a-riturnă.
 Că băd^ol^oța-^ol d^ousu-n țară,
 Nu-ș^otu cînd a vîni jără.

5

Bătrînesc și creșt^oie-m^o bārba,
 Ș^oi-mă tr^ouda c^om m^o-i treāba.
 Bătrînesc și cărunț^oasc,
 Ș^oi-mă tr^ouda c^oș gînd^oesc.

10

Āsară pă vr^ome cîni
 M-azmuț^o mîndră cu cîni.
 M-azmuț^o și ni c^oi pre,
 C-o gînd^oit că mărg la j^oș.

15

Āhahă, ōș b^onă sāmă
 J^oepurile-^ol bun ōș zāmă,
 J^oepur^oja ōș fript^oură,
 L^ole ōș țucātu-^ol g^oură.

20

N^om-asār-ă fost^o sat,
 La h^ovastă cu bārbat
 Ș-ă vi^oit cu căpu sp^ort:
 Pāre-m^o bi^oh^o c-am scāpāt.

D^om^oh^o, D^om^oh^o, mul z^og D^om^oh^o.
 Pă la noj f^olile-z^o d^om^oh^o,
 Pārinț^o l^oș mor ōș f^ome.

25

[14. II. 1930]

(S. I)

FAC VĂRJELU

Să strîng [flăcăii, la sărbători,] laolaltă ș-aduc acolo ōș b^out
 și ōș mîncāt și hegeduș și să mulăt^oesc.

[15. VII. 1930]

(S. I)

OBICEIU LA SF. GHEORGHE

La Sîjórz tájě rug și pun la vrâniță, la ferestă și la uș.

[16. VI. 1930]

(S. I)

CIMILITURĂ

5

Jumulcêji, cêji.

Am o scrôfă cu purcêji:

Cîndu-l prîz únu dîe flit⁴,Apuj tăț fac țtnic⁴.

[Lanțul]

10

[17. VI. 1930]

(S. I)

OBICEIU LA SEMĂNAT

Cînd mîrg dîe sîmăná, ápu leágă cît-un táler dîe arjînt în dosôjîe
dîin_căre sîmăná gráyu. O zis că și hié fîstaș ca și arjîntu.

[17. VI. 1930]

(S. I)

15

OBICEIU LA SECERAT

Dacă gátă dîe sâcêrát, fac cunúnă ș-ápoj uă pun-pă cap, pă clop și
vin cu lîe cătă cásă. [Gospodarii udă pe flăcăul cu cununa].

[17. VI. 1930]

(S. I)

OBICEIU LA SÂNZIENE

20

Strîng hêștê^k flori tîe le zic sîzîjîe^{nê}. Fac cunúnă și le-arúncă pă cá-
să.

[17. VI. 1930]

(S. I)

284. SÂNMIHAIUL-ALMAȘULUI

pl. Hida, jud. Cluj

25

OBICEIU LA ANUL NOU

La o văduvă-î pún-ôn moș acólî-vîrvu cásî și la ô văduvîi îî pún-ô
bábă.

Strîgă dîin ôal la báborî; strîgă fecóri dîint-ôn ôal în cála ôal.

-Mîtru ş-o-^gmbû^gie^gt fâta la fecôru Còşuli, să i-o i^gie^g, dar nu-i dă ză-
stre. Şi i^gel o ar lu^gă şi cu zăstre^g ca pu^gtină, n^uma-i cam, somnuroşă.
Ş-aprind acôlo p^gie, ũ rînd ũ i^gesta dal ş-ŕ rînd în căla dal [seara,
înainte de Anul Nou].

5

[28. V. 1930]

Alb^g Ii^gănăş^g, 41 ani (S. I)

CUM SE APĂRĂ VACILE DE FARMECE

Şi ş-am^gu b^gabe ũ-^geste c^gare cred ũ vrăc^gur^g ũ-^gale, ũ le ung [vacile]
cu ai^g cînd i^ges af^gară ũ ocôl^g. At^unc ũ z^giu^ga-nt^g ũ [când ies în^gtâia dată
primăvara la păşunat].

10

[28. V. 1930]

Acelaşi

OBICEIU LA SECERİŞ

Dacă g^gată d^ge săc^ger^gat, aduc cun^guna. Fac o cun^gună [femeile] ũ^ge
grău, o pun p^ga cap^g la legăt^gori. Ş-ăp^gă, dacă ũntră-sat, il ũdă cu apă
or cu lăt^guri. G^gazda tr^gebe să plă^găscă d^gouă-tri litre ũ^ge p^găl^gncă. Vin tăt
15 horînd.

[19. V. 1933]

Acelaşi

CUM A OMORÎT SUBIECTUL UN ŞARPE

La Rusăle-a hi ^ganu, m-an dus ũ p^gi s^gat şi c^gu stam acôli, în fîndă,
la măsă, n^uma văd că vin^ge-ũ şărp^goi. N^uma ab^gŕ m-am ap^gără^g d^ge i^gel.
20 Fisă^gie ca g^giş^gele. M-am ũfric^gă^g d^ge i^gel. Ş-ăp^goi l-am omor^git^g.

[19. V. 1933]

Acelaşi

P^gORTU D^gIM BĂTRÎN

P^gortu d^gim bătrîn o fost: în cap d^goşoi alb^g, fom^geile; şurt^g nain^gt^ge,
aş^gă cum am j^go, ũ^ge p^giză, şi-nnap^goi zăd^gie^g hăgră.

25

Ş-ăp^goi bărbă^gŕ o av^gut în cap şăpcă albă cu ur^get^g innap^goi, aş^gă-n-
t^goşă, şi căm^geşa n^um-aş^gă g^guleru, ni, şi m^gh^gec^gile larj şi izm^geh^gile din-
t-ŕ lat şi jumătăt^ge o fost, strînt^ge. P^gă-i-im p^glic^gore opl^ginc. Ala jo-am a-
pucăt, ũ^ge c^gizăc^g ũ^ge aj.

[20. V. 1933]

Har^g Vir^gonă, 58 ani (S. III)

TURTURIAȚA ȘI PREVEDIȚOAREA

S-o prîs turturiăua cu prevedițoarea înt-o nopțē, căre s-o sculă
mai dēminăță. Prevedițoarea s-o culcă^d dē sára și s-o hodinît și, cînd
o fost ūila doj čas, s-o sculăt și s-o trezît in tătē limbăile fluierînd. Tur-
5 turiaȚa tătā nopțā s-o strîs gătējă, s-o făcūt cujōt binē și s-o hodinît
și-o adurnît pînă cî s-o făcūt^d zîuă. S-o mǎrs o bábă cu doj ūițāi la cūr-
dă și iē durnē cu cǎpū-aripă. Și bábă o zîs:

— Nicu-nî, t̄^{pu}-t̄^{pu}-t̄^{pu}-t̄^{pu}. S-áp̄i turturēăua s-o trezît zîcînd: t̄^{pu}-t̄^{pu}-t̄^{pu}.
Aș^{pu} zîcē^{pu}-več̄t̄.

10 [20. I. 1933]

Aceeși

DE CE NU SE CLĂDEȘTE VINEREA

Trăznēștē jūtē, că icē că Sfînta Vinere stă d-a driăpta lui Sfîntu
Iliē care pōrtă tūnurile. S-áp̄^u-incătrău arîță Sfînta Vinere, acōlo
icē că dă.

15 În tătā lūna jēstē-o vinere (cî să idēștē lūna) a lui bRistōs. Ațea
cāre le prāznuiēștē și le fîhē, ūela tāt fēliu dē lucrū (că băiēfi căre
s-arādūje dînt-acē zî, altu-i cu bube, altu-i cu amețālă), că cēre ūila
Dumnezō. alduitu, i, dă.

[20. I. 1933]

Aceeși

MARȚA DINTRE TŪNURI

Ačēia, dăcă țēsă sau cōsă și făcē čeva hājnă s-o iē pǎ kom,
atūncă o trăznēștē. La noj s-o-ntîmplăt.

O făcūt o fomēiē ū frișū la kom. S-o jēșît la plug afără, la rîtū, și
tāt o trăznît spre i. S-o zîs čēia kom:

25 — Mă, n-aj tu uārēčē hājnă pǎ lîhē făcūtă dîm mārța dîntre tū-
nuri ?

— Ba am frișu dî pǎ minē.

— No, dū-țē și țîpă-l jos, să vedēm č-a hi.

30 S-o mǎrs și l-o zvîri pǎ rāfîță. S-odătă l-o trăznît; s-o făcūt lăt
pūlbere. [Marțea dintre tunuri e întāia marți din Postul Mare.]

[20. I. 1933]

Aceeși

ZGRIMINȚEȘ

Căre poartă nori și vrémniile. O vihit pais, pî-sat și s-o băgât la tătă
câsa și nu i-o dat nîme o bucătúra. Și, cînd o fost la căpātu sâtuli, o cărút
mîncăre.

5 - Fă birîh, bádê, și dă o bucătúra să-mbúct!

- Io ț-oj da puțînê bucătúra, că nu jêste, da ț-oj da lăpțe mai mult. Zîcê:

- Tê știu că ai dîuă vac cu lăpțe, o zîs zgrimințesu.

Dac-o mîncat și s-o săturat, o zîs că are omu ala sămănatúra la
hotăr. O-s, că așe-șăpțe lócuri, cu hólđă o țîră și cu jărbă și mălăi și

10 ovăs. Ș-o-s așă :

Hájda cu mînh și le púnê cûhă țîjêle. Să lē-sémhê. Și o zîs mujêrea
cătă bărbát:

- Mă, întrebă că cê-sămházá ala lucrú. Apuj l-o-ntrebát pă grimin-
țesu, pu o spus că:

15 - Pă mîh p-amházáz, a vihit o grindîna pă sátu vost și- vîfor đê
și stáuru sátului s-a-mburdá și tu jêș scútít, pîn-cê m-aj hrăhít. Nu
spuj la mujêre, că s-a pē-fricá.

Ș-apuj n-o putút suferi, num-o cotáť să-j spúje și i-o spus. Ș-apuj, dácă
i-o spus, fomêja o căzút la pămînt și s-o rugát, lui Dumhízó. Ș-apuj
20 o văzút că-j drept. Pă-mházáz o vihit vîforu. Đ-om mêtăr o fost đê
máre grindîna. Și jii o rămás cu tótê țárinile-ntrej, cum o fost, verz și
frumósă. [Omul care a scăpat a fost pe urmă învinuit că dânsul a adus

grindîna. Trebuia să fie condamnat la moarte. Zgrimințesu s'a pre-
zentat la judecată și a zis că potopul a fost trimis de Dumnezeu pentru
25 că oamenii din sat au fost răi. O fată a avut un copil și l-a omorît. Întró
oală subt care a făcut foc a pus copilul. S'a găsit oala și s'au adevérit
cele spuse de Zgrimințesu.]

[20. X. 1933]

Aceeași

FARMEC DE DRAGOSTE

30 [Când e lună nouă, fetele] măr, la izvór și strîgă:

Cútrúcă-burtúcă,

Véstea mîhi să dúcă,

Đê mîndră, đê frumósă,

Đe búnă găzdúje-ŋ-cásă.

Lună, lună,
Dîmnă bună,
Mărită-mă-nt-ăs:ă lună!

[20 . X . 1933]

Aceeși

5

DESCÎNTĂRE DE FAPT

Ie nouă aștîi și mēre la u.m. părău și are-ũ vas la mîna, o ulcîcă
și pînē o aștîie jos și zîcē:

Bună sara, părău.

Ți veni sã-n daj ũ lipidēu,

10

Cã mî-o pîicat ũ salău.

Ș-atuncã ie apa așă cu pînnu și pînē-ulgîcă. Ș-atunc pîn-o aștîie
jos acolo țapă. Ș-ăpuj tãt așă zîcē la tuznōuă. Și vîhē cu apă acăsă și
sã spalã fomēja cu apă acēja și cu sopon bē spalãt pã fãțã. Sã spalã a-
pōj pã tãt trupu. Și țor bē zūuă, pînã nu răsare sōrele, sã nu-l vadã hi-
15 me, mēre cu apă innapōj la lōcu numit, ũj ũn ũj o luăt. Ș-atunc zîcē:

Bună ũimiñãța, părău.

Ț-am adūs lipidēu,

Cã mîi s-o dus salău.

Și așă trebe în tri marț sara.

20

[21 . X . 1933]

Alb Ți uñnăș (S.I)

CUM SE SPALĂ LANA

O pînēm întîj ũ-a moij țapă ș-o lăsãrã sã stēje o zi. Ș-ăpoj o
spalãm curãt cu-ăpe mûlțē sã mãrgã limpedē ũi pã ie.

[21 . X . 1933]

(S. III)

25

OBICEIURI LA CRĂCIUN

Sã-mbracă ũnu ũj-zîcē goțōj. Goțōiu jōcã pî-rgã tũrcã și-j ũes-
cîntã.

Fecōri ũmblã la colác, ũndē iēste fecōr și fãtã, la corindãț. Le dã
colác. Strîng vro cîzãc-șãzzãc bē colác. Pun cãtē cînc laolãltã, ți potri-
30 ũesc, ți zîc o rōpãț și-j vînd. [Cu banii aceștia plătesc țiganul muzicant]

Corători strîng atînc Ț sama besărici. [Tot colaci pe care îi vînd].

[22. X. 1933]

(S.I)

ZUȚA CU LUMÎNĂ

[ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI]

Atîncă trece hălpea păstă ūată. Dacă iese și poțe trece-î an bun.
Dacă nu trece, îj an rău.

[22. X. 1933]

Același

FĂTA PĂDURI

C-um pār lung pînă-m pămînt. Țe dîgăle ū-atîta rîz pînă lășîn.
10 Drăgostêște pă ūom, pă căre-l poțe prîndê.

[22. X. 1933]

Același

310. ROȘIA

pl. Beiuș, juđ. Bihor

IARBA FEĂRĂLORȚ

Spuhê așê că, dac-o hăgat-o-m brîncă, o puz brîncă pă feru, pă
zărú o pă lăcătê, ș-o daștîș fără țejî.

O găsît cîhivă înđi ieseți aricȚ dă făcî pîjî. Lu-ngrădêștî și lu-mîndă,
lu-nîlîđi cu lăcătă și ie nu-l poți daștîđi, num-adúđi burjána țe a fjarălor.
Ș-ap-o fost căre-o cînoscutȚ, că, cî răsăre sîrile, zîțe că-î roșîj ca sîjîli.

[24. III. 1937]

PanȚ Petrița, 111j, 64 ani (S.I)

VÂNTÔȘĂ

Căre ūmbtă primăvára dă să-ntorcu. Dacă l-a tîlîni culcăt pînă-șî-
jîrjȚ, îțe că-l sucêștê vîntôșă'e-ăle: îj vîntôsu.

Îj mai dascîntă dă vîntu.

25 Fac crúđj:

D-o căpătăt ūmu ăsta rosúra cu vîntȚ pim_pótcă, pim_blastámȚ,

D-o căpătăt pî_sărî mărî,

D-o căpătăt pî_supărări,

D-o căpătăt pîn_čas slab,

Dă-¹ rosură cu vînt¹ n¹o¹ăză și n¹o¹ă dă fîpuri,
 N¹o¹ăză și n¹o¹ă dă fêluri,
 5 | J¹e¹ dî¹ u¹ă¹săle¹ v¹o¹mului,
 J¹e¹ dî¹ tî¹j¹et¹ur¹ile lui,
 J¹e¹ dî¹m¹ m¹ă¹du¹ya lui!
 Hej nap¹o¹j, nu n¹ă¹n¹fi!
 Înt¹o¹r¹cî, c¹umu-nt¹o¹r¹cî s¹o¹rili!
 Înt¹o¹r¹cî, c¹umu-nt¹o¹r¹cî l¹una!
 10 | Înt¹o¹r¹cî, c¹umu-nt¹o¹r¹cî z¹u¹ă!
 Că v¹o¹mu a¹i¹sta nu t¹e¹ p¹rî¹z¹e¹ș¹ti,
 N¹u t¹e¹ m¹h¹e¹z¹ăz¹ă,
 N¹u t¹e¹ b¹ă¹u¹tor¹e¹ș¹ti,
 N¹u t¹e¹ h¹o¹ș¹t¹h¹e¹ș¹ti.
 Că cu cu¹ș¹tu t¹-o¹j strî¹j¹el¹ă,
 15 | Cu m¹ă¹t¹ura t¹-o¹j m¹ă¹t¹ur¹ă,
 Cu â¹buru t¹-o¹j sufl¹ă,
 Î¹n c¹o¹dri t¹e¹j str¹e¹lî¹n t¹-o¹j tî¹p¹ă.
 Și p¹t¹e¹j, cum p¹t¹e¹ri r¹ă¹ya dă s¹o¹ri
 Și scopitu-¹n c¹ăli!
 20 | [De 9 ori la fel.]
 Ô¹mu a¹i¹sta tr¹ăs¹ăr¹ă cur¹ăt¹ă,
 Cum Dum¹nîz¹o¹ l-o l¹ăs¹ăt¹ă
 Dî¹ z¹u¹ya t¹e s-o b¹o¹lez¹ăt¹ă.
 Dî¹ z¹u¹ya d-am¹u nîc om¹ b¹aj n-o av¹ut,
 25 | Nîc om¹ b¹aj și n-â¹j¹b¹ă!
 Ca s¹o¹rîlî cî¹ r¹ăs¹ăre,
 Ca â¹pa c¹ă cur¹ăt¹o¹re.

[25. III. 1937]

Brădău Uană, 56 ani (S. III)

SÎZLÎENI

30 | Ne căpătăm sîzîlîeni și le pu¹n¹em acasă la oblăci și pî¹n cî¹nîpă și
 pîn t¹e¹nî¹, pîn¹ gră¹đî¹nă, p¹ă la scîrtav¹e¹t. Î¹ce c-aș¹e¹-j bî¹ne și pu¹j, legă¹te¹-nt-o
 b¹o¹tă.

[25. III. 1937]

Aceeși

OBICEIILE LA NAȘTERE

Dă-i p^otcă dă bărbăt^u, crêpe-i lrima-n nõuăză_șⁱ nõuă dă lături.

Dă-i p^otcă dă mujêre, crêpe-i țîț^ăle, vêrsă-i-să sîjile.

Dă-i p^otcă dă făt^ă, crêpe-i costiț^ăle-n nõuăză_șⁱ nõuă dă lături.

5 Și să zîc^e-aș^e dă nõuă rînduri. Și țîpi nõuă cărbûni înt-om_pă-hâr^u. Îl p^un^ăi și b^eji dă trii yări și p^un^ăe-aci dă trii yări [În creștet] ș⁻aci [la piept] ș⁻ap^u-at^unc^ă înt^orcⁱj p^ăhâr^u cu f^und^u-sus^u.

[25. III. 1937]

Aceeași

OBICEIURI LA NAȘTERE

10 Îl spălă. [În baia noului născut] p^un^ăi b^ănu și p^un^ăi p^ănă dă gîscă și nu-i fiⁱi frîgu.

Ăl p^un^ăi p^ă mas^ă și fiⁱi cîstⁱt ca m^ăsa. Nu-l l^ăsă sîngur p^înă m^{ee} la bot^{ez}u. Nu să-nt^orcⁱj cu sp^ățⁱlⁱ c^ătă fluⁱi : l^ăi c^ă nu-i birⁱ, l^ăi c^ă l^u-șⁱm-bă, d^ăcă să-nt^orcⁱj cu sp^ăț^ele c^ătă j^ăl^u.

15 Ăl bot^ăză și mujêrⁱl^e, c^ă zîc^e p^ă j^ăl^u T^ăt^ăl nost^u și-i b^ăgă apă sfin-țⁱtă-g^ură. [Spun formula de botez.] Ăl bot^ăză mujêrⁱl^e, d^ăcă-i sclab^u:

[27 III. 1937]

Aceeași

URSÎTORILE

20 Să p^un^ăi p^ă m^ăsă înt-y blidu ș^ăp^ățⁱj lîngurⁱ. At^unc^ă, c^ă să n^ăș^ti c^ăl^ădu, în trii noțⁱ. Apă sfințⁱtă p^un^ăi im-blid^u, și n-ăflⁱ ursîtorile m^ăsa g^olă. l^ăi c^ă-i urs^eș^ti cum și fiⁱș^t-l^um^e asta.

[27. III. 1937]

Aceeași

OBICEIURI LA ÎNMORMÂNTARE

25 Îj b^ăgă um_p^ăl^ăș^u și c-om_b^ăn^u și c-o lumⁱnă îj_copⁱr^șe^u, im-brîg-că. Și ș^lêrgură p^ăstă brîncⁱ.

[Ca să nu se facă mortul vîlfă], ălu-mp^ușⁱj, ăj b^ăgă-m^ă p^lêli o s^ulă, y^ărⁱ-u_c^ă m^ări. Ăl hydrăl^ăș^ti-êd^ăcă, ăj sp^ăr^ănⁱ p^lêle, și nu vîi, și nu să b^ăji vîlfa ac^êș^e. N-ări puț^eri și să b^ăji, d^ăcă-i sp^ărtă p^lêle.

30 C^ări-i h^emiș^u [a ocupat o funcțiune], c^ări-o foz_biră^u și c^ări-o foz_jur^ătu, tr^ăbă^ă și-i sp^ărgă, dⁱr-ê-o jur^ă dă m^ulți y^ări.

[27. III. 1937]

Aceeași

CAPCÎN

Am auzit spuîind pã bãtrîn c-o fost capcîn, ș-o foz mîncînd uãmîjhi.
S-o bågát pã bîrlög⁴ Ȟomu, s-o fost ascũzînd dã capcîn.

5 Capcîni o fos strîgîndũ la hirtóp⁴:

- Îeș, Măriji, c-o mãrs capcîni d-ãlci. Și ie o ieșit⁴ și u-o mîncát⁴.

Și iești-õ hirtóp⁴, Hirtópu mujérilor⁴. S-o aruncát mujéрили acolõ-hirtóp⁴. Nu-î dăpãrlîj; d-amú-n dõyã cãsuri-am ajũje la iel⁴. Numa-î imfundát iel amú. L-o-îfundát cã-î rîtu Ȟomulu⁴.

10 Îci cã o dat la capcîni o cîzmã ș-o bågã picõrili-amîndõyã-je și-a-șé l-o putút Ȟomorî.

[26. III. 1937]

Ĉuhând⁴ Dõrdî, 56 ani (S. IV.)

BULCÛG⁴

La Crãcũn [flãcãii] ùmbl-a corindã cu hidõdî și cu túrcã. Fac bulcũg⁴.
15 ùmblã zũya a corindã, sãra sã strîngu-nt-u loc⁴ și fag bulcũg⁴, jõcã beșu, petréc⁴ și cîntã.

[26. III. 1937]

Același

316. SĂNNICLAUL-ROMÂN

pl. Salonta, jud. Bihor.

20

OBICEIU LA SEMĂNAT

Pũhẽ o pitã-ntridyã⁴-strãjã când sãmãnã mai nainte⁴.

[22. IX. 1930]

Precũp Teodór

(^kTeodór a Zahariîi), 40 ani (S. I)

OBICEIU LA ANUL NOU

25 Sucujẽsc și ùmblî cu hidõdî⁴ i țigãni ț sãra dã Anu Nou.

[22. IX. 1930]

Același

OBICEIU LA NAȘTERE

Îlu ¹⁾cupăjjești și lă-fășjăză [pe copil].
 Puhj pă măsă pită și sârj și apă, și ajbă ursători cê mincă.
 Ursători ursăsc.

6

[23. IX. 1930]

Același

OBICEIU LA ÎNMORMÂNTARE

D făcūt um palțăy dă nujăyă și l-o crepăt ș-o băgăt cînc
 grițăr-îel și l-o pusu-m mină la mort.

[23. IX. 1930]

Același

10

CUM SE CÂNTĂ MĂMĂRUȚII

Buburuța, rúța,
 Încătrăy îj zburá,
 D-acólo m-oj ĩsurá.

[23. IX. 1930]

Același

15

CÂNTEC PENTRU UNUL PE CARE ÎL CHIAMĂ NUȚ

Nuțulică,
 Gać cu cícă,
 Vij la noj
 Pă durnihěcă?

20

[23. IX. 1930]

Același

SĪZĪĪĒŃĪ

Culég sĭzĭĭĕņĭ, fac rōtă și lę-arúncă pă casĭ.

[23. IX. 1930]

Precúp Nicolăjĭ,
 Cúlă a Zaariĭj, 36 ani (S-II)

¹⁾ După ilu informatorul a făcut o pauză.

CUM SE SPALĂ TORTUL

Ălu 1) m^oiⁱŕ-ăpă cu var, ăl răcluj^eș^tŕ-șofⁱél^y, ăl f^er^bj, ăl lă, ăl
úscă, ăl albesc cu albéli.

[24. IX. 1930]

Același

5

CUM SE NUMĂRĂ FIRELE LA RĂȘCHITOR

Trij firj-i o đar^hă; trij đ^er^bj-i o păpúși re; șă^să đ^er^be, o pă-
púși búⁿă; trispră^či păpúși búⁿi înt-un rîș^titor.

[24. IX. 1930]

Același

CUM ÎȘI BAT JOC DE UNUL CARE NU VEDE BINE.

10 Măi po^hinos^ulⁱ 2), tu nú vez bíⁿi! Zú^ha l-amⁿázⁱz pié în cālⁱ
límpe^đ.

[25. IX. 1930]

Același

325. CHINIZ

pl. Valea-lui-Mihai, jud. Sălaj

15

CUM SE SPALĂ TORTUL

Îl spălăm. Ăl immoj^em đⁱintⁱje, apă^ș atún^ca-l stor^cem. Îl puⁿem
în đ^eje, răcluim sus în đ^eje, apă^ș atún^ce încăl^zim leșiile, apă^ș tur-
nám pă tuort tá^ș mai căldú^t, tá^ș mai cald, pⁱnă f^er^be. Apă^ș atún^c
tá^ș ferbⁱn, tá^ș ferbⁱn, pⁱnă ne urⁱm cu j^el și-l lăsăm și-l astupăm
20 acólo. Apă^ș atún^ce đⁱiminá^șa-l stor^cem afără^ș și-l lám. Și atún^cîⁿă-l
stor^cem đⁱn pátru-cînc^ș ápe. Atún^c în^lînd^em afără^ș să^ș úș^té.

[9. VI. 1934]

Julijana Hólhoș, 40 ani (S. III)

PAPARUDELE

Vin fătú^șăle să^ș că^șă pl^oje. [Fetițe din sat. Cântă:]

25

Đ^omⁿě, dá^ș-h^e pl^oje,Pl^ojⁱșă curată,

1) Informatorul face o scurtă pauză după ălu.

2) Un subiect ocazional zice po^hinos.

Făr-om plic de plătră,
Cu deje turnată,
Cît noi de naltă.

[Lumea le stropește și le dă câte un ban.]

5

[9.VI. 1934]

Aceași

CUM SE FACE NUNTA.

Da că nunta așe să făcē: că dacă mēre fičōru la fātă ș-o pe-
teștē, atunc apōi țșimbă inēle. Atunc apōi ț gata credința, o-ncre-
dintāt amū atunc. După atē s-o dus la notăroșu, s-o scris atără. Ș-a-
10 tuncē o trecut ziliē cītē umblă. Apui iar o mārș napōi la notăroșu
și s-o cununāt. De la notăroșu iar o mārș la pōpa și s-o cununā și
la pōpa. Pīnă jej o umblāt p-acōlo, pīn-atunc pārinți acāsă s-o
pregătīt cu tōlē mīncārile și băutūrilē să fiļē gata. Ș-apā p-atunc,
pā cīt o fost fēmāt la nuntă, tāt o fost acōlo. Ș-apōi atuncē s-o
15 prīs și ș-o mulātīt. Țgāhi o cētārāt. Tāt s-opucāt a jucā. Apōi după
cē fētīlē cēle de nūnă și vōfīi o-nīs mīesile, socăcīțāle o pus
mīncārile-m blidē. Apōi l-o dat la vōfīi și le-o purtāt pāmīesl.
Fētīle de nūnă o pus tāljerilē, lingurilē, furcūțālē, cuțīlilē. Ș-apui
s-o prīs și o mīncāt ș-o băyūt.

20

Și după c-o gātāt, o strīs mīesile, iāră s-o prīs a jucā mai iņcō-
lo. Apui dacă o jucāt un dārāb de vrēme, apui s-o prīs a jucā jōcu
mīirēsi. Jōcu mīirēsi l-o jucāt așe că tāt dīsu h-o jucāt pāmī-
rāsă, mīirāsă. Cāre cum gātā de jucāt cu mīirāsă, merē la mā-
sa in de și de mīirile cu nānășu-său, ș-apōi da cē voļē de jōcu mīi-
25 rēsi, or bāh, or cēva hāhē, or pāhāră, or cē vāsă. După cē gātā,
strījē tālē bot cē căpātā mīirāsă și le puņē-zādīļē și merē cu
iļele drept ț sōba jej. Atuncē dacă mai avē vin dīci kēdve, țș
mai mulātē și mai iņcōlo, dacă nu, iar atunc puņē mēre. Bīhē c-o dat
jōcu mīirēsi.

30

[10.VI. 1934]

Aceași

AMINTIRI DIN RĂZBOIU

Apoi *îm* bătăie *iac-o* fost așe: Mai *najîntē* *n-o* dat *najîntē*
 Rúșilor să *înhēm* foc cu Rúși. Și *-apój* cu *-acîjē* am stat vo *două*
 săptămînî și *đ-acólo* *n-o* dūs și *n-o* dus *înt-álta* *părțē*, la *Itáliē*.
 5 Și *acólo* am *înúť* foc *jără* cu *Táliēni*. Și *acól-om* stăt *jără* vo *cinē*
lurî. Și *-apój* am *keretit*, am *vinít* *jără* *tă_pă* *fróntu* Rúsului. Și *acólo* am
 fost *pînă-ánu* *čisprăžēčē*, am stat *tă_pă* *front*. Și *-apój*
 mai *múltē* nu poč să *spuj*, *c-acólo* *ã* *rámás* *pînă* o *trecút* *bătăie* *uópsprăžēčē*.

10 [11. VII. 1934]

Túrjuc Dord^đliē, 52 ani (S. II)

OBICEIU LA MORT

Aj *pun* *căť-un* *ban* *îm* *mînă*, să *să* *plătasc*-*acólo*, și *um_plic*
đē *lumînúťă-ji* *pun* *îm* *mînă*.

[13. VI. 1934]

(S. III)

15

PENTRU DEOCHIU.

[Dacă pe cineva] *l-o* *đēuofēt*, *trábă* *spălát* *đi* *lătúr* *đēla* *pūrč*.
 Aj *cótă* *đē* *đēuáť*. *înt-o* *tíjē* *tórnă* *ápă*, *ápă* *únile* *puu* *cărbún*,
áltilē *núma* așe *đēscintă*.

[13. VI. 1934]

Aceeși

20

334. MOFTINUL-MIC

pl. Carei, jud. Sălaj

NUMĂRĂTOARE LA JOACĂ

Úniliga,

Súniliga,

Pána, Pinfē, Rápoňița,

Ropongáju.

Scóťē *árcu* *điŋ* *coťēť*!Scóťē-l-aș *da* nu *cuťēz*.

25

A_i đ_ě c_hně
 Şi đ_ě c_hně ?
 Đ_ě p_ăp_uş_ě-
 N_u c_ăld_ăr_uş_ě ;
 Zup la dr_ăcu d_up_ă úş_ě.
 Tu i_ăş_utup.

[12.IX 1930]

C_ăgi I_iu_ăn, 53 ani (S.I)

^P
D-A PUŞCŪŢA

5
 10
 15
 20
 25
 30

- Haj la noi ! - C_ă m_h-i da ?
 - Blidu cu pl_ăc_hinta.
 - Únd_ě-i blidu cu pl_ăc_hinta ?
 - Ím_păt_uţ la úş_ě.
 - Únd_ě-i păt_uţtu ?
 - L-o ars foc_uţtu.
 - Únd_ě-i foc_uţtu ?
 - L-o plo_iet plo_iţta.
 - Únd_ě-i plo_iţta ?
 - U-o b_ău_ut b_oji p_opi.
 - Únd_ě-z b_oji p_opi ?
 - I-o m_puşcăt puşc_uţta.
 - Únd_ě-i puşc_uţta ?
 - U-o ros ş_or_ic_i.
 - Únd_ě-s ş_or_ic_i ?
 - I-o m_inc_ă m_iţta.
 - Únd_ě-i m_iţta ?
 - S-o su_is_us, sus, ş_us,
 P-o sc_ăr_ă d_ălb_ă đ_ě c_ăr_ă,
 C_hně a gr_ăi_i mai_u int_hi_e u_or_ă,
 P_fuj, p_fuj.
 G_ura m_e ăi sf_intă,
 C-o m_incăt pl_ăc_hintă.
 C_hně a gr_ăi_i mai_u int_hi_e u_or_ă,
 A_céla a m_incă o c_ăţ_e bell_tă.

[Copiii tac cu to_hi p_ănă c_ănd unul nu mai poate suporta t_ă-

cerea și se face de răs rostind vreun cuvânt.]

[12. IX 1930]

Același

CÂNTECUL MELCULUI

5 Melc, melc,
Còdobélc,
Scòfè còrhè boièrèșt^k
Și tē du la báltă
Și b^e apă cãldă,
10 Și tē du la Dúnăre
Și b^e apă tũlbure,
Și mănincă leuștã,
Și tē fă cît om buștã!

[12. IX. 1930]

Același

CÂNTECUL MĂMĂRUȚEI

15 Păpărúgă-rúgă,
Încătrăy i^h zburá,
N-acoló m-oj mărítá
[sau]
N-acoló m-oj ĩsurá.

20 [12. IX. 1930]

Același

OBICEIU LA MORT

Ăi pũhè uⁿ grițári im mĩnă ș-oⁿ colác.
Hățăștē d-om bulgărăș dē țárnă și-l arũncă-ⁿ gr^opă.

[13. IX. 1930]

Același

25

CUM SE APĂRĂ DE DEOCHIU

Le legãm [copiilor] ũ hir ròșu la mĩnă.
Are [copilul] điyóc la mĩnă și nu sã điyátă.

[13. IX. 1930]

Salústia Pável, 40 ani (S.IV)

OBICEIU LA SIZIENĂ

Strîjge flori, galbină, sizienă, și făcē cununucă și le țîpă
pă casă. Apă de plică una jos, zîcē: ăla a muri.

[14. IX. 1930]

Aceeși

5

ȘEZĂTOARE

Să strîng laolaltă mai multē femēj și torc. Da amū mai
rar.

[14. IX. 1930]

Aceeși

10

346. NEGREȘTI

pl. Oașiu, jud. Satu-Mare

CUM S'A FORMAT COMUNA NEGREȘTI

O fost la Mătîjăasca ũ om, anăintē de cē nu jēră satu, nu-
mai de cît uōmu ăla cē ședeē acōțo. Uōmu ăla jēră nēgru la
făptură; nūmilē lu jēră Nēgrîj liyōn.

15 Dūp-acēlē s-o-nčepūt a să strîngē mai mult ȝămîn și s-o
așēđāt pim Poptilēn, Hočēn, Ogrăđāle, Dîmbēn, Gozurēn, Văleē
Cornētului. Dūp-acēlē la multă vrēme au ađūs aic nēștē in-
gelēri cu poruŋcă dila cēj mai mari căre jēră pe vrēmīnile ăle.
Jēră ingēlēri acēlē cu nūmilē Nēmț. Ș-au dat o poruŋcă la
20 bđirău și la notarăș că cāsile ăle și uōmīni acēlē împrăștiēț
pen tâte părțile ăle nu-z bđine-așă.

—Am đinit cu poruŋcă să măsurām satŷ și ũliț și s-adu-
nām uōmīni acēlē și să-j așēđām la ũ locŷ șēsŷ.

25 Aic jēră, pe tîmpu, [K] vrēmeē ajăsta, nūmai cōrcuri și
splîn, cîte-ur copăcŷ, cîte-um mār și cîte-um pār, padurēț [P].
Spunē uōmīni care jî jēră pe vrēmeē acēlē și ședeē pe-acōțo
dūpă treăba lor:

—Cum putēm noi să nē dūcēm acōțo unde sîn nūma splîn
și cōrcuri și copăc și pētri și cîte-um mār, padurēț, cîn noi a-
30 vēm, undē ședēm, pămīnt corōfiț de splîn și dē pētri și mai
putēm să luyām folōs de jēl cînd dă Dumhēđău rōdă. Jar avēm
și pomh: meri, perî și prun oltoniț, nu ca acōțo padurēț.

Ș-apo i-o sîrîs cu forța dîe pe-acolo, cu putere, și i-o
 aședat pe-aić. Și dim_pămîntu cêla, di undi ieră aședat ji, liě
 dădege la acăr la cărele cîte-o ogradă și le mai dădege apoi,
 dim_pămîntu cêla tistaș care ieră fără corcūri, fără spîin și
 5 fără plătră, cîte-o pârliě dî ieli'.

[13. VII. 1930]

Mojsă Vasiliě a lu Iiyón, 34 ani (S.I)

STRIGETĒ

Dipt acē mî-i pāru creț',
 Că-i aprōpe dîe gudiēț'.

10 Hăi țură! Am di mārș pînă-nt-ū loc',
 Răvorveru nū dă foc'.
 Hăi țură! Da-i de yină căre-l iîni,
 Că nu-l șteerzi dîe ruğînă.

15 Fost-am goi sara la feliě
 Și-am aflāt' pe două bêtě,
 Răzimătě dîe pârētiě.
 Țura! Vrut-o a mă bātě,
 N-o avu ieiině crăpătě.
 Da-o-vu²⁾ cu drănița,
 20 Nu o putūt rădică.
 Săptămîna mîne-sa.

Liěl'oră-i mîndrú gătătă
 Cu cojoc ca Hirizăncă.

25 Dúcē-m-aș la liěl'ē-m pēd' ³⁾
 Da dîe mîtu nu cutēd',
 Că s-o pus înt-ō undiēț'

¹⁾ Gudiēcăta lui Dumnhedău.

²⁾ "Ar fi dat".

³⁾ "Colindatul copiilor în dimineața zilei întâi de Crăciun".

Și gînd^{le}ș^ti că-i h^uhure^du.
 V^oi^e c^ur^vi n-ⁱi f^a,
 Dⁱ n-ⁱi sp^ar^ge^e c^et^era.
 Aⁱ t^ur^a ! V^oi^e c^ur^vi n-ⁱi f^a,
 D^ee^le m^ai D^or^di dⁱlⁱ,
 Dⁱ n-ⁱi sp^ar^ge^e c^et^era,
 D^ee^le m^a D^or^di t^ur^a,
 L^eg^an^așu mⁱne-sa .

5

D^e-aș av^e ș^ept^e ogr^ad,
 C^u t^at^e m-aș g^uc^a-ș c^ar^t.
 D^a c^ă n-am num^a un^a,
 N^u cut^ed a m^a g^uc^a,
 C^ă m^a t^em c^ă oⁱ sc^ap^a.
 F...i t^ortu mⁱne-sa .

10

N^u t^e sup^ar^a, l^elⁱc^a,
 C^ă bl^așt^amu p^e u^om da p^lc^a.
 Hⁱl^e dr^acu sup^ar^at^u
 C^îndu-s ș^ept^e cⁱjⁱn^e-s^at^u;
 L^a t^et^e su-șc^alⁱnd^at^u
 F...i ș-a mⁱn^e-sa j^ad^u !

15

20

[14. VII. 1930]

Același

ÓMU NÓPTÍ

Ū u^om aș^e dⁱe p^ad^ure, ímbl^a n^um-aș^e .

BOSORCĂI [p]; BOSORCĂIE [s]

25

Íntr^a-ș c^as^a și p^e g^aura t^eșⁱ și s^ag^et^a p^e om c^are-ⁱ dⁱ-a
 jⁱ n^am^u. Și j^o am fo⁻s^ag^et^at^u.

[15. VII. 1930]

Același

GÍCITÓRI

Ĉ^e-mu-ĉ^ei-ĉ^ei

Taț, uscăț,

Prunc, frumôș!

Înă gîcê, bîinîe tănêe.

(Lîemnu dîe hêcîu)

5 Cê mu-^gcêj-^gcêj

Mă dusăi la șindilîta; luăi rōșîe; am dînit acasă ș-o am pû-
su-n_năgra ș-am pus papîcu pî jê. Yinî dorlogōsu-flocōsu și pusă
papîcu gōsî și luă rōșîe din_năgra și fugê pî-ntuñêcōsu.

Înă gîcê, bîinîe nîmerêe.

10 (Omul sta dus la măcelărie, a cumpărat carne, a adus-o acasă,
a pus-o în oală pe care a pus capacul. A venit pisica și a furat
carnea fugind pe horn *.)

[15. VII. 1930]

Același

COLINDATUL

15 Mărgu-m^k pțêșî prunci la Crăcûn dimineța și-n dîuua dîe
Pașî. Dîc:

-Bună dimineța lu Crăcûn!

La Paj_gîcê:

-Hristós ô-vîiăt!

20 [15. VII. 1930]

Același

Dîe ZGĂIBĂ

Búbă dúlêe ca mîhêre,

Amără ca hêre,

Acōle nú cōcê,

25 Acōle nú spărgê,

Că dîe vîrv tî-oî cîntă,

Dî rădăcînă tî-oî săcá:

Să pțej, să răsplêj

Ca rōua dîe sōre,

30 Acōle mai mul_nú tîe fa

Din cásu dî-amú, iá,

Că m-am prîs a tîe dîescîntă.
Dîe nouă *ori aşă o dîe şapte. Numa să nu hîie cu sîtă.

[16. VII. 1930]

Berendîe Măriie, 45 ani (S.VII)

DÎE OBRÎNTÎY

5

—Undîe tîe duş tu muscuţă
Gălbănuţă ?

—Io mă ducî la Iiyôn.

—Io te sorocescî,

Cu sorocu mîey

10

Şi cu-a lu Dumhędăy,
Să tîe duc î făgurşelîe,

Să strîng mîiriçê,

(ăpu să dîescîntă mîere dîe stup)

Să mă hîecujesc cu îe.

15

Dîe şeptîe ori.

[16. VII. 1930]

Aceeşi

DÎE SPĂRIJAT LA PRUNC

Dîmîe, Sîntă Măriie, măică sfîntă !

Iiyôn Hristos tî-o botîşgâtî,

20

Hristos tî-o apărâtî,

Dîe nouă spărietî tî-o apărâtî,

Dîe optî spărietî tî-o apărâtî,

(tăt aşă pînă la ūnu)

Hristos tî-o moliđîtî,

25

Hristos tî-o apărâtî,

Hristos tî-o botîşgâtî.

Tăt aşă pînă cê-s şeptîe.

[16. VII. 1930]

Aceeşi

LA VĂC

30

Dîmîe, Sfîntă Măriie, măică sfîntă !

Să iuăa Rôşji (cum îj đic la vácă) pe ūliţa sătului

Tă răgînd^u,
 Tă muġînd^u.
 Să tîrni^u cu o boreasă.
 Boreasa acêje jeră Sîntă Mări^e.
 5 - Că răgêști, Rouji,
 Că muġêști?
 După mănă-^u bănuiești?
 - Nă răgi,
 Nu muġi!
 10 Că mănă ta jar a ōini
 Din cîntători cocșilor.
 Dă nouădă și nouă dă oră-^u ōi strîgă
 Că di ^u-o luyăt^u dî veċini,
 A yini pi^u gard dî spîni
 15 Din căsu dî-amú, ija,
 Că m-am prîs a descîntă.
 Că dă ^u-o luyăt boreasă,
 Dă ^u-o dus^u cu focu dî vătră
 Și ^u-o pus ^u hîrgăuță
 20 Și ^u-o băgăt ^u lăduță
 Și ^u-o-ncuțăt cu lăcătúță,
^u-o și dî-acôro-^u strîgă
 Să dîje mîndru și frumós
 Ca mă-intă cum o fost^u.
 25 Tă dî nouă oră, apū-săre și-fărină din căsă dî-acôro. ōo
 sára să dăescîntă și marț sára și vineri sára. Dacă să dăes-
 cîntă-fărină, apui să je și o dúcă și o anînă-m-poġătă. Apui di-
 mineața să dă la vácă dî je și mănîncă vácă dî je.

[16. VII. 1930]

Aceeși

30

DĂ SCLINTÍŢ LA PRUNC

Să lu^u pe călă,
 Pe cărare,
 Pe-um podú^u dî-arămă.
 Podăya să ciătíe,
 35 Mîna i să sclinti^u.

- C[^] te c[^]nt ?

C[^] te v^oj^et ?

- Cum nu m-^oj c[^]nt[^],
C[^] mⁿ-am scintit^y mⁿa.

- N^u te c[^]nt[^],

N^u te v^oj^et[^],

C[^] sc[^]r[^]a de c[^]r[^]a f[^]c[^]e-t-^oj[^],

De mⁿ[^]a prinde-ti-^oj[^],

C^u sor^ocu lu Dumⁿ[^]e^d[^]ay[^] [^]nc[^]ng^e-ti-^oj[^].

Din c[^]asu dⁱ-am^u, ja,

Dumⁿ[^]e^d[^]ay[^] ti-a vindec[^].

C[^] la mⁿi[^] ti d[^]esc[^]nt^ecu

Si la Dumⁿ[^]e^d[^]ay[^] sfⁿtu-ti li[^]acu.

D[^]e[^] [^]pti ori.

15

[17. VII. 1930]

Aceeasi

FARMECE DE DRAGOSTE

S[^]a duc la v[^]l[^]e [fetele], [^]pu dⁱc a[^][^] c[^]at[^] [^]p[^]:

B^un[^]a dimine[^]ta, [^]p[^] cur[^]to[^]re,

C^u t[^]armurele de yin^y,

C^u pr^undu de mⁿir^y.

Io am d[^]init la tin[^] s[^]-m[^]daj um[^]pl[^]ic de

[^]p[^]-m[^]prum[^]t^y,

S[^]a m[^]a sp[^]af^y di j[^]z[^] r[^]ay[^] mult^y.

(Apu ar^unc[^] [^]p[^] obr[^]az.)

25

C[^]ot^u-sus^y spre r[^]s[^]arit^y,

V[^]ad o r[^]ait[^] mⁿdr[^]a ar[^]d[^]nd^y.

Aru[^]ca[^]i[^] cu [^]p[^], n^u s-o st[^]s^y;

Aru[^]ca[^]i[^] cu clo[^]purile tutur^or, s-o st[^]s^y.

C^u dragost^e lor m-am [^]nc[^]s^y.

30

P[^]te o f[^]p[^]t ^ur[^]a pⁱ j^e s-[^]pu j^e m^e si s[^]a sp[^]al[^]. Da g^oj^e s[^]a
s[^]a d^uca la v[^]le, pⁱn[^]a c[^]e n-o r[^]s[^]arit s^orele.

T[^]at ar^unc[^]a p^este cap [^]p[^] de n^ou[^]a ori, s-[^]pu a[^][^] g^lic^e : io a-
r^unc[^] ^ura dⁱ p^e mⁿe s[^]a s[^]a d^uca pe v[^]le-n g^os^y.

[17. VII. 1930]

Aceeasi

DESCÂNTEC DE DEOCHIU

D^omⁿă, Sⁱn^tă Mă^ri^e, mă^jcă s^fîntă !
 De țⁱ-o diot^ăt bor^eăsă cu o^li m^herⁱ ,
 Di țⁱ-o diot^ăt bor^eăsă ca o^t n^egrⁱ,
 5 De țⁱ-o diot^ăt prun^ç,
 Fe^côr ,
 Jid^ăucă ,
 Jid^ă ,
 Mor^oî ,
 10 Mor^oî^ă ,
 Nimⁿică să nu-ș^t hⁱje ,
 Din căsu dⁱ-am^u, ja ,
 Că m-am prⁱs^ă a d^escⁱntă .

Dă^e ș^eptⁱ ori .

15 [17. VII. 1930]

Aceeași

349. GROȘI

pl. Baia-Mare jud. Satu-Mare.

CÂNTECUL ȚĂRCII

[Când auzi o țarcă s^ărcălin^ă, zici :]

20

Hir bun^ă ,
 Sărcă, r^ăă !
 Ce-ⁱ d^e bin^e ,
 Adă la min^e ;
 Ce-ⁱ d^e rău ,
 25 Să hⁱ-a tău !

[4. IX. 1930]

Pop Găvrilă, 34 ani (S.I)

CÂNTECUL MELCULUI

Cucu^tbă^ău , bă^ău !
 Be^e dⁱ unⁱ-i be^e ,
 30 Be^e dⁱn g^ușa me !

[4. IX. 1930]

Același

CÂNTECUL MĂMĂRUȚII

Buburúză, rúzá !
Încătró-î zburá,
Nn-acólo m-qi-îsurá.

5 [4. IX. 1930]

Același

GÎNDÁC ALBU DĚ CĂSĂ

Zîcĕ că o fost ũ ^uom ș-o femĕiĕ. Femĕiĕ-acĕiĕ și cu ^uómu o
avú doj prunc. Șî la-mházáz lĭ-o făcú tocánă ^u“mămăligă” cu lăptĕ.
Șî tătă-so o mîncátu-ŋ_casă și cu mă-sa ș-om prunc^u. Șî únu
10 o mărs afără pă prizmă și o mîncăt acolo. Șî o vinît oŋ_gîndác “sarpe”
dĕsu prizmă și ĭ-o bă^u lăptĕle dĭla prunc dĭm blid^u. Șî pruncu l-o
mădăritu-l. Ș-o mărs pruncu-ŋ_casă cu blidu ș-o zís :
- Mămúcă, púhĕ-m lăptĕ ! Da o zís mă-sa că :
- C-aj făcú cu lăptĕle ? Adîntă ĭ-am pus^u. O zĭ pruncu :
15 - Mămúcă, am um_pujúť.

Șî ĭ-o maj pus lăptĕ la prunc al d^uóilea. Șî s-o dus pruncu
pă prizmă jără și tătă-so și mă-sa o pîndĭt pă fereastă să vadă
că cĕĕ pujúť are pruncu. Șî o vinĭt gîndácu la blid la prunc jără
al d^uóilea și pruncu-l tăt mădăreĕ. Șî ĭ-o bă^u lăptĕle dĭla prunc^u.
20 Ș-o vinĭt pruncu-ŋ_casă, să-ĭ púĭe mă-sa lăptĕ. Șî n-o vru_să-ĭ pú-
ĭe mă-sa lăptĕ. O zĭ : Șáz ĭn_casă !

Ș-o pus ^uómu lăptĕ dúrcĕ-nt-om blid^u, și s-o dus cu ĭĕl
pă prizmă. Șî l-o pus pă prizmă ș-o așteptát gîndácu să viĕĕ,
pujúťu prunculuj. Șî cînd o vinĭt^u, pruncu o vázút că vină pu-
júťu luj ; o strigá_cătă tătă-so să nu-l om^ugră. Șî tătă-so l-o o-
25 morít^u. Ș-o muri_șĭ pruncu, cînd o murĭt gîndácu.

[5. IX. 1930]

Același

FRĂTĔ DĚ CRUCĔ, FĂRTĂT^u

Să prind dĕ cruce. ĭj_daŋ mína laoláltă. Să molătĕsc la-
30 oláltă.

Să prind și fărtăť, căre trăĭesc binĕ laoláltă.

[4. IX. 1930]

Același

OBICEIU LA SECERAT

Cînj_gătă, făcē corónă dē griu. Apój vin tă horin acasă.

[5. IX. 1930]

Poran^y Li^uon^y, 67 ani (S. II)

DUMINECA ȘI VINEREA NU SE COASE

5 [Dumineca] nú să-mpúje cu ácu ; táre indr^e, táre ácu.
Cum n-aj răbdá îndriá^u-l-lumhina uófuluj, așá să nu-
mpúj în páⁿurá, viheria.

[5. IX. 1930]

Prelucán Măriē, 45 ani (S. III)

ZĂLĂMĂZDRĂ

10 Zicē că-ⁱ binē d-a le púnē-sín^y, că ști-^kmp^ktistri.

[5. IX. 1930]

Pop Găvrilă, 34 ani (S. I)

353. BÂRSANA

pl. Iza, jud. Maramureș

FĂTA PĂDURI

15 O fost ũ fecór, o fost păcurári la uoi, și o avút dragúța pá o
fátă. Și o dīs cātă ie:

-Pă astără să zii la minē. Și ie nú s-o dus la iel. Iel o aș-
léptát-o tótă nóptá. Ș-atúnc o zihít fátá pāduri și s-o culcát a-
míndój în colibă. Și cînd o vrut să șadă cu ie, cînd o cuprís-o,
20 atúnc o vādút că în spátē o fost ca și o covátă. Și iel s-o spári-
iēt, c-o vādút că nu-ⁱ dragúța lui.

Ș-atúnc ie l-o luyát și i-o pus pá foc și i-o ars amíndú^u
mínurilí. Ș-apój o poruncít dēminá^ță la stăpínu-so să-ș dúcá ál-
tu păcurári și pá iel l-o dus la șpitári, și i-o tăiēt amíndú^uá mí-
25 nurillē dī pîn úmere. Ș-o rămás fără dē mínuri.

[9. VII. 1930]

Pătrăuș Dórdē a lu Dórdē, 35 ani (S. I)

OBICEIU LA BUNAVESTIRE ȘI LA PAȘTI

La Blagovestirij și la Pașt, femeile aprind păje și surcêl-ê
fără de pară, numa să sie fum innaința căsî, pîntru zîerni "șerpi"
că nu s-apropiê de casă, dacă i-o afumat așa.

5 [9. VII. 1930]

Același

HORIÈ

Citê fêê-s cu cojoc
Tăt-aștaptă să îê goc.
Gocă-ê și cîgrâl-ê,
Că mă dor plicîrâl-ê.

10

Pînă c-ă fost tînăr prunc,
Am avut glas ca la cuc.
Și pînă c-ă fost tînerîel,
Mîncam pécîie de mîel
Și sărutăm frumușâl.
Amu dac-am bătrînit,
Mîning pécîie de vacă
Și sărut gura de babbă.

15

Frundă vîrdê, fîojê dragă,
Rău mî-i draguță belăgă.
Tăt iz răcă că i-a trijêcă,
N-ă muri să-m cuprind zăcă.

20

[10. VII. 1930]

Același

COMOARĂ

25 Cornoră de bănj. La dîl-ê marî, atunc dîcă că ardê, arunçă
afără bănj.

[11. VII. 1930]

Același

OBICEIU LA ÎNMORMÂNTARE

Făcă socăcița colăc și sierbe și dă la sărăc.

Îi pune [mortului] câte un lău ori doi și crucea de cără în
mână.

5 Făcă la șășă săptămîn, făcă a trija zi pîntru mort.

[12. VII. 1930]

Același

OBICEIU LA ARHANGHELI

Să fac moș la Ahranğăr.

Să duc pomșene la beserică pîntru moș, pîntru acăi mort:
10 slujba moșilor.

[21. VII. 1930]

Același

OBICEIU LA SECERIS

Cînd zin dila săcere, fac cunună de griu fețele și-o pun
pă cap și o duc la beserică.

15 Zin horin^d. O pun la icone.

[21. VII. 1930]

Același

ȘEZĂTORI

Cătăm o căsă, cîne ne vrea a lăsa. Apoi acolo ne strîngem
o strîsură de femej și torcēm. Horim acolo mîndru.

20 Zin fecori; apucă fusalie. Să sărută.

[21. VII. 1930]

Pătrovan Doca a lu Vasalîe,
60 ani (S. II)

CUM SE SALUTĂ O TORCĂTOARE

[Cel ce intră zice:]

- Rostu măriș, țara-mblătore!

25 Dîcē că :

- Nu mî-or agunge dēmele, dac-o zinî o femejē. Dac-o
zinî un bărbat, agunge, că, dacă nu, ie dēmeljē lui.

[21. VII. 1930]

Aceeși

ȘARPE DE CASĂ

Zîerme alb căre dîcă că-î norocu cîasi. Pă sup_strātu cîasi,
sî, acđlo ștăđe. Șî la strātu la grajd.

[22. VII. 1930]

(S. I)

5

OBICEIU LA IEȘITUL CU PLUGUL

Să rîgă lu Dumhędăy, îș făcă crúčă și dîcă :
-Dîmnie, ađută-m !
Șî femēja îș ũ you și-l spargă đe car, că să-î sîjă ușđră
arătúra, ca și yđu.

10

[21. VIII. 1930]

Același

ZOLOMÍZDRĂ

O zolomízdřă, dac-o vđđe o fată, să púje mína naința jej,
să trjacă păsle mína đe nouă ori, c-apóí acđje-î al'egătđrjě.

[22. VIII. 1930]

Același (S. I)

15

362. BORȘA

pl. Vișeu, jud. Maramureș

STRIGĂTURI

Mult j pópă- șălători,
Că te strigă đe tri ori
Șî te scrije pă hirlije
Șî te zvírje - foc đe zljě.

20

Păhărúť cu știrbătúra,
Cít îl puț la gúra cúra;
Gíněșf că-î cu făcătúra.
Păhărúťu cít uť cuj,
Cít îl puț la gúra nu-î.

25

[10. V. 1930]

Timiș Todóra a lui Ion Cúclęa

Hăi tu cǎdru, cînhă lótru,
 Îvătă-mă și pă minhă
 Să șiu lótru că și tinhă!
 Că tótmna bătrînhășt,
 Primăvára-nlînhăreșt.
 Da ieu, dac-oj bătrîni,
 Șúhan n-oj inlînhəri.

5

[11. IV. 1930]

Timiș Mária lu Grigórhă Calău, 34 ani (S.I)

LUCAFINI

- 10 Ačăja o fost tri fraș la o mǎmă. Doj, ačăja mari, s-o dus pîm,
 pǎdúre a vîná. Și i-o mîncát o bábă. Ș-apóji o născút Kipărúș
 Vojníc. Și cînd o fost đe o đî, ca cum ar si fost đe o lúnă; și cînd
 o fost đe o lúnă, ca cîn ar si fost đe un an. Ș-apóji, după că
 o fost maj mare jël, i-o zîhlt în minhă c-o maj avút doj fraș.
- 15 Și mă-sa n-o vrut a-i spúnhă, că s-o lémút că s-a dúcă și
 jël și nu l-a maj viđe altu. Și jël o đîs cătă mă-sa că să-i deje
 țîță pă su tálpa căsî. Jël așă o fost đe vitáz c-o răđicát
 tálpa căsî. Ș-p-acólo i-o dat mă-sa țîță. Și jël o đîs:
 -Spúnhă-mh-i, mǎmúcă drágă, că ieu am avút doj fraș, or
 20 nu mh-i spúnhă?
- Și jël tot o lăsát tálpa căsî pă țîța máică-sa s-o dójă, să-i
 spúji-apóji đe frățî lui. Și pă mă-sa o durút-o táre ș-apóji o
 đîs cătă jël:
- O drágu mámi, Kipărúș Vojníc, lăsă-m țîța, că ț-oj spúnhă.
- 25 Da să nu lă duč după i să mă laș sîngură!
- Jël i-o lăsát țîța. Ș-apóji o spus. Đíčă:
 -Aj maj avút doj fraș. Ș-ačăji-o fost îsurát și s-o dus p-aič
 pîm-pǎdúre și nu i-am maj văđút altu.
- Jël o đîs:
- 30 -O drágu mámi, nu lă maj dúcă, că nu-i maj zîhlt altu! Jël
 o đîs cătă mă-sa:
- Máică drágă, fă-m merinde în țîță să nu-m slă dor đe țîță,
 că ieu plăc.
- Și mă-sa i-o făcút merinde-n țîță tot plîngîn. Și jël ș-o

luat púșcă și sábgîie, da l'-o-nčíis pîngă iel bîhě, ș-o pl'ecat.

Î-o iješít înainlě un lup și o-nčíis púșca să-l împúșlě. Lúpu o strigát:

5 -Nu mă-mpușcă, că ț-oj si đě búnă trjabă, și mă iě cu lîhě!
Și s-o mai dus o bucátă și î-o iješít înainlě un lěu și-o-nčíis
púșca să-l împúșlě și p-acála. Ș-o strigát lěu:

-Nu mă-mpușcă și pă mině, că ț-oj si đě búnă trjabă, și
mă iě și pă mině.

Și o mai márs o bucátă. Î-o iješít un urs și-o-nčíis púșca să-l
10 împúșlě. Și úrsu o strigát:

-Nu mă-mpușcă, că ț-oj si đě búnă trjabă.

Și î-o luát cu dîsu pă tustrí. Și s-o dus și-o gășít pă Hória
Flória la Vátura molldului și-acólo hqríě đí și n'ópłě și sta tá-
lě pásárilě čárułuj, și-l ascultá cî đě mîndru horíě. Numa iěrá
15 Horb, nu vîđě cu Hóki, că Hóki î-o scos bosorcája. Și Hória Flória
î-o dîs:

-Nu lě dúcă, măi Kipărúș Vojític, că l'-a mîncá bosorcája,
că și pă frátî tăi î-o mîncát.

Și iel s-o dus și o agúș nópłá đě más la o cumnátă a lui.
20 Și cumnátă-sa o dîs cáttă iel să să cúlčă-m pat. Iel o dîs cá:

-Nu-î slóbod să hě culčám, dácă sînlěm cumnát.

Și s-o culcát ím pat și o pus sábgîia pîntríe dîș. Ș-o dîs:

-Cáre-om înlîndě mîna únu la áltu, sábgîia să n-o tájě.

Și cumnátă-sa o-nčíis mîna la dîs pîsómn și sábgîia
25 î-o tájětt dóuă đěgălě.

Și iel đimíháta s-o sculát și s-o dus iără pîm pădure pînă
o himerít đě bosorcájě. Acólo iěrá tot foc, đí și n'ópłě, foc máre
đě nu să mai stîngă șohán. Ș-amú o márs iel să-ș frigă čává
đě mîncát la foc și bosorcája o dîs đim molld:

30 -Văi, scobóri-mă đ-alč! Iel o dîs:

-Scobóri-lě tu!

Iě s-o scoborít tot gămín. Bába o dîs:

-Na-ț perışóri mhěj iješít tri și-î zvírít pă bótu cîhîilor tăi, să
nu mă múșlě! Bába s-o scoborít gos, da iel n-o zvírít pă bótu

35 cîhîilor; o zvírít péri-m foc și péri s-o pîrjolít și bába o dîs:

-Văi, că tu ai zvírít péri-m foc, n-ai zvírít pă bótu cîhîilor.

Îel o dîs:

-Nu, că cîni ş-o ars cogda, ačăja pûfê a pîrjolît.

Şî baba, dac-o mârş ōos, tot nu i-o dat păcă. Îel o dîs:

-Şăq, tu bábă, că îey l-oj zvîri. Bába odată l-o apucát đê

5 grumád. Şî o dîs:

-Lanţ perişóri mhei păstă bôtu cînilor tăj!

Şî atúnč s-o făcút focu tăt un lanţ, că îel o zvîrit peri-m
foc. Ş-atúnč o apucát-o cîni în gura pă bosorcăie şî o prîs a o
înjîndê. Îel o dîs:

10 -Lăsátî-mă, nu mă omorîţ! O dîs îel:

-Îey l-oj lăsá, dácă tu mh-ij borî frătî mhei maj frumós pă
cum o fost.

Îel o dîs că s-o lăsá, că i-a scólfê. Şî i-o borî maj frumós pă
cum o fost. Şî şî cîni lor, că şî i o avút flécăre călfê tri cîni únu.

15 Şî o dîs:

-Dácă mh-i da şî hókî lu Hórja Flórja. Ş-apóji o omorîţ bába.

Ş-apóji s-o dus ş-o pus óki la Hórja Flórja la loc şî l-o lăsát
sînăt hós.

Ş-apóji i o plécát acásă. Şî cînd s-o apropkî i đê Dúnăre,

20 i-o spus Kipărúş Vojníc la frátê-so căl máre că (o durhít) o mas
o nópłê la feméjia lui. Şî i-o spus că i-o tăjêţ dýuă đêđălfê sábqîa,
că đî că o-nîis mîna la dîs. Şî cînd o mârş pă Dúnăre, îel l-o zvîrit
în Dúnăre pă Kipărúş Vojníc, đê č-o mas cu feméjia lui. Ş-atúnč
cîni lu Kipărúş Vojníc s-o zvîrit tustrî dúpă îel. Şî călalalt frátê

25 mhijločtî o dîs:

-Cum đê l-aj zvîrit şî l-aj omorîţ, că îel n-o scos đêla mórte?
Díčă:

-Îey túma amú mă zvîr şî îey.

S-o zvîrit şî îel şî cîni lui tustrî sozvîrit dúpă stăpînu-so.

30 Şî ačălalalt s-o dus acásă sîngur.

Da o avút şî îel tri cîni.

Şî dac-o sosît acásă, o văđút că ij driapt č-o dîs Kipărúş
Vojníc, că ş-o găsît feméjia cu đêđălfêlfê tăjêlfê la mîná. Şî s-o-
ntôrs înnapóji jară la Dunăre ş-o văđút pă frătî lui şî i-o fost

35 mhîlá đê díşî şî s-o zvîrit şî îel la díşî. Şî s-o zvîrit şî cîni lui
dúpă îel.

Ș-atunc sta suarilă-loc și să ujtă la dîșt cîlă mîndri
jêră acđo și făcă sđrilă dđka mai mare cu cît sta și să ujtă la
i. și tî sfădă máma lui pă sđre că dđi că stă-loc și făcă dđka
mai mare, c-acđi că lúcră pă dđi că s-or fa, că să úscă și cum
5 or trăi. Suaril-o dđs:

-Mámă, máma dragă, că jêu că văd pă Dúnăre i músaș să
jêu cu mîhă pă čări. Mă-sa dđčă:

-Da č-aj vădút, dragu mámi?

Dđčă-s tri fraș tare frumđș. O dđs:

10 -jê-ti-i, dragu mámi!

Ș-apđi jêl și i-o luđăt. Și frățelă čal mai mare i Lučáfănu
đê sáră, și acđal mai mîijločtu i Lučáfănu đê mîáđă-nđpđe și
Kipărúș Vojníc, Lučáfănu đê đimináđă. Și čni lor i Găinúșă,
jára nđuă sđđlă. Și gata.

15 [18. IV. 1930]

Timiș Mária lu Grigórlă Calău, 34 ani
(S.I)

365. CIOCĂNEȘTI

pl. Dornei, jud. Câmpulung

CUM O LEGĂM PLÚTA.

10 Ő-ștrăm pi-om mîzgăr și púnjm đđđđ čtđ și li sđđjím și
li cđpđsm cu cđjđ dđ mîstjácđn. Și la húzăr púnjm sđrmă și-
fășjm o črmă. Și încđđjm hájtu și dăm drúmu la hájt și ni
sujím pi dđsa ș-o băgăm tî homúđncă. Dăm drúmu la homúđn-
că și tđsm (lu tđsm) ím Bistrită și mđrim pđnă la Gúra Neégri.

25 Hcđly li đprím cu sđrmj anumltj, șprăđ, și li dăm pi sármă
la nigustót. Și dđ-acđly li prigătljesc áltj úđmđni și pleácă la
Pjătră și la Broșteđni și-n áltj părť úni sđ vđndútj.

[5. X. 1932]

Donisă Ruđtă, 38 ani (S.I)

NUĐUĂ GđI [DUPĂ PAȘTI]

30 Tđn [bărbađii] nuđuă gđi; pi la grăđđni nú lúcră, nú áră, nu
sápá. Amú din Gđja mărj pđnă 2đj dúpa Dumđnđca mărj.

[6. X. 1932]

Ileana lu Tuđđj Cócán, 50 ani (S.I)

OBICEIURI

La Sfîntu Górgji púnjm raclt pim budíj, piŋ galjátá.

La Dumínica márj púnjm mîstijéđini pi la puárcá, pi la úšá.

[6. V. 1932]

Ileána lu Tuádir Cócán, 50 ani (S. II)

5

SÎNDÍJENILJ

String flor, tá fjéliu di florí. Díc cá-z búni pístj an ašđá di
ljácuri, di dat řsárj la žiti. Fac o cunúná, fjéti di jésti, ř o duc
řocól ř-o pun íntri žiti.

[6. V. 1932]

Aceeși

10

FRUMUȘELIJ, VÎNTUĂSÁJ

Díc o sámá dim batrîni cá nu-ř bínj sá duármá pi cîmp
sá nu deđéj vîntu ašála pístj đísu, sá nu sá bolnáváscá.

[6. V. 1932]

Aceeși

15

VÎNTUĂSÁ

Vára, cînd lucrá yámini la fín ři vînj ašđá ũ vînt di radicá
pológu ři-l řvîrtj ryátá, nu-ř bínj sá triácá pístj yom. ři tócoma
cînd sá duármá yómu ápá nu-ř bínj.

[6. V. 1932]

Aceeși

20

STRÍGÓJ

Um bajét cárj-ř ínturnát di la řířá — l-o-riřárcát ři
řárá ř-o dat řířá — ašála di yáćj.

(S. I)

Aúd đicînd: Pi la sárbătóri marí, pi la Andri, cá di acđéje sá
lj úngá cu usturđj žítij, cá di múlt ímblá strígój ři luá mána
la žítj. Grăjé bábilj.

25

[7. V. 1932]

(S. II)

ÎNVOIALA CU FĂRICANTUL DE CAȘ

Âpă noi ni-am înțâlés așă cu dîsu: La-ncêpût am avût
cînc leș pi ôcă ș-amû l-o rupt, amû-i doj leș núma pi ôcă. Dú-
pa șê mûlîzim vâșilî, îl străcurăm într-um bîia^h și-l adúșim
5 acurâliș la brîndărliș. Ș-apu îel îl je și-l controleáđđ; nu to-
djaúna și nu la tăť. Ș-ápă-l púnj îel, îl rafujéștj, așă, dim, pro-
têntj, dúpa cum îj dj gras láptilj.

[7.V.1932]

(S.I)

CUM SĂ FĂȘJ STÎNĂ.

10 Bîrnîlj șelj șj sâ pun la stîná sâ șámâ bîgzđjélj și acupe-
remîntu dinapôj sâ șámâ hajđáš și dinaîntj, povîrnjálá. Amû
sâ fâșj o strúngâ; la strúngâ sâ fâșj colîba strúžj. Și dj-acô-
leș sâ fâșj on hírmăt la uoj úndj dorm uóilj nuóptjș. Dj-acô-
leș, în hírmăt, fac șobânj dójúâ colibđ cârj sâ șámâ colîba
15 mîndărilôř. Amû îj gâta cu stîna.

[8.V.1932]

Ljôntj Lehás, 36 ani (S.III)

La amháaz, cî vin uóilj la strúngâ, vînj báșu dîla stîná
cu galéťîlj și bajétu, strungárij u cârj lj mîná ř strúngâ, așála
strîgâ pi uoj: hírst la strúngâ, hírst la strúngâ! Și ji sâ dau
20 la muls, tăť, báșu cu șobâni. Ș-ápș mulg. Mărg cu láptilj-stî-
ná. Acólu-i púsâ budáca îm mijlycu stîni; pi budácâ-i pus
hîrzóbu și pi hírzób o strecătúôřj dj păr dj uóij. Și tuórnâ
láptilj tot îm budácâ ș-ăpu je hírzóbu și strecătúôřea zos;
ș-ăpu je șugurnișéřij cu șag dij, cuij și o lîngurâ, așă cam
25 dj-o lîtrâ, și púnj șag ř láptile așêla ș-ăpuj lásâ žumătă dj
șas. Și îel sâ prîndj așă ca pčíșleácu. Ș-ăpu je bîřžidjéřu și l
tâjî în dójúâ sau în tri. Și-l lásâ șîș minútj. Și acólu dj-ășu-
pra řjéșâ ũ fel dj đăr cârj sâ șámâ străžátá. Și je așă ca o
lîtrâ dintr-îsu și-l púnj în șugurnișéřij cu șag. Și dj-acóljă
30 je și-l bătj, pčíșleácu șêla, pîná sâ fâșj așă ca șîru, tăť, tăť, tăť.
Și dj-acóljă je o lîngurâ mârj cârj sâ șámâ lîngura dj strîș
câșu și o bágă-fúndu budáși ř-vîrtj, așă řuóťá, řšétu pi lîngâ

dôžji pînă sâ strîžji cășu Ț fûndu budășji pi lîngura așeje. Șî
 dj-acôlgeă je un_cuțit dj liēm̃n lung șî-l tăij în dōyă. Ș-ăpu-
 l scuōtji șî-l pûnj într-o budacûțâ mai mică. Șî-l scûr-acôlu
 pînă nu ramînj dăr Ț jël dj feļ. Ș-ăpu dj-acôlgeă Ț je șî-l fră-
 5 mîntâ mânîntâ pînă șe-l fâșji ca grăhûnțij. Tot în budacûța
 șeje Ț strîžji țșetu Ț Ńos, l-apăsâ așe cu pălmij, dj-ebegē, nu țari.
 Ș-ătûș Ț jntujęști, scuōtji grășmea dȚ jël, cam dōyă ôcâ dj jnt-
 tuit. Șî dj-acôlgeă Ț je șî-l pûnj-strecățuōrij. Ț strecățuōrij stă
 dōyășpătru dj yōră șî sâ scûră. Șî dj-acôlgeă-l je bāșu șî-l pû-
 10 nj în_comárnic. Ț gâta cu cășu.

[8. V. 1932]

Același

386. MARGINEA

pl. Ștefan Vodă, jud. Rădăuți

OBICEIURI LA NAȘTERE

15 Ț scaldă pi copțilu sâla cumătra sâ mări, așeî ș-o boteđat.
 Sâ strîng mai mûltji șî fac măsâ.

AltȚ strîng bani pîntru copțil, altȚ fac măsâ pîntru noroșt-
 rea copțilului.

La muōșă-Ț dă mîniș, pîndă, dj dōyă ôr cît Ț o mînă dj
 20 lîngă. O spală pi mîni cu așăzmă șî pi urmă-Ț dă pînda.

Cumătra șe mări adușji piernă, camjeșă, tulpân, frîndje
 dȚ-fașășt.

Dûpa șj scaldă copțilu, ăpu je muōșă apă dij_cofă cu-
 rată cu-o ulțicâ șî-Ț tuōrnă cumătrij șeli mari pi mîni. Șî
 25 ăpi je dă cu mînă údă pi obrăz [moașei șî lăuzei]. Ș-ăpu dúp-
 așe jey vānûța cu apă, muōșă, șî cumătra șe mări je lumî-
 na. Să duc afără tățj la um_pom, tuōrnă ăpa la um_pom. Șî
 sâ pûnj muōșă pi vānă, pi fûndu jî. Șî cumătra șe mări o șî-
 stięști pi muōșă cu pahăru. Pahăru sâ-l bjeji tăț, ca copțilu
 30 sâ nu sâ údj. ăpu beu tățj fimjeili cîțj-um_pahăr tăț. Dûpa șj
 o baút tăț, o vinît în_căsâ tățj. Ș-o luăt copțilu dj pi măsâ șî
 lumîna șî o dat mări copțilului, im_pat acoló. Șî gâta cu-

mătrăia.

[13. V. 1932]

Sășira a lu Vasîlj Berindăn, 57 ani (S. I)

VRĂJI DE DRAGOSTE

Spri dîya dj Ānu Nou jēs [fetele] nyōptîja mai multj și liagă
5 pari, numără pî la nyōă și-l liagă cu cōda d'la păr.

Da dîcā-j fărā cōjā și mîțîțā, o jē sarac și mîțîțā.

Sā duc la porș și strîgă: hura, pî porș. Pôrși tac și duorm.
Și dîcā sā scyōlă, ānu șāla sā mărîtā. Dîcā strîgă a dōilga
uōrā și nu sā scyōlă, āpu jē crēdj că nu sā mărîtā niș al dōileș
10 an.

Tot sprî Ānu Nou fac galuști; mamaliğā sārā-n tigăjî. Fac
galuști, cîti sînt jēlj-ŋ cāsș, fjēlj, cîti s-adună. Ș-āpu dūpa și
pun tyōptî žos, āpă dă drūmu la mîț. Și pî cārj o mîntîncā mî-
țu-ntāj, așēlē s-o maritā-ntāj.

15 Fac turtiț dj șārā curatā și pun țāpă-strālinā. Și pūnj
nūmj la turtiț, nūmîlj flecāuluș, pî cārj-j plāșj jî. Și cu cārj
șā prîndj turtița jî la ū loc, jē spūnj: c-așā-ar sā ma jēlj.

Mătrā cāsa sprî dîya dj Ānu Nou pî și nū rasārj syōrîlj
și jē gunyōju ț spînițā și-l dūșj la gundj ș-ascūltā: ŋ cārj
20 pārtj s-a audî cucyōșu cîntîŋ, jē crēdj că-ntr-aclō sā maritā.

[13. V. 1932]

Aceeși

OBICEIU CÂND SE IEȘI CU PLUGUL

Lom ōstruț dj busujōc ș-o țîr dj așāzmā-ntr-o strālinā.
Șî-ntr-ū hîrbūt o țîr dj tamîjî și foc și o pînj. Și meržēm im-
25 prezūru plūguluj dj tri ŋor și stropîm vîtișj și plūgu. Și cîn
ažūžēm la ogōr, fașēm o rugașūnj: Tātu n'ōstru. Fāșj crūșj
și dîșj: Dōmni, ažūtā!

[13. V. 1932]

Niculāj Cristuș, 48 ani (S. II)

CUM SE MĂSDARĂ LAPTELE LA STÂNĂ

30 Punjēm ŋ galjātā lāptîlj ōmuluj și fașēm ū rabuș și pu-
njēm ț lāptj. Și cît lāptj arj, atîta brîndā jē.

Răteđăm pînă cît îi lăptîlj și dup-așeie dișlicăm în dîyă
rabúșu și únu ie Hómu șála cu Hóile, și únu rămîne la bas.

Și cîn vînj dúpá brîndă Hómu, atúșa dă rabúșu luj báșului
și li púnj amîndîyă la ũ loc innapóij; ș-atúșa cápătă brînda.

5 Avém o cumpánă și cumpînim cît lăptj árij: di șășprêșj
or, atîta brîndă ie.

[14. X. 1932]

Niculăj Buliga, 52 ani (S. I)

CUM SE LUCREAZĂ PIELEA PENTRU COJOACE

Cînd o adúșj ómu plélijă la cojocári, ápu cojocáriu o ie ș-o
10 púnj-ápă rjéșj, în cádă. Șéđj pîn-a dóileá dt. A dîyú dt mjér-
zj la parăy ș-o spálă cu lopáta, pj lîná, di báligă. O dúșj acásá-
nnapóij, o púnj-m mélijă ș-o cārnujéști. Dúpa ș-o carnult-o,
fášj dubálă. (Dubála sá fášj din tarjță și sárj așá ca ũ șir di
gróșá.) Úzj plélijă frumós, o strjzi-n pátru ș-o púnj în cádă ún-
15 di jărăș jéști ápă cádă și cu sárj. Șéđj nõyă dtli.

La nõyă dtli îi dubltă. O day afará ș-o scútură ș-o pun pj
prajîni la uscát. Dúpa șj s-o uscát, o revenjesc jărăș innapóij cu
dubálă. Jey ș-o trag la plisór. Dúpa ș-am tras-o la plisór, o trag
cu círligu. Dúpa ș-o tras-o cu círligu, o púnj pj mjélijă. Day plá-
20 trá ș-o rad jărăș sá sá fácă álbă. Dácá s-o facút álbă, o crojesc.

[15. X. 1932]

Ilji Botnaréscu, 42 ani (S. IV)

URATÚRA LA COLÁC

Cîn vînj hírijl dla bisjerică, prjgatjéști fișóru di mhíri o
cănă cu adázma ș-or colác pj dtša. Dúpa șj urjádă dúpá cum
25 îi dátina, jey colác, fișóru di mhíri și c-õ vatajál, ál bágă pj
băť, pun pj mhíri sá pašáscă asúpra răsárltluj și fișóru di mhí-
ri și vatajálú în colácū-sus sá trjácă pj supt jél di triá yorí. A
triá yórá dă mjnlj pístj cap sá-l prîndă sá-l rúpá. Dúpa șj l-o
rupt, împartjéști la táť nuntășj.

30 [16. X. 1932]

Acelașj

CIMILITURI

Șimjěl, șimjěl:
Am um_pursěl
Cu púța dj șēr.

5

Sfrjédelu

Am o uólá dj mac íntuórsá cu gúră - zos și niš ũ șir nu
cúră.

Hórnu.

Ulîcúță ũsá ř șanúș-ascũsá. Gîș řj-j ásta.

10

lěpurlj cîn stă sup_hăt
Același

[16. I. 1932]

399. BOIAN

pl. Cosminului, jud. Cernăuți

CUM A FOST DE DEMULT.

15 Povesteá tătál mîěy și álří cáč pămîntur'le jěráy bŭnj,
grásă, și nu lj maj puteáj lucrá așă cum lj lúcră ástăđ. Așă că
ará cu plug di lěmn, cu grápă cu c'bólř di lěmn. Cásălj o fost
puțîne cásă, ráre cásă ím Boján. Úndj o gospodăřit atŭncă
20 ũnul, ástăđ tri-pátru ínj grădina acéjje. Bŭná ũărá și la mine
cum: Úndj o fost tătă-mîěy sîngur gospodăři, ástăđ sîntém
doj.

[17. IV. 1932]

Pětru Bósóvič, 67ani (S.I)

MUNCA ȚĂRANULUI

25 Noj nu scăpăm dj lúcru. Primăvára íncěpem: íntăj a strîn-
đi gunuáilj cări s-o făcút piști járnă; apă dup-acéjje viním la
curăřit pŕmi dj vjărme, vjărme; dŭp-acéjje di-mprăřtijét gu-
nyáilj pi cîmp; àpu hájđ dj săpát dj legúmi say stráturj. Dŭpă
cě ím gătěsc stráturile, ířím la cîmp la arát. Sámín ord, ovás,
măđărj; barabŭle pun; păpușójl la úrmă: aň gătít dj sāmínát.

Amú cǎ vine-acás di lucrú ? Pun un gard. Di căutát...bună-
 uărǎ să vă dǎc...trébuǐ di căutát pínili di plivít di burujéni.
 Dác-am plivít, încépem a prășí pápușóǐul deodátǎ, barabúl'ile.
 Dup-acéǐe încépem a prășí di-al dó'ora, a-l násipi, pápșóǐul și
 5 barabúl'ile. Așǎ cǎ blni să ni purtám să nú ni-apúcǎ săcǐra.
 Dup-acéǐe încéapem la săcǐrat grúul, săcǎra. Úni cu săcǐrǎ,
 álți cosásc cu cǎsǎli. Dácǎ-ǐ pínea búnǎ, cu săcǐra, iarǎ pínea
 mai slábǎ, cu cǎsǎli. Și anúmea cu cǎsǎli úni dau săcǎra ori
 grául la pǎrșǎtǐ, iarǎ álți la brázdá: o cúlca di odátǎ. Mai vine
 10 pintri ajéstǐ ord, ovás. Și-anúme și cu săcǐra, și cu cǎsǎli și
 cum il încápe timpul pi om: ári cǐnd lucrǎ, mai la pǎrșǎtǐ,
 n-áři timp, dá la brázdá și púni și-ǐ cǎpițǎ, nu fáci snop, nu liǎ-
 gǎ snop.

Amúș am gǎtit di strǐs și s-apúcǎ di cǎrǎt la áriǎ acásǎ și
 15 púni stog saǐ jǐrǎdǎ, dúpǎ cum áři di múltǎ píni.

Amú dácǎ sǎ cǎrǎ, mai fáci și arátúrǎ di pǎrinǎ.

Eǐ apóǐ dúpǎ cǐ fáci aiásta, vine fínul di cosít, di strǐs, di
 cǎrǎt acásǎ la stog, cǎ fínul rămíni la úrmǎ, dúpǎ píni.

Amú acásǎ trébuǐ di-mblǎtit. Úni-mblǎtiésc cu-mblǎ-
 20 cíili, álți cu mǎrșǎna di-mblǎtit.

Dúpǎ cǐ s-o fácút sǎmíntǎ, încép iarǎș a sǎmǎnǎ sǎmíntǎ-
 túri di túǎmnǎ.

Așǎ cǎ hómul nu áři timp di pierdút vrémeǎ. Dúpǎ sǎ-
 míntúrǎ vin și pápșóǐi di strǐs, barabúl'ile di sǎpát.

25 Dúpǎ cǎ-am fácút aiásta, fáci marátúr di túǎmnǎ pínǎ cǎ
 ǐngǎițǎ. Ápu amú, dúpǎ cǎ-o-ǐgețát, sǎ hodíniésc úǎmini și ví-
 tǐli puțín timp, pǎnǎ cǐ sǎ púni un drum di sǎniǐi, di omǎt.

Íncépem a cǎrǎ gunóǐul la cǐmp, adúciǐm liǎmni di la pǎ-
 dúri.

30 Așǎ cǎ gospodǎriǐul númǎǐ dǐlǐli di sǎrbátót al Crǎcúnu-
 lui și al Pǎștilor și dumíničíli și sǎrbátót di píști an áři ho-
 dínǎ.

MULDUVINEĂSCA

Făcîm o ryătă: acêjje să lămă mulduvinească. Fićóri fac o ryătă, mîná dj mîná să tîn, ș-atúnca vin drăgútlj or ibóvnică meș lîngă mînj și sparg fićóri dî ryătă și fac și ielj ryătă cu fićóri la ũ loc.

Cálfa strînj báni pēntru muzicānț dîla fićóri say dîla flecáj. [Nu se mai joacă.]

[18. IV. 1932]

Același

RUSĂSCA

10 Ūnu stă alc, noj doj stăm făfă-făfă; ūnu stă dîncyáci: sîntjém pátru. Acála dj-alc arúncă mîngă la bătút; noj tréb^u s-o pālím. Dac-o pālím, àpu jje meărğj innăpój, mîngă, la dîsu. Dăcă n-o pālím, tréćj pîntrj noj doj pînă dj trij 4orí. Àpu meărğjím noj la păscút și jî² vin la bătút.

15 [18. IV. 1932]

Același

DJ-A VRĂDÍUȚA

Făcîm o börtă îm_pămînt. Am pus ym_băț, așă ja, culcăt așă c-un_căpăt, și mîngă dj-asupra bățuluj. Amú am un băț îm_mîná și pālěsc píștj bățfșór, ca să sáră mîngă țsus. Álț 20 băjéj stay cu mînilj dj-a gáta așă. Cári prîndj mîngă, meărğj la bătút mîngă la gropítj.

[18. IV. 1932]

Același

DJ-A CÚȘTJA (LA PRIVÉD)

Jěy m-am pus pj scáyon, tj-am prîs pj dumetă și t-am 25 ascúș căpuj la mînj îm_brafă, ca să nú ved. Acîlanț mai mult, fećtj say flecáj, đtc dij_gură cús, cús, cús, și ay o cúsťj ūnuj îm_mîná și bat mai mult cu púmnuj și cu pālma țspátjij cě-lúja cě-l tîn jěy. Númaj acál cu cúsťja, cînd pālěșťj, dă jútj cúsťja altúja ș-acúma jěy tj dau drúmă și đtc:

30 — Gîcěșťj, cînj-o pālít cu cúsťja. Dăcă ay gícít anúmj pj acála

cări au pălit, vini jël și bat alți într-îsu.

[18. IV. 1932]

Același

OBICEIU LA IEȘITUL CU PLUGUL

Am ținămăt căii la cărúță și plúgul i țin cărúță, știlváha
5 și cutjúga.

— Măi fiméje, ádá și pul cu agjázma, să stropim vitjij!

— Djsídji puárta say bráma, măi fiméje!

Îm jaju cúșma diu cap, îm fac crúce și dîc:

— Duámni, agútă într-un čas bun la tuátă lúmea și mijj!

10 [18. IV. 1932]

Același

OBICEIURI

LA SÎNDÎIENI

Strîngém flori la cîmp; mergém dimineáța pe róuá. Strîngém
15 dj scáldúșcă stic dj păpșój, fluárj dj rásărită, di bostán
[pun în baia bolnavilor].

LA NAȘTERE

Îl înfîná [pe copil] la cumátru čel mărj, ca să-î dărujáscă
čevá. Îl dúcji pe mîná și-l înfîná.

[19. IV. 1932]

Săhíra lui Jiujón Niscorómni, 56ani (S.V)

20

405. TEREBSĂUȚI

pl. Briceni, jud. Hotin

PATARANIA MOSCĂZLU

S-o dus om!...om flăcău la moscăli. Și cî s-p dus jël la
moscăli, nú știjé rusăști a grăii. Și jël cînd o slujít trij ai, uori
25 c-o slujít șis ai, uori-o slujít șăpti, și cînd o v'nit acásá, dj-amú
nu grăjie jël moldov'niješti la tát-so, cá dîșé c-o ujtát limba
moldov'niješcă.

Și-mblînd jël p'ării și șidjé griébla cu cátá așá pi fáța árii

șî jîl' acólo vîrcolîndá-sâ pi árii ș-o calcát cu kîșóru pi grîéblá.
 Șî grîébla, dac-o calcát-o cu kîșóru pi val, ápu jî s-o rîdicá di
 cõpódá șî l-o pállit pîști cap. Atúș jîl' s-o rãspûs. Dîși:

5 -Iâca, tu jî máma jîi grîéblá, cum m-o pállit pîști cap. Ápu
 dj-amú s-o rãspûs jîl' cu moldovîniásca tu jî.

[22. VIII. 1936]

Macșin Bărăljuc, 54 ani (S. I)

VRĂJI DE DRAGOSTE

Dj-Endri j, sára, sâ vrăjâsc fiételi; fag balabúști: sâ duc șî rîș-
 niésc fájiná di popșój cu mîna stîngá îndărăpt, la rîșnițá, șî pi
 10 yûrmá sâ duc șî cárá cu gúra ápá șî fag balabúști jîi (așá fac ni-
 ști turtițá).

Șî pi yûrmá kîámá cîn' lîu sâ mîniș j. Pî cári a ap'cá-o-nná-
 jînti balabúșcá, așî jîa fátá ar s-sâ mărîti-ntă j.

Șî pi yûrmá pun într-o strákiná ápá, ș-ápu kîcá dóyá kîcá-
 15 túr di sárá ș-ápu gîndiéști la cári flăcá y j-i drágá jîi șî mîé-
 șticá ápa. Șî dácá j-i drágá pî fátá, ápu sâ țîn únu di áltu grámá-
 dá.

Sâ duc la porș șî strîgá:

-Hud j-o-ŋ ctșîléž? Șî dácá sâ mărîtá fátá, pórcu fáși ŧ, ŧ.
 20 Da dácá nu, ápu pórcu táși, nú sâ rãspúnd j.

Sâ duc șî númără parî p' la nõyá șî-l jîgá cu busujóc cu
 țtgá jî rósá. Ș-ápu dim'nițá sâ dúș j sâ-l vádá cá-j driépt, cá-j
 strîmb.

[22. VIII. 1936]

Mărigóra Anjgelúș, 42 ani (S. IV)

25

DISCINT DI MÂNĂ

Nõyá fiéti maré cu nõyá r#ókij di gîyizi jîi-mbracáti, cu puó-
 lili-m brîy rădicáti! Nú vâ dúșiț la yólbu mări sâ curățîț ólbu;
 va dúșiț la vóçșgárá, adúșițî-j sanátát jîa șî mána șî dulcáța șî
 așáđáțî-j-o la vóçșuórá aș cum o fost!

30 Șî mă rog la Iușáfáru, di c' sárá șî la Iușáfáru di héđî n#óptî
 șî dispri đîyá, dj-lș tri Iușáfár: sâ vâ avîéț a zbușímá cum s-o
 zbușímát máj-c-sa dj-o făcút-o! Sâ-j adúșiț sãnátateșá șî frúptu

și dulcăța vâși și mâna vâși!

Tu, jîti, prăcăjîti, tu sâ fuž! Cum țj-oj ațuži, țj-oj împuži.
Tu sâ keș și sâ răskej ca rōya di sōre și ca nasîpu-m mārj! Sâ
rāmîji vâcșșōra curatâ și luhinatâ, dî)la māj-sa lāsâtâ.

5 și discînticu-ș a hēș și ljacu dila Dumnidăș,
(Pânâ triș yorî triēbu sâ sūflî, dila drjapta la stînga.

Ăpâ din triș fîntînlîș și cș-o stjēblâ di busujōc asfîntîș ș-o
ljacâ di tārîșâ di grîș. Mșoj țj ăpâ acolō busujōcu, o dâj la vâcâ
și mântîncâ și sâ-ntōrșj laptili la vâcâ.

10 În dî di frupt sâ-ș discîntî, pân la nōyâ șorî în triș săptămîni.

[23. VIII. 1936]

Dorōfti Anjgeluș, 52 ani (S.III)

IVAN ȘI SMEUL

Mierzē Ivân pi drum; și s-o dus la o fîntînâ sâ biēli ăpâ. Dōyâ-
spridăși mūști jērâ acolō picolân (di Katrâ) și jēl o pālîț cu mî-
15 na și lî-o ușis pi tâtî. Ș-o luât jēl o hîrtișușâ și lî-ō-sămnât c-o
ușis jēl dōyâspridăși sūfliti.

Șî vîni balâuru, [k] zmășu la fîntînâ sâ jēli ăpâ; l-o vâdūt pi
Ivân dorînd și jâcâ o gâsîț și scrisōreș lîngâ Ivân. Și s-o hă-
rât zmășu:

20 –Șî-ș așâ jēl îm putjēri? Ș-atūșâ ăț trezăști pi Ivân.

–Măj Ivâni, dîșj, tu nu-ș slujî la mîni? Da Ivân dîșj-

–Oj slujî.

–Î Eș, ăpu hajdjēm acăsâ l

Șî dac-o ațūs jîj acăsâ, ăpu l-o trimăs djocamdatâ s-aducâ
25 jēl ăpâ, jēl, dîla fîntînâ. Și-ș dâ um burgūh di klēli sâ-l aducâ
plin cu ăpâ. Șî Ivân vjēdi câ-ș mārî burgūhju, câ jēl dișart nu-ș
putjē dūșî; jî tîrîjē dî yūrma luj. Și s-o maj luât Ivân ș-ō hîrlîș
și s-o dus la fîntînâ ș-o prîs a sapâ fîntînâ cu hîrlîșuș împrișūr.
Ca sâ n-o risikâscâ fîntîna, o luât-o pi dipârțișōr la sapât. Jâca vî-
30 ni și zmășu și-l-întrjâbâ:

–Măj Ivâni, șî tu țj-ăj ap“câd di făcūt, măj? Și Ivân răspondi:

–Hātu-ș dj-a māmâ, zmășuli, mult m-oj žucâ jēșu cu tîni, câ jēșu
fîntîna o sâșp ș-o jēșu țj spâti și țj-oj dūșj-o dinăjîntja yușî. Da zmășu
dîșî:

cere atât cât poate duce în spate. Se înțeleg să-i dea atâta aur
cât poate duce smeul. Pe drum spre casă, Ivan fiind înaintea
smeului, acesta răsufla așa de tare, încât vântul îl ducea pe
Ivan ca pe un fulg, când înainte, când înapoi.

5 Ivan, ajuns acasă înaintea smeului, își învață copiii să strige:
-Tată, hi-i a mîncă di cărni di zmau.

Smeul lasă aurul și fugе. Se întâlnește cu o vulpe care râde
de el că se teme de Ivan. Smeul o ridică să-i arate pe Ivan. O strân-
ge prea tare și vulpea moare: Smeul își zice că a murit de frica
10 lui Ivan.]

[24. VIII. 1936]

Doróftj Anđgelúš, 52 ani (S. III)

SĂDĂTORI

S-strîng fiēti și torc. Ș-ăpu s-strîng și băjēt. Spun povjēsti
flăcăji, šetjēsc.

15 [29. VIII. 1936]

Măriōōra Anđgelúš, 42 ani (S. III)

OBICEIURI LA ANUL NOU

Săra mărg flăcăji cu hăju, cu malānca, hăjēsc [merg cu plu-
gușorul]:

20 Dīnī-ām azūs sára dī iā sárá
(a lu Sfīntu Vasīlj)

Sā ni pără búnā și ušōōrā!
Jaŋ liplīŋ-vā di pērdjēli
Ș-ascultāt vōrbili mjēli!
Cā jēu plugușōru dī un c'horn am luuāt
25 și l-am aruncāt

La mārū rotāt,
Ūndi pāmīntu-j dizgīetāt.
Ș-am sāmānāt grīu di vārā,
Sā rāsárā

30 Pīnā-sárā
Ș-a crescūt nant ca cása,
Djes ca mātāsa,

Rúmăn ca călina
 și dúlăj ca smokina.
 Plugușor cu clopoțai.
 Amú cu táț, flecăi,
 Hăj, háj!

5

[Subiectul nu știe mai departe]

MALĂNCĂ

[Se deghizează flăcăii. Se fac: Evreu, Evreică, Țigan, Țigancă, cazaci, căpitan de cazaci, etc. și merg cu lăutarii prin sat] cu tă-
 10 lăsili tălăncăiind, dī harápniși plēscăiind, cu mântălili fălăiind,
 la bádja dim mînă făcînd. Cînd vād nevjestili, ápu răsșēsc mus-
 tjețli; da cînd vād fiēti marē, scăp calșōși dīj kjsōrj și șúba dī
 skinárj.

Și: Mărițica dila Băf, cu spinița (=fotă) dim bîcăf, dī splnițá
 15 fălăiind și la bádja dim mînă făcînd.

[Toate acestea le strigă Țiganul.]

[30. VIII. 1936]

(S. III)

414. CRISTEȘTI

pl. Botoșani, jud. Botoșani

20

OBICEIU LA BOBOTEAZĂ

lěu fētili sēli mări dī fișjóc sâ-ș făcá di drágostj. Dīc:
 -Sâ răcnjâscá flăcăji tupa dīsa cum răcnēsc băjēf tupa pōpa.
 Discintă cînd vini la dīsáli flăcăji. Îl púni busujócu sēlá-ápá și-
 1 menēști și dă flăcăulu sâ bjēji.

25

[10. X. 1934]

Irimii Sándu, 70 ani (S. I)

OBICEIURI LA NAȘTERE

Nu-l lásá sîngur [pe copil] și făr di lumînári păr și-l botjádá,
 sâ nu sâ likâscá o likitúrâ urítá, o pedepsíi (neputințá) [de copil].
 Îl dúsi la o săptămînă la nănășá-sa sâ-ț táji úhgili dī) la mī-
 30 nâ și dī) la kisúári; și súki sji di păr di) cap. Aslja súk ij liágá

luj într-o petică. Cî să duci la scuâlă, i-il pini într-um bu-
zunări la hăina luj și-i spuni așa mă-sa:

-Dă-ti cu Dumneștii și cu sporii, norocu să-ți sporiască ca
păru din cap, cum crești păru.

5 [10. X. 1934]

Același

OBICEIU LA ANUL NOU

Îmbă cu colinda, fac căpră, fac cai, să fac zînărăli, să-mbră-
că frumos și să numești malajcă. [Zic:]

Săra lu Sfîntu Vasili
10 Să vă sîi, boier di bini
și năuă di sanalati,
Că-i mai bună di cît tuăti!
-Trăziț, măi!
-Hăi, hăi!
15 Mîni anu să-nnoiești,
Plugușoru să porniești
și nî-săpi-a colinda
Pila căsă și-a ură.
20 Iarna gră, omătu mări,
Sămni buni anu ari,
Sămni buni di gelșug,
Ca și brazda di sup plug.
Duămni, bini cuvintiađă
Căsa cări să uriađă,
25 Fă-uo, Duămni, s-stărlușăscă
Ca o stă romăniăscă!
Hópuri, hópuri, hopurati,
La mai mult ani cu sanalati.
Să trăiț întru mult ani.

30 [Subiectul a învățat urarea din carte.]

[10. X. 1934]

Același

CUM SE SĂDEȘTE VIA

- Făsim șcyălă di vîli: Făsim ũ șanț di dîyă rîndur^l di hîrlî^l Ță^l și pi Țurmă dj-ŭ rînd di hîrlî^l Ță^l. Dăm țărna înapój în gryăpă, pûnim dîyă rîndur^l di cîrlîzi di vîli, nănțîmîja lor cu pătru uo-
 5 klurî. Și sâ trăzi țărna, sâ făși-un mușnôj lung, o cyămă, cît
 îi șanțu sála di lung și s-acúpîri vîrvurili di nu sâ vād. Ș-atúsa
 apa, cîm plîyă, sâ dúsi și dj-o pârți și di álta la rădășina lor
 și căldúra îl făși, ca sâ sâ prindă, fiîndcă nu-î adînc îm pă-
 mînt.
- 10 Pîști vară dă lastări și tyămna îi pûnim îm pămînt, în grokl.
 Și asta-î vîli plantată.

[10. X. 1934]

Același

JIDANUL ȘI ARMA

- Asta-î ca Jidănu. S-o-ntîlnit ō Romînu și c-ō Jidănu. Jidănu
 15 avî^l o armă bună, pregătît ca pîntru drum, și sâ dus^l -ntr-o
 călătôrîi dipârți. Romînu l-o-ntrebăt:
 -Un ti dus tu, măî Jidăni?
 -Mă duc pi drumu lîsta dipârți, într-o călătôrîi.
 Romînu l-o-ntrebăt:
 20 -Da di sî-aj lu kât arma? Jîl î-o răspûs:
 -Pîntru yămî răî.
 Romînu o spus:
 -Jey sînt yom răy
 -Dacă jeshî-yom răy, nă-î-o tîî!

25 [11. X. 1934]

Același

CUM SE SPALĂ TORTUL

- Îl spalăm și-l zolim. Îl muîem cu apă căldă și-l lăsăm
 pîn a dîyă-dă. Ș-ăpu-l storșem și-l presurăm cu șenyșă și-l
 punîem la știbîi, la zolit. Pi Țurmă-l lăsăm pînă iar o dî, o nyăp-
 30 ti, ș-ăpu-l scotîem ș-ăpi dăm ũ și-șășă api. Punîem la uscăt.

[14. X. 1934]

Catinça Costăki Sîmionîescu, 44 ani (S.I)

VRĂJ

Vrăj^ă asc. Ieșă f^{ie}tili la sfⁱⁿtu su^{ar}i, c^î ras^{ar}i, cu busuj^{oc}
im mⁱⁿă și cu apă n^îs^{ep}ută și d^își:

-sfⁱⁿt^u su^{ar}i c^u ras^{ar}i și s^ă lu^hin^uăd^ă lum^ja tu^ăt^ă, aș^ă
5 s^ă s^u jo frum^uăș^ă și lu^hin^uăș^ă ca sfⁱⁿtu su^{ar}i.

Și ti sp^jeli cu busuj^{oc}u-aș^ă la și cu apă și sp^ju:

-Jo-s maj frum^uăș^ă și maj lu^hin^uăș^ă și la t^ăt^ă lum^ja ar^ă-
tu^ăș^ă.

La Andri^j și la Sfⁱⁿtu Vas^{il}i.

10 [15. X. 1934]

Mar^{ia} Vas^{il}i Mih^ăj, 50 ani (S. III)

ȘINILITURĂ

Șinilit^ă, l^{ig}ă-ț-o,

Pi la cur ad^ucă-ț-o.

Săg^ă, măg^ă, băg^ă-ț-o,

15 Soc^{ir}l^{an} dir^{ig}ă-ț-o.

Giș șinilit^ăra șⁱ-i!

(Mu^ăra)

Otroc^{ol} p^î Koc^{ol},

C^{ur}t^{ia} alb^ă-ntr-ur^u K^{is}or.

20 Giș sup^{er}că șⁱ-i!

O vⁱⁿit v^{iv}ăra

ș-o lu^hăt pi pipăra

ș-o d^us-o pi nășăl^{it}i

25 S-ă-v^{ie}ț^ă cojocăriⁱ.

(Hul^{ju} și gă^lina)

S^uflit d^uși, s^uflit ad^uși;

Di pămⁱⁿ^d n-ăz^uzi.

Giș s^ubăca șⁱ-i!

Hurd^{uz}-burd^{uz},

30

Din Tărigrad ad^us,

Sup_láitá pus.

(Fidiljěšu cu vin)

431. RECEA

pl. Rășcani, jud. Bălți

5

SĂMCA

Să spăriți copkîlu; fáși hirtîli di sámca: Fáși un kip di fur-
mjěji cu pljěti, cu cyod pîr žos și colțată și cu yopki mari și ge-
bgásă ș-o púni la copkîl sup cap, sára, cîn dgărmi. Ș-așál cări-
fáși vini sára ș-aprindj lunína la icgáni ș-o setjěstj di trij yori.
10 Cári nu fáși hirtîja, ápuj vini sámca și sâ likești di copkîl și-i strí-
câ spátili și képtu. La noj fiicári yom la copkij fáși hirtîja di
sámca. Núma dáscalu cári n-ári dăscăliță, șădj-așă vădăyúđj
și cári nu-i țisurá di loc.

[Cel ghebós se numește strícá di sámca.]

15

[5. IX. 1936]

Toădiri Frúndá a lu Iyúon, 48 ani (S. III)

YUN DI YĂJI

Turnám đáru-m pútiná și turnám dőyá cúpi di lápti pi
đár și jěl sâ prindi pi di-asúpra đáru ly. Ș-ápu-l jěy cu polo-
nicu-mprežúr și-l pun ȳuálá, într-o yuálá márij, și-l puŋ la foc
20 ș-o ljácá sâ scgáși ș-ápu-l jěy și ȳmbjě cu polonicu pȳuálá,
ȳ mjěstic, ș-ápu jěsá Yun di yăji.

Cu đáru cári rămîni di supt láptili sála ápu-l luyám și-l tur-
nám ȳ sauún márij și fášim f#bcu d'isúpt și urdiém.

[8. IX. 1936]

Același

25

OBICEIURI LA NAȘTERE

ȳj dá [copilului] un carandás ȳm mîná, ca sâ-mvjěță la
șcgálá. Dácá-i fátá, ȳj púnj-o fúrcá-m mîná, sâ sli hárnică la
tors. ȳj púnj-o flođari-m mîná, șă sli dragalásă, la flăc.đj.

Nu-l lásá sîngur; șădi cu lunína tătă ngăptja.

30

Púni mătura sup cap păr și-l botjádđ, ducă-să-pi-pustli

să nu s-aprôkii di dîsu. Așă, să pûni pi mătură și copk'iu-l lăsă.

[9. IX. 1936]

Același

LOGODNA

Nûnu-î logodjéști : Pûnj-o strákină di grîu plină. Ș-ápu
5 îe vîerîga dila híri și dila híriásă. Ș-ápu îe și li-amjestică pi-
amîndôuă î grîu șála pără-n trii yori. Ș-ápuj vîră mína amin-
dôj și, cări segăti vîerîga mai întăi, pu-asăla-î mîej hárnic.
Dîși nûnu :

— Da șina-î mîej lăsătoorj.

10 [9. IX. 1936]

Același

CUM SE OPĂRESC RUFELE

Li pûni-ștjubiéj și pûnj-û șayûn di uncrôp la floc. Ș-ș-
pûnu șála pûni o strákină di șenúșă di șocălăj. Ápu toárnă-
ștjubiéj cu șayûnu și li opăriéști cu ljeșji.

15 [9. IX. 1936]

Același

CUM SE FACE LĂPTELE ACRU

Șerbîem ũ Jăpti, și hûnu nișert ũ Jăptj. Ș-ápu luuăm di pi-o
uálă o liacă di smîntîna. Ș-ápu-l turnăm la ũ Joc și pujiem și
smîntîna și-l covășăm, îi mîestjicăm gîni, gîni. Așála Jăpti á-
20 cry : La trii dîli dî și-l mînjcâ !

[9. IX. 1936]

Același

PĂSTORITUL ÎN RUSIA

Cînd m-an_dus la Ruș , acolô la Kiu, ápu-acolô uóili Jará
grămádă și híel și uáji și bîerbîec. Da jëu li-ă spus cum îi la
25 noj. Și m-am apucăt și li-am muls și jii să nară cum îi la noj.
Jii o spus că nûma brîndă vanjércă fac, di șej gâlbîna. Î altă
párti, în hírsôski gubjérni, acolô fag brîdă vanjércă. Acolô-s
lăt Molđovjéni, grăjesc că și la n'oj .

[9. IX. 1936]

Același

CUM SE FAC CASELE

Briim nujeli-ŋ kışgari, ingradim. Ş-ăpu fâsim clacă di tut
şi di likit; likim. Uâmîni, cu fursili, cărâ tut, da fimîeli likesc.

[Se bat în pământ fursi. Între ele se împletesc nuiete numi-
5 te brii.]

[9. IX. 1936]

Acelaşi

CELE TREI URSITE

Trij ursiti àri fiicari uom; şi jeli au trij ursit^uori. [Când ti
moare cuiva întâia nevastă care i-a fost ursită, o întâlneşte pe
10 a doua ursită; dacă moare şi a doua, o ia pe a treia ursită. A
patra nevastă e a gâvolu.] A pătrulja sâ nu ti mai tsér^l dj-
amú, cá ŋ-o dá gâvolu.

[9. IX. 1936]

Acelaşi

OBICEIURI LA MORT

15 Fâsi cruşitâ di sârâ-ntri djézi di-ŋ pûni.

Pun şi bani ŋ săcrij şi-ŋ grăpâ. Obicâ di pîndâ-ŋ dá-ŋ grăpâ.
pâ.

[9. IX. 1936]

Acelaşi

OBICEIU LA RUSALII

20 Di Dumínica Mârj pûnim p^hor p^l strjésînâ. Piŋ casâ pûnim
fl^hori şi pi ž^hos aştjèrnim jârbâ. Şi-m bisârică pûnim p^hor şi
fl^hori şi jârb aştjèrnim.

[9. IX. 1936]

Alisândra Nazârcu, 62 ani (S. IV)

TOVĂRĂŞIA FLĂCĂILOR

25 Îmblâ cu hăjitu p^l sat di an nou, di Sfîntul Vasili: strîng
parâli, tocñesc muztcânt şi di Botjâdâ fag, žoc.

[9. IX. 1936]

Toădiri Frúndâ a lu j^luon, 48 ani (S. III)

OBICEIU CÂND SE IESE CU PLUGUL

30 Atămtjèsti plûgu, uomu. Îmblâ cu hîrbu cu tãmtji împrežú-
ru plûgulu.

[9. IX. 1936]

Dominti Cúrcâ, 47 ani (S. II)

455. SAHARNA

pl. Rezina, jud. Orhei

SÎMȚĂNIȚĂ

ScHot hăjnilj-afără, lj usucă sâ nû li mĭnĭșj mĭoliilj; nû li mĭ-
5 nĭncă piști an mĭoliilj.

Săra ĭspri SîmȚăniȚă aduc fl*orĭ, sîmȚăniȚă. Lj-aduc șĭ li pun
ĭncășă, pim_părătăre. Pi ĭurmă, dăcă sâ usucă, li dau afără. Dĭ-e-
șĕja lĭ-aduc, sĕ nû sâ făcă mĭoliilj-ncășă.

[14. IX. 1936]

Iprăcsĭla Cornovăn, 54 ani (S. II)

10

LUMEA CEEALALTĂ

Cĭț mĭor, nișunu nu spūni șĭ-ĭ pi șĕja lūmj. Numa ĭunu o spūs
că l-o vĭăst pi Vasĭlj șĭ nu-l cunoștĕle dim_fum.

[14. IX. 1936]

Aceeșĭ

SOLOMONĂRIȚĂ

Am_foz la solomonăriță șĭ m-an_cătat; c-ŭ șir di grĭu. ĭi dai
15 drumu pi nūmjri șĭ ĭĕl șĭ ĭĕști acolōșĭ-ț spūni ș-ĕj pățĭt șĭ ș-ĕj sĕ paț.
ĭară najĭnti la mănăstiri. Vinĕle cu dĭsu, cu solomonărițu, ĭ sat (o
cărți) șĭ ĭj cătă. [Pentru subiect solomonărițu e o carte deprezi-
ceri.]

20 [14. IX. 1936]

Aceeșĭ

VRĂJI DE DRAGOSTE

Aduc apă șĭ fac cĭțĭ-o gălūșcă (trij fiĕti) șĭ pun pi-ŭ scăun
gălūșili. Pun așă di rĭnd ș-ăpu kămă un_cĭni șĭ, cārĭ-o ĭe-ntăĭ,
dĭși c-ă sâ mă mărit. fac la Andriău.

25 Pun o strĕstĭl piști părău, vrăj fac, șĭ dĭc:

Pun pūnti piști părău

Sâ trĭcă șĭ bun șĭ rău

Șĭ la ĭurmă sâ trĭcă șĭ sōțu hĕy.

Așă dĭc fiĕtili.

30 [14. IX. 1936]

Aceeșĭ

CE SE PUNE ÎN TEMELIA CASEI

Púnim la c'holțu cásîj o carbôávâ di arzînt. Púnim crúși-rú
ríjlocu locului síluja. Fâși pitriješîri-n dîya șéja.

[14. IV. 1936]

Aceeși

5

CUMĂTRIJE

Cînd îl adúșj-acásâ [dela botez], al dă pi copkîl, cu crijmili
șel' di s-o botidât, la nănășu cări l-o cununât, uómu șél cu co-
pkîlu. Șí jël j-il dă šínu-so., copkîlu:

-Sâ trăjâscâ, s'î crijâscâ!

10 Ș-ápu noj ni púnim cumătrij la băyút și la mîncát. Pi úrmâ
maj jîșîm și la žoc.

[14. IV. 1936]

Aceeși

ALDĂMĂȘ

O vîndút o žítâ și:

15 -Haj sâ bl'em aldămăș! Šél dj-o cumpărát dîși:

-Day și jěy, dă și tú! Dă, Duámni, s'â trăjâscâ víta, [K]žíta!

Day mîná și sâ dispárt.

[14. IX. 1936]

Aceeși

CUM SE IAU FRAȚI

20 Vín și fâși mîncáre și bjěy. Ș-ápuj sklmbâ cămăștli ș-ápu
îl ljágâ c-um prosób. A dăyăda sâ dúși la šélalant fráti și fac
ș-acoló pitriješîri și-l ljágâ și pj-ăistalánt cu prosób, frátijl.

Ș-atúša-s fraț. Sâ trăjâscâ gîni, cá n-au frat pi lúmîe:

-Toț ay fraț, da noj n-ávjem. Șí tú jěș sîngurâ; și jěu sîngurâ.

25 și nj-om luuá amîndój fraț ș-ăși fraț păr la moártj.

[14. X. 1936]

Aceeși

OBICEIU LA NAȘTERE

Nu-l lăsă sîngurâ [pe copil]. Puni o iconiță la cap și șădi
băba cu dîs pâr a dăyăda. Ș-ăpu să dūși la pōpa și făsi apă și-
puni nūmi.

- 5 Lăsă cliștili, puni la capu lui fărflūșili: ū șēr adica puni
lîngă dîs pîntru că nu-î botidăt. Nu să likēsti nîcā di dîs.

[14. IX. 1936]

Aceeasi

ZMĂY (ZMĂEI [p])

- O juvină sălbătîcā. Imblā pim, pādūrij. Dac-ar găst yāmin,
10 pğătî j-ar mîncā.

[14. IX. 1936]

Aceeasi

RHODINA

- A tîjîda [după naștere] scaldā copkîlu, băba. Ș-ăpuj vin cu-
m-ătrili și mai kîamā pi māma iij și pj-a lui și scaldā și mai.
15 șîstîesc cîtî-um pāhār di rakîu, di zin.

[15. IX. 1936]

Marîa Cornjān, 53 ani (S. III)

OBICEIURI LA MORT

- Fāsim o crușîlîță di șārā și j-o pūnim îm mînā; ș-o caplîcā,
ș-amū ū lîey. Ș-o lumînāri-j aprîndim îm mînā cît îl prohodie-
20 ști pōpa. După șē-l prohodiești, ij stîzi lumînārja și-î pūni
pînda pi obrāz și-șep sâ-l boșāscā.

Îj day di pomānā, cînd îl scoî din cāsā, cîtî-on tōol, cîtî-o
māsā, cîtî-o bîcātā di pîndā. Îl boșēsc acolū la grōpā.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

25

POMJĒNI

[Sunt] ca colāși; cu mūlți žîțā. Colāși-s rătūnd, cu dōyā
žîțā. PomjĒnili: mai pun žîțā și pi djasupra. Li day p'la njāmuri
di pomānā.

Phoduri. cî stă p'opa pi drum și-l prohod'êști, îi dîă cîtj-um
 phod (o bicată di pîndă ș-șj colac ș-o lumînări și maij pun cîtj-um
 toc di sîrnîșj).

[15. IX. 1936]

Aceeși

5

OBICEIU LA ANU N'OU, SFINTU MĂRILI VASILI

Să hăjesc unu pi altu țspri Sfîntu Mărili Vasili. Diminjăta să
 sãmănă. Am'êstică grîu cu popșuj și zvîri Țunŭ ț'altu și dîc:
 -Să vă fli di bini cu anu nou!

Di pi plug busujoc luyă [tetele] și să la cu dîsu. Pîni-lăutgăte
 10 "apa cu care se spală pe cap".

Maij fac cîtj-o vrăjă țspri Anu Nou. Pun așă douăsprêșj c'oj di
 sâpă pi fierjăstră di rînd și pun în țgătă cğăja cîtj-urj kic di sâri.
 Cînd pîni sârja, menjêști lûna: cutărilûnă asta-j cğăja. Și țsâm-
 nă pi fliști cări. Și dăcă să top'êști, [k] sâ tok'êști sârja în cutări
 15 cğăjă, apu-atûșa plouă ț' lûna șeja.

[15. IX. 1936]

Aceeși

OBICEIU LA CRĂCIUN

Bătrînișj sâ-ntîlnjesc cu fînișj, [k] sînișj; sînișj vin la bătrîni și la
 nănăș cu colăs și fac pitr'êșjri.

20

[15. IX. 1936]

Aceeși

HURDUGIȘI

Îmbilă cu colînda și fac hurdugișj [flăcăii]. Să grămădjesc și-
 mpárt colăsij ș-ăpu bișu. Maij fac pitr'êșjri: să grămădjesc di-amu
 și fiétl. Fac žoc; žgăcă țgătă ngăptja.

25

[15. IX. 1936]

Aceeși

OBICEIU LA RUSALII

La Dumínica Mări púnim frunđári pi_n cásá și pi-afará pi la
strîeștiná și la pğártá și pi la pòlîțáli, pi la tğáti.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

5

RUSĂLIILE

Dun pielin țrakiy și-^mvlin și blăy. Dîși cá fug Rusăliile dila
cásă. Rusăliile-z bğălilj.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

NOUĂ ZOI [DUPĂ PAȘTI]

10 Dîși cá di kátrá. Sărbăm [prez] zója pintru di kátrá.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

MĂSCĂRICI LA NUNTĂ

Să fac urîț, cu tğorbă țskinári și cu grîebăn țskinári. Și bába să
űzi cu funțzini: niști nălúși.

15 [15. IX. 1936]

Aceeasi

MĂRTIȘHÓR

O átá albá și Húna rósîi. Ș-o liágá la mîná. Ș-ápu cînd sî-^mflorjé
zișínáriu, o legá di-o crángá.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

20

ȘĂZĂTĞĂRI

-Hadjem la șăzătğări!
Ni dúsim la șăzătğări și tğársjim. N-am-^mplút fúsu ș-am yinit
acásá.

[15. IX. 1936]

Aceeasi

CĂRU ȘOBĂNUL

O f^hqst ũ șobăⁿ buⁿ la Dum^{nă} dă^u. [l^l, c^č [zice], avⁱē ũ stog di fⁱⁿ
 și -avⁱē și-o túrmă di uoi și, dⁱșē, c^înd du^sē la uoi fⁱⁿ, ap^ojⁱ iⁿcărcă
 o sârșină, și i^l pi ^hundi mⁱerz^lē făș^lē drum. și di-at^lta-i dⁱșim
 5 Căru șobăⁿl^u 'ursa mare'.

[15. IX. 1936]

Dúⁿa Cⁱșlⁱán, 39 ani, (S. VI)STRIGĂICĂ

Je m^ána d^l la vaș; ng^áptⁱa s^á dú^si și-o je.
 [Femeia] je t^árⁱt^á și s^á dú^si la bis^árică și f^áși rug^áș^unⁱ în t^á-
 10 rⁱt^á ș^éj^á și d^á la v^ác^á și-i vⁱni m^ána-nnap^ój.

[15. IX. 1936]

Aceeși

PĂPĂLŪHĂ

Jerá obiș^éjⁱ, așá, dimⁱ b^átrⁱnⁱ: ^l luyá m^út^á ^hoz^li vⁱerdi și-o l^é-
 g^á, așá, șumuj^ág, așá, m^ár^úrk și-o pun^é-^h cap ũ uom și-^lmb^lá c^ás^á
 15 dila c^ás^á. și ișt^jal^ánt, t^hot s^átu, ^ál udá cu áp^á pi dⁱș și strⁱž^é l^l l^éjⁱ
 d^lá t^át^á c^ás^á. ^lmb^lá t^át^á dⁱș^ua. și s^ára s^á du^sé la bis^árică și f^áșé
 rug^áș^unⁱ di pl^óáji pi b^áni ș^éj^á. și-a d^áo^đa plou^á. Aș^éj^á s^á numⁱá
 páp^ál^uhá.

Amú fac rug^áș^unⁱ și s^á duc cu icg^án^li pi dⁱal.

20

[15. IX. 1936]

Aceeși

463. ONIȚCANI

pl. Mașcăuți, jud. Orhei

CUIBUL GRANGURULUI

[Cuibul grangurului e at^árnat de ocreangă. De obicei are nu-
 25 mai o b^órt^á, dac^á tr^áiesc bine grangurul cu gr^ángurⁱța, iar dac^á nu,
 atunci are dou^á, o intrare pentru g^ángur^ój și una pentru g^ángur^á.

Cuibul grangurului e] di liac, dac^á ^l n^úma c-o b^órt^á, di sp^ári^lét.
 C^l s^á sp^ári^l-^u copk^l, ruk o bⁱc^át^á dintr-^lsu și ^ál aprⁱz și ^l af^ún
 pi copk^ll^u-aș^éla c^ári-i sp^ári^lét.

30

[8. X. 1936]

Nikfor ^liyón Proca, 50 ani (S. II)

CUM SE PUN BUR^UJENI DI TĂLAN

Să p^unim bur^Ujeni : Să fă^uși o b^urtă cu s^ula în keli la kept la cal
sau la bou și să pun bur^Ujeni. Ș-at^ușa j^ul să răcor^uleşti, c^und t^u boln^u.

[8. I. 1936]

Același

5

NUMĂRĂTOARE LA JOC

Am pl^uecat la farma^ul^ui,
Ca să c^umpăr alif^ul^ui.
Alif^ul^ui n-am găs^ut
Și pi ^ușă am j^ușt.

10

[9. I. 1936]

Un băiat de vreo 10 ani

Că^u ră^uidă, că^u ră^udăș,
Tă^uji p^upa j^upurăș.
Pi la mu^uara l^uncul^ul^ui
Tr^uși f^uta T^urcul^ul^ui
C-^u c^uj^uoc
Di mot^uoc;
Pi la pu^uli stricăt^uări.
Paș, cop^uli, p^ună-n v^uli!

15

[9. I. 1936]

Dionisă Próca, 19 ani (S. III)

20

Vă^uca Stă^uca,
Pa^udăj lim^uon,
Paș^uol v^uon!

[9. I. 1936]

Același

25

CÂNTECUL MELCULUI

Curcub^ul^ui, b^ul^ui,
Scu^uti cu^uarni bour^uleşti
Ș^u ti du la Dună^uleşti
Ș^u b^uja apă tuibur^uleşti!

[9. I. 1936]

Același

CÂNTECUL MĂMĂRUȚII

Buburjázá, rjázá,

Încotró-j zburá,

Acoló m-oi Tsurá.

5

[sau]

Acoló m-oi măritá.

[9. X. 1936]

Același

CĂSĂ DI FURS

- 10 Îngruápă furs ím pomínt ș-o-mbríjádá cu ljetá ș-o-ngerádjestj
cu nujei. Pi urmă fáși lut cu páji ș-o likiéstj. Ș-ápu fáși lut cu pljá-
vá ș-o fețujéstj. Ș-ápu fáși lut cu bálígá ș-o fețujéstj-a dóilea. Ș-ápu
pi urmă o dá cu var.

[10. X. 1936]

Mihail Górgi Cúbuc, 49 ani (S. T)

ADÚȘI FLĂCĂU FÁTA LA ŽOC

- 15 Sâ dúși acásá ũ flăcáu la fátá ș-întrá-ŋ cásá. Dă mína cu
fátá ș-cú părințj fiétié și poftiéstj părințj să-j dájji fátá la žoc. Ši
părințj íťvojěsc fátá și sâ dúși cu flăcáu la žoc. Cînd ažúži la
žoc, ápu múzica cîntá mărșu.

[10. X. 1936]

Același

PERDĚE PÍNTRU PARNÍȘI

- 20 PerdĚya o fáși azá dí stuh, í sus și-žós, ș-ápu-m perdĚe, dj-amú,
s-apúcá di făcút parniși. Cárá gunój și-f fáși možlá. Ápu jĚl s-a-
prîndi. Dúpá și s-o aprĚs, ápu fáși-o corópčá di scîndurá. Íj di vo šă-
sá arșĚni di lúngá, di doj arșĚnĚ di lárğá. Ápu ș-najĚnti cárá gunój
25 di šel aprĚs íŋ corópčá. Ši dúpá s-o cārát gunójju í-t-o sĚmánát
cu corópca, ápu-adúși niști țárnă ársá. Ápu sámná sá mínta Dj-a-
súpra púni ferĚestri. Dj-asúpra ferĚestrilor ári rogojĚni.
PerdĚya íĚni dos.

[10. X. 1936]

Același

OBICEIURI LA BOTEZ

Ni dúšim la bis^herică, cum^hătri ș-cu moașa ș-cu copk^hilu, ș-ăl bo-
ljădă. Îl dúšim acăsă și-l văm cumătrij^h îm mînă cări l-o făcút. Dîși:

-Dila noj^h sin, dila Dumri^hedău creștin. Cr^héștiri fără primij^hdi!

- 5 Atúsa, dintăj^h, aldămășu bot^hedului. Ș-ăpuj cumătrij^h făși. Atúsa ni
dúšim acăs ș-ăpu ni dúšim la cumătrij^h.

Să dúși yómu^h cu fin^hēja la cumătrij^h: șíd^hem la măsă și bjein^h zin
și dăruj^h m^h sinului^h acóló părăli.

- Ș-adăuđa ni dúšim la scăldătyări, nurna cumătrij^h, și scăldăm
10 copk^hilu și jar ni dă aldămăș. Și s-o muntujit.

Pun la húnili^h ș-scăldătyări^h-acoló, ș-ăpa șēja, griu, să criască ca
gr^hu.

[11. X. 1936]

Iljana Căbuc, 45 ani (S.X)

VRAJĂ DE DRAGOSTE

- 15 La Sfîntu Vasîli [fetele] fac cîcă [vrăji de dragoste]: liăgă par^h la
gard cu ăță rúștj^h și cu busuj^hoc. Ș-atúsa să dúșj^h-a dăuđa și-l vădi:
dăcă paru^h-j^h frumós, pu^h-i hîrili frumós.

[11. X. 1936]

Aceeași

RUSĂLILI

- 20 L-o potșit Rusălili: să huňești ca cî^h s^h-făși n^hebún yómu. Așă îm-
blă huňit, bujmăc. Ș-ăpuj ș-naij^hnti să vîni jeli^h șiri jără.

[11. X. 1936]

Aceeași

OBICEIU DUPĂ NUNTĂ

- Liăgă tînăra a dăuđa dúpă nuntă. Kámă fim^heli la colăc și șăđ la
25 măsă și bjeu. Să fac mătăhăli. Nănășa o liăgă pi tînăra c-ur^h col^h alb.

[11. X. 1936]

Aceeași

OBICEIURI LA MORT

Îj^h pu^h o capică îm mînă [mortului]. Fășim p^hon^h cu puămi, cu ca-
ram^heli și cu p^herjă ș-covriș. Îj^h dă di pomăná di súfljtu m^hortului,

cînd jésá din cásá, la síni ári drágosti, vo síts-ş'ásá, cum îi ş'í mórta di bogát.

[11. X. 1936]

Aceeşi

OBICEIU LA ANUL NOU

5 Vin copkíli dj-a sáminţa în díya di Sfíntu Vasíli. Sámáná cu gríu, cu popşòj în cásá. Dîc:

— Sănătátea nóurlor. S-crjáscă gríili ş-popşuáili ş'—máláili ş-la ánu cu sánátátj!

10 În díya di Azúnu, diminiáta, ímblá copkíli cu plúgu ş' hájésc (plug copkiláresc di lemn cu dóyá crăcănúţ) ş' strigá băjéţji: háj! jésá gospodáriu ş' li dá uş colác.

[11. X. 1936]

Mihajlí Górgi Cúbuc, 49 ani (S. X)

478. CĂUŞANII-VECHI

pl. Căuşani, jud. Tighina

15

JĂRBA ŞÉRULUI

20 Qn tálhári mári n-o spus cum sá gásim járba şérului. S'—cátám puş dj-ariş cu kélja (cári n-au gínki pi díşji) ş' sá li fásim gard ímprižúru lor, sá nu puátá jji işí. Ş' má-sa, dácá nu puáti-ntrá, ápu sá dúşi ş' cátá járba şérului ş-adúşi járba şérului ş' púni pi gard ş' gárdu sá disfásj ş' jé întrá la puş ş' liápádá járba.

Da sá fíji-mprižúru gárdului curát, sá puátá gási járba.

[Hoşul] spínticá ím pálmá [ş' bagă iarba în rana deschisă].

[24. VIII. 1934]

Vladimir Coşcú, 63 ani (S. I)

CUM SE SPALĂ TORTUL

25 Al spjeli: al zoljéşti, al muoj tuórtu Cápá. Şádi mujéţ Cápá dóyá díli ş-apúj ál scuátim dí apă ş-ál soponím. Ş-apúj ál púnim Cştjubéj ş-ál zolím ş'i-i turnám apă núma cáldá. Ş-ápu pi úrmá, dácá-j turnám vo džsí sá húni cáldá, cît súferi mína di

şerbinti, ş-ápuj pi úrm-ál scot dĭ ştiubléj ş-al vĭad. Dăcă-j cur-
 rát, tyárnă apă şártă, dăcă nu-j curát, ápuĭ ál púni jără ũ ştiubléj.
 Ál scútură ġinişór ş-ál púni jără-ştiubléj. ĩj púnim jără şenúşá
 şĭ turnăm jără apă căldă, uġcróp aşá. Ál scot jără dĭ ştiubléj,
 5 ál daj ũ apă. Ál spġeli ş-al dăj ĩġ gard. Să usúcă ş-ápu-l djépinĭ.

[25. VIII. 1934]

Anica Cornodriş, 55 ani (S. I)

STRIGĂTURĂ PENTRU O ŢESĂTOARE NEÎNDEMÂNATICĂ

Īntri ĩlġă ş-ĭntri spátă
 Miġrzi múrga-nkedicátă.

10 [25. VIII. 1934]

Aceeasi

FĂŞIM CUMĂTRIĪ

După botjéd făşim cumătriĭa. Kĭámă cumătri, kĭámă maha-
 laziĭi. Să grămadjesc, să pun la măsă, şĭstjesc. Īnkĭnă colăsi bába
 la cumătri. Coc colăş frumóz marĭ şĭ pun un tulpán djasúpra: la
 15 tăt cumătru, tulpán şĭ colăş. Cumătri pun cĭtĭ-o sútă di lġej pi má-
 sá [pentru babă "moaşă"].

[25. VIII. 1934]

Aceeasi

ŞĖRBIM ŞÁRÁ

Īj púnim [fagurĭi] ũ şaġún cu apă şĭ fiġerbim, [k] şġerbim bini.
 20 Pi úrmă turnăm ĩntr-ũ săcultjġt. Săcultjġġtu şădi-ġ covátă pi-o
 scĭnduricá dj-om mġétru lăġimġa, dj-o şkuá pá. Al şim la gúrá
 şĭ-şġepim a apăsá cu amĭndouă mĭnĭli c-ũ şitġóri. Să scúrá şára
 ĩn apă şĭ să slojġşti. O strĭzim ş-o púnim ũ şaġún ş-o şġerbim dj-a-
 dbĭleġa. Udám o strákină turnăm şára dĭ şaġún ũ strákină pin nişti
 25 cĭnipá şĭ să fáşi sloj ũ strákină.

[26. VIII. 1934]

Năzar Dăno, 34 ani (S. III)

BĂTIM ȘTIBĂEII

- Púnim ũ știbăeii plin cu hēri și cu albínă pi-o māsă și áltu gol, cap în cap, și-șvǎlím c-on țol bini. Și-șșēpim sâ bătím într-ăsēl cu albínă cu dōuă bețșuăre. Și-algína fúži într-ăsēl gol, [k] dișárt.
- 5 Scuátim fúndu, dăm o liácă di fum și-șșēpim a tăjē cū custúra fáguri. Púnim îm pútină say în covátă. Fărmăm fáguri cu mīnili or cu um băț cu vo dōuă tri cracáni. Și-atūs o púnim într-on coșúg la cald pi covátă. Sâ scură hēria și sára rāmíni-ŋ coșúg. Sára o ospălám și fásim ațát.

10

[26. VIII. 1934]

Același

FRĂTI DI CRÚȘI

Kiámă la jiel acásă în cumpanii pi șēl cǎri i-i drág sâ-l iēji frāti di crúși. Hulēsc acoló, pi trēc. Și pi uúrmă îi dă o pīni și-ș rīnd di strájii și-al liágă c-am prosóp și spūni că-m ieș frati pī la muárti.

Ș-o liágă și pi soțșia lui (frátii lui di crúși) și-i spūni că-t ieș cumnátă di-acú-nnajiInti.

[27. VIII. 1934]

OBICEIURI LA SF. ANDREI

- 20 La Andriju fac fiētili mīncári. Și pi úrmă fac niști túrti și-arúncă la cīni tuátŋ-odátă. A cūji túrtă o iē-ntŋ, așlija sâ mă-rită.

Mărg la gožeri și đfc:

-Hudjó, la ánu ?

- 25 Și dácă porcu răspúndi, ápu sâ-márlitá. Dácă nu, ápu stă pi loc.

Flăcăii sâ bágă-nnúntru; fiētili vin, sâ-ntriēbi și sâ-pun jos, [k] žos, ũșă gožēru. Ii li cundsc pi glas și împúng porșii cu sula și iij fug cu đstli ũ skinári, țșniēsc și dau piști iēli.

- 30 Pi úrmă sâ duc la gard și filicári liágă citi-șșărămpói și diminiáta sâ duc și-ál vǎd: cit îi frumós, așă și sóju a sâ-i flái. Dácă-i șoturós, řsámná că ári njámur múlti.

Cî sâ duc acăsă, mîncăria furată di-amú di alț flăcăj.
[Așa] fac Andriju. [Joacă, mănâncă, beau].

[26. VIII. 1934]

Același

NUMĂRĂTOARE LA JOC

- 5 Ūnilică,
 Dòdilică,
 Caramică, carandăș,
 Prîndi p^uopa iepurăș.
 Pi la myăra Hînculúj
- 10 !ésă fáta Túrculúj,
 C-un cojóc
 Di motóc,
 Pi la pyálj,
 Stricătúárj.
- 15 !eș cokil afărâ!
 [sau:]
 !eș băjéti-afărâ!
(Șt-i gáta númeru.)

- 20 Ūna kíta,
 Dóya kíta,
 Trija kíta,
 [până la]
 Dășa kíta.
 Șini-j dăși,
- 25 Hșéla lipsăști.

[26. VIII. 1934]

Lógin Fițoréscu, 35 ani (S.IV)

OBICEIU LA ÎNCEPUTUL POSTULUI CRĂCIUNULUI

La Lăsătú s^uăculu di p^uostu Crășúnulu, fițétili fac mîncări ș-flă-
căjii dug vin și năněsc țigáni și juácă, [κ] žuácă.

- 30 La Andriju, la fiéli.

[28. VIII. 1934]

(S.III)

CUNUNĂ DI PÎNI

Pi la boierî, cînd o mîntuîit di strîs pînia, âpu făşê cunună di pîni şî i-o punîe în cap şî-l aduşê pi stăpîn pîn acasă dila djal, cîntînd.

5 [28. VIII. 1934]

(S. I)

CUM SE SPALĂ LÂNA

O opărîeşti : faş apă şartă ş-o puş lăhăncă şî-i torn di-asupra ş-o opărîeşti ş-âpu o spieli, o scoţ dîyşucu şela ş-o spieli gîni cu apă răsi. O duş la fîntîna ş-o spieli. Dăcă-i spalată, o puş
10 şî să usucă.

[28. VIII. 1934]

(S. II)

514. COROPCENI

pl. Movila-lui-Burcel, jud. Vaslui

FAG DI DRĂGOSTI

15 Fac pi ursită, di-l sîlîeşti să vii mai di grabă, cu ljetcă-foc :
o-şerbîntă-foc, o-şibzi-m_pămînt.

Discîntă diş gura, cu răstîeşu dila zug. Îl punş su cap, îl zisădă p-asêla căre-a şî a jî. Cu icuâna şî cu brîy rōşu, brîy bărbătesc, tot aşă discîntă şî li puni su cap nuăptea cî să cîlcă.

20 O m_băjetan s-o sculăt diminjăţă diş căsă ş-o jeşît afără pi uşă. Şî, cînd o jeşît najîntea uşî, o văzûtî uōmu şela. O pus uōki pi dîşu. Merzê pi sus î spre Răducăneni. Şî to zîşê : Hăi-hăi, hăi-hăi !
Şî s-o dus.

[25. XI. 1934]

Marija Mihăi Ţocōju, 38 ani (S. I)

CUMĂTRII

25

Faşi cumătrii cînd îl scaldă nănaşa [pe copil]. S-adună lūmea. Dă cîti-um bacşîş, cît îl lasă inima.

[26. XI. 1934]

Garafina Ştîefan Şputîanu, 54 ani (S. II)

SĂZĂENIL

Scot hăinili-afără să li bătă vîntu. Dîs că nu li mîniŋcă m'ô-
liilj.

[26. VII. 1934]

(S.I)

5

LA ANDRII

Haj să ūzjm cu usturôj! Fasjm crúși cu usturôj pi la ferîești,
p' la úș, ca să nu vlii strigôji. Pi urmă strîzjm și melițoiu, sâ n-âl
ișji strigôji.

[26. VII. 1934]

(S.II)

10

CLĂCĂ ; CLĂȘ [p]

Cu yămeni, flăcăj, fjeŋji, bătrîni, tineri: di prășit, di sășiri, di
adunăt, di cyăsă, di curățit păpușôj, culjês la vîji, [x] žji. Li dă acó-
lo o șfști: rakly, vîni, li fâși și žoc.

[27. VII. 1934]

Glorge Tăader Jösub, 40 ani (S.III)

15

CUM SE STRICĂ ȘTIUBEIUL

Stricăm știubêju sau i bătjm, întro pütünă. Ij dăm foc cu fi-
tli di pușyăsă și pi urmă-ŋ scyătjm fundu și prietsili șeŋe. Și pi
urmă tăjëm cu custúra măržina fagur^uluć likitá di știubêj, ș-atúš
kicá-m pütün-acólo. Ș-acoló o mustujjm cu mustuit^uorju. Și pi
20 urmă dăm obörtá la pütünă, apryápi di fund, și-ŋ púnjm șep. Și pú-
nim alt vas didisúpt ș-ápu iŋ sâ strecyără sîngurá pi borta șe-
pulu. Și pi urmă o spalám cu apă sára așeŋ cari-ŋ rãmasá im
pütünă și fâșjm must d'ápa șeŋe sau oțăt. Dac-o lãsãm maj mult
la cãldurá, sâ fâși oțăt. Cu sára, o șeŋbim și fâșjm sára curatá di
25 vîndút, și hēreă o vîndjm, o fînijëm, cum vray.

[28. VII. 1934]

Dumitru Mihalákj Kifán, 45 ani (S.IV)

CUM SĂ FĂȘI Ū ȘTIUBÊJ

Ăl fâșjm cu ġinu, dácă-ŋ bortós copásu șeŋa. Dácă-ŋ lijëm,
așă, fărâ b'örtá, atúš ij dăm b'örtá cu sfiŋedelu și pi urmă cu liŋ-

gura. (L'ēsti - ũ fel di sfriēdel mai mare, așă) și pi urmă dăm cu gînu
sau ũ dăm floc și pi borta șēiē ardj. Și după șē s-aprókij di măr-
zină, pi urmă-l stîzim cu apă. Și pi urmă-l curățim c-ũ-hroști
(ũ hēr strîmb acólo, árj mănúnki). Pi urmă-ĩ púnim fund, ordi-
5 niș ũ fáșim, prijétși, și-ál likim cu lut pi úndi árj lipsă. Și-atúș ũ
gáta.

[28. V. 1934]

Același

OBICEIURI LA ANUL NOU

Fac yámjini colás, ca sá ájbá si djēji la urát#brí.
10 A dōyáda. sá sámaná : úmblá bájēti cu sámanátu, zviri cu
gră#únță pi zos, pi#casá. Díc :

Ca mjéri,

Ca pjéri,

Ca tyámna șēi bogátá,

15

Cu tyáti-ndestulátá.

Și pi urmă yómu-ĩ dá colás.

[28. V. 1934]

Același

LÁPTI ÁCRU

Al șērbim láptili còlo bíni și-al păzim sá nu djēji-foc. Și după
20 șē l-am șert, ál púnim într-o yálá. Și după șē s-o rácorit jēl bí-
ni, ápuj al prijáșim în dōyá yáli bíni. Și-ápu ál așázám într-o
yálá. Pi urmă luyám din áltá yálá kișleág și púnim într-ĩsu.
Púnim o lingurá di kișleág, ca sá sáprindá: cujb.

[29. V. 1934]

Tyáder Amoráritá, 61 ani (S.V)

25

DIN CE SE FACE OCASÁ

Din furș, grind, costoryábj, cápriyóri, liáțuri. Ácu trēșim la
pari; piátrá sup pari. Ușóř di feréstri, ușóř di uș, zámuri, yuș,
podjálá. Váitús : lipitá, tieņcujitá, vărújitá. S#óbi, ožág, cuptór,
h#orn. Și-atít.

30

[30. V. 1934]

(S. III)

CUM SE FACE O STÂNĂ

O stîna sâ fâsi di niști furcușuări, niști căpriuóri făcut țî for-
mâ di cîrlig. Pi urmă lîăturî bătúti pi căpriuóri. Pîsti jîli sâ pûni
pâji șt dî-djasúpra prăștîni. Împrejuru stîni, în drîleptu fúrșîllor,
5 sâ bat cîdva pârúștîjî pîntri furș șt sâ-ngerădjesc cu nuijeli șt sâ
lipjesc cu lut sau sâ pardosăști cu hlandani.

[30.VI.1934]

Același

520. LARGA

pl. Turia, jud. Iași

10

CUM SE FACE UN BOTEZ

Copkilu, dac-ol năști, ul țîni nibotidat o dî două, tri, pătru, pâr,
și sâ găsești naș copilulu.

Șt di-aculejî-l jîj ș-ul duș la bisărică cu mușșă-sa șt cu ná-
șt-sa ș-ul butjadă părintili șt cu náșș-sa. Náșș-sa ul țîni-m
15 brăță. Șt mîjîrzi-acásă, náșș-sa copilulu, la cumătră-sa șt j-ul
dă copilul cumătră-sa în brăță. Șt cumătră-sa-j sârúta mîna
șt zîși: Bodaprosti! Altă.

[5.VII.1934]

Tinca Dumitru Vičkij, 63 ani (S.I.)

CUM SE SPALĂ TORTUL

20 Spal-o sârnă șt di lîna. Di cînipă ul pûnim la mujîet cu apă căt-
dă. Șt după și sâ mușji, ul lușm la frecăt, așă, în mîn. Ș-ăpu-l
vijîim pî apă. Șt dup-așjîjî ul dăm pî șșnúșă ș-ul pûnim la ștîu-
bîjî șt pûnim apă clocotită șt turnăm țî ștîubîjî. Șt a dîdă ul
scuățim ș-ul vijîim pî apă, ul clătîm șt jîșș curat. Ș-atîta.

25

[5.VII.1934]

Aceași

CREDINȚE ȘI OBICEIURI

NUNTA

Sâra, cînd vini dila cununți, fâsi mâsa șjî mări. Îj șstîjîști

și, după sîști, stau la măsă și mînîncă gîni. Și-ăpu, după și mînîncă,
că, ieșu pahăru dulsî, mîesăni, și filicări cări ieșu pahăru dau bani,
cît îi lăsă înima. Dup-așeștia apă sâ scol dila măsă și zăcă; cîntă
mozlcăntî și zăcă, ũ șas - dîuă. Și gata. Pi urmă sâ-mprăști:
5 nunta.

PRIVIEG

Făși privieg. Zăcă privieg mîrtulu. Sâ zăcă băieți; fiștili.
Ūnu sâ făși moșniag, ũnu sâ făși băbă. Sâ făși ũnu cocostîrc. [Se
îmbracă în haină albă, lungă, ia un băț înainte] și ta șocniști și
10 ta șocniști [pe băieți, pe fete]. Făși mîță: năună ca mîță.

RUSĂLILI

Ti ieșu Rusălili și ti dîși pi sus, dăcă-i lucră di Rusăli. [Vezi ALR
II, vol. I, p. 112, [2838], Nrul cartografic 520]

Intr-ũ ano fimieșii - o gîllt pîza di Rusăli. Și-o vînt ũ vînt mări
15 și i-o lușă pînga di zos și-o dus-o pi sus pără șini și lîi ũndi, pără
puăti dîudăș, tri dăș di mîetri și-o pus-o pi-un tilifon și-așă ũ-vă
lătușit-o pi lîngă sîrma tilifolu.

Oj muri și-n dîuă di Rusăli-n-oj gîll.

Ūna iar o scos în dîuă di Rusăli țuăl'li diũ căsă și lî-o scuturăt
20 lî-o pus pi gard. Și căsa ieșu i la șușă. Și iar i-o lușăt o țuălă și o
pus-o pi tilifon. Și-ăpu șpunieșie ișel, gata fimieșii: Vai, Tîrco, ș-am
pățit!

[9. VII. 1934]

Aceeași

CE FACE UN VĂTĂV DI MOȘII

25 Fășem arătură, sămănăm (cu uămini, cu mașinili), prășăm,
sășerăm, carăm, trijerăm, curățăm pînga, trăsportăm la gără, îg-
grijăm di vîti, di uăm'ni cări jerău la vîti.

[10. VII. 1934]

Dumitru Gîrgi Pintillii, 57ani (S. III)

CUM S'A FĂCUT LUNIA DE CALE FERATĂ

30 O plănujit-o-ntăi. O vînt țîziniri și-o plănujit lîniă pi ũndi ar sâ
vîi. Pi urmă o adus uămini. O șondăt cu șondili sâ vādă pămîntu

cît îj di târi. Pj-úrmá o adús Bulgári, Strbí, Turś, Únguri, Talijeni, Polóni și s-o apucát di făcút bańkétu liniíi dim pámínt. O pus cará di pĩ sátili vjśini la carát pámínt cu cáru, plătít cu đíya, pĩntu tĩrasa-
 mĩentu gĩárii. O făcút pĩóduri. O adús kátră, o adús ketriș, o adús
 5 șini, trávjersă, cǎrămidă și tot materiálu și i-o trebuĩt pĩntu gá-
 rá și cantuáni. Ő-șépút ziditu la locálu gĩári, la cantuáni. Ő-șépút
 a fábrica cǎrănidă dim mĩnă pėntu zidi la gárá și cantuáni.

Ĭeș jerám ĩ vrístá di vro șáptisprăžáși ani ș-am lucrát la cá-
 lea fierátă; carám pámínt cu cáru, lucrám cu pálmĩli, cu đíya, la
 10 așăđát pĩetriș pi liniíi, la așăđát trávjersă, șini, pĩetri di hotár pi
 esproprieri, la sáđit copás pi gári.

[10. VIII. 1934]

Același

531. CĂLUGĂRA MARE

pl. Bistrița, jud. Bacău.

15

OBICEIURI LA ANUL NOU

Úmblá cu sǎmǎnatu a dǔyza diminiáța [ĩn dimineața de Anul
 Nou].

[Copiii zic:]

Sǎ trǎlít,

Sǎ-florít

20

Ca mĩeri,

Ca pĩeri,

Ca-n híjlocu vjeri,

Ca tuámna ĩa bogátá

Di tuáti-ndistulátá.

25

La mult ani!

Bǎjéti sǎmǎnǎ cu mĩna buábi di grĩu ĩn cásá.

CĂPRĂ

Fac cǎprá la Ánu Nou. Fásj-așá: Únu sǎ fási cǎpitán. Di-acoliá
 fási pátru cavaléri și pátru fiéti (tħod din bǎjéti ĩ fási) ș-on híri
 30 ș-o híriásá, ĩun șobán și ocáprá di hírlíi colorátá, cu cyárii și cu
 urjéki di cǎpriuárá sǎlbáticǎ; și buod di cǎprá, făcút di ĩemn, și-

mbrăcăt cu hîrtîli rîşoşi. Ş-ăpuj un flăcău băgăt în căpră. Şt fâşi
dhoj jîdani, doj harák, un căldărari, un drac şi o jîdăucă. Ş-ăpuj să
jîu pîsat di žuăcă căpra.

[19.X.1934]

Vasili Ijvon Kelârîu, 52 ani (S.I)

5

OBICEIURI ŞI CREDINŢE**ŞEZĂTORI**

Să strînj fişti, flăcăi la cusût, la tors, la scărmană. Înă.
Păr-acú. Da acú nu să prę fac.

[20.X.1934]

Marîza Costăki Sorşilă, 60 ani (S.V)

10

CUMĂTRII

Fac cumătrii [la botez]. Fac măsă: vin uámin, mulţ, kíámá pî
sat. Daş paráli, daş bacşîş băjétuluş uámini cări vin.

[20.X.1934]

Aceeşi

ŞIZĂLI

15

Să hodinişti suárili. Daş hájnili-afará să nu li kíşti mólili.

[20.X.1934]

Aceeşi

ŞOLOMÓNI

Să rîdică un nóur di kíátrá şi báti kíátra.
Aşéla să numişti şolomón; ştij-a discîntá di-şgáţá nóuru.

20

[20.X.1934]

Aceeşi

URSÎTÓRILI

Vini usítóri [a treia zi după naştere]. OI ursăşti pi băjétu cări
s-o-nnăscút. Púnj-um pahár cu apă şi paráli în apă, pîntru ca să
ájibá noróc.

25

[21.X.1934]

(S.I)

OBICEIURI LA MORT

[I se pune mortului în mână] crúși și părăli. [Când îl scoate] pi húșă, i dă șevá di pománă, un așternút ș-o piérnă. Dúpă și l-o băgát în grúăpá, i dă doyu găjini písti grúăpá la așli cărj-o făcú
5 grúăpa.

[Pe năsălie, înaintea mortului, se pun colacii pentru preot, numiți] căpiti.

Dă punț la mijers pă la grúăpá. [Se numește] púnti oș colác, o ulčicá cu apă și o bucă di pínđá cît m'ortu di lúngá. Și píntru
10 oș m'ort sá dă noyu punț sau șăpti.

Cînd îi fáși panașídá, i fáși un părăstás [colac mare].

[22. X. 1934]

(5. II)

PRIVĂEGÍ

Fac privăégí: Să zúacă dj-a inelúșu-șvîrtegúș, flecăli, dj-a crájú.
15 Și sá maj zúacă iar dj-a híșca; sá fáși n'egustórl di vîndút piéști;
sá fáși n'egustórl di caj; sá fáși cî sá dúși húlpja la găjini.

DJ-A CRAJU

Să pun maj mult flecăj și fiéti pi pát. Únu s-ajjézi craj. Ș-ápuj
ziși șéjalánt flăcăj:

20 — Craj, craj, și porúncá-ș-daj ?

Ápuj iél, crájú, îl trimiéti-afără sá cînti ca cuc'óșu, sá látri
ca cínili, sá húrli ca lúpu și t'ot așá la rînd páná și-j gătjéști pi
toț flăcăj. Ápuj pi fiéti iar tot așá li spúni, tot la fieli, și li tri-
miéti cîti pi húna, ca sá sárúti pi flăcăj.

25

DJ-A NÍȘCA

Dj-a híșca sá pun așá ú șír pi pát și ári o híșcá făcútá di pié-
ticá. O dá dim mîná-m mîná pi la skinári. Și yúnu sá fáși c-o
prîndi și șél dij cápátu șéllant oș plesniéști cu ié și iar o dá pi la
skinári. Și, cînd sá rîpiédi la díșu, șéllant di díncólo l-o plesnit. Și
30 tot așá páná cînd oș prîndi. Și dágá l-o prís, rămîni șála i locu lui.

Să liăgă d'hoj la uok și uunu pûni șenúșă-ntr-o strákină și
 áltu-î amăzêști di-î liăgă și di mîni. Ș-ápuj li dă cu liștîi di-áșe
 d' strákină la uokî.

[23.X.1934]

(S.II)

5

CIMILITURĂ

Șihél, șihél. Am ogrădinúțá cu o porumbița. Și dăgá zbuărâ
 porumbița, nu n-i búná di níca grădinúța.

(Uomu și cu súfletu)

[23.X.1934]

(S.II)

10

NUMĂRĂTOARE LA JOC

Uuna, dúna, tína, pána, șirca, rîrca, stógi, bógi, țuflik, píki.
 Atúșa o jeștî uunu.

[23.X.1934]

(S.II)

15

CÂNTECUL MELCULUI
 Culbjéc, cotobjéc,
 Scuáti cuárni bojirjéști
 Și ti du la Dunărjéști
 Și bjé apă tulburjéști
 Și ti súji pi buștján
 Și mánîncá leuștján!

20

[23.X.1934]

(S.II)

537. MIRCEȘTI

pl. Miron Costin, jud. Roman,

CUM SE FACE UN BOTEZ

25 Um botjéz, fáșim așá: Cumpărám lumînári, crîșmá, oğjál,
 fáșá, boniifcá, rokîțá, cămjéșá. La máma copîlu cumpărám di-o

rakij. Miĕrżim la bisĕricá ŝi botizán copkílu. Símbată-l botizám ŝi dumĕnicá fáŝin cumătrij.

Să kámá uám'ini maj mulț la másă. Ŝi cĭ s-o strĭs uám'ini, atŭs pŭni ŝi scaldá copkílu, náŝa. Ŝi-l ímbrácá cu tát s-o cumpărát pin-
 5 tru botjéz. Ŝi dj-acólo sá pŭ la másă. Ŝi dúpa s-o stat la másă, ápu day cíti-om bacșĭ la copkít.

[13. VII. 1934]

Maríja Sp'ridón, 56 ani (S.I)

CUM SE CAUTĂ LOC BUNDE CASĂ

Lócu úndi am pus gĭnd, ca sá fáŝim casá, ca sá vidjém dácá-j lócu
 10 bun ŝi curát acólo, atŭsĭ pŭnim di sára așá: Pátru pahárá cu ápă umplŭti tot úna, sá nu síi nișúnu dișárt, plini sá síi. Ŝi li pŭnim ínt pátru colțuri úndi-a sá-ngropám fúrșili plntrŭ casá. Ŝi dácá dimi-
 njáțá li gásim paháráli tot plini, cum lj-am pus, cu apă, atŭs fáŝim casá acólo, cá-j lócu cu noróc.

15 [13. VII. 1934]

Aceeási

CUM SE SPALĂ TORTUL

Dúpa ŝi gătím di tors, íl spalám. Íl mujém ŝi-l fĭnim dóyá dĭli mujét ĩ apă. Ŝi dup-asĕĕĕ sĕĕnim sínúșá pĭsĭtá. Ŝi tĕrtu-l scŭá-
 tim ŝi-l pŭnim sá sá scúrgá. Ŝi sínúșa oopárim cu apă sártá ŝi
 20 dup-asĕĕĕ ál așázám la subár. Tórtu-l mujém ĩ șenúșa sĕĕ opáritá. Ŝ-ápu lj-așáđám la subár ŝi pŭnim ũ rĭnd di páji di ov!ás ș-ŭ rĭnd di tĕort. Ŝi dúpa ŝi umplém subáru, turnám apă sártá pisti dĭșy. Turnám așá cíti șásá cazáni di apă sártá ŝi-l lăsám așá pán-a dóy-
 đá. Ŝi dúp-asĕĕĕ-l luom cu subáru ŝi-l dúșim la pĭráy ŝi-l clătím.
 25 Dj-acólo-l pŭnim acásá-n apă ráși ŝi-l maj fĭnim așá o bucá di đĭ ŝi pi úrmá-l pŭnim la uscát.

[13. VII. 1934]

Aceeási

TRĂZI FITÍL

Așá-j fáși: Íj fáși o țápúșá di ljĕmn ŝi j-o vírá la képt [vitei bol-
 30 nave] sup kĕli ș-o lăsá așá o ljácá páná ŝi fáși fitílu. Fitílu sá fáși

dintr-o bucăţică di keli di porc şi sâ pûni-^dun^d di naft şi dúp-a-
 s^éi^é scuatî ţăpúşa diⁿ keli di-acólo şi tyárn-acólo oliácă di un^d di
 naft şi dúp-a-s^éi^é vírá fitilu. Ş-ápu dúp-a-s^éi^é trázi. Sâ trázi o
 bólfá mári şi sâ-ndriáptá.

5

[14. VII. 1934]

Aceeasi

DI DIYÓKI

La rákíta răsăritá,
 Şădi-o fátá dispлетitá,
 C-ú^u kóki di ápá,

10

Cu únu di foc.
 S-o varsăt şél di ápá písti şél di foc.

Acú sâ i^éi^é diⁿtrî yóki,
 Din diyóki,

15

Sâ rámfji curát,
 Luminát,
 Ca májca şi l-o făcút!

Ásta sâ spúni di trii yári şi cu cuţítu intr-o cáná cu ápá. Sâ
 púni nõyá cǎrbúni-aprîş în cáná s^é cu ápá, şă cǎrbúni sâ dúşî-
 fúndu cǎni, dáca-j diokét. Ş-acú sâ b^é di nõyá kóri dí ápa s^é cu
 20 cǎrbúni şi sâ spálá pi cap, pi mîná, pi yóki.

[14. VII. 1934]

Aceeasi

DI STRÍŞUARI

Tj-á^á pornit [numele bolnavului] pi cǎli grásá
 Şi frumyásá.

25

Cĩ la žumatá di cǎli,
 Ţ-o jeşít strígóji cu strígóji,
 Moróji cu moróji,
 Stjca cu stjcoju;

30

Di képt tj-o luyát,
 Di pámfín tj-o trintit,
 Stži Ţ-o băşút,
 Ními nu tj-o vǎzút,

Núma Măjca Dómnuly tî-o vâzút.

Nis ũ sãmá nu bagá.

Aljãrgá la Marija [care descântă],

Că t-a luhá táti žuhguriĕl'i,

5 Din táti-nkēturĕl'i,

Dĩ ĩnimá, di sup ĩnimá,

Dĩ rărúrkí, di sup rărúrkí,

Dĩ sŕfrcu nás"lu,

Din créšt"tu cápuly.

10 Şt ĩ-a púni-m_puálá la um_băjé di Jtdán,

Şt ĩ-a trimíti-m_pustĭjtátja sĕ mári,

Úndi cŕc#oşu nu cŕntá,

Cŕni nu bat.

Şt tu-ĭ rãmĭnjĕ curát,

15 Luminát,

Ca măjca şi tî-o făcút:

Asta discĭntic ĩ di ráhu copkĭilor. Şt sá discĭntá di nõuá yori
ĭntr-o di, ĭntr-o cãná di apă nĭsepútá dila fintĭnă şt c-um_paj di
mĭát"rá.

20 [A ĭnvăţat descântecul] dila o ungyurãncá bătrĭnă.

[14. III. 1934]

Aceeaşi

MANA VITELOR

ĭesti cŕtĭ-o fimĭéi şt ĩe mána la žiti.

Spunĭĕ máma aşá: O fost la noj o bábá bătrĭnă, o ũgãncá, cári
25 luuá mána vásilor. ĭĕ avĭĕ dõuá vaş şt sá njerá uãmĭni di vásili ĩi
că dădjĕ ũ subărás di lápti. Şt aşá dila o vrĭĕmjĕ ştirĭkĭsá vásili
mĭžĭĭĕşilor, nu maj dădjĕu lápti. Aşá că dup-aşĕ s-o pús nişti uá-
minĭ ĩm_pĭndá, că s-aprokĭĕ Sfĭntu Gjõrgi. ĭn đĭya di Sfĭntu Gjõrgi
ĭĕ s-o sculá dimĭnjáţá, pãn-a nu răsári suár"li, ş-o lĕgát o strecă-
30 tyári cári scúrzi brĭzã di djĕžĭtu şĕl mári la kĭşõr şt s-o dus pi imáşu
žitilor. ũrĭĭĕ kĭşõru cu strecătyárja pi imáşu žitilor şt discĭntá aşá,
spunĭĕ din_gurã: Nu sá ĭĕ rõuá di strecătyári, şt sá sá ĭĕi mána
vásilor. Şt o vĭnt acásá cu strecătyárja plĭnã di rõuá ş-o şĭers vá-
şili ĩi cu strecătyárja. Şt cĭnd o dat şĭnjáda pi imáş, õ-şepút a rázi

žitili. Și bába o maj trăjit un an di z'li. Și cînd omurli, răzê și jê cum rag vâșili.

[14. III. 1934]

Aceași

CUM SE LUCREAZĂ ȘI SE PLANTEAZĂ VIA

5 Întâj o săpăm, pi urmă otăiem. A d'olile o-gcordăm (liégată di hărăg). Pi urmă o răflem. La urmă, după ăi criști, o lăstărim ș-apăj o prășim. O plântăm cu cîrlizi ș-alături di cîrlig púnjem un țărúș. Pi-urmă fășim mușinói, numa țărúșu ș-să vada, ca să n-o lăjem la prășit.

10 [19. VII. 1934]

Dumitru Ijón Irimijê, 61 ani (S.II)

551. PIPIRIG

pl. Neamțu, jud. Neamț

ris

15 Să vorbești la noj căriși sint fătăt d' lupuăică. Cî lupuăica ari nõuă pu, nõuă cătăj, al nõuălea jêsl'i ris.

[11. X. 1937]

Vasli Dumitru Herdelezișu Creangă, 30 ani (S.II)

ȘĂRPI DI CĂSĂ

20 Șărpili di căsă să vorbești că stă-m_părleți căși și sara ș-ayúdi zgomotu lui ca cum úmblă șásu. Cîm_murî stăpînu căsi, murîj și șărpilj.

[11. X. 1937]

Același

JARBA ȘÉRÚLU

25 Dacă púni jarba șérúlu pi lacătă, să dîscúji. Dacă prind púji úni arișuăși și i-încujem undivá, pi jê o lăsăm libirá, slóbodá pi-afără, să vorbești c-ar adúși jarba șérulu și dîscúji.

[11. X. 1937]

Același

OBICEIURI LA NAȘTERE

Îl spală [pe copil] cu apă și-l îmbrășă-m buljéndri.
 Pî-la șășă stămîrîi nu-l lăsă sîngur pi copilîl în căsă. Cîcă nu-
 gîni, că dăcă-l lîeș sîngur, să puî sêvâ lîngă jîi, mîătura ori cliștîji.

5 [12. X. 1937]

Agurița Vasîli Còman, 43 ani (S. III)

OBICEIURI LA ANUL NOU

ÎMBLĂ CU URĂTU

Ură. Sînt cărț cu urături.

Cu buhāju imblă băjêț [de școală] nuăpteă s pri dîyă di Sfîntu Vă-
 10 sîli: âltu-î cu clòpîtu, âltu-î cu buhāju.

Băitani fac căpră cu d'òbbă, cu scripcări. Să fac jii urf; âlțf să gă-
 tîesc frumòs.

Îmblă cu colinda nuăpteă. Colindă nuăptea p'la firjêști; fimjêj
 și fîjti să duc. Li dă colăși.

15 [Fac] bántă. Să fâși 0 hajduc únu; únu să fâși, jî dîși Jîján: únu
 să fâși Jîdănu; únu, moșneág, vînat'òri [s].

[12. X. 1937]

Aceeși

CĂPRĂ

La Sfîntu Vasîli fac căpră [flăcăii]. Cîți dîyă dă-ș-pătru, dîyă dă-
 20 ș-trîi imblă dîyă căsă-îy căsă. Žuăcă, cîntă. Să fac Jîdăr, să fac
 moșneži, bábîi, să fâcî ursărîț, sâ fâcî ursări, sâ fac bojeri cări con-
 duc căpra. După ši cîntă, Žuăcă, lî plătjêștî. După ši s-o terminat
 dîyă lu Sfîntu Vasîli, să strîng t'òf asîj cu căpra lă o căsă dî gospo-
 dări și mpărțîasc.

25 [25. VIII. 1938]

Gòrgi Vasîli Dolhăscu, 30 ani (S. IX)

CUM SE POATE ȘTI CE AN VA FI

Punjê c'òj di șápă la Sfîntu Vasîli și le-mpjê cu sári. Li punjê
 pîntu luni. Lu'á lúna-ntlî, jênjuuárii, și vidjêj, dăcă cujă șej di
 șápă să-mpjê di apă, atúș jera bun tîmpu. Dăcă nú să-mpjê, jera
 30 răy, nu ploiyă, nu s-fășê jarba acătări; s-fășê puțîná și rê.

[25. VIII. 1938]

Gòrgi Iuyón Dolhăscu, 75 ani (S. X)

ALIECSĂ

Băluga din Dîrva Crúși-j bûnă (di zítá mári). O rîepîedîm pârîe-
 tili tîrli, din untru. Sâ usúcă acólo și cîm vîni dîva asêja, Aliecsa,
 Aliecsă, dimineáta o dúsi-ŋ cásă, o gprînd și îmblî cu dîsa-mpre-
 5 zúr, ca sâ s-afúmi timillá cásî. Ápu afúmi tîrllî zítîlor. Pîntru
 dihăni, pîntru juvînlî di sêli rêli, nevăstújca, șárki.

[25. VIII. 1938]

Același

CUM SE FAC VĂPSELI DIN BURUENI

Măi fag da rar. Pîntru yóyá roș di bojit la Paștî. Strîzi, frúnda
 10 di tát fîelju, mai mult di sovîrv, în lîmpu cîn lîj, in curătlî. Îșép
 a sâ strîzi dîn dîva di Fłóca. Sâ numjéști sârbătuárja asêe Marija
 Madgalina. Ș-áp^u sâ tot strîng pî și sâ scúturá frúnda. Sâ usúcă
 la 4úmbra ș-ápă-n dîva di Florij, în póstu mári, cîn lîj o sâptă-
 mîná pînă-m Paștî, dumînicá pînă-m Paștî, sâ pun la mujét
 15 într-om vas curát nou, într-o uálă n400. Ș-ap sâ-șép a sâ frecá
 burujérile, fl4órilé sêleă, în mîn, în fîjicărî dî pînă zoj mari.
 Î zoj mari, dáca sâ bojésc mînurle di fl4órilé sêleă, sâ puáte boi
 yóyálî. Și sâ fac fôrtî frumyósá. Și miryósá a fl4óri și nu sâ mai
 spálá.

20 [27. VIII. 1938]

Maránda luj Niculáj Butnárju, 40 ani (3.VIII)

TOCANĂ

Sâ pûni într-un cazán mári, la f4oc, cu apă, cárna asê di uájî
 sau di bîerbjéșe. Sâ pûni sári, sâpă, fîjérî; sâ sêrbi dîni pî și scádî
 ápa și sâ tot îmvrîti-ŋ cazán sâ nú s-afúmi. Sâ ie z4os și sâ pûni
 25 s-sá rocóreáscă. Ș-áp^u sâ scuáti tuáti uásile, sâ rámiŋi núma cár-
 na mácră acólo. Sâ pûni-ntr-um budlî curát dîpa și sâ ráșéști
 bîni. Ș-ap^u sâ pûni la rocúárê. Dáca stá la rocúáre, stá ș-o lun dî
 dîlîj. Cîm prînd a mîncá dîntr-îsa, o puŋ la f4oc, cît trîébuŋ núma,
 s-sá-ŋcáldáscă.

30

[27. VIII. 1938]

Aceași

GĂCITORI

Gîș gîșîtu^ârea miș:

Și-j rătînd și fără fînd ?

Îj șîercu.

5 Șuturcîț^ă, boțilcîț^ă, stai in cur cu lîșorîț^ă.

Așala-j huornu.

Scurtâ-gru^âsâ, uⁿ-lî dîșî ? Ârsă-ŋ cur nu ma-ntrîebă, că ma
dúc la trîjaba ta.

Așêe-j c^hofa și cu șeyûnu.

10

C^hofa sâ dîșî la apă și-ntrîebă
șeyûnu ũ-sâ dîșî.

Am ũm frăt^ě cu buric^ũ-spăt^ě.

Fidîlîș^ũ.

Am ũom tãpãlãgu^{bs}, mîⁿă pu^{or}șî-2^hbs.

15

Așala-j l^ěpîⁿile.

Am ovacã balãj^ě, î^mblã nuãpta pi^ŋ gunuãj^ě.

Âsta-j lûna.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

COMUĂRĂ

20 O vãdút-o arđîn. La sãrbãtorîle Pãștilor, atîșa sã v^âad comu^o-
rîle arđîn. S-au^ũdđ c-o vãdú cîfi uⁿna arđîn, da ca s-o gãșãscã, nú
s-au^ũdđ.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

SÎNȚIÉÑĚLĚ

25 Cî sã dîșî cûcu d'-ajîș.

Fãșin corgãⁿã di florî. Îestî-um fîe^l di flurî pî jãrbã și-j đîșî
sîndjãna. Li pûnim pi cãsã, pi drãnițã, đimînãta in đîua di Sîndjîéñě
pîⁿă nú rãsarî suãrilî. O îe d'-acólo di pi cãsã. Dãcã gãș^âș^ũ pîãr di

zită, čjcă aj noroc la zité. Dacă găsăș pjehě, đışj că aj noroc la piă-suri.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

OBICEIU ÎN SĂPTĂMÂNA LUMINATĂ

- 5 Să nu băteș cu măju ș stămîna luminată după Paști și-m. Vi-nireș săcă, ca să nu băteș lătra.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

CUM SE FACE UN BOTEZ

L-infină pi la icyanj nanășa.

- 10 Ma duc la trii đili la cumătra și scăld copilul. Ij duc scut'si și bulendruță curăti d-acăsă. Ap șelilăntě-j duc oșelăș, binițică, ij duc o băsmălută albă la lumînări cîn ma duc cu jël la boțez, ca-singă cu frinđij, birhěț, la lumînări dăș miștri di pinđă, la noi ș sāt să numiești crijmă, o cordicută di matășă, o păpüşă di ăță di
15 az di cusut, r'ôșă. La trii đili după boțed cîn ma duc ăi scăld ș-ăpi il day di pomână cumătri cu tățj lucrur'ij așeșă. Cumătra đışi bo-daprosti di jël, di copil.

- Dacă myări-n nîr niscaldăt într-așeș trii đili, di n-ăpuc aj pûni lucrur'ij așeșă, ăpu-j plălesc prohodu, io nanășa, ca să am pár-
20 tē la copil.

Đışi că să ryăgă pintru nanăș'-sa și pintru nanăș-so, dintr-a-șija spun preoți că să fac țjiri.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

CÂND SE FACE O CASĂ NOUĂ

- 25 Să tăj um puș ori o găjină pi locu-ășala urhe ș fășj căsa. Maj püşcă cit-un cîni bun. Să șijj đejma c'ăști, să nu șijj ălta.

[27. VIII. 1938]

Aceeași

CLĂCĂ

Clăcă la cōsīt cu strîs cu tăt. Să strîng măi mulț yămîn, c'ți dîă-
și, s'isprădăși și cōsăsc la ũ yom cări j-o lēmăt pi dîși. Dupa co-
sīt l'i dă o s'isli: l'i dă cît-o bucă d'i pîhi și cît-o m_pahăr d'i rătîy.

- 5 Polōgu-gsála s-o^k uscăt. Dăcă maj am névōij d'i yămîn, mă dúc
și măi l'jem vo cîzvă. Oj pún in cālîț ș-o lăs să ste^gij o dî-
lîț. A dō^oda d'i mă dúc c-o pări^oli d'i b^ooj, trag cālîțli și li pun in
clăji cu clăcășt nej.

[28. VIII. 1938]

(S.I)

10

574. MIHĂILENI

pl. Frumoasa, jud. Ciuc.

DESCÂNTEC DE DEOCHU

Puj ōpă-ntr-o cōnă și jej un cuțîț și puj s'is cărbún di șej aprîș
și zîș:

- 15 Nūmilie Tōtăluj și al Fiuluj ș-al Spirituluj Sffnt Duc, amin.
Ū yok de ōpă și ũnu d'ie f^ooc.
Șel d'ie ōpă stîzē pe șel d'ie f^ooc.
Nis atîta d'ie^okî să nu rămîjē in... (ij zîș nūmilie)...
Cît ō șir d'ie mōc crăpōt im_pōtru.
20 Dî-o deokîet-o cūōdru, să-j kîsē frūza.
Dî-o deokîet-o fumîjē,
Să-j crăpe tîtîlîe;
Bărbōt,
Să-j crăpe cālîlîe;
25 Și dî-o deokîet-o fōtă mōre,
Să-j kîsē costîlîe.

[27. VII. 1936]

Rusōndă Ggvril, 56 ani (S.I)

VÎNTUĂSILIE

- Tî-aj pus ũ zūōcu mîndrilor și jēlilor, ũrma l'or, in drūmu l'or.
30 Ū jej putîerîa, rămîne kilav.

[27. VII. 1936]

Aceeși

OBICEIURI LA NAȘTERE

Îl scaldăm [pe copil] în apă rădă, c-ăpuj nu-î frigură. Dică-
1 ũz la pișăre cu untură de grăsă, nu-î frigură nișodotă.

Nu-î lăsa sîngur vo șă să săptămîn. Șă să săptămîn nu-î iertot
5 să-î intyôrs dîosu, că-î șkimbă mîndrilă. Îl duc și aduc di a lăor.

[27. VII. 1936]

Aceeasi

CÂND E SECETĂ MARE

Să să ducă unu și să fure o cruce or dușă din țintirim, să nu
vadă nimie și să boteze acolo crucea, așe ruptă în copu izvôru lui de
10 undă nu șe că nișodotă oș. [Pretinde că au învățat dela preot să
facă așa. Chiar anul trecut au făcut-o.]

Mai fură grôpa ș-o duse ș-o pune-m-părășu și căldurea o țipă-
pă și-șeșe-a plușă.

[27. VII. 1936]

Aceeasi

OBICEIURI LA ANUL NOU

15

Nie vîerzeluim. Pînem pi-o sîta o păzătură și pînem ple pă-
zătură în pōtru colțur de pōtru fișeluri: bōni, șōrle, pînle și cărb-
buni. Așoj o pînle, o pînă o fumieșe pi la fișecare cîș sint în cōșă.
Altu nîmere ple bōni: așeșe-î bun. Și pînă-î bună. Șōrea-î greutote.
20 Și cărbunilă înă nu-î așă bun.

Să măj duc fișelile în grōjdî pi-ntunierec și prind de uajă. Dică
prind de oșă, atūșa zîșe că-î bălōn bărbōtu. Și dică prind de năgră,
atūșa zîșe că-î nîgru bărbōtu.

Măj foc din tînă un colășel ca un covric și crōpă niște țandu-
25 rișelă ca niște gufe și le-mplintă în tînă-șeșe și le-aprindă. Dică
kică-nnūntu acolo-n nîșlocu grōpki, atūșa zîșe că mușle țōnu
ășelă.

[28. VII. 1936]

Aceeasi

VŪORNIC (LA NUNȚĂ)

30

[Mirele are un vornic și mireasa unul.] Vŷornicu are um băș
incărcot cu pîzătură di-ăști de cop. Și-î vîrvu bășului o bucrietă

frum^uăsă din tot fi^el d^{ie} fl^uori.

[28. VIII. 1936]

Aceeași

CUM SE ZICE UNUI OM RĂU .

D^{ie} tⁱⁿăr n^u j⁻ⁱ n^{il}ă șⁱ d^{ie} b^ătrⁱⁿ n^u j⁻ⁱ sc^{ir}bă.

5 [28. VIII. 1936]

Aceeași

CUM SE POATE ȘTI DACĂ VA FI IARNĂ LUNGĂ

[Când taie porcul]: Splina, d^{ic}ă-j⁻ⁱ cu c^opu ș^{el} g^{ru}os înnaⁱⁿtre, at^ușa z^{is} că-j⁻ⁱ înnaⁱⁿtre j^ornă. D^{ic}ă-j⁻ⁱ cu ș^{el} g^{ru}os înnap^oj, at^uș d^{is}ș^e că-j⁻ⁱ innăp^oj j^ornă.

10 [28. VIII. 1936]

Aceeași

OBICEIU LA ZIUA CRUȘI

[Se pun de o parte] ustur^uj șⁱ tăt fi^el d^{ie} buruj^enⁱă șⁱ, cⁱⁿ t^{ie} p^{al}i^eștⁱă um bⁱe^teș^ug, să tⁱ-af^umⁱ cu buruj^enⁱă d^{ila} Ziua Cruși.

[28. VIII. 1936]

Aceeași

15

OBICEIU LA SECERAT

Făc cun^ună din gr^u cⁱⁿ g^otă de s^ăș^eă. Fi^etili făc cun^ună. O duc ^ăc^os^um c-ă gătⁱt d^{ie} s^ăș^eă.

[2. VIII. 1936]

Тюдма Вошлбѣн, 67 ani (S. III)

CUM SE FACE CAȘUL

20 L-am pus în crⁱⁿtă, în c^{ir}ă. L-am călcăt g^{ine}-crⁱⁿtă: L-am băgăt în vi^eșcă, am pus o scⁱⁿdură dⁱ-as^upra șⁱ pe scⁱⁿdură am pus om boloh^on să-l c^ol^e bⁱne.

[2. VIII. 1936]

Aceiași

OBICEIU LA BOTEZ

Nóşşg ij cúmpără [copilului] crîjmúţă, crîjmă (dóyă mişetre de zúoliz
şî dóyă lumînî ş-o pízáţură dîe óstg dîe cop şî arnîs, om mişetru de
pantică.

5 [2. VIII. 1936]

(S. I)

CUM SE SPALĂ LÂNA

Încălzím ópă şî turnăm píşti já. Cõldă ópă să r^hijě, ca să să múşjě
usúcu. Ş-àpõj o dúşşem la vólje ş-o spalăm bínje.

[2. VIII. 1936]

(S. I)

10

CUM SE SPALĂ TORTUL

Încălzím ópă şî púnjem şenúşă şî turnăm ópă fîórtă píşti şî le
brustuím jîrjéjîje. Şî lje púnje în súbjăr, lje prîósură cu şenúşă şî
le hişerbe [o zi întreagă]. Le dúşş la vólje şî le spólă.

[2. VIII. 1936]

(S. I)

15

605. FURCENI

pl. Iveşti, jud. Tecuci

CUM SE SPALĂ LÂNA

Púnim apă la fert^u, [k] hert^u. Dúpă şe híşbi, púnim lîna îm báli
say găletár^u, turnăm apă fîártă, [k] hártă písti lîná pîná să cuprîndi
20 lîna. Pi yúrmă púnim o ţuálă djasúpra găletárúluş. Dăcă apă să ră-
şéşti aşă di-j núma búná di cáldă, lu^uóm lîna la spalát^u. O zolím, o
stýársim, aşă, o mototolím în găletár^u. În dó^o say triş ápi după spă-
látu-ntăj o limpezím.

[15. VI. 1937]

Vastlîca Zugrávu, 50 ani (S. II)

25

CE SE FACE CU USUCUL

Văpsám odátă, [k] bujám lîná, bumbác^u. Punjám mai bini di jumă-
táti într-o yálă mári, adunám urîna dila copîj şî turnăm tot acólo. Şî

punġám uála mári la foc : sá-ġcálzá^d blni. Dup-ašġja punġám bujájya.
Dila tġrg o luám. Meštećám blni. Státeġá dóʎo, trij zġli uála la foc cu
bujájya. Lína tuársá ši spalátá bini, puġġn jġlává, o punġám š uálá.
Amestećám blni, acoperiám uála š-o lăsám acolo o zġ.

5 [Mai demult reumaticii făceau baie de picioare în usuc.]

[15. VI 1937]

Aceeași

CUM SE FAC ȘEZĂTORILE

Vini dóyá, trij fġéti, dóyá, trij fiméj ši cări cyásá, cări-implġetiġéši,
cări tuársi. Stġnd jġli la lúcrú, așá, úna zġši :

10 -Da am mġġcánoj ševá, da uári šġ ? le sá fášim ništi flori sau
berbéš.

-Lásá, álta zġši, am jġy ništi urlujálá ši s-o púnim la ġert⁴ sá ġárbá.

Um moš bátrġn sau bunica zġši :

-Adušéġ la míni-ġcyáši. V-o ġerb jġy. Voj cǎytáġt-vá di lúcrú !

15 Dácá ġerbeá, tuáti sǎrġáy cu stráġina, cu língura, luáy ši mġġ-
cáy.

[15. VI 1937]

Aceeași

CUMETRII

ġ boteázá sára, símbátá sára. A dóyza vini náša copġlúluj cu ct-
20 tiva fiméj, dúpá cum ay ġmpăcăšúneġa. Scáldă copġlu (sau copġġlu).
Dup-ašġja púnġ-o mášá cu mġġcári. Mǎnġcá, bġey. În tímġy-ahġsta
strígá :

- Sá vá ġġi di ġini, sá tráġġ, sá mai fášid ġġ-ăġġteġa. Cum aġ ajús
ġe-az botezát, s-ajűġiġ (sau aűűġiġ) ši la cununġi. Sá vá ġġi cáša

25 cášá, máša mášá.

[15. VI 1937]

Aceeași

VRAJĂ DE DRAGOSTE

La Ánu Noġ sau la Boboteázá sá dúšá fáta la fġntġná la ġézu nóp-
ġġi cu o lumġnári ġġ sprimanġáġ⁴ ši o aprindeġá, o líká-m fúndu ġá-
30 líġġi ši dáġeġá ššét⁴ cu círlígu cări ġġni ġáġeáta pǎn ġiasúpra áġġi.
ši ġa s-acopereġá c-ű šal sau c-ű šarsáf ši sá ujġá-m fġntġná ġápá

să vadă pî viitoru jej saț⁴.

[15. V. 1937]

Aceeași

CE SE PUNE ÎN TEMELIA UNEI CASE

Să prindeă umbra unuj cuc⁴boș sau cîni sau yom kar cî⁴ să-șipjă
5 ztditu la bisărică sau la șcuălá sau primărlîi. Umbra așjja oprin-
deă ț⁴ztdi⁴. După terminărea acêstuj locaș, treci⁴ șinevá pe drum,
i să arătă dî ztdi⁴ cuc⁴boșu sau cînili sau yomu. Să zîși stăhi.

[15. V. 1937]

Aceeași

LĂPTI COVĂȘIT⁴

10 Pûni unu hêrt și unu nihêrt⁴.
Mai fâșim ũ șep disupt⁴, apruăpi di fund⁴, și mai scuătîm dî
zăr⁴, di rămîni jel bun⁴ Atûș rămîni jel gros⁴, di-l taj cû cuțîtu.

[16. V. 1937]

Górgi Vizîrjănu, 57 ani (S. V)

CUM SE FACE CHIAGUL

15 Kágu-l fâșim dir⁴ hêl⁴. Cîn⁴ tăjém hêji, adunăm kágur⁴li, ledăm
sări și lepúnim la uscát⁴. Púnim afără di să zvîntă. Șî cîn avlém
njevôji, ca să-hkegăm lăptili, lyom cîti yunu ș-ăl disfâșim dir⁴ că-
meșa luj ș-ăl púnim î⁴ápá cãldă și mai púnim și zăr pîsti jêl⁴, că
să fâșim mai mult⁴. Dăcă-i kágu bun și ári brîzâ, fâșim mai mult⁴.

20 [16. V. 1937]

Același

CUM SE ȘTRICNEȘTE UN CAL

[Cu un] brișág cu ștricnî⁴eli. Day drúmu la sîzi cu strîcneșăya.
Strîng călu c-o cură (kar cãri mă-șîng jo) di gtt⁴, cam apruăpi di kept⁴.
Ș-ápuj jésá vîna cãri treb⁴ să dăm drúmu la sîzi. Ápuj pu⁴j stricneșă-
25 ya pi vîná ș-ápuj day cu um băț ca um făcãlét. Ș-ápuj țșépi să cûr-
gă sîzilj, cam u⁴ kilogrãm di sîzi la o yítã mărj. Pi yúrma-⁴ dăm
drúmu la cură și stă sîzili di⁴ curs⁴, nu mai cûrzi. Dăcã nu să ră-
corjêștj, î⁴ bágãm o vizîcătuyărj cu șásă hîri di spînt⁴ î⁴mvãliti t⁴

ctîl. Ş-ăpuj fâsim o rotişică dintr-o bîcăţcă di kéli nóyá duǵitá ş-o
băgăm în kēptu cālului.

[17. V. 1937]

Acelaşi

OBICEIURI LA NAȘTERE

5 Îl scaldă, lu- m fâşă-η cîrpi. Să dúşi la p^hópá [moaşa] şî-j fâşi
agázamá. [Moaşa o stropeşte pe lăuză şi pe copil.]

Mîni muáşa acólo vo dóyá stămîni.

Fum^léja, dipi şî náşti, o púni pi páji muáşa. Dipi şî-j fâşi agázamá,
o strokéşti pi lăyúzá şî ja sâ spálă cu agázamá. Îş fâşi pacátu jîj trij zîli

10 pi páji.

[18. V. 1937]

Marîja Vizîrjănu, 45 ani (S. I)

URSÎT^HORILI

Dj-acólea sára, dipi şî-ş fâşi pacátu [lăuza], púni muáşa ursît^Hó-
rili pi măsá. Dăcă-j băjēt, púni hăjni dj-a lu tăt-sy. Dăcă-j fătă, púni
15 dj-a fum^léji. Púni făjîná, sári, púni paráli, um pahár di rakîy. O bú-
căţică de pîni. Şî li lásă păn a dóoza pi măsá. A dóoza vîni muáşa şî
scaldă năpótu. Dj-acólea ja-ş ja făjîna şî paráli şî paháru di rakîy
şî fălîja di pîni şî buljéndrili li ja lăyúza-nnăpój.

[18. V. 1937]

Aceeşi

20

646. BORCEAG

pl. Traian, jud. Cahul

OBICEIU LA SECERAT

Făc^léy cunúni di sklîsi say uη colác. Lî-adyčá acásá. Stătjâ in
cuj pănâ prlmăvára. Pi úrmă-l luyá ş-ăl bătjē. Scutură grăyúnţáli.
25 Pi úrmă grăyúnţáli li punjē ũ sāmînţa di sāmănát.

[17. X. 1936]

Vasîli Úrsu, 63 ani (S. I)

CUM SE ÎMPARTE LAPTELE DELA DI

Cînd aléžim %bili dila héj, atúnc noj ni sfătuim cîti uoĵi sâ pûnim
noĵ la gălĵatâ. Dăcâ jęsti pășuni búňă, pûnim o uăĵi la gălĵatâ; dăcâ
pășunĵa-ĵi pruăstâ, pûnim dăuă uoĵi. jęu, dăcâ am đăcĵi uoĵi cu lăpti
5 la rînd, jęu trębu sâ jęu, dăcâ-ĵi cĵĵi-o uăĵi la gălĵatâ, trębu sâ jęu
đăcĵi gălęț; dăcâ-s cĵti dăuă, jęu númaĵi șĵz gălęț.

jęu, dăcâ mi-ĵi, [κ] ĵi-ĵi rîndu sâ mulg, atúnc jęu trębu sâ jęu mĵ-
cări pĵntru șobán și jęl mulĵi și-ń đă dręptu dăpă cĵti uoĵi am cu lăpti.
Pi %úrma ĵntrâ ált tovarăș dăpă mĵni.

10 [17. I. 1936]

Același

CUM SE FACE KĂGU

Kăgu stă ĵ stomăg. Scuătim núma cĵt ni trębujęsti.

Tăĵem un ĵěl cĵnd ĵĵ đĵ-o săptămĵnă sau đĵ pătru đĵli. Și jęl.
ári-nnúntru stomăgu. Și-atúnc noĵ il scuătim și-ĵ pûnim sári. Și,
15 dăpă cĵi jęl sâ zvĵntă, sâ-ntărlęsti brĵnđă ĵ stomăg. Pi uúrma scuă-
tim brĵnđă și pûnim o ľăcâ-n apă căldă și-ăl frecăm ĵĵni cu-o ĵngu-
ră. Pi uúrma strecurăm și pûnim ĵ lăpti. Lăptili sâ-ĵkăgă.

Cări n-ári kăg đĵi ĵěl, cúmpără materĵál dila prăvălĵi.

[17. I. 1936]

Același

20

CUM SE PĂSTREAZĂ BRÂNZA

O băti ĵĵni-m beșĵcă tot cu mĵna [brânza de toamnă].

Pûni tĵasc [pe] pûtină. Ĵĵ pûnim fúndurĵ đĵ scĵndură și đĵasupra
scĵndurĵ, o kătră cări nu fáși nășĵp. Pĵști ĵúra pûtĵni pûnim o petică
curată.

25 [17. I. 1936]

Același

LĂCUSTE

Ĵntr-un án s-o iscăt așă lăcústă mŵltă, o-mpĵnđĵt o bucătă búná
đĵ loc. Pi uúrma o vinĵt nișĵi grăuri și o mĵcăt-o pi lăcústă.

[17. I. 1936]

Același

CUM VORBESC ȚIGANII ROMÂNEȘTE

Doj Țigăni s-o și culcăt iji und'evă și unu rîdică căpu și sâ ujtă sâ vâdă-i dîyă și vèdi lușăfăru. Și-i dîși la șalalant:

- Măi, iji dîyă. Iôti, mă!

5 Da șalalant iji dîși:

- Mă-i tuljăfăru.

- Tu hîs tîlîfîerê nu p'oz dîși.

[18. X. 1936]

Același

O DĂ VĂDRA

10 La noj, dăcâ ũ flăcău vrîe sâ ducă ț sat la fîeti sâra, nu-i day vîji cîji maj marî, pănă nu dă o vâdră di vin.

[18. X. 1936]

Același

RUSĂLI

15 Di Rusăli sâ duc fimjêji, fîeti, copkîji la pădurf și-aduc florî. Lî-aduc acăsă. Cări âri copkîji mititîêji, fâși scăldătuârji și-i scăldă. Di byâlă șjcă.

[21. X. 1936]

Iliana a lu Sîmiyôn Ujăucă, 60 ani (S. V)

LOGHODNĂ

20 S-adună tăta hîriluj, vîni măma hîriluj. S-adună cu tîțji cu tăta hîrjêșji și cu măma hîrjêșji și, dăcâ sâ pot împăcă, logodesc. Nirjása cêri dlla hîri hâjni, paltôn, pantuâfi, rókiji. Și dăcâ s-o-mpăcăt, stau la măsă, skimbă injel'li, tocneșc mozicânt. S-adună flăcăji, fîeti și žučă tuâtă nuăptîa. Diminjăță îl liăgă pi hîri cî-șărvălt bûn și pi stărosti.

25 [22. X. 1936]

OBICEIUL LA SFÂNTUL GHEORGHE

La Sfîntu Gîrgi aducî o brăzdă cu jărbă vîerdi și o criângă di sâl-
cîi. O pûni la hocolu vâșilor.

[22. X. 1936]

(S. I)

LA M^UDOȘ

Spuni că az îs m^Udoși și nu sâ lucrîădă .

La Dumînica Mări sîmbătâ-s M^Udoși. Împărțâsc fimeli străkîni,
farfurîi, lingurâ, mîncări.

5

[22 . X . 1936]

(S.I)

URATUL LA ANUL NOU

Umblâ cu urâtu n^Uăptîa spre Anu Nou. Urjădă. Sâ-m^Uvătă unu
dila âltu.

Umblâ n^Uăptîa cu mozîcânt , cu buhâi și-om cări șiⁱ urâ.
10 Întrâ-g căsâ și sâmănâ pi gospodârîu din căsâ. Spuni: Sănătătîa
n^Uă și la ânu cu sâ^ânătătî.

[22 . X . 1936]

(S.I)

IĂRBA ȘERULUI

Mergem pi drum. Am văd^ut un cal cu șērâli-g Kișyâri. Da jël,
15 păsînd pî iarbâ, s-o discujet șērâli sînguri. Jey n-am îndrăznit sâ
bujbîi pî iarbâ, sâ caut iarbâ șērului, că, k^Una, n^U n-o cunoștîem,
ș-afără dj-eșēja, c-ar și dîs unu că-i ocolîesc călu sâ nu-m blânjâscă
jël nîia cojocu. N-g căulă di drum.

[22 . X . 1936]

(S.I)

20

CÂNTECUL LUI BĂRGAN

Frundâ vlêrdi, odoljân.

Coleă-m^U vâlî, îsi-n dîal,

La crîșm^Uța l- A^Ukirmâni,

Bîe lîjâna și Bărgân.

25

Șt mai jerâ cu dîșîj unu, Costâkj Roșcovân. Dar Costâki dîși:

Bé, Bargâni, nu pre bé,

Câ potîra-g îș, coljé.

Dar Bargân așâ dîșé:

Măj, Costâki Roșcovéni,

Lă-sâ șîi, că nu-n păsâ!

30

Ș-apăi niș vórba n-o mîntuie,
Și potira li sosă.

Dar Bargán așá-j dîșé:
Măi, Costáki Roșcovéni,
Țini-n úșa sá mă-mbrác,
Sá pun mîna pi băltág,
Ș-ápu sá jês afárá la șerdác,
Cu potirášți sá mă bat.

5

[22. I. 1936]

(S. I)

10

666. TUZLA

pl. Volintiri, jud. Cetatea-Albă

CUM S'A FĂCUT SATUL

Jerá sárăriij. Gjólu jerá cu sári. Sâ fășé sári. Sat nu jerá. Și după
șéja s-o făcút sat, cînd s-o luuát gránița [la 1878]. Atúnca o v'nit mul-
15 țimi di yáminé Inyváci și s-o făcút sat. [Moldovenii au venit] di pi
la Njéstru, nú dipárti. [Sunt mai vechi decát Rușii în sat.]

[8. VIII. 1934]

Andrėj Jarčúć, 69 ani (S. I)

CUM RODÉȘTI SÁRIA

Ápá cînd țî mûltá ié nu sâ púni la pámînt. Da di cê? Că vîntu mî-
20 ná ápa, fáci váluć și ié nu sâ puáti púni. că o spálá, túlburá ápa cu jé.
Ápá cînd țî pușîná, ié sâ púni la pámînt. Pi úrmá iárá-j adáuž ápá
îm_basîn, j-adáuž sálámúra. Ápăi ié atúșa sâ púni; gryásá sâ fáci.
Pi úrmá slobyádi ápa dim_basîn. Pi úrmá o frîng cu lopáta; fag
grámád. Atúșa o cárá cu ryába di-acólo. Fac púnti di scînduri, că sâ
25 mjárgá cu ryába sâ nu s-afúndi ryáta ryábi în_glod. U adúná într-o
grámádá, ț-scírta.

Ápăi vîni în_gînerju dila stat di-o mășurá cîti kilogrâmi ié sâ
dintr-om_metrú. Pi úrmá iél fáși socotjálá pist' tátá scírta șéi.
Pi úrmá j-o dá ț_sámá șáfuluj di sárárii.

30 Tálpa di șosábá sâ strîži. O spálá pi úrmá.

[9. VIII. 1943]

Simión Gîju, 74 ani (S. II)

OBICEIURI DE ANUL NOU

Sára, ¹îspri ¹Ánu Nou, úmblá flăcăji cu hăjitu, cu clopotu. [Zic:]

Scuálá, bádi, nu dorńi,

Cá nu-¹i vri¹em¹ja di dorńit,

5

Da-¹i vri¹em¹ja di plugărit.

S-o sculát bádjá într-o zoi mári,

Ō-¹zugát dójsprăşji boj,

O arát válija Rusălimulu¹j,

Djátu Garalimulu¹j,

10

[Nu ştie mai departe]

[10. VIII. 1934]

Acelaşi

CU HĂJITU

Amú la ¹Hnu N¹ou: ¹la azún di ¹Ánu N¹ou îmblá coplîi cu hăjitu. Tot

li dăm coláş la coplî, cîti-un colác. Şt îmblá ş-ăsji mari, băjéţ. Atúş

15 dăm la băjéţ şji mari, dăm cît putjém, cá iij strîng pîntu dîşj.

Hăjitu: lîngă ferjăstrá hăjesc:

Scuálá bádi nu dorńi,

Cá nu-¹i vri¹em¹ja di dorńit,

Da-¹i vri¹em¹ja di plugărit.

20

Dj-acólo strîgá şija¹lânt: hăj!

Ĭl ĩ¹esti şj mai mult, [dar nu-l ştie mai departe.] Aşji mári o hă-
jesc pi rusji, dar sînt şj pi moldovni¹e.

În djúva di Ánu Nou îmblá coplîi cu sãmănatu, înj căsă. Viu cu gră-
yúnţá şj sãmăn-aşá-¹ŋ căsá cu mîna, azvîrli grăyúnţá. Aísa dj-amú

25 rusăşti spun:

Siju, viju, posiváju,

Znovim hódom pozdorovljáju.

Atúş iará-¹i dăm hostinţá şj cîti-¹ă ĩ¹eu la ál¹ti.

Hostinţá = prániş [turtă dulce], cãfjéti [bomboane], nuş, cu árni

30 [roşcove], covriş, mj¹erá, cu áşim túrti dulşi, biscfiti.

[11. VIII. 1934]

Mărijě (Mărúţa) Merjăcǒv, 47 ani (S. IV)

OBICEIURI LA CRĂCIUN

La azúnu di Crășún mărg copkiji cu vicéra. La noj sá numiști vicéra așá: duc o păričkji di colás și măj pun și hostință în colás. Și sá duc pi la nănás, pi la bătríni și la m^uoș și pi urmă la mătúș și pi
5 la fraț mai mari și la surórii ččeli mai mari. Așléja sá numiști vicéra.
Dj-amú la Crășún: ímblá copjli cu c^uolinda. Și tot așá li dău colás la copj; flicari únu. Ș-ápu pi urmă mai ímblá, ș-așli mari băi. Atúș li dăj doj colás și bani. Stríng pintru bisčericá.

[12. VIII. 1934]

Aceeasi

10

CUM SE SPALĂ LÂNA

Íșerbintám ápa. Cínd príndi ápa a șérbí, atúș púnim lína la álgi și-atúș turnám ápa așéi șerbinti pi líná până o ocupríndi așá. Ș-ap
dj-acólo stá ičé ápa șéi. Ș-atúša príndim a spálá. Ș-o scuátim din-
tr-așé șerbinti și-atúș turnám ráși pi ičé. Ș-o spálám pã la ápa cu-
15 rătă.

[13. VIII. 1934]

Doinica Jarčúc, 51 ani (S. III)

OBICEIURI LA URZIT

[Când vine o femeie la una care urzește e semn rău :] n-ažúži
bătjála. Fimjčja sá spúni suvčicá; bərbătóju gem sč kámá.
20 [Cel care sosește în timpul urziturii zice :]
— Duámni-ažútá!
[Cel care sosește pe când femeia țese zice :]
— Sâ criáscá róstu mári!
[Casá nu deochiască firele, sá se încálcească.] Așá yoki sînt la
25 altuom : ráy la yoki.

[13. VIII. 1934]

Aceeasi

OBICEIU LA BOTEZ

Pun un cojóc zos și pun copilu pi cojóc. Și-atúș tl ičé cumátru și-ál
ridicá di trij yori și-yl púni zos pi cojóc iar. Púni cumátru pi cojóc pin-
30 tru m^uáșá cit tl tráži jinima. Ș-ápu-l ičé cumátra, dădăyori ul ridicá
și jără-l púni. Da a trija yará ul ičé dj-amú. [Și cumátra pune bani pe

cojoc. Pe urmă merge cu el la botez.]

[13. VIII. 1934]

Aceeași

CÂND SE FACE O CASĂ

- Pun [în temelie] așă-ntr-un colț doi, trii lei.
 5 [Înainte de a face temelie se pune în cele patru colțuri] cîti pînă
 înă săcără. [Se scoală a doua zi și se uită la grămăjoarele de se-
 cară.] Dacă-î săcără grămădă, [atunci locul e] curăt; dacă îi rîș-
 kiratâ, nu-î curăt locu.

[13. VIII. 1934]

Aceeași

10

682. SOMOVA

pl. Babadag, jud. Tulcea

OBICEIU LA SEMĂNAT

- Dacă să ducă la sămînță, Ț zilya aia fimēja făcă cîte-o turtă; vinjă
 la tarlă cu mîncare și cu tūrta aia. Ș-ăpăi stăpînu, semănătoru, o
 15 lu'ă ș-a-o dădă d-a dūra ca cum mērgē ru'ăta. Și dacă kică cu păța tūr-
 ti ai bunnă-sus, zică că ar să jāsă pi'neșă bunnă, multă, că ar să hii be-
 rekēt. Da dacă kică cu dōsu, zică că ar să hii ānu mai slab.

[24. VIII. 1935]

Pāvij Alicsândru, 67 ani (S.I)

UNT

- 20 Ȑl pūnj la yālji [laptele] și, dacă stă o zi și-o nupăpti, iel făcî ūfel
 di zmintînă (ūni-î zic cajmăc) și-l strîngî cajmăcu aia mai mult
 zlij într-o yală mai mări și pă ūrmă începe să-l băț. Ȑl băți binj, Ȑl fră-
 mîntă cu lingura și pă ūrmă-l pūnj la um budăy (putinėj Ȑlți zic).
 Și budăy aia-î făcūt așă: Ȑri fund și d'iasupra și d'disupt; făcî o gă-
 25 ură la fundu di sus; Ȑri um băț cu rotilă. Bați pără s-alēgj untu.

[24. VIII. 1936]

Același

LĂPTI COVĂȘIT

5 *Al strecoară și-ăl púni-ŋ, cazán; ăl hêrbj; și cît ăl hêrbj, ăl mestică să nu s-afúmi. Al hêrbi pâr să úmflă. Și-atúnca-l ja după foc și-l dá jóș și-adúcj ū-vas áltu și-l tuárnă și-vásu ála. Și pă úrmăi tuárnă jar înapój; ăl vîntură, așá, ca s'á să ráctâscă, párá să ráctéști dj rábdă deștj. Și ári ū fel di majá, luyát tod dim zmintîná, o lingurá sau dólo. Și-atúnca-i púni, majáya ăl lăpti și-omestică bîni și pă úrmă o tuárnă-ntr-o uálă. Párá dimineáța jel să fátcj.*

[24. VIII. 1935]

Același

10

CUM S'A FĂCUT SATUL

A vînt únu dim Băsărábia, moș Artém Codrát, rus; pi úrmă a vînt moș Sándu Bonțój, romîn; pi úrmă únu moș Todósičj, rus; pi úrmă a vînt moș Tuádir Rêpcáru, rus; pi úrmă moș Mácsin, tot rus jerá; ápoj pe úrmă a vînt moș Njêculáj Burlácu, romîn adevărát.
 15 *Aj vînt să să așézi în Turkíia, cá li s-a pârút-că-ı maj bîni alc ca-m Băsărábia. Moș Antón Burlácu tot cu moș Njêculáj Burlácu a vînt. Aștja aj începút sátu. [Când subiectul era copil, trăiau încă bătrânii aceștia.]*

[25. VIII. 1935]

Gjörgi Antón Irimiá, 74 ani (S. III)

20

FARAYÓNÍ

Dj farayóni am auzít, da n-am văzút. Am auzít dj úni că farayóni, cî staj nuápteja ím málu mári, cá strigă únu la áltu: Farayón. Da m-a dus păcátu dj-am stat. Am bătút lácústă, pi ánu yóbze-și șásă,
 25 *îŋ comúna Sfîntu Gjörgj și am dormit pi málu mári di múlți 4orí nuápteja și jerám at'ént, ca s-ayd și jey strigînd farayóni, cum să strigă únu pi áltj, dar n-am auzít. Atîta, am văzút farayón pi-un patriét, pi-un tablóu.*

[25. VIII. 1935]

Același

PĂPĂRÚDA

La trii joj [după Paști] umblă fjetili cu păpărúda. Strîng ștégii
múlti și ȕ-șîră trii și șîruri-așă și-ápăi să-mpodogésc jéli și-ŋ-cap fac
o coruánă di fjet di fjet di flori. Și-ápăi umblă pî-sat pă la căsji și-ápăi
5 spúni:

—Să jucăm păpărúda?

Poj încép jéli să cînti și să juăcî. Cîntă:

Păpăruvuljéț, păpăruvuljéț,
Saj ŋ-sus la năurjéț,
10 Și-n-descújji cu kéli lacátili
Și dă drúmu plóilor
Sá údi tărłálili,
Ca să-ŋ creăscă grtili.

O údă pă păpărúdá. După ȕ-a cîntát, li daj făjijnă și yóyá și ȕsuyári
15 și cîtji-o yálá di lápti prîs, că jéli fac gismáni după ȕj múntuujj păpă-
rúda di umblát. Să pun la măsă cu tuátili și mănîŋcă. P-órmă s-apú-
că și fac călujáni d'ȕe lut, ca yómu, și-l duc și-l ŋgruyăpă. Cărj să fac
pokí, cări dăscăl, și-l ŋgruyăpă. Și la trii zili-l scot și-l dúci și-l dă pă
ápă, ca să deă Dumnezey pluyăji. Pă úrmă să údă.

20 [26. VII. 1935]

Catrină Cúlea Tătáru, 60 ani (S. IV)

DISCÍNȚĂ DIDIYÓKÍ

Fuj diyók dîntri yóki yómuluj,
Din géni,
Dŋ sprîncéni,
25 Dŋ yókí,
Dirj gréeri căpuluji,
Dirj fáța obrázuluji
Și dŋ sfîrcu násuluji!
Fuj diyókí și počitúrá,
30 Că ti-ajúnghi vînd botizát.
Să crăpi yóki cuj tȕ-a diyókjăt.
Di-o hi diokjăt di vojníc,
Să crăpi călcílili și să crăpi didiyókiju și počitúra.
Di-o hi diokjăt di nivăesti,

- Să li crăpi țifili,
 Să li curgă lăptili.
 Dj-o hi diokjât di fjeți marle,
 Să li crăpi rîza,
 5 Să li cadă costița,
 Să crăpi didiubokju și počitura.
 Asta-î discinticu di băjeți cî să diuăkj.

[26. VIII. 1935]

Aceeși

STRIGĂȚI

- 10 Cări sî jurăți, blestemăți dj părinți și nu-z. dizlegăți și mor
 așă.
 Al dizlăgă, îl ceteștj poki. Il dizgruăpă și-l dizlăgă și-ăpoi p-ormă
 îl ardi, dacă nu-î pútrid. Și-ăpoi dă cénușa dja-m. vint. Iarâ-nnainti;
 nu să maj aúdi acúș.

15 [26. VIII. 1935]

Aceeși

CĂPCĂYÚNI

- Mănițcă yameni. Kiar prindeă băjeți. Î creștia, i-ingrășă, și-î lă-
 iăy și-î mîncăy.
 20 Tamán iără o fătă mări, povestjăy bătrîni, și-a prîs-o căpcăyúni
 și-a dus-o la dîși. P-ormă a plecât căpcăyúni, úndj-or hi plecătă, și
 i-a spus căpcăunyăjci că s-o frigă fâta, să le făcă mîncăre lor. Da
 căpcăunyăjca a ars cuptjoru gîni și a klemât fâta pă yúrma. I-a zis
 fjeți, zice:
 - Kit, fâtă, pă lopătă! Da ja:
 25 - Nū, kit și tu și-n arătă!
 Numa cit s-a pus căpcăunyăjca pă lopătă, nuna fâta odâtă a iz-
 gît-o-ŋ cuptjor pă căpcăunyăjca și-a astupât-o gîni și ja a fuğlt, fâta,
 sărăca, a scăpât di myărți.

[26. VIII. 1935]

Aceeși

ZMEI

Cîm plouă, cîm tîună țări, kică zmei pîm_păduri mari. Dădege uă-
 m'ni di dîși pîm_păduri. Ș-ăpăj ij hrăneă nûma cu lăpti di căpră rōșj
 pîn să-ndreptău jej. Hăă, dăcă să-ndreptău, zburău iar. Ș-ăpăh lășău
 5 s'olțj ca s'olțj di crap ț lōcu căre zăcău iij și să făcău banj, cîcă. gălbini
 și liri.

[26. VIII. 1935]

Aceeși

CUMETRII

Ij ja nășă nîru a dăuzja, duminică. Dipă cî mănîncă di stă la măsă,
 10 nășă să dūci la lăuuză și scaldă copllu și-ij ja nîru. Pă uormă îl îmbracă
 cu aînūțele lui cărij ij adūci nășj-sa. Dipă c-a muntujit, îl dă la sobă,
 să hîi gras ca soba și o dă la ușj, să fugă cînd o hîi fătă mări. Ș-ăpoj lă-
 uūza bati trij mătăni la nășj-sa și-ăpuj dă copllu.

Lăuūza dă dăru nășj: uari cămășe, peșkir lūngj, alies. Pă uormă
 15 pūni nășă la măsă. Pă uormă pūni pîni și sări-ntr-o farfurj și dă-
 rujesc nășă și nășu și fimleili tuăti.

[26. VIII. 1935]

Aceeși

BOJIM LINA

Bojim niēgru cu cuăjji di frāsîn. O pūnim ș-o hērbim gîni și pūnim și
 20 borș, cîti-o uălă, dōuă. Ș-ăpu avēm opūtînă mări di trij, pătru gălētj di
 apă și-ăpoj pūnim acōlo zjāma āja și cu cuăjji. Șădi cîti trij zilj și să a-
 creștj. Hăpoj ni dūcîm și l'om zgūră dila țigāni, dila hierārj, ș-o kisām
 ș-o pūnim ț zjāma āja și pūnim și niști hārari ruģinîti, potcuāw, așă.
 Și po-uormă băgām și jăcurj di āstea di lînă cări țesim noj. Ș-ăpuj
 25 ij turnām jāră îm_pîrnăj zjāma dim_pūtînă ș-o hērbîntām. Ș-ăpuj
 oturnām iar îm_pūtînă. Le lăsăm acōlo înnădușiti; le lăsăm cîti-o
 zi ș-o nyăpti.

[26. VIII. 1935]

Aceeși

URSITUAREA

30 La trij serb la ursitūori, atūncă îl ursești ursitūarea cum ar să
 trăgă jēl tuăti cūmpinili lui și norōcu lui.

Făcîm colác. Dacă nu colác, o pîini púnim pã mäsă și púnim sári și căpã și púnim și aur și argînt, cêrcêi, bani, pãnã dimineța acólo pã colác și-um paár cu rakîu plin. Și ála colácu îl ja bába; rúpi o bucățică dî jel și dá lăuúzi. Bgã paáru di rakîu și mănîncã căpã lăuúza
5 sã-ı vîji fîtã.

[26. VIII. 1935]

Aceeasi

OBICEIU LA NAȘTERE

Îl scaldã și-l fîfãse-m pelîn. L-așázã lîngã mã-sa.

[Nu-l lasã singur pãnã la botez.] Fîhîgi ũac la copil în cumbierășu
10 lui cãre-l lîgã la cap și la mã-sa. Lăuúznițili o gãséști, dacă nu ári ácu la dîsã-ñipt.

[Pãnã nu-l boteazã nu se întoarce cu dosul la copil. O femeie s'a întors și a venit] vrãjmășu, a luát copil u ála bun sãnãtós și-a adús únu cu cápu mári, slut, cu óki beleuzãți (cu óki písti cap). La dóuã fi-
15 mēj la noj s-a-ntîmplát așã.

[26. VIII. 1935]

Aceeasi

705. PIUA-PETRII

pl. Tãndãrei jud. Ialomița

CUM SE FACE BRÂNZA

[Laptele încheat (lãpte-ñkégát?)] Îl luóm la frãmîntãre cu mîjîniile, îl strîngem și-l púnem în zãgîrnã. Dúpã ce l-ã scos, cáșu, dî zãgîrnã, îl púnem la țeasc. Ásta ar fi o bucãtã dá scîndurã.
și-am pus cáșu pã dîsa, iar d-asúpra îi púnem o áltã bucãtã dá scîndurã. Și lî-velim cu-o pêtecã sau c-un sac și-l așezãm la
25 criñtã și púnem un petrój, ca sã sã strecurãre. Îl fînem dóuã zile la doskálã și d-acólea-l luóm la frãmîntãt și-l fãcēm brîzã. Dúpã c-am frãmîntãt-o [brânza] bine cu sãre, încēpem a o púne în pú-
tinã și v-ndesãm bine cu mîjîniile. Dúpã c-an-terminãt, púnem o fuyãlẽ dá hirtliẽ și-um pêtec dá pîzã curãtã; pēste dîsa púnem
30 pãmînt. Și d-acólea-nturãcēm pútina cu gúrá- jos. Fãcēm o gryuã-

pă mică, dă băgăm puțină să stea la răcuare.

[15. II. 1930]

Flórga N. Pétre, 48 ani (S.I.)

BRÎZĂ DĂ VĂCĂ

Dî lăpte prîstî: îl pûnem într-un vasî și lu-ncălzim puțin pă-
5 focî. Și dacă vedem c-a-ncăpût să iasă zêru dî lăpte, atuncî îl pû-
nem într-o zăgîrnă mică la strecurátî, pûnem să făcăm brîză dă vâ-
că.

Să usúcă [brânza de vacă] și-o pûnem la un budurúșî (un fel dă
hîrdăiaș micî) și pûnem saramură-n jêlî și pûnem brîza acólo.
10 Brîză sárátă, la saramură. O frămîntăm cu sáre tócmaj ca p-a dă voj
și o așezăm la putinică.

[15. II. 1930]

Același

CUM SE SPALĂ LÂNA

Fêrbem ápa. O opărim bine [lâna] dă usúcu ála și d-acólea o
15 dúcăm la lálomița sau adúcăm apă mûltă acásă și-o pûnem
într-o álbié mare și-o spălăm în mai mûlte ápe. Vázînd c-a ieșit
ápa curátă, atuncî o scuătem lîna și-o pûnem pe frîmbié (sau
frîngié) să să usúcă.

[15. II. 1930]

Același

FRÁTE DĂ CRÚCĂ

Cînd doi frátî bunî sun născúti tot într-acégași lúnă, s-a-
ntîmplát și-a murit únu dîn jêj, atuncă pă cel viu îl băgă-fjâre
cu cel mortî. Și-atuncă strigă un alt băjât sau flăcău, ca să-
descúje fjârele și lu-ntregábă:

25 -Te lépez de frát-to ? (Hdecă d-acéla mórtu.) Jêl răspunde:
-Pă lúmęa ásta mă lepădî și voj fi fráte dă crúcă cu tine, iar
p-acéjáltă voj fi tot cu jêl fráte.

Și acúma áștia să numescî fraz dă crúcă.

[Se prind frați de cruce și prin aceea că-l scoate din groapă, în
30 loc de a-l băga în fiare.] [16. II. 1930]

Același

UNT TOPITȚ, [6] TOKITȚ

Îl púnem într-un vasȚ și-l púnem pã fȚocȚ și-l topim bine, [6]
 gine, pînã c-a jãșit tot zëru și trînci din jãlȚ. VãzîȚ cã s-a limpe-
 zitȚ bine, atuncã îl strecurãmȚ în uãle dã pãmîntȚ, iar trînci rã-
 5 mîne la fundȚ. Ferbîndu-l bine, puã sã stea și doj ani.

[16. X. 1930]

Același

FĂCÈM SCROGĂLĂ

Dîm málaj dã porumbȚ. Dãm apă-hërtȚ și făcëm scrogála cu
 pușinã apă rjêcș. O turnãm acolo jãpa hãrtã și-o lãsãm. dã dã jãrã-
 10 hërtȚ și-pã úrmã așezãm bumbacu într-o copãjê și-turnãm scro-
 gála pãstã dîsu.

[16. X. 1930]

Frusina Flórga N. Pêtre, 45 ani (S.X)

OBICEIURI LA MORT

Îi ljgã la deșt um banȚ și-l îmbracă, îl scãldã și-l púne-Ț coș-
 15 cùgȚ și-i púne flori. I púne pîzã pã úrmã pã Țof. Fãcî pomînlêfi,
 niște pîzã, îi púne patru lumînãri pîȚ cȚólȚuri, cȚólȚu coșcùgu-
 luj.

[16. X. 1933]

Sultana Gjörgê Nicuãrã, 57 ani (S.II)

ÚMBLĂ CU SȚÓRCUVA

20

SȚórcuva,
 MȚórcuva,
 Sî trãjêști,
 Sî-mbãirtnêști,
 Prîște vărã,
 Primãvărã,
 25 Tãre ca tãtra,
 Iute ca sãgãta.
 Gologãnu gãtã.

25

[16. X. 1933]

Aceași

GHICITORI

Gîj_gîcîtuărea mea ! Cî nu puo_să sui_im_p^od^ ?

Gruăpa.

5 Cî-j_năl_ca căsa, vîrde ca mătăsea, dîl_cî ca hîreă, amar ca hîreă.

Nuca cînd_ji_vîrde.

Nujelúşě ascûsă, pă su pămînd_dúşă.

Rîma.

10 Într-o rîmătúră dă uăjji_găsi_ji^ uŋ_c^horn_dă_p^orc^; ^órbu_l-a_văzút^, cîng_u_l-a_luyăt^, dtspojăt_ũ-sî_l-a_băgăt^ . Gîş_cî-j_? Min_cûna.

[16. II. 1933]

Aceeaşi

PĂPĂRÚDE

15 Cu b^dz_ji^ pî la hîjoc^ şî pî la cap^ . [Cîntă:]

Aj, păpărúda_jlîó, păpărúda_jlîgá,
leş^ -afără_dă ne ^udă, păpărúda_jlîó,
Cu găl_jăta, li_ăta,
Pîste_tuătă_gly_ăta!
Ā, hā, hā_Maria, hā!

20 Ş-o_úđă_şî-j_daj_mă_láj_şî_pleác_ă.

[16. IX. 1933]

Aceeaşi

D-A MĂMA GAIA

Clóşca; je_puj; máma_púilor^ . [Gaia_zice:]

- Nică_ji-oj_mîng_că_um_pui_şór^.

25 Şî_mă-sa_púilor^:

- Nică_ji-oj_scu_ăte_ũ_ ^oKi_şór^

le_j_să-vîrtî_ăşte_ăşă_şî_zîce:

Trēj, trēj_cólăcēj,

Trēj, trēj_cólăcēj,

Măma găja,

Cît copăja.

Și iar să repede găja și-i fura puișory, cîte unu, cîte unu, pînă-
i fura pă toți.

5 [16. IX. 1933]

Aceeași

CUM SE LUCREAZĂ INUL

Ăl ari și-l sje menle, ăl grăpjezi, ăl bortenjezi. Să făcș-așă măricel
și, dacă are buriănă, ăl priyim. Și cî să cuăcșe, ăl zmulgim, ăl culje-
gim. Și ăl făcșim munuși și-l făcșej grămjezi. Și pă urmă-l căram
10 și pă urmă-l bătiem, dă sămînșă. ăl tokim, ăl scuaten dîn tokilă, ăl
punte, să să usucșe. P-ormă-l făcșem maldăre și d-acolea-l bătiem
și-l melișăm. P-ormă-l trăgșem în dărăcș. ăl lușăm corkina șă-
lușăm știmu și-l făcșe fujorș. Și-l făcșe legătura. Acușica, cînd ăl
torcșem, ăl mai dărăcșim. Ș-acuma, dîpă ce l-an tșorsș, ăl dăm pă riș-
15 kitșorș. După ce tșorcșem mai multe, ăl cșocșem, ăl brustujim cu cșe-
nüşș. Le punișe la fișertș [firele]. P-ormă le spălișăm și le uscșem.
P-ormă-l țeșe.

[20. IX. 1933]

Aceeași

723. CĂZĂNEȘTI

pl. Urziceni, jud. Ialomița.

20

ĂELILI

[Le-a auzit noaptea. Cântau ca niște pasări.] A fost ăelili : niște
stintj dă zbgără pă susș. ăE reșe, că dacă răspunde șornu, ăl poșește,
ăi strîmbă gura, vo mînă.

25 Să dăscîntă la bābi, să-ă dăscîntșe dî ăelji. Dăscîntă-n apă și să
spală cu apă d-ăja dăscîntătă.

[11. X. 1937]

Lina Ștefan Dăneș, 70 ani (S.X)

MARS - SEARA

M-àmu-ntîlnit cu Mars-seára. Iișã [omul] noapteã afãrã sau sã
 duçã pã drum și sã-ntîlneã cu Mars-seára și cu bõlu négru. Ne-ntor-
 cã-ndãrãt. Mars-seára: așã femelî, trîkîpu femelî. Ne-mfrico-
 5 șãm, ne sperîãm.

[11. X. 1937]

Aceeși

FRAȚI DĂ CRUȚI

Sã gãsește doj frađ lunãtićî, cãre sîn tot într-o lunã nãscuțî,
 și sã gãsește altu bãjãt, cîm face nuntã sau cîm mgarî, și-l dãs-
 10 cùje dî hãrî. Fãcî așã niștî hãrî: pũnî kićõru frãteluî yiu și cu a
 lu mõrtuluî ĩ hãrilî-ãleã și pã ĩurmã dãscùjî ãlãiant, strîjîinu, și sã
 prindi frațî dã crućî. Și cî sã-șgãrã, tot așã. Și sîñ ca frațî.

S-adunã jej doj ĩși, sã ãrî ĩinî. Sã zicî frațî dã crućî. Dã mîna unu
 cu altu:

15 - Sã him frațî!

[12. X. 1937]

Aceeși

OBICEIU LA NAȘTERE

Pũne-acõlo, lîngã jel [copil], o cãrticicã, Sfînta Epistolî, și mãtura,
 ĩ moy. Zicẽ cã sã-l fereãscã, sã hîlî curãt ca õñu; sã-l ãpere, sã mã-
 20 turî toãtî rãutãřîli dã pã lîngã jel. Cã zicẽ cã lãñuza ãeste slãĭltã
 ja dîn toãtî ãle ĩeî.

[12. X. 1937]

Aceeși

URSITÒRIL

Dã-l ursêște.

25 Pũne mãsa acõlo cu pîñî, cu vyin, [K] cu yin, cu banî, a trẽja
 șgãrã. Mãsa șãde pîñã dimineãța. Și ja mgarșã tot ce je pã mãsã a-
 cõlo și sã duće-acãș.

[12. X. 1937]

Aceeși

SOVÓNŸ

[Mireasa are în cap, la cununie,] vólu, flögári și betgálá. [Mai demult avea] sovónŸ : o ștófă [cumpărată de nașa]. Și i-il făcă ca o glúgá, i-il băgá pã capŸ. Atírná pã ja píná josŸ [la spate; ochii erau
5 liberi.]

[S'a pãrãsit obiceiul de vreo 50 de ani.

Sovonul îl puneá acasă înainte de cununie.]

[12 X 1937]

Aceeași

COLĂCÉRI LA NÚNTĂ

10 [Trei la gínerica și trei la mireasa]. Spúnj orăștiili:

Uíte-am vint cu tîrnacóp dá argînt,

Să scpãtem florícica dîm pãmîntŸ

Și s-o sãdîm la-mpãratu cutãrj,

La dîsu-ŋ grãdinã,

15 C-acólo-ŋ floréște

Și rodéște. [Ș.a.m.d. Le știu din carte.]

[Mai demult] la pãrinți níresj să spungá orăștiili, în cãsă. Înge-
nuká naîntea pãrinților și naîntea núnu lui. Tot orăștii le spungá,
da nu ca afãrã. Și dádeá núnu și gínerica um bacșúșŸ colăcérului.

20 [12. X. 1937]

Aceeași

BÁBA DŸÓKIA

Zícę că a plecát cu údili la múnți la-nlji Mártj ș-a mérs píná la
nóŋo Mártj. Aveá nóŋo cojgãcę și mergá și lepádá cojócú. Trečá
ziua și lepádá cojócú. Píná la nóŋo zilj a lepádát cojgãcili. Așá
25 le zicá la álj nóŋo zilj : zilili bábilorŸ.

[12. X. 1937]

Aceeași

DĂSCÍNTÂM DĂ DĂŸÓKŸ

Ÿókule,

DăŸókule,

lej dî zgîrcú násului,

Dim_ fãta obrãzului,
Sã rãmîje jiuón curátŷ,
Și luñinátŷ,

Ca dã Mãjca Prêcîsta lãsatŷ!

- 5 C-um pãișór, c-um pajŷ dîla mãturã șî cu apă ne-nceputã.
Pãju-l aprîzi la focŷ șî-l stingîi. Cãpã ne-nceputã. Ș-atúnca ungi
bãjãtu pã fãțã șî la capŷ.

[12. X. 1937]

Acceași

STRIGÓJI [p]

- 10 [Dacă trece pisica sau cãnele pe subt mort sau peste el, acela]
sã fáçe strigójiŷ.

Sã ducã șî fáçã o grokilã la páru mórtuluji, la capŷ, șî pã yúrma
bãgã o sticlã acólo cu yîniŷ, [K] cu yiniŷ, ș-o țineã șãși săptãmîni
ș-ãpoj o da la neãmurî șî bea dî_ ja, dî_ yinu ála. Cã cã să lecujeș-

- 15 te dã nu mai yîni strigójiŷ la jei.

[12. X. 1937]

Acceași

SCALOJENI

La trei joi dim_ Paști sã fáçe Scalojeni. Fáçe plãcîntã fétili.

Flãcãji cu fétili sã ducã la hórã, la jócŷ. Sã fáçe așã dã pãmîntŷ tî_

- 20 kîpu yómuluji. Îl fáçe marți. Îl púne p-o scîndurã, îl boçêște:

Scalojene, jene!

Te câtã mã-ta pîm_ pãdure deãșã,

Cu jînimã friptã șî arsã.

Cîcã plînge șî dã jel mã-sa. L-îngroãpã dã marți. Ca pópa: hãj-

- 25 dã, cu cãdêlnița. Sã lãșã dãspletitji ca pópa, fétili. Fáçã pã pópa, fáçã
pã dascãlu, mormãneã pã úlițã, puneã bãrbã, puneã pãrŷ. [Acum
vreo doi ani s'a indignat notarul și prim-pretorul de aceastã pa-
rodie și au interzis-o.]

- 30 Joi îi dãzgroãpã șî le fáçe pomãnã într-o cãsã nouã cãre nu
șãde yómũ-ja, nú s-a mutãtũ-ja. Șî pã yúrma sã ducã la hórã dã
jgãcã: Tot joi sã ducã fétili șî cu flãcãji șî-l azvîrli pã gîrlã.

[12. X. 1937]

Acceași

728. GURA-SĂRĂȚII

pl. Slănic, jud. Buzău

CUM ERA TRAIUL MAI DEMULT

Spun^{ea} că pă timpurili vekî jerá vo pátru, cînc cásî. Spun^{ea}u c-a
 5 tîncá trájáu binj, aveáu izlázuri pá sáthurátî; úndj vrea, acólo páștea.
 Dar vilii le-aveá cu obăđiie: muncá bojeruluj. Și-î da șî muncítóru-
 luj din vîin ce să făcá. Pă ũurmă, la cîmp, muncá di clácá. Jerá clá-
 cáșî aj bojeruluj. Cînd aveá nevojé dj múnčá bojeru, îl luá cu bícu
 dindărát.

10 [6. VI. 1937]

Górgé Ge Sultán, 59 ani (S. II)

SEMNE DE AN MĂNOS

Cîn tîncá dj primávără prima tunătúrá, dácă tîncá la Córnu Cá-
 pri, ánu-î bun^u; dácă tîncá la vále, să zice că-î an dj sárăcîie. Jar
 dácă-n ziua dj Boboteáză bătî vîntu dîsprj mîáză-nyápte, adică crî-
 15 vâđ, atîncá ánu [e] bun jar. Jar dácă bâte áustru, îî ánu ráu.

[6. VI. 1937]

Același

JÓILI DÎPĂ PAȘȚÍ

[Nu se lucrează] di trăznit^u; și bătî șî pkátra. Nóho joj.

O bătrîná de-a meșă, îî spun^{ea} pârîntî jej, ne spun^{ea} pârîntî
 20 nóho, că să ducá pá djal să scuáță alunéî și să luá dipă jej, ca să
 să ũújtî să váză să n-ájibă cuțítu-m_mîná, să ájibă cuțíd dj lîemn,
 că, zice, je păcát să dea cu cuțî dj héru-m_pámînt^u, că ne bâte
 phátra. Núma jóilî -áľeá.

Spun^e pópa că să le muncím jóili, că-s sərbăt^uori devolești.
 25 Da nu să pomjnéá nié phátră, niéí mánă. P-atîncá nu strophá vilii.
 Acúma, ca cáre să fac, ca p^opa sau ca bătrîni ?

[10. VI. 1937]

Marița Costantin Bričág^u, 52 ani (S. II)

MĂCINIĆÍ

La noj la Măcînićí mătură cúrtea șî gunóju ála îî dá fóc^u. Lásá

acólo de fumăgêște tuăiă zilya. Căre puăte să dúcê și cără apă pă
poiană: lîngă puț jêște poiană vîerde. Tot apucătúr dila pârînti.
Spune că-î bîlne pêntru mîortî.

[10. V. 1937]

Aceeși

5

OBICEIURI LA NAȘTERE

Șădj muășa cu ja trej zilj. La trej zilj o scaldă [pe lăuză].
Cophilu, pîtnă-l botează, nu-l lăsă singur. Puni mătură, punj
cuțit; punj la cap, ca să nu hîlê singur.

[10. V. 1937]

Aceeși

10

URSITĂȚI

La ursitătî-acólo punj pă măsă pîlînj, sârij, o sticlă cu vyin, cu
țujcă, zăhăr bombuăni, ce ârij. Di sjăra pîtnă dimingăța [stau pe
masă]. Le ja muășa.

[10. V. 1937]

Aceeși

15

OBICEIURI LA NUNTĂ

Dipă ce yîne dila biserică acasă la gînerică, atúnca pune ná-
șă-sa o pîrnă p-ũ scaun și mireasa stă pă pîrnă. Și p-ormă mi-
reasa-î tuárnă náși-si parfúm îm mîlînj și pă mîrmă-î dă pă
câp cu parfúm [miresei]: întîlî frúnti, și-âpîj in căfă, in tîmplă
dreăptă și-stînga. Și-âpîj vrea să-î dga un fișiu pă cap: Cîcă s-o
mvelească. Și ja-l dă-nnapój. Și-âpuj a trîja uără-l ja și li-l punj
náși-să pă dipă gît. Și-âpuj zícê:

— Să-l porți sântătuășă, hîná!

Cînd îj dă fișiu-î dă ș-o rókiê.

25

[Apoi schimbă locul: o spală pe nașă cu parfum și-i dă nașei
o rochie care se numește] sovón.

[10. V. 1937]

Aceeși

OBICEIURI LA MORT

Púnj bani [mortului] pîm_buzunári, púnj covrígí, bombyáni.

Álți (kar și jo am_făcút) leágă niște bani într-o balistă di cîm
muári și-i púnj la jel pînă-l dúce la biserică. Ș-atúnca-î ja-nna-
5 pój și-i opréște-ñ_casă. Zlče: puáte a avút jel vrun noróg_di bani,
să nú-l ja cu jel.

Păzeste pisičili; le íñkide, ca să nú treacă pístj mórtŷ. Dacă
nú le păzeste, să fáce strigójŷ și pá úrmă-î cără pá t#oŷi diñ
cásă, to^d njámu lorŷ. La noj păzeste fyárte mult pisica să nu ín-
10 tre la mórtŷ.

[11. VI. 1937]

Aceeși

CUM SE IA MANA DELA BUCATE

Sîm_fermecătuári cărj știu de ja mána, láptili dila yíte.

Și la cîmp să dúce și ja mána la bucátj, mai aléz_la grîu, ín
15 nuáptja di Sfîntu Górgi. Să dug_la cîmp și discîntă-acólo ce știu
jéli.

[A auzit vorbindu-se despre o femeie:] A prîs-o cutăriță cu
phélea piñ_grîu discîntîndă.

Să dúce și discîntă și yínj láptili la lócŷ, da la cîmp n-árij ce
20 să-î mai fáca să-l mai aducă-ndărátŷ.

[Femeia se plánge.]

-Láptili mney să-ntîndi, nú mai je bun. Mh-a stricát váca.

-Dú-tj di discîntă la cutăriță!

Spuneá că a discîntát și i s-a dreš_láptilj.

25 [11. VI. 1937]

Aceeși

COMÓR!

Cutare a găsít o comuára. Čic-o vede că juácă pá la sərbătót
marí-așá, sjára. Vede-așá că ješe o flácără di foc, ínáltă. S-as-
cúndj ș-ápuj iar ješe și juácă. Am_vázút și jo jucîndă comuára
30 pá djálŷ: lișá dim_pámînt o lumⁿínă; ací lișá, ací s-ascundeá.
A sápat niște uáminí și n-á găsít-o.

[11. VI. 1937]

Aceeși

PĂPĂRÚDA

La trei joj dim Păște yine cu păpărúda. Uj cophíl, aşá, lu-
făşuáră cu bózij şi zice cá-í păpărúda. Şi úmblă pîsat, aşá, cu pă-
părúda. Ie uñ cophíl şi íele, trei, pátru Ţigăncí. Şi yinj şi cîntă pă
5 la cásili uáminilor :

Păpărúdá, rúdá,

Hájdj dj nj údă!

Ş-ápuj noj nj dúćem ş-o udám cu apă şi ja juácă ş-bátj dim
pálmj :

10

Păpărúdá, rúdá,

Hájdj dj nj údă,

Cu găleáta, leáta,

Pisti tuátă gyláta!

15

[e] P%órçi untur%óşí,

Uámí sănăt%óşí!

Úndj dá cu sápa,

Să cúrgă ca ápa;

Úndj dá cu plúgu,

Să cúrgă ca %úntu!

20

Le daj un ćur dj măláj%.

[11. VI. 1937]

Aceeaşi

CÂND E SECETĂ

Fácj cophíli Calojáne.

Ş-acúma-ntr-o zi a făcú pá la noj. Aşá să plínge:

25

Calojéne, Calojéne.

Dişkide p%ortitile

Să cúrgă plojítile.

Cînd îl dúće şí-l dá-m_púţ%.

[11. VII. 1937]

Aceeaşi

762. VALEA-LUNGĂ-CRICOV

pl. Pucioasa, jud. Dâmbovița

NĂȘINTE TIMP

Bătrîni noștri, ieș cî s-a pomenit, aic s-a pomenit; așă într-
5 um pămînt care n-a avut nicum venit din nice parte. Și ieș, cînd
a fost războjiele-ăstea, a fost supuși Turcului dîntre care ieș a fost
cucerită țara, și dă Greș nășinte timp, pînă-șaptezeșăapte. Dă
Hîndg-o hi venit, nu po să știu.

[26. IV. 1937]

Ilión Stănescu, 65 ani (S.I)

10

CUM SE LUCRA LA PUȚURILE DE PETROL

Pă timpu ăla, cîm m-ă liberat ieș dî armată, pă nouăzeș-
șapte, m-an duz la puț și-ă lucrât la puț un ân dă zile. Și
ă lucrât cu crivacu dă prima dată. Pînă-l dučan dă patruzec, cî-
zeș dă stîjen! (ŭ stîjen are doi metri). Dacă dideam dă păcură, pu-
15 neșă hégnă și lăcărjă cu călu cu hîrdăilj. Păcura o luam ș-o pu-
neam la rezervoare. Și d-acoleșă o-ncărcă la butoăje dă lemn ș-o
ducă la fabrică.

Cînd intram tm puț, aveam ŭ lemn p-așă dă lung [cât bra-
țul] legad dă sfoară și-ncălicam pă lemnu ăla — să numeșă că-
20 lúș — și mă legam bine pă sfoară. Ș-atunca mă bagă-m puț
și mă-ntrebă Hómu dăla gura puțului — aveșă o oglindă și să
ușă dăpă mine — și mă-ntrebă:

-Bîne?

Dacă eră rău, băteam dă sfoară și mă dideșă afară. Și spu-
25 neam din cê căuză nu po să merg jos la tălpă, la fîndu puțului.

[26. IV. 1937]

Același

SFÎNTILI IÊLE

S-aHude pă țer cîntîndă. Cî le aușă să nu miști neam, așă să
staj, niș să nu vorbești, c-așă-l încremenêște Dumnezéu.

30 Un còbân a auzit flujerînd dî flujer, și iel așă a-ncremenit
cu mină pă flujer.

[26. IV. 1937]

Marîta Neculăie Stîmion, 53 ani (S.I)

ZMEI

Ți și văzú cu yóki. S-a ridicát Ț sláva c^uluj, c-o c^oádă lúngă, și lăśá númaj sc^ont^ej dⁱŋ g^ură. Și ierá o fátă m^ută; s-a lăśát drept acolo únde ierá cása f^eti ále^la, m^uta.

5 [26. IV. 1937]

Aceeși

CUMETRIE

C^ond g^oine-nnapóji [dela botez], vⁱne náșu cu j^el ^om^obráțe. Ț dá máme-si-m^obráțe. Spúne:

- Să-Ț trájáscă, fină!
10 Șáde la măsă, bea, mánin^ocă, petr^ece.

[26. IV. 1937]

Aceeși

URSIT^oRI

La trej zile [după naștere] să púne ursit^ori. Urs^ește.
[Se pun bani, páne, un chil de vin pe masă pentru ursitori; stau
15 toată noaptea.] Tgátă ngápte^o árde o lumínare apr^oșă.

[26. IV. 1937]

Aceeși

OBICEIU LA NUNTĂ

G^oine poc^oz^ejⁱ cu prájina, poc^oz^ejⁱ mir^ol^esi. [Neamurile, nunta-
șii miresii, merg la mire seara, cu un curcan fript, cu o ploscă de vin,
20 cu páne și cu un șervet mare în vârful unei prájini lungi.]

[26. IV. 1937]

Aceeși

OBICEIU LA MORT

Bágă covr^oș pá m^onă și bani pá p^opt^o și-m^obuzunár^o [mor-
tului]. Ț ridicám st^olp^o, o crúce dá lem^on^o, ș-o dúce un om^o d-
25 acásă.

[26. IV. 1937]

Aceeși

ȘARPE DĂ CĂSĂ

Șarpili dă căsă-î um_fel dă șârpe alb. Și jêl șâde nûmaj
sup_sôbbă unde je căldură,acolo-ș fâțe cûjbu. Jêl, cînd jêse și-l
vede lûmea,atûncă mgăre cînevă dîng_căsă. Jêl nû jêse,ca să-l
5 vază lûmeă, jêse nûmaj cînd le cêvâ rău. Și nig_nu mûșcă.

Mi s-a-ntîmplât d-arî_văzû_și jô șarpili dă căsă alb, cu
câpu mârge - așâ ca pûmnu, și gûra așâ dă mârge [desface două
degete], lung, aprgăpe um_métru.

[28. V. 1937]

(S.I)

10

769. ȘTEFĂNEȘTI

pl. Băneasa, jud. Ilfov.

DĂSCÎNTĂM DĂ DĂUOKÏV

Súflă, așâ :

15

Piej,

Respijéj

Dî_uók,

Dîntre uókî !

20

Dac-o fi copîlu mjey dăuokîát_dă fătă mârj,

Să-î căză cosîțîli, să rămîje kjălă,

Să vază tgătă lûmea că dăgăkê.

Dac-o hi dăuokîát dă flăcău,

Să-î plesnească uókî,

Să-î cûrgă sîngîjîi,

Să vază tgătă lûmea că dăgăkê.

25

Dac-o hi dăuokîát dă femêjî,

Să-î crăpi țîțîli,

Să-î cûrgă lăptîli,

Să-î mgără prûncu dă fgămj,

S-o vază tgătă lûmea că dăgăkê.

30

Dac-o hi dăuokîát_dă cîmp,

Să-î piără flôrîli.

Dac-o hi dăuokîátă dă cêr,

Să-î pîără stélili.

Dac-o hi dăyók'át dă sqăre,

Să-î pîără zărili.

Dăyók'él dă mğăşă,

Dăyók'él dă năşă,

Dăyók'él dă tătă,

Dăyók'él dă mómă,

Jeş dăla copilu mîeyu dî-yók'él,

Dîntre yók'i,

Dî jînimă,

Dî hîcătî!

Să rămîie copilu mîeyu curăt,

Luminăt,

Ca argîntu. dă curăt,

Ca rôya dîŋ cîmp,

Ca bğála Măiki Précisti.

[7. IX. 1935]

Paraskiva Gligóri Ştefán, 70 ani (S.I.)

DÎN DĂ VÎNT

Tî-a luă dîn dă vînt; l-a băşică la gura. Ia tréstîj dăla colţu-
20 rili căsilor şi lî-aprîndi şi-l afumă şi le stînge-ntr-o gălă cu apă
şi apa o tğárnă p-uy cîjîni. Aşă să făce dîntîlnitură, dîn dă vînt.

[7. IX. 1935]

Aceeaşi

STRIGÓJÏ

Mórtu, dacă mğăre şi nu-l păzéstî, trêce pisica peste jël, pă
25 supt el, să făce strigóji.

Îl dăzgropă şi-l împuşcă strigóju. Aşă s-auziă dîm bătrîni.

[7. IX. 1935]

Aceeaşi

PIPÉLCA

Pipélca dîn cénuşă. Aja a avút mómă gîtregă. A făcut ũ zbor
30 la umpărăt şi s-a dus şi ia. Ia s-a prîs ũ yóră şi fecóru-mpă-

rátuluĵ a vrut s-o fúrĵ. Ŝi ĵa a zburát ŝi fecóru-mpărátuluĵ ĵ-a apucát um_pantóĵ în mînă. Ŝi pã úrmă ĵej a umblát pî_sat să vază la ĉĵ_să lověște pantófu. Ĵar múma ġítregă a avú_ŝi ĵa o fátă. Ŝi pã Pipélca a bágát-o supt álbibi, ca să n-o găsească. Ŝi un_

5 cocóŝ a cîntát pã bătătúrá ŝi a spus:

-Cucurígu! Pipélca ĵe sup_pat, supt álbiji.

Múma ġítregă a arátát-o p-a ĵiĵ ŝi pantófu nu s-a lovit. Ŝi ĵa ĵ-a tăĵă_călcíĵu. Pã úrmă, dac-a spus cocóŝu, a scos-o pã áĵa dă supt álbiji ŝi-a luuát-o dă soţĵiĵ.

10

[7. IX. 1935]

Aceeşi

PAPARÚDE

Ĵgăcă paparúĵiĵ: le uŝ_cu ápă.

Paparúda, rudă!

Ĵa ĵej_dă mĵ-o údă

15

Cu găleáta plínă

Píste tğátă țára!

Váćili láptğăŝi,

Úóili língăsi,

Puórći úsuróŝi,

20

Úámĵ_sănáĵóŝi.

[7. IX. 1935]

Aceeşi

DĂ LUNGOÁRE

S-a sculát cutăre ŵom lunú dă dimineáĵă

ŝ-a plecá_pă cále, cãrăre,

25

S-a-ntîlni_c-um_vîm_măre.

Vîntu tãre a bătút!

Ŝi pã ŵom joŝ_l-a trîntit!

Ŝi lunggăreĵa l-a găsit,

Ŝi ĵo la Máĵca Précista m-ă_rugát,

30

Riniki ĵi s-a dăsuflát;

Cápu ĵi s-a uŝurát,

Úóki ĵi s-a lumínát,

Urîékili îi s-a dăsfundat.
 Io dă bogălă l-an curăfat.
 Îi dăscînîr-âpă. Să uúdá uómu cu ia. Bja.

[7. IX. 1935]

Aceeşi

5

OBICEIURI LA NAȘTERE

Dgârme mǎáșa acólo trei nopti. Ș-âpăi scaldă lăuúza și púni
 ursitórli: púnj mása-m pat și púnj o plîne, púnj acólo o súťă dă lej
 ș-urkil dă vin. Ája-î pláta mǎáși.

Ursitórli urseáză. Cum zice á mică, așá rămîni.

10 La o lăuúzá s-a-ntimplát și-a dormit un cóbán pă vatră. Și
 zice c-a venit ursitórli la gam și-așá a ursát ursitórli și a zis a
 maj máică:

Să șáză cóbánu ásta pîn-o crește fáta și s-o ia pă iđ.

15 Și cóbánu a auzit și a păzit mǎáșa pînă a dormit și s-a dus
 cóbánu și-a furát fáta. Că iđl a zis așá că ctl să stea iel burlác pî-
 nă crește fáta. Și-a aruncát-o-ntr-um par la gard. Și cóbánu a ple-
 cát.

20 Și mǎáșa s-a dășteptát și-a auzit copilu șipînd. Copilu n-a
 murit. S-a agățát dă gard fáșa și s-a înțepát nițel într-um par.
 Și s-a dus și-a luyát-ș.

Și cóbánu a umblát pî_sátj, pînă a vînit fáta la vístra jej.
 Și-a vînit cóbánu îndărát î_satî. S-a căsătorit și-a luyát fáta.

A venit treába să să spēle fáta și iel a vázút sémnu. Și-a-n-
 trebát-o :

25 — Dă ce-aj tu sémnu ? Ia a spus :

— Cînd am fos mică, m-a luyát un cóbán și m-a aruncát
 în gard.

L-a adús ursitgáreșa și-a luyát-ș.

[8. IX. 1935]

Aceeşi

30

NUNTA

A adús apă cu mireása ũ flăcău, dimineața, cu lăútarî. Cîm
 vine nunta, jgăcă nuneásca; și băjátu ála jgăcă lîngă mireásă.

Și-i dă u ștergár.

[8. IX. 1935]

Aceeași

OBICEIURI LA MORT

Îi púnem o batistă - n mînă. Îi aruncă gologánul pã pîept și-i pú-
5 ne pîza pã uoki. Împărțește covrigi. Dă coliva la copli d-o mănîncă
ș-ápăi vine-acasă și púne masa. Și să strînge rúdili și priétini și ve-
cîni : pománă.

Făcém și c'oláci și púnem pîm_vási și-mpărțește. Dă la priyot,
dă la dascál, dă la gámeni cári a duz_mórtu cite-ur_vas. Mai dă și
10 pã la rúdi, mai dă și pã la strejinú, pîná le-mpărțești.

[9. IX. 1935]

Aceeași

RUSĂLIILI

Noi ținém o săptămîná Rusăliili : luni și marți nu puném mîna
pã nimic ; mîercur_muncím la cîmp și mîncám puost ; Joi îndrăzním
15 pã nemîncátî ; vîner_munçím tgătă zîya la cîmp, dar mîncám puost ;
sîmbătă muncím tgătă. zîya ; duminică lăsám sec dă póstu lu Sîmpjé-
tru.

[9. IX. 1935]

Aceeași

BÁBA MÁRTA

20 Bába Márta a plecá cu cáprili la munte. Ia a zis cá :

Cē Mărțișór-hărțișór,

Îl tráge bába p-ur_curișór.

S-a-mbracă cu nóyă cojgáče și-a lu'át nóyă cápre și-a plecát la
munte. S-a-mprumutát Márte la Férică și s-a pus o plgáje cu vînt : ún-
25 de-a ployat, a-ñgețát, și bába s-a-ngreunát și-a lepádát, nóyă zîle ;
nóyă cojgáčî. Și pã yúrmă mî-a-ñgețát-o Dumnezéy și pã ia, a făcut-o
cișmeșă și cáprili rúmegă pã lîngă ia.

La Cúrtea-dă-Árgeș a făcut-o Dumnezéy, acólo, cișmeșă.

[9. IX. 1935]

Aceeași

784. NUCȘOARA

pl. Radu-Negru, jud. Muscel

CUM SE FACE O ULUCĂ

La un fag: am mîers, 11 tăiem jós, măsurăm de șapte pâlme un
 5 trușk și pă urmă ăltu iar așá, ăltu iar așá, pî la zéce. Acúma nu
 mî-a mai ieșit dă șapte și l-am făcút númai dă șáse pâlme un trușk.
 Acú am tăjăt alt fag; je mai mic. Mî-a ieșit númai cînć trușk dă cî-
 te șapte pâlme și mî-a ieșit un trușk de cînć pâlme. Acúma, după
 10 c-am retezát fagu ăsta, pă urmă spárgem trușki, fáceș cloșáni și
 dî ăla, cloșánu ăla, fácem cînć-șáse ulúci cu topóru. Fácem tot așá
 ulúcă cîta ieșe dîntr-un cloșán. După ája, terminám ált cloșán. Și
 așá mergem la tot fagu. Și după ája, începem să coplím cu bárda și
 ascușím la un cap. Dáca sîntém doj tovarășí, únu crápă meréu și
 ăltu coplește.

15

[18. V. 1936]

Ilyón Opróju, 59 ani (S. I)

CUM SE LUCREAZĂ LA PĂDURE

La brád, la bușténí: Tăjem brádu jós, ij luom cǎja și curățím cǎpi,
 crăcili, după jël. Dáca -l fácem bușténí, 11 cojim și curățím crăcili și-l
 lăsám să sá usúce: prisjácă. Lăsám o lúnă, dóyá dă zîle. După ája, ne
 20 dúcém la scurtát, fácem bușténí. După ája-í tǎvǎlim, pă jarnă, ca să-
 avém primăvára la rîu, cǎ tǎmna-í ápa mică, nu merg.

Și-í adúcém primăvára pă apă. Dăm după jej cu cǎcu și cu sa-
 pînú (să-șkíd prim_bolováni, prin_cuolș) pînă-í adúcém la feres-
 tráu sau în depózitu státuluí.

25

Bilili să fac țáltfel: Să tájě brádu, să curățá cǎpi și să retezáz
 d-um métru trușki. D-atúnc nu-l mai cojéște. Și dáca-í ápa búná,
 nu ie scázútă, le-adúc kar acú la depózit.

[18. V. 1936]

Același

URSÎTÓRLI

30 La trei zile [după naștere] púnem pe. [K] pă măsă, sára, sáre,
 máláj, píjne, zácăr, línă. Cícă vine ursítórlí; să fié mása-șcǎrcátă.

Ursiește copilul, ca să aibe dă țoate, să fiie bogăt.
[Lucrurile de pe masă] le ia mōășa.

[20. XI. 1936] Marija (Marița) Gōrge Băncescu, 46 ani (S. III)

OBICEIURI LA MORT

- 5 Îi face măr [în seara dinainte de înmormântare]; o crăcă dă măr încărcată cu niște alușat făcud la brutari: îi zice mîini, scări, fōarfecl, dreptăți; nōmo colăcej, tūrte, covrig, zmokine, dōmo șerviete. Îl dūce la grōăpă înnăjintea mōrtului. După c-a-mormintă mōrtu, klāmă nășu mōrtului și îi-l dă peste grōăpă.
- 10 După cē l-a-mormintat, dă la pōarta bisērici pîine și vîn, fūjică, luminări: dă dă pomână la pōarta bisērici.

[20. XI. 1936]

Acceași

OBICEIURI LA ANUL NDU

- Pune per dă pōrc pă vătra fierbinte, sara, pînă-Sfintu Va-
15 sile. Pune doj per și rindujește fāta cutare cu băjātu cutare. Dacă să-mvīrtēște pār după plār, zice că să căsătorlēsc amīndōj; dacă fū-
ge pār dă plār, zice că nū să jă.
- Să făcă niște rāvășiele:
- Tu aī să aī parte dă bani.
- 20 — Tu aī să fii cuminte.
- Tu aī să fii sārăc.
- Tu vej ajūnģe dōmn, say
- Tu vej ajūnģe cērșetyōri.
- Le pune-ntr-o pālărie say într-um vas. Ia din iele căre cē bro-
25 diēște.

[20. XI. 1936]

Acceași

NUMĂRĂTOARE LA JOC

Cōliā-n diāl,
Dūpă diāl,
Ūnde-ī căsa lu Șerbán.

Șerbănêște,
Ursărêște,
Hop, dú-te îá-o !

[21. XI. 1936]

O fetiță de 12 ani

5

Ána, mínca, pátca,
Cúțitili Dánulúj,
Săbili codánuluj,
Limbrici,
Cotobici,
B#ob.

10

[21. XI. 1936]

(S. III)

STRIGUÓJ

Ū strig#ój d-ája s-a făcút um băjăt frum#ós. Și o fată a prîz-
drag dá jël și l-a lu#át. A făcú nuntă cu jël. A zis fáta să să cunú-
15 ne-amîndój. Jël n-a vrut să să cunúne. Și părinți fiéti a stăruít dá
jël să să cunúne. Dac-a văzú că nu-l lásă, s-a cununát. Cînd a jeshít
d-acoló, dála biserică, jël să ujítá meréu la ja și crîjniá. Jlej i s-a făcút
frică și j-a spus má-si. Má-sa a zis că crîjnêște dá drágu jlej. Și cí s-a
20 s-a apucát s-o mánîncé. Qáméni, cí l-a văzú pã feriastă, a tras cu
púșcã-jël și l-a mpușcát.

[21. XI. 1936]

O fetiță de 12 ani

BQÁLĂ DĪ JÉLE

P#océște pã cinevá—să scúrtă o mîná say um p#ic#ór, să strîm-
25 bă — polomyójdij dá u#kjéš bătrîni.
Îj dăscîntá pã la pîráje.

[23. XI. 1936]

(S. III)

ALȚĂOI

[Când se îmbolnăvește o oaie de J. vărsăt, trăge um_fhir dă lînă
pîm_búba ălii bolnăve și trăge și la á sănăt_ăasă, ca să zăcă t_ăate o-
dăt_ă.

5

[23. VI. 1936]

Aceeasi

PĂPĂRÚDĂ

O fătă maj sărácă : o-n_cîng_e cu bu_ozii și m_ér_ge cu ja p_ă la t_ă_ă-
te cásili p_ă_la sat. [Cântă :]

10

Păpărúdá, rúdá,
l_és_ș-afár și yúdá
Cu g_ăli_ăta, li_ăta,
P_este t_ă_ă_ă c_ă_ăta,
Cu c_ub_ăru, b_ăru,
P_este tot pop_ăoru.

15

[23. VI. 1936]

Aceeasi

791. NEGRENI

pl. Spineni, jud. Olt

URSĂTORI

Rîndu_ș_e copilu. A tr_ă_ă ng_ăpte, sc_ăld_ă p_ă fem_ă_ă c_ăre-a
20 n_ăscút. Atún_c_ă i_ă d_ă m_ă_ă_ș_ p_ă_ine, t_ú_ică, bani, _ș_ m_ă_ă_ș_a-ı d_ă copilului
c_ăv_ă d_ă prem_ă_ă_ă_ă : t_ă_ă_ă, sc_úte_ăe, c_ırpe.

L_ă_s_ă m_ă_s_a p_ú_s_ă s_ă_r_a, sc_ăld_ă p_ă fem_ă_ă n_ăsc_ú_ă_ă _ș_ m_ă_s_a o
l_ă_s_ă p_ú_s_ă p_ă_n_ă dim_ă_ă_ă_ă, ca s_ă g_ă_s_ă_s_c_ă urs_ă_t_ă_r_ıli m_ă_s_a-nc_ărc_ă_ă_ă.
Dim_ă_ă_ă_ă-ș_ ja m_ă_ă_ș_a tot c_ă e pus p_ă m_ă_s_ă.

25

P_ă_n_ă la bot_ăz n_ú-l l_ă_s_ă s_ıngur copilu. C_ınd ı_l l_ă_s_ă s_ıngur, p_úne
m_ă_t_ă_r_a l_ıng_ă j_ă_l_ _ș_ cu_ă_ı_t.

[11. IV. 1936]

Ilión M. Stăncă, 54 ani (S. I)

OBICEIURI LA ANUL NOU

Să dau copiii dă grîndă. Să ducă părinții copilului la mogașă cu copilul. Duc plocón: piine, vîn, carne, țuică. Și mogașa îi pune un c*ovrig în cap și-l săltă-sus, îl dă dă grînda căsji și zîce:

- 5 — Să trăiască nepótu și părinții la mulți anulí !
Le dă bani mogașa, cămășă, rokiță, după cum poáte.

[11. IX. 1936]

Același

OBICEIURI LA DRĂGAICĂ

La Drăgăică împărțim mere. Sára:

- 10 — Hai după sîziieni!

Venim acás cu iéle, le băgăm su-cap pînă dimineáta, să vedem ce vyisám și dimineáta le legăm și le punē-sus în p*od să să usúce.

- 15 Și cî-să-mbolnăvește fű-yom, să ducă și ia sîziieni și ia din c*olțurili căsji c-o fhi acoló: sîță, páje, c-o fhi (în p*iez ia [din colțuri opuse]) și le-amestecă cu sîziienili. Le freacă și le pune-n còb și le pune pă foc și s-afúma cu iéle bolnăvu. Sára, după ce să potolește lúmęa, să púje gúra pă fum. Și după cē s-afúma, să púje-ș capu bolnăvului còbu și țgárnă apă. Să zîcă:

- 20 — Nu p*otolēsc foc, p*otolēz boga la cutare.

[16. V. 1936]

Lúța Iiyoniță Florescu, 54 ani (S. I)

SFINTILI

L-a luá dî Sfinte. S-o hi-ntîlnit cu Sfintili.

- 25 Ngáptęa să nu bea apă dim-puș, că-țe că bea bálili Sfintilor. Íl počēște, îi ia mîhîli, picérúli, nu poáte să meárgă. Cînd îi luá dî Sfinte, cãdém la Sfintili, dáruri la p*opi, și-î fácem și mázlu cu trei popi și cu banú căpătăț díla lúme.

[16. IX. 1936]

Aceeși

OBICEIURI LA NAȘTERE

Cînu prea trăiesc cophili, cînu naște mujereș, îl burikjază mogașă-sa (leagă buricu și d-acî-l tăje). Și-ăi pune la cîntări și-l cîntărește. Și-ăi dă-l cîntărește nu spune cîte kile are. Acú-l petreș ce mogașă-sa pim_mîneca cămăși dă trei uări: îl bágă p-lc, pã la pjept, și-l scgâte pã la mînã. Acú-l dă pã fereastră și ucoléște casa dă trei uări și vyine și-l dă pã fereastră. Și nú-l dă măs, îl dă la o făméje d-acoló dîncásă.

[Când îl duce la botez, înaintea bisericii moașă îl pune jos și de jos îl ia nașă, lăsând în loc un ban.]

Cîm_venim cu jël acás d'la p'opa, îl ducem pã la uoi, pã la b'oi, pã la p'orci și jintrãm cu jël în_cásă și-l puném pã p'îhë (o pîne pã mäsă) și-l ja táso d-acoló și-l cúlca-n troacă.

[16. IV. 1936]

Aceeși

15

VRĂJI DE DRAGOSTE

Îș fâte dă dragoste. Să dūce să ja apă dimingăța, cîntgăcă pópa, ce :

Bună dimingăța, lină fintînă !
 Am_veni_să-n_daj dragostili,
 Să-s las uritu aci.
 20
 Al maj mic să sūje pã gard,
 Să uūje cu drag;
 Al maj mare
 Să uūje cu jale.

25

[16. IV. 1936]

Aceeși

OBICEIU LA SĂPAREA UNUI PUȚ

Bani pūnem și la puț [ca și la clădirea unei case], cînd vyine apă, și cînd începem puțu. Cine dă cu tîrnăc'opu ŋtîj, ala ja bānu d-acoló.

30

[16. IV. 1936]

Aceeși

CLACĂ

Să strîng fiétili cu fúrcili și torc la clacă. Cînd am jo căjere
múlte dá sí singurá, fac clacá dá féte, dá t'ors.

[16. IV. 1936]

Aceeși

5

CUM SE BLESTENĂ

Úni dá náibi, álťi dáy trăznetului, álťi dáy ráilor, pá núme, pá
drácu. Jo zíc al bgáli, jo nu dáy ráilor. Și al lúphilor, pá vyite, pá álga.

[16. IV. 1936]

Aceeși

10

ZMEI

Cî să lásă cíte-o stea, zíte:
- Úke zméu!
A făcú, cogádă zméu, cá fúge pá čeri.

[16. IV. 1936]

Aceeși

15

ÎN CE ZI NU LUCREAZĂ FEMEILE

Vinereá, nu toáte. Je ráy dá d'hor dá yoki; și nic nu spalá, cá je
ráy dá arsúrč dá cop'íl.

Niž mjércureá nu spalám noj. Să nu fac nic săpúnu.

[16. IV. 1936]

Aceeși

20

CUM SE SPALĂ LÂNA

Puj cáldáreá pá foc și-o č'herbem in cólcate. Lína o púnem
č'álbyite și turnám apă č'jártă peste ja și-o lásám niťál să ră-
č'ască. Ací scurám usúcu, ne-čém la gírlă cu ja s-o spalám cu apă
reče. O spalám pínă cúră alb dí ja.

[16. IV. 1936]

Aceeși

OBICEIURI LA MORT

Mórtu căre-î rău îel pête socoteală să face mor^hoî. Cîcă vrea să
măntînce din neam, să m^ogără njámu dúpe îel.

Îl dezgr^opă și ja d^ela îel c-o fi luînd și dă la áj de-z bolnáv.
5 Cîcă le tréce.

Cî-înggr^opă, îl mejáză: dă cu pj^etri și cu mej^o in^ogr^opă.

[13. V. 1936]

Aceeași

JÓJA VÉRDE

Îi rău de pjátră. Și Liséju și Jója V^erde. Nu munc^o la mújca
10 cîmpulu, nu prășim, nu copăim, nu rărițám pe ziua de m^ort^o. Pu-
té să ne dúcem cu cáru la lémne, putém să vedém de vite. Ál^oceva nu
fácem nimic. U^oadinim.

D^ela Joj Mar: p^onă la Jója V^erde, zéce săptám^ont^o.

[10. VI. 1936]

[Ionijă Oz^oón, 61 ani (S.I.)

15

DESCÎNTECE

Descîntecele m^ele-s scúmpe, nu le áre fl^eține. Sînt anevóje de
scris.

DE DEOKIÁT

Înt^o te-^okin^o-așá [face cruce] :
20 D^oámne, descîntecu-î d^ola míne, l^oácu d^ola Májca Pr^eč^oista și
d^ola sf^onta z^o de aț ! (Súfli așá pête apă, pête u^om sau pête g^orá,
pête u^oré-ar fi.)

Nu sufláj suflátu,

Sufláj cutărúja deok^oátu.

25

Čing-a deok^oát

A crăpát,

Čing-a rímnit

A pleznit.

Mă dusá in cápu sátulu,

30

Vázúj číjinele f^ortátulu,

Pe cur să pišá,

Pe p... să c... ,

Moróju,

Strigóju,

Rîmnityóruju,

5

Deoketóruju,

Ál unghá.

Dę-ar fi deoklát de yom,

Să-ı crępe bgășęle,

Să-ı curre pișátu,

10

Să mire lúmęa de ıel, da nu de cutáre!

Dę-ar fi deoklát de mujęre stęárpă,

Să-ı crępe fıțele,

Să-ı curre sîngele,

Să mire lúmęa de ıa, da nu de cutáre!

15

Dę-ar fi deoklát de mujęre cu copıl mic,

Să-ı crępe fıțele,

Să-ı curre láptele,

Să mire lúmęa de ıa, da nu de cutáre!

Dę-ar fi deoklát de fátă máre,

20

Să-ı piće páru,

Să rămıje kıálă,

Să mire lúmęa de ıa, da nu de cutáre!

Dę-ar fi deoklát de dănac,

Să-ı crępe călcıjele,

25

Să mire lúmęa de ıel, da nu de cutáre!

Cutáre să rămıje curát,

Luminát,

Ca argıntu stricurát,

Ca Máıca Pręcısta din cer lăsát.

DE-ĂL DE IZDĂT

Tuj izdăte,
 Blestemăte,
 Izdăte pripit,
 Izdăte domól,
 Nu-nîinde,
 N-áprinde,
 Nú-Ńfla,
 Nu fáĉe cárne ra!
 Cîne-a maj pomenit
 Cab_de lup
 La cab_de Hurs,
 Cab_de Hurs
 La cab_de lup?
 (Atúnĉa pleznéŃ dim_pálme)
 Tuj izdăte,
 Blestemăte,
 Tu să jeŃí Ńi să pleznéŃtí,
 Pe cutăre să-l părăŃŃŃtí!
 Cutăre-Ń cu botéz botezăt,
 Cu mir mirujít,
 Cu pecĉeĉa lui Dumnezău dărujít.

Să dea Dumnezău leăcu!
 AŃă, áŃta fu ál de izdăt. Izdátu ála ie rău: să púne ũ feľ de
 ũŃflătúră Ńi pleznéŃŃte uómu-Ń fuga.

[13. VI. 1936]

AceeŃŃ

DE BÚBĂ

Búbă pripită,
 Búbă domgălă,
 Búbă-Ńelătgăre,
 Búba búbelor,
 Sóra ĉúmelor,
 Búbă cu izdăt,
 Búbă cu dălăc,

Nu-nîinde,
 N-aprînde,
 Nu cuşită,
 Nu juşgîjă,
 5 Nu făce cărne ra!
 Că cu sare te-oi sără,
 Cu cuştu te-oi lăjă,
 Cu crucea te-oi jîkină,
 De vîrf cu mîna te-oi lya,
 10 La pămînt te-oi aplecă,
 Dîrădăcîn te-oi săcă,
 Dîla cutăre-oi plecá!
 Cum nu te-a văzú níminga cînd ai venit,
 Aşá să nu te vază cînd ai plecát!
 15 Să te dúci-ş cogađele mărilor,
 În cogărnele cêrbilor!
 Acoló să lecujeşti,
 Pe cutăre să-l părăsăşti!
 Să dea Dumnezău lăc!
 20 Aşa [se descîntă] cu sare şi cu cuştu şi cu cruce. Şi la izdát
 tót aşá.

[13. VII. 1936]

Aceeşi

VRĂJI DE DRAGOSTE

Vrajesc la Stînvăsiş. Pun acoló cîte noşă gále. [Subt oale] mă-
 25 gęęle, oglindă, păpúşe şi cărbúm pun.

Fac cu busujóc şi cu ácu-ş căpătîşi spre zlyá care-ş făcută pá-
 nă la ursát úri, adică trei sări pe úrdin. Zlícę-aşá:

30 Ţaşternútu mîey să am um busujóc
 (ş busujócu de la pópa la Boboteáză)
 Şi săminóc,
 Şt-aşternútu scrisi męle, de Dumnezău dát.
 De ursójc ursát,
 Ţaştern púreč de la noşăzec şi noşă de c'ócînŃ,
 Să-l múşte, să-l máninče,

Pe jel, pe mómă-să,
 Pe jel, pe tá-sq,
 Pe jel, pe frátî lui,
 Pe jel, pe surór'ile lui,
 5 Pe jel, pe rúdele lui,
 Pe jel, pe večíni lui;
 Căre cu jel s-o-ntîlní
 Toz la míne l-o-ndemnă,
 Să víje să mă ía;
 10 Să víje pî şat fără stęag,
 Pî ş cîinl, fără cümág,
 Să nu-í dęa hódin-ă hódini,
 Mîncăre-a mîncă,
 Pan la míne-a plecá,
 15 Să víje să mă ía.
 Ásta-í cu busujócu. Al cu ácu-í băşca:
 Înţápă cu ácu sau cu mărăćine din grápă.
 Nú-ntăp. aşternútu ásta —
 Al mşey, al cutărúja —
 20 Şi căpătíu,
 Înţáp scrisa meş,
 De Dumnezău dat,
 De ursóic ursát,
 De Májca Pręcístă-ndereptát,
 25 La ngápte-m vis să-l visáz,
 Mîine-ajéve să-l väd,
 Să-l cunosc.
 L-întăp pî ş cap,
 Pe su cap,
 30 Pim mîjin,
 Pe su mîjinl,
 Pî ş páte,
 Pé su spáte,
 Pim pîept,
 Pe su pîept,
 35 Pim pićpăre,

Pé su piçgâre,
 Pin nõuăze și nõuă de Hoșorêle.
 L-înțâp pe jel, pe rá-so,
 L-înțâp pe jel, pe múmă-sa,
 5 L-înțâp pe jel, pe surór'le lui,
 L-înțâp pe jel, pe fráț' lui,
 L-înțâp pe jel, pe vec'ini lui,
 L-înțâp pe jel, pe rúdele lui.
 Căre cu jel s-o-ntilni
 10 T'hoz la míne l-o-ndemnă,
 Să vije să mă ja,
 Să nu-î dea hódin-a hodini,
 Mîncăre -a mîncă,
 Paņ la mînc -a plecá,
 15 Să vije să mă ja.

[13. VI. 1936]

Aceași

MÎNĂSTIREA LU MANÓLEA

Am auzít: la mînăstire cî să fáce, bágă cîte-ur cab de berbêce
 5 zíd, să să zidească. Cîcã-așá-î de cîņ cu Manólea.
 20 Manólea s-a culcát, s-a-ñkinát ñcátre Dumnezău că vrea să fac-o
 mînăstire. Și jel s-a apucá, ș-a făcú cārămildă ș-a ars și s-a apucát
 ș-a găsít ñcá doj mēșterí și cu jel trij. S-a apucát să zidească únde-a
 visátí. Și jel z'íua zideá și ngápteá să fărma. Și iar s-a-ñkinát ñcá-
 tre Dumnezău. Și î-a spus ngápteá-m vis că căre fomêje o veni-ntíj
 25 cu demîncăre s-o ja, s-o zidească -zíd.
 Jel a avút ũ j'uņc pjerdú de nõuă ané. Mujeřeá lui a avút copil
 mic. Jel cum să fáce să-i spúje mujeři să găsáscă j'uņcu ál pjerdút,
 să-l dea la măcelár' să-l táje, să-l gátească, să-î fáce mîncăre. L-a
 cătát și l-a găsít și l-a dat la măcelárí și l-a tájít și l-a gătít și s-a
 30 dus cu demîncăre la bərbá-sq, la Manólea. Și jel îj spusásă să câte
 mîzátu, să ducă álelante ínnejiñteá jej. Și ja a găsít mîzátu ș-a fă-
 cú de mîncăre tot ínnejiñteá álorlante. A luá báníța ș-a plecá cu
 ja. Și Manólea a vázút-o. A-ncepút a cîntá:

Ádă, Dgámne, vîņ cu ploăje,

Să plouă cu surgăie,
Mîndrúța mea s-alunece,
Să cadă, să vîrse bucătele,
Să gătească áltele.

5 A ploaia Dumnezey, ș-a alunecat ș-a vărsă bucătețe. Și s-a
dus ș-a gătit áltele. Ș-a venit tot înneînte-álorlante. Cum a venit,
cum Mandole-a luat-o ș-a băgát-ó-zid. Și zidu-l zideá și pe ja o strin-
gá. Și ja din gúră-zicá :

10 Că fac, Mandoleo ?
Vrej să glumestí ?
Or să mă zidești ?
Că zidu mă strînge,
Trúpu mi să frînge,
15 Tîța-ŋ cúrge,
Copiláșu-m plînge.
—Nu-m maj adúce-amînte !
Că, dac-o ploaia,
L-o scáldá,
Dac-o ninge,
20 Mi l-o únge —
Pe tine zidu te-o strînge.

Acúma a zidit-o acoló. S-a zidit mînăstiręa, nu s-a maj fărîmát
Ș-a acoperit-o. Și dúpe é-a acoperit-o, i-a luat vrăj'măși scările. Și
jei a făcút árpji și-a zburá de pe mînăstire ș-a murí și jei.

25 Și de-atúnca-i zice mînăstiri álĳa mînăstiręa lu Mandolea.
Și de-atúnć să bágă cîte éeva la mînăstít, cî să fag noj, cîte-ur
cab de berbéce.

[13. V. 1936]

Acceași

FĂCÚT DÚPE PĲERÍT

30 Ay lăpădát (femeje) ur copil say fátă și dúpe ála a pornit
greá ș-a făcút álty. Și ála să numéște că je făcút dúpe pĲerít.
Ĳi îngăure uréka, ca să-i púje ū fel de tqártă, ca să să ștĳe
că je dúpe pĲerít.

[15. VI. 1936]

Dumítru I. Vokĳta, 63ani (S.VI)

Și după ăja, să strîng mujériljě pe lîngă vórníc, care vrjeu să
o sîstiască cu sěva țuđiljě sau, [κ] ori vása. Și fiicăre mujére řj_dă
pe rînd dăru jej în mîna vórnícului și vórníc u liě rîdică sus, să
vadă toț că sînhě cu sě sîstieștě pe mîreășă.

5 După sě gátă cu dăruriljě, șocăhěsc toț cí-um păhăr đě
beutură și strigă: să fiie-n narócu lînerilor ș-al tuturor!

Și după ăja, șej mai lîneri să apúcă đě zoc și șej mai bătrîn
rămîn mai đepărte la meășă.

Și uspățtu řînhě după cum ts și yámeň đě mulț și yómu đě
10 bogăt (adica yómu care fásě uspățtu).

[4. X. 1931]

Ion Pópa, 43 ani (S. IV)

CLĂCĂ ; CLĂȘ

Dac-ũ yom să ryógă đě veșîh să-l ajútě la ũ_lúcru, atúsa să
zîsě clăcă: ř-o ajutat, [κ] azutat đě clăcă.

15 După sě gátă cu lúcru, le dă o řîră răřliu, care áre; care nú, să
duc și asă acășă.

[4. X. 1931]

Același

LA ZOJ MARI

Strigă pe đaluri, mhěrcuri sára spre zoi. Băzucuresc fisóri pe
20 řeđtě:

— Aș, Mărič, aș! Ásta đ-alśa, đr_hăsta đal răspúndě:

— Sě ř-ř, Mărič, sě ř-ř? Ástalăt zîsě:

— Sě să-fiě, sě să nũ-fiě: s-o facút om pod đě ljasă pănă la fátă
lu cutăre om cu cutăre fisór řņ_casă.

25 Dăcă-ř fátă frumușă, púnhě fisóru care-ř măř urít, și dăcă-ř
fátă urítă, púnhě fisóru care-ř măř frumós ř_sat.

[4. X. 1931]

Același

OBICEIURI LA MORT

Nópta, după sě mgre ómu, vin yómeň mulț la privég. Ș-acoló
30 fac múlțě řeřjuri đě zócuri șoduoșă. Mujér-le care pot cîntă řl_cîntă.

Diminãța vine diiacu ori pãpa și fãșe slujbã. Și uõmeni care
sint numhiț de gropãș fac sã trãbã pentru mort. Adecã úni, care-z
mêșteri, fac copirșãku și crúsa, úni sã duc sã sãpe grupã, hãjalãț
fac focu și sãrb mîncãriljã pentru pomjãnã.

- 5 Și dup-amnãz, pe la dõuã, pe la trii, vine pãpa cu diiãsi și
s-apucã și fac siștãhja și slujba tuõtã, cît sã sãre la mort, in casã.
Dupã aja iës cu mõrtu -afarã și pãpa cu diiãsi fac slujbã, tot sã sã
sãre pentru mort.

- 10 Și mujãria mõrtuli say tãta mõrtuli scuõtã tuõlele cîtã le are
mõrtu afarã lîngã mort. Și pãnã fãșe pãpa slujbã cu diiãsi și ije și
iãrtãshã dila toț uõmeni care-s de fãțã, mujãria pãn-atúsa dã tuõ-
le tuõlele de pomjãnã la sãrãs și la hãmuri. Atús pljãcã cu mõrtu
la grãpã.

- 15 Dupã sã l-o-grupãt, atúsa mãi dau ș-acolõ la fiēcãre gropãș
cîț-o pîhã ș-om ban ije ș-o lumhînã cît mõrtu de lîngã (ș-õ-stat
de om). Dupã aja plãșește pe pãpa și pe diiãș și sã duc iãrã toț acasã
și pun pomjãna ș-o mîncã.

[La pomanã se fierbe pasãt cu lapte sau cu brãnzã, in loc de
prãjiturã.]

- 20 Pun ban in mînã la mort ș-õ uoy ș-o lumhînã. Și bãgã și
tãplinu cu care l-o perijãt cîț l-o scãldãt.

[5. X. 1931]

Același

ADALMĂȘ

- 25 Dãcã fãș un tîrg cu sihnevã, apãj dã únu ori-amîndõj sãvã
beuturã.

[6. X. 1931]

Același

OBICEIU LA BOTEZ

Nanãșa adusã la coplil scútãc, fãșijã cu inãl la ije i log de
bumb și cîrpã, cãmeșuțã. Ș-apãj sã dúsã cu iel la pãpa și-l boțãzã.

MĂMA PADŪRI

Îeștă im padure o vilvă Ț fôrma uněj mujeri cu pâru pã-
nã-ŋ cãlcîn. Sã-fricã ómu đe je.

[6. X. 1931]

Același

5

STRIGÓN

Ómu, după șe mure, 11 vđđe síněva nđđpła. Ála s-o strigohit.

[6. X. 1931]

Același

NĒĐĒĒ

Sã strîže multã lume laoláltã la o pojãnã uněvã ot la munte.
10 Îș petrec : žđđcã, cîntã, bîgđđ, sã bat după șe sã-mbiãtã. La cîl-o sãr-
bãtđđre, maĭ alés Ț zúđđa đe Sîmzîjãnã.

[6. X. 1931]

Același

BAN IM PĂMINT

O gasit ban im pãmînt. ĩ-o vazút zucîn. Îeșã nđđpła pãrã,
15 bîlbãrã, ca đe foc. Șî dácã pđđđe oblisí locu ùŋ-o îșđđt bîlbãra, atúsa
sãpã acoló.

[Banii joacã în ajunul Paștilor, Crãciunului, Sfântului Gheor-
ghe.]

[6. X. 1931]

Același

20

FRĂTE ĐE CRÚȘĒ

Fac o crúșe đe cuđđã đe pîhě șî o muđđđđ-vin șî o mîncã tri
sau șîș sau șeđđđe sau đđđđ. Șî după s-or mîncãt-o, atúsa zic cã-s
frađ đe crúșe.

[7. X. 1931]

Același

CUM SE PREPARĂ LAPTELE ACRU

[Se face] ⁴Or lăpt¹ê hêrt. Așé-l laș să să-ngăduj²ê pana pu³o⁴t⁵ê
 1 tîh⁶ê ô⁷îj⁸z⁹êti⁰ j¹êl, da nú mult. Ș-at²ú³sa b⁴agă d⁵in lăpt⁶êl⁷ij⁸ê cov⁹as⁰ít o
 5 lingur¹ă or d²o³l⁴o⁵ în hăl d⁶úls⁷ê și m⁸ij⁹est⁰ăc¹ă bi²h³ê. Ș-ap-ă⁴l c⁵h⁶opere faj⁷n,
 să nú să r⁸ăs⁹ê și ă⁰l l¹ăsă ca o z²umă³tă d⁴ê d⁵í or o pu⁶o⁷t⁸ê. At⁹ú⁰s ăre să
 f¹ij²ê cov³as⁴ít.

[8. X. 1931]

Ion Magári al lui Dan, 45 ani (S.I)

836. PEȘTIȘANI

pl. Vulcan, jud. Gorj

10

OBICEIURI LA NAȘTERE

Îl ja¹ [pe copil] și-l sp²ălă cu apă ră³țe sau cu căldă. Ș-ăpo⁴
 l-îv⁵ălu⁶j⁷esc î⁸n c⁹irpe cură⁰te.

Și pl¹ăc²ă mu³o⁴șă-sa cu molif⁵ta la p⁶opa. Șî c⁷î⁸ vin⁹ê cu molif⁰ta,
 p¹ú²h³e-nt⁴ij pe prun⁵c și-⁶h⁷k⁸ină mu⁹o⁰șă-sa:

15 — Să trăj¹ăscă prun²cu c³e s-o c⁴ăș⁵tig⁶at ăstăz !

Nu-l l¹ăsă s²îngur p³ănă-l bot⁴ădă, p⁵ă la ș⁶ăsă saptam⁷îni.

[13. V. 1933]

Paraskíva Mat¹éj Șoș²o³j, 46 ani (S.II)

URSATORILE PRUNȚULUI

Fac ú¹h²il³ê, mum⁴î⁵n⁶il⁷ê prun⁸culuj :

20 Pun o m¹ăsă acólo n²o³p⁴ta l⁵îngă prun⁶c, cu vo n⁷o⁸yă colăc d⁹e p⁰î¹h²ê,
 cu ut³êl⁴ê no⁵j cu apă, ca să vis⁶ădă ursat⁷orile prun⁸culuj m⁹ú⁰ma prun¹-
 culuj. At²ún³ca ja aú⁴de cum ursă⁵dă: să ă⁶jbe dar sau la bah, sau la ă⁷ja,
 sau c⁸it tră⁹j⁰êș¹te.

[Ursitoarele sunt trei.]

25 S¹oru-m²ja o vis³at ursat⁴orile f⁵î⁶ê-sa. O ursat⁷-o că să f⁸î⁹nă doj
 barbă⁰t. Cu ú¹nu n-ă av²ut cununi³l⁴ê și cu ú⁵nu o av⁶ut. Așă și j⁷est⁸ă.

[13. V. 1933]

Aceeași

OBICEIURI LA MORT

Cîm muşore al lînăr, baját, să duc de dîmînăţă patru tşi, lîneri
 bajét, la munte şi aduc um brad mare bajét lînăr şi şásă brăd
 mărunt de nunta bajátului. Pe urmă, a dîya dî say a trîja dî, l-îj-
 5 gruopă cu dîcîe lautári şi cu trij gorhîşlî. Şî-l duc la gruopă patru
 bajét. Şî fişlîle ále de sáma lui îl cîntă pána-l duc la gruopă. Şî-l
 îngruopă îm pamînt şi fişlîle cu lautári întruna-l cîntă, pána să
 isprăveşle şarîna cu púsu.

Cî s-o isprăvit şarîna cu púsu, fişlîle o-nşenunşát la cápu
 10 lui şi ş-o cêrút jertăcîn:

Să-ş fişle şarîna uşuşoră!

Ásta-ş al mórtului, al lînărului:

Dîmîne, lînăru nost

Cum îl loş nevîecuit ?

15

Nu-l măş lasáj. Dîmîne, pe pamînt,

Să fácă şî îşl ca lúmîa ajláltă,

Să sã-sşre şî îşl ca lúmî-ajláltă.

[13. VI. 1933]

Aceeşi

ZORILE MORTULUI

20 Cîntă zórule la mort. S-ajég tri mujéri cáre cîntă zórule mórt-
 ului, cî răsáre şórele:

Stáj, şóre, nu rasari,

Pána cutáre s-o galí!

Să-j găsásăc ũ logofăt,

25

Logofăt cárîş să scrijé,

Cárîş nágră, slóve vîerş,

Să trimşátă-n tuşte párt,

Pi la strih, pi la veşîn,

Pi la fraş, pi la suróri,

30

Că îşl mj-éştă calatóri

Dînt-o lúmîe-nt-áltă lúmîe,

Dînt-o şáră-nt-áltă şáră,

Că îşl plîácă mírîş sáră.

Le dîcîe de trij şóri.

35

[13. VI. 1933]

Aceeşi

SÎMBĂTA MÔRȚILOR

[Se ține] Însăptămîna luminată.

- Să făce pomână la cîmitir. Acólo să dúce pópa și stropéște cu vin mórțî. Și după ája plătéște fiecáre pópi númile de Părésimi
 5 [pentru ca preotul să-i pomenească numele în biserică în postul mare]. Ásă pópa din cîmitir, slobóde mása cu cădîélnița [coleşte masa cădelnițănd]. După ája pleácă pópa și ȳamenti-nčép cu mása.

[19. VI. 1933]

Cōstantin Kîe Tabácu, 50 ani (S.I)

OBICEIURI DE ANUL NOU

10

VASÍLCA

O cîntă sára : o păpúșă frumúgsă, îmbrăcătă și culcătă-nt-o távă. O lǎgăná un ǎgán și aǎlálǎ cîntă :

15

Sculáț, sculáț, măi boǎeri,

Că nu-ǎ vrémeșă de durmit,

Či-ǎ vrémeșă de-mpodobit :

Vasílca s-o dăruiț,

Cuǎ-ă*or, cu bam-marúñț ;

Dumńev*óstă să trăiț !

- Îsára lu Sfíntu Vasílle să duc fêțele și băǎjéțt la sǎvasiǎt. Și
 20 sǎvasiǎdă pe vátra fóculuǎ cu piátră ácră ; să púnge-um băǎjăt cu-o fátă. [Se pun două bucățele de piatră acră pe vatra ársă. Dacă]
 să-mpre*únă una cu álta, đic că să iéu pistă an.

[13. VI. 1933]

(S.II)

CLĂCĂ

25

Adún ȳómem-mulț și [-i] puǎ la trǎábă și ája [este] cláca.
 Beutúra și mîncárea, ája-ǎ pláta lor.
 La sǎrbătórtă să fac clăcîile.

[15. VI. 1933]

Aceeși

LA LASĂREA DE POST

[Copiii de școală] să duc la virleji la lasărea de post și la tuțuică
[=un cârlig lung; il acață de o creangă și se leagăna]. Și strigă la virleji
[un grup către alt grup]:

5 — *Hoj, măre, doș!*
Gaiñile țale circăitghe
Ș-ăle mēle uoyătghe!

[15. VII. 1933]

Aceeși

CUM ERA PORTUL DIN BĂTRÂNI

10 [Purtau] opinc și de vâcă și de porc. [Nu aveau vestă ci] lăjbăr
de dîmîje și pîeptari. [Pe cap purtau] cațuli.

[12. VI. 1933]

Aceeși

OBICEIURI

LA PORNITUL PLUGULUI

15 lăsă femejia, [κ] muțereșă, cu o uălă nouă dîe pămînt cu apă lim-
pede. Stropēște vitele și plugări și le urează an cu noroc, [κ] năróc.

LA SEMĂNAT

Cînt Homu lăpădă prima mîna [de sămânță], lăpădă-sus și
urează să crească mare porumbu, atît cît a ajūs byăbă-sus.

20

LA SECERAT

Să duc băjēt și fete. Cîntă și juăcă pînă la locu de săcerat.
[Cântă] mai alés sára cîn yin.

[15. VII. 1933]

(S. I)

CUM SE APĂRĂ COPILUL DE DEOCHIU

25 Îl cuperim [copilul] c-o cîrpă, dacă-î frumós, să nu să dîyókîe.
Îi făcēñ cruce cu nărói ț frunțe.

[12. VII. 1933]

(S. II)

CREDINȚE , SUPERSTIȚII

Să nu lucrî - Rusălie, că te bolnăvești de rusălie, te damba-
ghești.

Frumușăle alege umbilă pe sus, pe desupra de pomi, pînă dule,
5 vișini, pe-acolo jucă jeliș.

[15. VI. 1933]

(S. II)

PAPARUDĂ

Fac paparudă, im boji.

Așa cîntă și jucă:

10 Paparudă, rudă,
Vino de mă udă,
Cu gălăta răsă,
Plouile să vârsă;
15 Cu gălăta plină,
Plouile să vină.

[15. VI. 1933]

Aceeși

848. STREHAIA

pl. Motru, jud. Mehedinți

CUM SE SPALĂ LÂNA

20 Turnăm apă fiartă pe ja țâlbie și-o muțem bine-așa. O
scurăm de apă așa și-o spălăm la fîntînă bine, pînă cî să face
albă.

Venim acasă cu ja și-o ntindem la suarile, pînă flăuare. N-o
lăsăm să se usuce, și-o lăom cu jucă la bătaie, o-firăm.

25 Cî să usucă, o pînă la dărâc și-o dărâcim.

[26. VII. 1933]

Săveta Ion Vedan, 69 ani (S. I)

CUM SE SPALĂ TORTUL

Dupe ce-l torcēm pe-âl de cînepă, îl punlēm în ce-
nüşe pă floc, cu căldăreă, și-l ferblēm. Îl scuăten de-a
côlo și-l punlēm iar în cēnüşe uscătă și-l spălăm. Dupe
5 ce-l spălăm, să usúcă și-l băgăm în apă căldă, în săpún.

[26. VI. 1933]

Aceeasi

IELELE

Îi bolnăv cutăre dī-ăle sfinte.
Alea sîn de Dumnezău lăsate. Počez lūmea căre
10 trec pim măsă lor.
N-o vede nīma decīt pe pojană, pe cîmp, unde-j iar-
ba niăgră.
Să descintă dī-ăle sfinte.

[26. VI. 1933]

Aceeasi

15

DESCÂNTEC DE DRAGOSTE

Fac apă de drăgoste :
Să dūce la fîntīnă și ja apă ne-ncepūtă, duminēcă
dimizeăța. Și descintă ce știșe. Să scaldă pe vătra focu-
luj cu ja.

20

Mă sculăj duminēcă dimineăța,

Dim pad de aur mă sculăj,

Vedrița-m mīnă mī-o luaj,

La fîntīna lu Iordān plecāj,

Pe potlēcă necălcătă,

25

Pe rōyă nescuturătă.

Potlēcă o călcāj,

Rōya o scuturāj,

Drăgosteă o adunāj,

Înălă nōyă-o aruncāj.

30

Plecāj pe drum la vâlăe,

Thot fîpîndu-mă

Și olicăîndu-mă.

Nîmă-lume nu mă auzi
 Numa Măjca Pręcista din țeri
 și cu măjca sfîntă zî de astăz
 și cu Măjca Sfîntă Mărie;
 5 Din pad de aur să sculără,
 Tojgél de argînt îm mîná-j' luără,
 Pe scără de mătăsă să coborîră
 și năintea cutărúja că jeșiră,
 De mîna diriáptă îl luără,
 10 La fîntîna lu Jordán îl dúsără,
 Îjgab de aur îl băgără,
 Cu stéblă de busujóc ¹⁾ îl spălără
 Pe fătă,
 Pe brătă,
 15 Pe dălbă peliță,
 Pe sfîrc de cosiță.
 Taș, cutăre, nú te spăriá!
 Că noi ț-om lua
 Dúpe tot trupu tău
 20 Păr rău,
 Dela cap
 Per de țap,
 Dúpe obráz
 Cuxăje de răc,
 25 Dúpe spinăre
 Fúndur de căldăre.
 Și ț-om púne-η guriță mirúță,
 Mir de mirăre,
 La tuată lúmea să le fie de muștrăre,
 30 Busujăce, múră njăgră,
 La tuată lúmea să le fie cutăre drágă:
 Și la bun și la rău
 Și la urît și la frumós;
 Tos tineri să mă jubéască,
 35 Toz bătrîni să mă éștească.

1) Descântă și cu busuioc luat dela preot în ziua de Bobotează.

Cutăre jéste ca ũ steag  el  flurit,
 Ca l na-n  er  -a n sc t.
 C m plec  pe uli uar ,
 Sclipe  ca o s bi ar .
 5 F(a   s fl  p ste cap).
  ine vine dila v l e ?
 Cut re f t  m re  n c l e,
 Cu steag r   -frunte,
 La ja t at  l m a să [se]  jite.
 10  umer j
 J ac  doj lu efer j,
 Din g r , c  vorb j ,
 M rg rit r la t at  l m a v rs .
 Pi la p al e, st ele m run  le,
 15 L m a  i  ara priv ste la j  le,
 M j v rt s ib vni i
 ([sau] b rb tu, d c   re b rb t).

[26. VI. 1933]

Acee si

OBICEIU LA JOIA MARE

20  zi a de Joia m ri, d ce o gliu a de s r -furnigări
  -o ja c  j s  cu D mnu Crist s viner n apte a.
 S  f c  n m  col   j miltit j.  i ja s  g s sc  furnig -
 rju m j d  vr eme, ca să-l  jb  g s t.  i m t cin  s-o
  jb -n gr din  pr s .
 25  n n apte a  ja, s  ja o  al   i gliu a o p ne   al -
 l   i s  d ce la f nt n . Z ce:
 - B n  dimine a a,  p  m re, d amn  m re !
 - Mul am z dumitale, cut re.  ez !
 - N-am veni să  ed,  -am venit să te d ruj cu trii
 30 cupt are de p ne ( i l s  trii col   j pitul t  n k ja
 f nt ni)
 - Tu să mă d ruj cu t ate limpez turile, cu t ate
 spălăturile, cu t ate frumuse turile, cu t ate cur  niile.
  i ja  p - al   i s  d ce la furnigări :

— Bună dimineața, furnigări mare, dom mare!

— Șez!

— N-am venit să șed, ș-am venit să te dăruj cu trii cuptuare de pine (lăsă trii colăc acolo 1 furnigări),
5 ș-am venit să mă dăruj cu tuate bărbășile și cu tuate vrănițiile tle.

Și ja o mână de furnigări și băgă-ua la cu apă.
Pleacă de-acolo, să ducă-șă grădina la mățăcină:

10 — Bună dimineața, mățăcină mare, duamnă mare!
— Șez, cutare!

— N-am venit să șed. Io te dăruj pe tine cu trii
cuptuare de pine, tu să mă dăruj cu tuate dulcetu-
rile și cu tuate stupinile.

Ș-o lăsă ua la acolo 1m mățăcină, până-n nyăptea
15 Păștelor. Când tună popa la bisărică, ja ua la dim mă-
țăcină di-acolo ș-o ferbe pușinlel. Să ducă cu ja și
să spală-m mijlocu drumuluj, une trăce lumea la
Paști. Măj oprăște pușin di ja, de să spală cî vrja.
O păstrjază - sticlă-n ceva.

20 [Cu apa aceasta bărbășii se îmbolnăvesc de dra-
goste:] Asta jeste apa că mai mare.

[26. V. 1933]

Aceeași

OBICEIU LA BOTEZ

[Când vine dela botez nașa, cu copilul] 1l pune
25 pe măsă ș-aprinde lumînărea. Întreabă nașa că:

— Ce-șă trēbue, fină: luna kor suărele? Răspunde
muma copilului că-

— Mi trēbue suărele.

Atunc muma copilului dă cu mīneca cămăș pi
30 la kori și zic-așă:

— Când o mai numără de korletuărea și fermecătuă-
ria firele dim mīneca cămăș mele, atū să să măj
deyăkie cutare [copilul botezat]!

[26. V. 1933]

Aceeași

OBICEIU LA NAȘTERE

Îl spală [pe copil] : să ducă la popă, făcând moliv-
dă și vine și-l spală (îl scaldă).

Îi punge-u fier su cap.

5 [Nu-l lasă singur].

Îi vije nu să tună cu jël, niț-in grîu, pã la pătruzăc
de zîle. Niț vin să nu slobuadă dila bûtiile cu mîna jei
[mama copilului], pã la pătruzăc de zîle.

[26. VI. 1933]

Aceeași

10

URSĂTORILE

Ursăt^horile vî la trii sări de-i ursază.

[Moașa spală tuălele nepoatei, face niște turtiță
și a treia seară pune masa :] masa ursătorilor.

Ține știe să și ruagă la ursăt^hori. Zîce așa :

15

Sfintelor, bûnelor,

Să venid la acăe prunc

Lîne ca apă,

Moj ca pîneș,

Dulc ca mișereș,

20

Să-i dad zîle multe fericite.

Cu zîlele să trăjască,

Cu nărócu șî-să hărășască.

[26. VI. 1933]

Aceeași

OBICEIURI LA MORT

25

Fac pîză și-l pîzujă pe koki. Pune pîză, pîză rúptă
[în formă de bande lungi], până j'oz la piçuăre. Îi pune
arpiuță aic la brăță [pe la umeri]. S-acópere și mînile,
brățăle mînilor [dela cot până la umăr].

Făcem pe urmă pătruzăc și pătru de pomnêt
30 șî-jéle punlém cîte-un bânúț de-șî mič. Așa le dă pês-
te grúpă.

La popă, de cum avlém, așa-i dăm, și dáscălului.

La sféjnic řvállim cu círpă, cu peşkire, é-avliém.

Făcém trej colăcéj, ař hodini: unde hodinéşte pópa ři dăm, cíte únu.

La éimitir cíne ne dućém cu mórtu, avliém o ulćelúřă
5 nõuă ř-o loř cu apă dila vo fíntínă. Cínd řngřápă mórtu,
říne tuátă lúmea mínile ři să spală pe mîni pe mormínt.
Acúma púnle vin ř ulćelúřă ři řl řmpreunăm cu găina ři
cu poņņeáta, cu colăćelu řej, ři le dăm péste gřuápă áluř
de-nćepe gřuápa. ři de-ací nalnte, le dăm pognéř d-éľa,
10 cu colăćéj, la toř uámeni la căre s-ařjúnğé.

Dúpe ée le terminăm, řntíndem părăřístásu ři-l ćetéř-
te pópa. řmpărăřím colăći ři plecăm acásă.

Părăřístásu [se face] cu colác mare, căpeřál nõu ři
zícém, cu leturgířa (o presćure [mică]) ři nõuă colăćéj
15 cu lumínárle lor.

[26. VI. 1933]

Aceeași

TÁTAL SĂRELUȘI ȘI MUMA PLOȘI

[Fac fetele], ca să pluáje, tátal săreluř și múma
ploři, díim pămínt. Să duc cu řej la apă.

20 Fetele řa dř-acásă tot ée să trébuie, ca la pomá-
ná: beutúřă ři mîņcáre.

ři dúpe ée-ř řeljęsc ři-ř řngřápă, řa copíl cu řele
că-loc de pľópă, ři copílu-ř mormínteáză ca dířlėb de
pópă.

25 ři pe úrmă, flėtele řntínd mása acólo: púne legú-
me, púne măláj, ca la pománă. Măńiņcă copíři ři pľeá-
că.

Flėtele, dáćă văd că să pun ploř múlte, să duc ři-ř
scľot [din pămánt], ři-ř pun pe mărăćíne, săř să mąř
30 oprăscă plořle.

[27. VI. 1933]

Aceeași

PĂPĂRÚDE

[Umblă] îm pèle guălă. Îŝ púne boi' dinăinte.
 Vî'j'ucî' ŝi cîntînd din cásă-ŋ cásă. ŝi noi tur-
 nám apă pe jiej ŝi-ŋ dăruim.

5 [Cântă așa:]

Păpărúďă, rúďă,
 Plóile să vînă,
 Cu gălęăta plină,
 Plóile să vársă,
 10 Cu gălęăta rásă.

[27. V. 1933]

Aceeași

858. SVETI PETĂR (Bulgaria)GĂVĂNICĂ

A fostî un hom căre n-a avut copii d'le fiel. ŝi
 15 cînd a șezút la măsă cu mujérea lui, a avútî grîu în
 čeva ŝi a zís:

— Če nu-ntoărcé Dumnezău boăbili d'le grîu la copii?
 ŝi Dumnezău le-a ascultát rugăčúňija ŝi-a-ntors boă-
 bili d'le grîu la copii.

20 ŝi pe urmă copíli a čerút să mănînce, ca copíli.
 ŝi tátă-so n-a putut să văďă d'le jii, să-ŋ îmbráče
 ŝi să-ŋ arănească.

ŝi-a pornit odátă d'le la măsă să-ŋ omgăre.
 ŝi-atúnc a omărít p'le toť ŝi-a rămás al măi mic,
 25 Găvănică; s-a pitulát su lîngură.

ŝi a vojit să să čurăță ŝi de jěl. ŝi-a plecát cu
 jěl la plug, să-l omgăre bóji, să-l cálče roăta, čeva.
 ŝi n-a putut să să-ntîmple cum a vojit p'rintili.

P'rintili l-a blăstămát, ca să fiie mort în alt
 30 fiel: or să-l împúňgă bóji, or să-l mănînce lúpi. Dar,
 p'ntruc-a fost prea mic, n-a putut nič bóji să-l împúň-
 gă, nič lúpi să-l mănînce, c-a putut să să pitule pi

su frúză. S-a pitulât pi supt o foăie de dovlète și
 bôyu a mîncât foăia și l-a ngițit și pe jël. Și atunc tătă-so
 zbjără la boi și jël zbjără dinnuntru dim boyu. Și atunca bôyu
 îl lăpădă afară cu mîncărea.

- 5 și ăl îngite pe urmă lupu. Și cî să ducе lupu
 să mănînce hoj la cობაწი, jël zbjără la cობაწი : să să
 păzască că vine lupu să-i mănînce hojilj. Și lupu s-a
 mirat. Ce să făcă să să scăpe de beleăya asta ce-
 jël ? Și n-a putut jăltfel, pînă nu l-a lăpădat cu
 10 jurămint că să nu-l omgăre. Și atunca copilu s-a întors
 jără la tătă-so. N-a putut să să cūrăță de jël.

[19. X. 1935] Gogățe Gogov Sandulică Graboveanu,
 40 ani (S.I)

OBICEIU LA SFÂNTUL ION

- Umblă cu stjăya or-că cu gălăta și spălă oă-
 15 meni dūpe Crăcūn la Sfiti Iovān :
 Întj și-ntj, ngăptea păzim la fîntîna să nu fure
 cîneva apă. Și dūpe-acjja umplēm gălăta de apă și
 plecăm pîsat și spălăm lūmea : tornăm cu trōcu pe
 20 mîjni și jël să spălă.
 Ne dă carevā bāni, altu carne, care ce are.

[21. X. 1935]

Același

SÎMZIJENILI

- Jzăya de Sîmzijenî, să ducе al bolnāv die șlede
 cu pițoărele-m_păriy — să-j treacă — pănă-zăyă.
 25 [26. X. 1935] Stănca Jăcu, 65 ani (S.V)

CLĂCĂ

Clacă [se face] cîn cūră porumb. și cîn torcēm,
 iar așă zicēm.

Să strîng familia.

[26. X. 1935]

Acceași

Ne-mprumutăm: ne duțem toți comșii într-o zi
la lucru. Ne duțem întîi la unu și pe urmă la-llant
5 și-așa de-a-rîndu la toți.

Făce de mîncare și le dă să mănînce, și vin.

[26. X. 1935]

Cola Ste Pătru, 17 ani (S.III)

OBICEIU LA ÎNVELIT

Cînd, îmvălim, dacă trăiește voinicu [bărbatul]
10 plēste pîză, să făce rōstu mare. [Salută:]

— Bū lucrū!

— Mulțămjēz dūmităle.

[26. X. 1935]

(S.V)

OBICEIU LA BOTEZ

15 Nășă-l adūțe [pe copil] și cu moășșă și-l dă lu
mūmă-sa-m brăță.

Gătjēsc și să vjesăljēsc pănă sara.

[26. X. 1935]

Acceași

OBICEIU LA ZIDIREA CASEI

20 Tăje cocōși [s] și-l ingroăpă căpățîna acolō-ŋ
căsă și [pe ea] pūne temlēlu, klătṛṛ.

[26. X. 1935]

Acceași

S-A JUVINIT BŪXU

S-a jūvinīt la căfă. Cî să bâte la căfă bŭxū, are jūvină.

25

[26. X. 1935]

(S. I)

SÎNGERÁT

să sîngerează pãia, búku, cálu, cînd îl mîi mult
la zăpúc.

Îi tãjem de sîngerát, îi slobăzîm sîngîi.

5 [26. X. 1935]

Același

FRÂNTURI DE LIMBĂ

Căpra calcă-m pîatră, pîatra crăpă-m pătru, cră-
pă-î-ar uóiki, cum a crăpát pîatra.

[A auzit-o dela Bulgariei din satul vecin.]

10 [26. X. 1935]

(S. III)

CÂNTECUL MĂMĂRUȚII

Gongoriță, riță,

Încotró-î zburá,

Într-acoló m-oș mărítá.

15 [Așa cîntă fetele.]

[26. X. 1935]

Ignát D. Dimitru, 16 ani (S. IV)

872. MĂCEȘUL-DE-JOS

pl. Bârca, jud. Dolj

OBICEIU LA NAȘTERE

20 Dúpe ce l-a făcút, îi tãje burícu. Pe úrmă-l ja
șt-l îmfășș.

Púne um fker lîngă jël, vãtrãju. Cícã nu je bine
sã-l lásã sîngur pãla o sãptãmínã, de-mplinéște șí
jël ursítóricile. Nu-l apúcã fãlțerju (mòartea) pãla o
25 sãptãmínã.

Sã dúce mòășa cu sticla cu apă șí cu busujóc
la molivdã, la pópa. Îi cétéște pópa șí pe úrmã [mò-
șa] vine-acás cu ja [cu sticla] șí sã spálã foméile,

cu apă celtită de pîpa, pe mîin, să molivdêsc să flîe curăte.

Atunc dă țîță copilului altă fomêje, păn la ursfători-
le lui, la trei zile. Nu dă țîță copilului ničo fomêje păn
5 n-adúce molivda.

La șásă zile, púne nepgăta măsă. Képt și túrtă de
pîně și zar îi dă moășii. Moășa pleac-acás și dă la copii
zar, pe drum, dúpe túrtă.

[6. IV. 1936] Nicoláie Vasíle Pitică, 53 ani (S. I)

10

S-A STRÎZ LA BOTÉZ (LUMEA)

Botezám copily. Și vine cu jël acásă și púnem
mása. Și cu náșa strîngem cînc-șásă fomêj. Și de-ęclîa
mîncăm, bem.

Daș dăru: cîte zéce lej de fomêje.

15 Îi dă képt [pánză pentru cămașă] fomêja náșii.
Vine [nașă] cu jël [cu copilul] și-l púne pe măsă
afără îm prispă. Și-l ja áltu copil îm brăță și-l a-
dúce-ę casă la mă-să.

De-ei cîm pleacă náșa, făcem plocón ș-o dúcem
20 acás cu plocónu: făcem dōyă ázme de pîhîe [fără a-
luat] și legúme, é-o fi cu căle-acólo. Tai-o găjîină.

[6. IV. 1936] Mărița Flóreș Stan Mărică, 55 ani (S. II)

OBICEIU LA NUNTĂ

Luni dimineáta, cîm pleacă cu sîrba la naș și la
25 sócru, mer júcînd pe drum cu sîrba, cu lăutărju.

Șpăcra să-mbracă cu áltă cămașă, pe desúpra
hájnelor, și încálecă pe-ung cal și mérge la naș.

Îi púne náșu să făcă călúș, să jgăce în áriie.

Și au ă steg (o prăjîină cu ă ștergári) și náșu
30 zîce la vatáf, căre-ji cu stegú:

— Dobgără-m trei călușári.!

Ș-atúnca, dúpe ée-ji dobgără, îi ja ájlalt și-ji freacă

cu ustur^oj, ca să să sco^ăle. Ş-at^un^{ta}-i ja năşu şⁱ-j bă-
gă-η_căşă şⁱ le dă cîte-o căşcă de rakⁱy.

[6. IV. 1936]

(S. I)

PIEDECA MORTULUI

5 Îi kom kēdeca dⁱla pi^co^ăre cînd ceteşte p^op^a-m
biserică. O fomēle [ia piedeca].

Dupe cē mo^ăre, dupe cē-l scaldă şⁱ-l preme-
neşte, îi p^une kēdeca la pi^co^ăre: fomēile leagă o
a^tă de lⁱnă la pi^co^ăre, să stea pi^co^ărele drepte,
10 să fie alăturate.

Îi ja kēdeca să p^oă^tă umblă şⁱ j^l. Îi dă dr^u-
mu at^un^{ta}.

[6. IV. 1936]

Acelaşi

OBICEIURI LA MORT

15 Îl în^tăpă cu undreă^u-m_b^urtă [pe cel mort],
să nu să facă strig^oj, pe ala de je născ^ut cu kitⁱ-e-η
cap: [Se zice]:

—Cutare de^uăke că-j născ^ut cu kitⁱ-e-η_cap.

[6. IV. 1936]

Acelaşi

20 A d^ou^a zⁱ dupe cē-l îngro^ăpă, să d^uc^e o femēe,
[k] fomēe, cu un c^ob cu foc în j^l la mormⁱnt şⁱ
aprinde acol^o t^ămⁱje şⁱ neşte s^ămⁱn^tă de cⁱne^pă.
Zⁱc^e că-l pⁱrl^eşte.

[6. IV. 1936]

Un subiect ocazional

25

SCOZ_DIM_FKĂRĂ

Cînd sⁱnt lună^tic doi fra^t şⁱ mo^ăre unu, să sco^ă-
te dim^u_fkă^ră:

să s^uje al vi^u cu pi^co^ărele pe tron, îngro^ăpă,

cînd îl zlobogăde pe mort. Și pe urmă-l leagă pe viu
peste mijloc cu fclărarele cōșului de foc și-l trăge afară
alt om și-i zice că:

— Mi-es frate pîn la moarte? și jël zice:

5 — Îi sînt.

și-l dă afar-atunc

și asta i să zice: scoz dim fclără. [Se face], ca
să nu moară imediat tot în lūna așa cu frate-so.

[6. IV. 1936]

Același

10

POĂRTĂ PĂRÉSIMILE

Poărtă părăsimile pîn la Paști.

Fomeja face colac vinerea și sîmbăta. Să dūce
cu jël la biserică și-l cetește pōpa. și-l tăje jumătate.
și ja fomeja jumate și pōpa jumate. și pe urmă fircōm-
15 nicu ja colivă și vin și uăuă. Dă [femeia] cînc lej pîntru
pomelnic. și-atuncă vine fomej-acās cu colăcu și pūne
māsa să mănînce coplîi.

[6. IV. 1936]

(S. I)

OBICEIURI LA ANUL NOU

20 Ne dūcem cu coplîi, dîmingăța, și cu plocōn:

Fătem patru āzme say patru pîn dospite și tă-
jēm o pāsăre ș-o băgăm în tāvă. și lom o vādră de
vin, trei-patru kilogrāme de rakiu și ne dūcem la mōșu,
la moșșă.

25 și-acolō mōșu pūne colăcu la gîtu copilului și pūne
ū skier sup picgāre și să sūje mōșu cu picgārele pe
skier. și-l ja copilu de mijloc cu mîinile și-l saltă
dreb la deal zîcîndu-i:

— Să trăjāscă copilu mult ani!...

30

Sus la grîndă [îl saltă].

[6. IV. 1936]

Un subiect ocazional

IORDANUL

La Crăcūn fac jordan.

Să strîng la o casă de rumîn și cumpără bătută.
Să duc și vorbesc cu fetele, ca să viie mine la jeji la
5 jordan.

Și dimineața să ducе și le ja-η cărută, cîte
doyă fete, și le-implimbă în cărută pîsat. Și pe urmă,
fetele le dă jos acasă. Și de-acîia, fetele jau plocă-
nele și să duc la jordan, unde sî strîș băjeți. Ș-a-
10 tunc mănîncă fetele cu băjeți acolo fo doyă căsuri.
Și de-acî fetele pleacă pe vale [valea Dunării]
și fac uoră.

[7. IV. 1936]

(S. I)

OBICEIU LA LĂSATUL POSTULUI

15 Să strigă fetele pîsat la lăsatu postului de car-
ne.

Cî să lăsăm pnoz de carne, băjeți strigă fetele
pîsat, mergînd, așa:

— Fata lu cutare fă-ji leagăn de mătăsă
20 și dă-o la Nicolăie Rădu-η casă (la ũ om bătrîn).

[7. IV. 1936]

Același

PAPARUDA

Jocăcă paparuda [o țigancă]. [Cântă așa:]

25 Paparuda, ruda,
Vino de ne udă,
Cu căldărea răsă
Plóile să vârsă:
De joi pînă joi
Să dea noyă ploj.

30 [7. IV. 1936]

Ștefan Me Suliță, 33 ani (S. III)

876. BALȘ

Pl. Oltul-de-Sus, jud. Romanați

JĂRBA FIĂRĂLOR

Țică je bună pentru descuiat lăcâte.

- 5 Țică o ja ariču: Înkiiz ariču într-un cotet și-i puǎ lăcăt acolo. Și ariču să dūce și ja jārba aja a fiārălor și atinǎe lăcātu și să descuiǎe sīngur.

[18. VI. 1933] Marin Săndu, 53 ani (S. I)

OBICEIURI LA ANU NOU

- 10 Vrăjesc la Anu nou, fetele și băieți:
S-adună-ntr-o căsă și pun fel de fel de lucruri: inel, cărbune, o bucățică de slănină grăasă, oglindă, um, pjepten, o perie, ban. La fiecare pūne cite-o căcūlă. Și atūncă trag fetele și băieții cite-o căcūlă.
- 15 să vadă ce noroc au.

Mai pun cepe, dōuăsprezēce cepe. Le pun acolo pe o fergăstă și le sāră. O numește pe fiecare în parte în ce lūnă je. Dimingăța, cī să scuālă, să ūiță: căre-o fi cu apă mūltă isāmna că-i ploiuășă

20 lūna aja.

Să duc cu copii mic, dela cīnē anī jos, la muășă care i-a moșit. Și-i dă la grīndă, adică lujij fāce un covrig mare și-l dă la grīndă.

Noj stām la petrecere pīnă sāră.

25 [19. V. 1933] Marin Ūe Nedelcu, 41 ani (S. II)

OBICEIU LA SĂPTĂMÎNA BRÎZĂ

strigă la fete, la săptămīna brīzī, la puārtă în drum:

—Să fa lǎgān de mătāsă (și numește un nūme),

să duc pă cutăre fată la cutăre băiat în casă.

[19. VII. 1933]

Același

CUM SE LUCREAZĂ LÂNA

Punem apă în căldăre și-o punem pă foc. și-o
 5 fierbem în clocoț bine. și punem lână-ălbie și pu-
 nlem apă fiartă peste ja. și-o așezăm bine, ca să
 să curețe. și pă urmă vărsăm apă aia a fiartă [pes-
 te lână]. Uo scurăm bine și ne ducem cu ja la apă
 rece la fîntînă. și-o spălăm în apă rece până să fa-
 10 ce albă și frumuseă. Pă urmă ne ducem și-o-n-
 tindem acasă la suare. și mai rămîne puțin udă.
 O bătăm cu cumāgu, ca să să facă frumuseă,
 înfoiată așa. O punlem iar la suare și să usucă
 bine.

15 O scărmanlăm cu mîna. Pă urmă o dărăcîm cu
 dărăcu, făcudă lemn și cu dinț dă fier.

Făcăm și căjere și alegem și știm, ce je mai
 prost. Căjerele le torcăm pentru trebuință dă urzălă,
 ca să urzîm; și ala, ce alegem mai prost, îl dărăcîm
 20 iar și făcăm pentru bătut, ca să bătlem în urzălă.

Dă urzît, dăpănăm pă rîșkitorî și făcăm nește
 scule; făcăm cîte scule ne trebue, cîte chotur, vră,
 să punem. și pă urmă punem o căldăre cu apă pă
 foc, o căldăre mare, și o fierbem. și punem țăriță
 25 dă grîu amestecate cu mălaj și făcăm ca ũ fel dă
 păsăt; și zicem scrobială pentru scrobît jurlebiu, dă
 lână. O fierbem pînă cînd băgăm un tăcune apris
 și jăsă tot apris, că altfel nu putlem s-o țasăm,
 că vine dă să jupăje firu cînd țasăm. și pă urmă
 30 o punlem în albie și punlem scrobiala aia în albie.
 O țasăm puțin dă să mai răcêște. Băgăm jurlebi-
 le dă lână și le amestecăm bine și pă urmă le
 storcăm, le punem pă gar și să usucă.

După ce să usucă, le lkom și le punlem pă

vîrtelniță și dăpănăm. [Vârtelniță] cu pătu și cu moșară dă llemn.

și pă urmă púnlem și urzím: álta pă gard, álta pă furé (pένtru urzít făcúte, dă llemn cu nés-te cUARNE așá) și le urzím.

Tot cu vjérbe le lumărám și cu păpúș ca la nișkitkóri.

Dúpă ce le lumărám, le lkom dúpă gard, le făcém ũfel ca lánțu, cu mîñile, și pă urmă ne ducém și le púnem pă sul: púnlem aici un țărúș ș-aici un țărúș și le púnem pă sul cu verģele dă llemn.

Pă urmă le lkom și le púnem lțá și le băgám pñjiță, pátru jiță (jițale sñfăcúte de bumbác) și uopt lemne, le zícém fușcéj. și pă urmă le băgám íspá-lă. spáta [este] to dă llemn făcúta, cu dinț mărúñț. Pă urmă le lkom d-acoló și le dúcém și le așezám írăzbój.

[21. VI. 1933] Mariáa Dumítru Irimíe, fro
cîzác [de ani] (S. III)

20

VRĂJI DE DRAGOȘTE

Íș făcă dă dragoște: [Descántă și] íntkórc ísticlă cu apă, ca să să spēle [iubitul cu apa aceea]. [Íntorc în sticlă] cu o crácă vērde. Íj maj dă bñobi. [Íj dă buruieni] să să scálde. Íș fac la stea (le dăscíntă la stea).

[21. VI. 1933]

Aceeăși

CUM SE BOTEAZĂ COPILUL

[Moășa aduce apa, iar nașa ține copilul]. Pánă nu la botezá vine muáșe-sa cu jél ímbrățá, d-acásă la biserică. și-l púne afar pă jărbă și-l ja náșe-sa și-l dúce-nnăuntru-mbiserică și-l botezá pópá.

[21. VI. 1933]

Aceeăși

MORȚOJ

Țică țivijăză mórțu dím mormînt și să fáce mo-
rȚoj; și mănîncă și p-ăjlanț din neámuri. Le mănîncă
că inima.

5 Îl dăzgruăpă și, dăcă l-o găsi róșu ia fáță, îi
băgă un cúj-ținimă.

[21. VI. 1933]

Aceeși

PAPARÚDE

[Umblă] Ím pjeile guále, încîse cu bȚojí. Juácă
10 p'la uámeni și bat dím pálme. Uámeni le údă cu
ápă.

[[Cântă:]]

Páparúdă, rúdă,
Vino dă mă údă
15 Cu găleata rásă,
Plóile să vársă,
Să fáce porúmbel
Cît prăjinile.

[21. VI. 1933]

Aceeși

20

VIERMII DE MĂTASE

[Se numesc] gîndác (gîndác [s]). [Se fac din] să-
mînță dă gîndác.

Îi țivijéz, îi crești, [li pui pe] ráfturi. [Se fac]
gogȚóș. Le usúc la suáre, c-așă-vijăză. Puț cǎldă-
25 șa cu apă la foc și lúmeri o stă țizác dă go-
gȚóș.

[Firul íl] traț cu mîna. Sî și mașini: țivítles
cu picóru. [Din firele trase fac] o túrtă dă boran-
gíc. Puț pǎ mosȚór treț túrte. [Se ínvártește] cu
30 țacíru.

[Pe túrtă se pune mălaju, gráu,] fasúle, [ca
să nu se íncurce firele].

[22. VI. 1933]

Costandina Pópa Dumítru, 53 ani (S.V)

886. ISBICENI

pl. Dunărea, jud. Romanați

AL CĂLÚȘULUI

Călúș care joacă la Rusále.

- 5 Să fac câte șapte țși sau zléțe. Să numește o cătă de călușări. Și doi lăutări adică vihorști. Și pleacă pî la noi pînă case să juăce. Au un vatâf: vatâfu călușărilor.

- 10 Cînd vin la om, în cūrtea hómului, să prezenta la stăpînu căsi și ntrăabă: vrea să juăce călúșu? Stăpînu-i spune, dacă are buna voință, spune să juăce, dacă nu, țe [= zice]:

— Nu pot să-l joc. Ș-atunc jei pleacă.

- 15 Atunc: șefu călușărilor dă hórdin să să arăjeze jei la rînd, ca să juăce. Ș-atunc începe să strige din gura într-un glas cu toț:

Hălaj jă și iar așa,

Înc-odată tot așa,

Tot așa și iar așa!

- 20 D-aci-ncepe lăutări să cînte și jei strigă tot meru.

- După țe-a termenă^d jocu jei, stăpînu căsi le-aduce un glod cu sare și șapte-opt căpățină^c dă usturoi. Vatâfu călușărilor ja glódu ăla dă
25 sare la spinare și usturoiu-l pune la brîu și-ncepe să strige:

— La noi, dódă, la noooj! Cît puâte.

Glódu dă sare îl ja la spinare vatâfu și juacă cu jel la spinare și-l dă iar hómului.

- 30 Acuma stăpînu căsi iásă și le plătește. Și jei toți în gura mare, cî le plătește, zbiară:

— La noi, dódă, la noooj!

Și a plecăt ([κ] au plecăt) la ăltă caseș, strigînd pă strădă:

- 35 — La noi, dódă, la noooj!

Unele dintre femej vrea să-l dea copilul să-l jupă-
 ce, auzînd dîm_bătrîni că un copil mic, jucîndu-să
 dă călușari, ar fi apărât dă buale. Îl ja îm_brață un
 călușari și-atunc porunceste la lautari să zică uora.
 5 și-atunc să prinde și flăcăili, fete mari în horă.

și după ce-a termenat uora, ij [dă] copilul
 femeii și usturoi dăla brîu și femeia atuncî-l plă-
 tește, că i-a jucat copilul, strigînd în_gura mare:

—La mult an cu sănătate!

10 Asta-i obiceiju la noi aici.

[16. IV. 1935] Florea Florea Jijănu, 55 ani (S. I)

BĂRBA LU DUMNEZĂU

La firșit, [după ce terminau de secerat], lăsa
 șapte, opt, șepte fire: zică că-i bărba lu Dumne-
 15 zău. O-mpletea în trei, dila rădăcină pî_la spic,
 c-ũ fir roșu dă lînă.

Zică toț, să-nkină, zică:

—La mult ani! La anu mai mul ca acū!

[16. IV. 1935]

Același

20

COLĂCU LU DUMNEZĂU

După treeratu grîului, prima făină care-o mă-
 cînăm facem un colac mare și, d-asupra colăcului,
 nește cruc dă cocă și, în trei locuri, trei stelbe dă
 busujoci legate cu fir roșu, peste colac. Mé"gê_la
 25 fiintîna și-l împărțim la cî să găsăște. Asta-i zicem
 colăcu lu Dumnezău.

[16. IV. 1935]

Același

POCÎT DĂ SFINTE

Dacă să cîlcă într-ũ loc unde e masa sfîn-
 30 telor, o pocește.

Pă urmă pleacă la o bábă bătrînă care-î face
túrtele dî sfinte, pîntu s-o lécu^{le}. [Face] cîc [tur-
te]: pîntu Májca Précesta úna şî úna dá Dumne-
záu şî trei p-ale sfintelor. Acúma pá túrte púne cí-
5 te-o bucătă dá záhár şî um_pahár dá apă şî d-
cîla púne o lítră dá tújcă.

Bolnávuluⁱ î dá crú^{ci}le túrtelor dá le mănîⁿ-
că; şî bába le mănîⁿcă pá túrtele care rămîⁿ, cu
néşte copiláš curát. Şî d-acîla bolnávuluⁱ î dá dá
10 gústă ni^ţică apă dí^m_pahár. Tújcă nu-î dá. Bába fá-
cê-nkîⁿăcúnile, sá-nkîⁿ-aşá, zîcê:

— Să venî^ţ, sfintelor, dulc ca pîⁿgea, líne ca apă.
Pă urmă sá da^ţ leácu lu cutări^ţă.

[19. IV. 1935] Zî^ţa Mitríca Rádu Miⁿţcă, 57 ani (S. III)

15

DĂ MÚMA PĂDÚRI

Dă múma pădúri sá dăscîntă la copî, dá plîs.
Şî pá urmă, cînd dăscîntă bába acólo, zîcê:

Fuj_mor^găjco (= máma pădúri),

Fuj, strig^găjca!

20

Strig^găjca cu strigóju

Şî mor^găjca cu moróiu.

Să te du^c î sfîrcurile mărilor,

La cónurile ţárilor,

Únde pópă nu tgăcă

25

Şî vácár nu háleşte,

Căc acólo v-aşteáptă o fátă mare

Cu fáclî aprîse,

Cu mésele-ntîse;

Căc cutări^ţă al mîeju

30

Nu ştie sá v-aşteárnă,

Nu ştie sá vă dăşteárnă,

Ştie-a vă căcá ş-a vă pişá.

Să-l lăsa^ţ curát, luminát,

Ca má-sa ée l-a fapt,

Ca r^ou^a dⁱn c^împ,
 Ca p^oâ^la M^ai^căi Sⁱn^tă M^arⁱli
 Le^ag^u m^ai^că, d^al^a mⁱn^a m^ea s^a-i fⁱlⁱ.

[19. IV. 1935]

Acee^ași

5

NUNTA

Fr^atele d^a mⁱn^a c^ăre s^a d^uce cu mⁱn^găsa la
 fⁱn^tîⁿă, ^ăl^a i s^a d^a ũ^șterg^ări la gⁱt. P-^ăl^a serv^ește
 j^el la n^un^tă.

S^a d^uce mⁱn^găsa, cu fr^atele d^a mⁱn^a șⁱ cu
 10 f^etele șⁱ cu lă^ut^ări c^în^tîⁿd, cu c^ăld^ăre^a la fⁱn^tîⁿă,
 c^ăre⁻ad^uce ^ăp^ă s^a f^ac^ă br^ădu. ^Îl f^ac^e t^rei f^ete,
 fⁱl^e verⁱș^oă^re fⁱl^e p^ri^ăl^etⁱne. Le^ag^ă aș^a ac^olo t^rei bu-
 k^ete d^a florⁱ în t^rei cr^ăc^ă ^ăle br^ăduluj. P^une c^ăld^ăre^a
 p^ă m^as^ă șⁱ mⁱn^vîrt^ește br^ădu în c^ăld^ăre. P-^or^îm^ă,
 15 d^up^ă c^e-l t^er^men^ă, ^Îl st^rop^ește fr^atele d^a mⁱn^a d^a
 t^rei orⁱ cu vin.

D-^acⁱ j^es a^fă^ră, f^ac o h^or^ă. At^un^ca p^une br^ă-
 du, ^Îl ũ^fîg^e undev^ă. șⁱ în^tr^ă f^etele la m^as^ă, m^ă-
 nⁱng^ă șⁱ b^ea șⁱ p^lea^c-ac^ăs.

20 [Acee^a se f^ac d^umⁱne^că dⁱmⁱne^aș^a. D^up^ă
 ace^a p^un br^ădu în c^ăruș^ă, ^Îl d^uc la bⁱseric^ă șⁱ
 în^conj^ur^ă bⁱseric^ă cu el. Ap^oi ^Îl r^up șⁱ ^Îl î^mp^ăr^țesc,
 iar c^otorul ^Îl ar^unc^ă pe bⁱseric^ă].

[20. IV. 1935]

Acee^ași

25

DĂ PLĂMĂDITU JINIMI

F^ac^e uⁿ c^oc^lo^t d^a pⁱne, ^Îl fr^ămⁱn^tă-ⁿ c^ăpⁱst^e-
 re. [Zice]

— Cum s^a pl^ăm^ăd^ește alu^ătu-^m pⁱne, aș^a șⁱ
 jⁱnⁱma lu cut^ărⁱș^ă s^a s^a strⁱng^ă, d^up^ă v^ăi, d^up^ă r^o-
 30 pⁱnⁱ, s^a s^a pl^ăm^ăd^eșc^ă! Cum s^a pl^ăm^ăd^ește p^uju-ⁿ
 gⁱo^ăc^e, aș^a s^a s^a pl^ăm^ăd^eșc^ă șⁱ jⁱnⁱma lu cut^ă-
 rⁱș^ă! șⁱ cum s^a le^ag^ă r^oă^de^le-^m p^omⁱ, aș^a. s^a s^a

lege și jinima lu cutărită la locu lui.

Leac să-î dea Dumnezău și Măica Prăceasta.

[20. IV. 1935]

Aceeași

OBICEIU LA BOTEZ

5 Ai pune pă măsă îm bătătură și îi pune-acolo
nășa moași cinc lei. Și neppăta-ș ja copilul după
măsă și într-η cāsă, l-așază-n trokița lui. Pă uūr-
mă regulatează măsă cu večini, cu moașa și cu nășa.

10 Cî s-apucă dă bătătură, pîn nu s-apucă, ridică
moașa turtă dă pîine, pă căre-î cu trei cruc, ale ur-
sătorilor. Începe moașa să joăce și să kiule:

— Să-n trăjască nepōtu cu norōg mare! S-ară-
nească, să fie plugari, să fie meseriăș, timplari, ba
fjerari, ba cărturari să pōată a fi, s-arănească.

15

[20. IV. 1935]

Aceeași

PRICOLIĆ

Să făce [mortul] pricolić. Mănițcă dîn neāmuri.
Troncăne vasele pîn cāsă.

20 [Când îl desgroapă,] îl găsēște cu cūrū-sus, cu
sînge și cu spume la gura.

Ja nește cîlț dă vară și șterge strigōju la gură.
Și acasă spală cu apă cîlți și-î dă, bolnāvuluj. Și
bea și-î trece bolnāvuluj, fiincă sîngele ăla dăla
gura strigōjuluj a fost sorbită jinima bolnāvuluj.

25 Cînd îl dăzgroapă, îl înțapă și făce jinima puf.
C-un dînte dă dărac l-înțapă-m burtă. Acolo ̄-il lāsă.

[Copilul care, după ce a fost înțarcat,] a furat
țîță dîla mă-sa [devine pricoliciu]. [Dacă moare,] îl
drege cîm moare, mă-sa : cu lumînarea care moare-m

30 mină îi pătrunde foāja cămășî dăla spalē.

Îl dă să plēce, să viē-acasă, să făcă rău. Și-l
vede mōrț!

— Unde-ai plecat tu acasă cu cămășa arsă ?
 Jël atunci să-ntoarce-ndărăt la groăpa lui. Și cîntă
 cocóși dă zîuă și jël nu mai are timp să mai
 vie.

5 [19. IV. 1935]

Aceeși

PAPARÚDE

Să fă paparúde, cu boj ocolite.
 Pă d-arîndu lúmea toárnă apă, pă jële și le joacă.
 Că. [Cîntă:]

10

Páparúdele !
 A veni cu kèile,
 Să dășkiză rájele,
 Să pornească plóile —

15

și bad dîm pálmě și joacă —
 Să făcă porúmbu și grúșóru,
 C-acólo n-i gîndișóru.

[19. IV. 1935]

Aceeși

OBICEIURI LA ANUL NOUVASÍLCA

20 [E o păpușă.] O făce cab dă porc. O plimbă-ș cu-
 tîle și cîntă :

25

Sîrba ljo,
 Vasílca ljo,
 C-aj mîncăt,
 Dă jeshi-álbă și grásă ?

Ja zîce c-a foz la jîn, a băút apă dîm páriú. Pă
 urmă d-acólo a luhat-o la goánă

30

Ș-a izbit grădínile,
 Grădínile ále grădínarilor.
 Grădínari o vazără
 O vazără ș-o gonîră,
 Căre cu sápele,
 Căre cu topgărăle.

O prîsăra
 5 și-o tăjără,
 Cu fî verde o pîrlină;
 Rumîni lu hără zlelina,
 Iar Țigani căpățîna.
 Ia și-un Țigân. Să-ncîrduie și doi-trei băjeț și
 cîntă la fergăstră.

[20. IV. 1935]

Aceeși

899. ZIMNICEA

10

pl. Zimnicea, jud. Teleorman

IARBA FIARĂLOR

Ține a avut-o a dăscujăt lăcăte cu iă. Așa po-
 vestea bătrîni:

15 A găsit o ariçoăjică cu puji, adică fătătă. Și-i
 curățea locu, mătură locu bine unde lăcujă ia cu
 puji, și-i făcă ũ fel dă-ncîsogăre. Înkideă puji: pu-
 nea ũ lăcăt acolo, îl încujă.

Ariçoăjica să ducă și cătă iarba fiarălor. Numa
 ia o cunoștea. Venea și dăscujă lăcātu.

20 Atuncé omu acél căre-înkideă puji să ducă a-
 colu la loc, dimineața, și găsca iarba fiarălor. Spu-
 nea că-ș creștă un deget și băgă iarba fiarălor
 în creștătura degetului.

[14. VI. 1935]

Tudor Me Căpă, 60 ani (SI)

25

ȘOIMĂNELE

Zice că vyine cu vîntu. Vyine un vînt cald și
 zice că je dî șoimăne. Să bolnăvește multă lume
 dă să jupgăje pă yoki, pă mîini.

Să afumă cu burjêni căre le adună ũ ziya dă
 30 Drăgăjică.

Dă jupujála ája găséște phéle dá șárpe. Fhêr-
be într-ũ ibric și să spală pă tot cõrpu pă unde
áre jupujála ája.

[15. VI. 1935] Gergina lu Cristea Țigăneșteanu, 70 ani (S.I)

5

ZMEU

Dă zmeu să pǎte fáce núma cu bájer : bájer dá
zmeu. Íl fáce cu vyiță sálbatică (núma un cuprís dá
uom așa, purtatá dá doj boj fraț d'într-o múmă)
púsă la jug. O pǎrtă pátruzeč dá zile. Íj dau la
10 uómu cáre áre zmeu ; o coși la jel la cămășă, la
ájnă, și nu máj vyíne zméu la jel.

Zméu să fáce și d'îm frică și d'în dragoste. Íi
dragă o fátă și nu vrea să-l ja, dobîndéște zmeu.

[15. VI. 1935]

Aceeași

15

LA ANUL NOU

Sgara, í ajunu lui Sfíntu Vasile, úmblă cu plesnitu
[V. ALR II, vol. I, p. 108, întrebarea [2794], Nr. 899] [și stri-
gă:]

20

Cítă tréstie pá cásă,
Atíta gálbem pá măsă !
Cíne je-ŋ cás-să trăjăscă,
Cíne je-afár să-l viscoleáscă !

[17. VII. 1935]

Aceeași

PROFETIILE UNOR BĂTRÂNI

25

Spunéa trei bătrâni :

— Bă, o să phéje toáte héléă dá pá fáța pá-
míntului. (Jéle n-a pherít, da s-a scumphít toáte.)
Ș-o să phéje ápa ș-o să jásă báni pá fáța pámín-
tului, ș-o să fúgă lúmea, o să creáză cá-j ápă cí
30 lučéște.

Ş-aş să mērgem la biserică în toate zilele mari!
Să nu mīncăm dulce vinerăa şi miercurea şi să ținem
postur'li toată, lei spună.

[17. VI. 1935]

Aceeasi

5

ARGĂUA

leşă groapă-m pământ. Şi băgă femeile care
leşă picăriji acolo, şi legă cu alte picăre de
lemn, lepe, şi leşă.

[Nu erau tălpi, ci erau bătuşi patru pari în pă-
10 mânt.]

[16. VI. 1935]

Aceeasi

CĂLUŞĂRI

Făce pă mūtu un om dintre căluşări. Dacă vor-
bēşte, să bolnăveşte căluşari. Fac jurământ să nu vor-
15 bească, ori căluşari să cupăscă fo fată.

Acuşica să duc la mărşini, la grū verde şi leă-
gă steagu. Pūne mai multe tulpāne şi pūne spiće
de grū, pelin, usturū.

Ţine le bolnāv, Ńi dă tikiie, tulpān. O jăcă acolo
20 la steag sau să-nċinċe căluşari cu lele. [Strigă:]

— Őlăşă, şăşă, şăşă!

Le dă bani.

[14. VI. 1935]

Aceeasi

STRIGŪI

25

Mortu care moare — cċnd a născūt a născūt cu
căiċă — atunc cċm moare ċnvijăză, să făce pisică, să
făce cċine; or Ńi scăte-l dăzgroapă şi-ċfċiċe Ń-
cuj dă fċer ċm buricu lui. Ńi pċrlēşte cu cċċ, Ńi oco-
lēşte cu cċċi aprċşi mormċntu.

30

[15. VI. 1935]

Aceeasi

LENE ZGARLOJENE

Fáče și pă léne Zgarlojéne cophíli, fete. Ia ș-un
băjăt care dúce pă léne. Zgarlojéne. Și brádu-l dúce
și stípu.

5 Cêșésește fetițili pă la toátj cásili máláj, uáúă,
bani, untúrá, să máninče cophíli.

Dúpă ce cêșésește, íl dúce pă léne la gírlă și-l
dă pă ápă. Și să spălă toț copiláși pă uokí, pă mîi-
ni, pă picgáre. Și vine-acásă și gátésește c-a cêșít:
10 pomána lu léne.

Cínd pleacă cu íel la gírlă, íl jálește pă drum:
léne, léne Zgarlojéne,
Dășkide portițili,
Să cúre plojițili,
15 Să mǎră múma sórilor,
Să-ıvieleze a plóilor.

[17. VI. 1935]

Un subiect ocazional

PAPARÚDĂ

Jgăcă, strigă.

20 Să-nclnge cu boj păstă mńijlóc și cu pelín.

Íntră-m_bătătúra și zíce:

— Primít paparúda ?

— Primím .

Și jgăcă. Aruncám o vádră dá apă pă jéle.
25 și jéle-nclép dá báte dím_pálme și zíce:

Paparúda ljō ,

Há Mario há ,

Să nu dai cu strákina ,

Că je rău dá págubă ;

30 Să dai cu cúru ,

Să úmple pátulu .

Pleacă pă úrmă .

[17. VI. 1935]

Un subiect ocazional

928. GHIMPAȚI

pl. Călniștea, jud. Vlașca

LĂPTE BĂTUT

Îl mîlge și-l pîne într-o gălă mare și-l ține-uo
 5 zi și-o noapte, pîna să prinde jel. Apăi d-acîlga-l pîne-m
 putinej șă ăi ja la bătut, pîna jese untu. Apăi
 ja untu și rămîne lăptili; și îl pîne și mănîncă dîn
 jel.

[21. VI. 1935]

Petrake Paraskivu, 65 ani (S. II)

10

CUM SĂDIM VIA

Tăjem vyliță dî al loc, dilă altă vițe și veni
 și-o sădim la locu al mîey:

Ară locu, trăgem niște cărări mari și-adînci,
 apăi făcem gropi cu kîrnăcôpu și pînem vylița. Îi pî-
 15 nem apă, apăi o-ngropăm cu pămînt. Gâtă.

[21. VI. 1935]

Același

LA AJUN

[Colindătorii strigă:]

20

Bună dimineața la Ajun,
 La Moș Crăcun!
 Aș cu tîrte,
 Mîine cu bîrte!
 Ne daț or nu ne daț ?

[25. VI. 1935]

Stanțu Pătrășcu, 58 ani (S. III)

25

CUM FAC FETELE PUNȚI

Făce punți în noaptea Bobotezi și-a lu Sfîntu Va-
 sile:

Ja niște bețe dă măr și le făce așa ca cunú-
 na. Le pîne busujoc [dela preot] împrejúr. Și dăpă

ce le termenă, pune beteală pe jete, flori. Altii le
pune salba dila git tot la puntea aja. Pe urma le
duc afară la un loc și le mîfîige unde să nu le găsesc
că băjeji.

- 5 și dimineața să duc și le ja. Cîcă visează noap-
tea că trece pe punte cu băjatu care i-i drag.

[24. VI. 1935]

stana stîncu Pătrășcu, cam
fro țizeg, da an (S. IV)

CLACĂ

- 10 [Se face] la casa la-îkagat, cînd o-îkjăgă cu
pămînt.

strînge lume multă acolo. Altu cără pămînt cu că-
ruța, altu cu mîinili face cocolășe da pămînt și vine
și le-aruncă în părăte: să-îkjăgă. Pe urma aruncă-m

- 15 pîod și termenă ș-acolo-m pîod cu-îkagatu.

Acu, dăpă ce a termenat-o cu-îkagatu, a luat
lumea aja toată ș-a făcut o masă și le-a dat da
mîncat [și de] băjut.

[și la aratură se face clacă]

20

[24. VI. 1935]

Aceeași

URSITÓRILI

Vine ursitórii. Trei ursitóri. Îl ursează pe cophil,
or_că byine, or_că răy.

- 25 Le face o turtă da pîine, o sticlă da răkîu, o
sticlă da vyin, trei bulgăr da zar, trei cepe, trei us-
turói, trei stelbe da busujóc, șajzeč da franci, tot pe
pîine, iîfili.

- 30 Aduce apa, da scaldat [lehuza], pune masa pe
caldare și toate alea pe masă, da seara. Și cî să
luminează da ziyă, să scoală [moașa] și pî la ziyă,

o scaldă, o regulează și pleacă și moașșă acas.
P-alea toate le ja moașșă.

[24. VI. 1935]

Aceeasi

NUNTA

- 5 Împrespără [bradul dela nuntă] cu întij și cu be-
teală. Mai are ș-o pîjnē-jel.
La nuntă, pleacă dăla fată și-l dūce la tatal
băjătului și-l pune pă căsă. Stă pînă căde jel singur.

[24. VI. 1935]

Aceeasi

10

OBICEIURI DE ANUL NOU

- Căre are copîli micî să duc la moașșe [p]. Și-i dă
[pe copii] dă grindă. Le pune un covrig în cap.
Să duc cu o turtă dă pîjne, cu o străkină dă
piftli, cu-o ocă dă vîin.
15 Le ja moașșă dîndărăt nepoătii și le dūce la
cîrcumă.

Seăra umblă copîli cu steăya.

Țigani, lăutari, umblă cu vasilca. Căpățîna porcu-
luj o pune-n tăvă și-i pune sâlbă dă galben.

20

[25. VI. 1935]

Aceeasi

BALAURE

- Sețerăm și trecă un balăure pă dăsupra spîi-
ților. Făcă vū, urlă. S-a ujtăt lūmea dăpă jel. Nu s-a
legăt dă nîminga, ș-a văzú dă drum.
25 Auzjăm și noi p-al dă părinți noștri.

[26. VI. 1935]

Aceeasi

PĂCĂLĂ ȘI TĂNDĂLĂ

Păcălă și cu Tăndălă unde-î trimetă, jej numa strică :

La trimés la lémne, a venit cu crîngu tot, Tăndălă .

Pă Păcălă l-a trimés la apă ș-a venit cu púfu tîrîș .

[26. VI. 1935]

Aceeași

COMÓRI

10 A găsit comărá ș-a dăzgropăt-o. Áltu o găsește cu bani, áltu o găsește cu cărbuni .

Îi strîmbează-î pochește [pe cei ce dezgroapă comori].

La zile mari, atúnca jgăcă comăra .

15 [26. VI. 1935]

Aceeași

SLUJÉȘTE PĂ SIMBETE

Le slujéște pă simbete. Șáse simbete pî la Joi mari .

20 Făceŋ colivă și ne-^tčep la biserică. [Ducem] și cite-o litrá dă vyin. Ne făce pópa slújbă acolo la colivă. Dăpă če jeșim la ušprezèče, mērgem cu pópa d-a-mprečúna la mormintu mórtuluĵ. Și litra ája dă vyin o údă p'ópa pă mormint, să ușureze țărîna mórtuluĵ .

25 [26. VI. 1935]

Aceeași

AN DAT O ACATÍȘTE

Dacă áre un necáz p-un rîmîn, î dă o acatíște la pópa, dă-l blesteámă pópa. Dăcă-î dă acatíștea, pî la ánu s-alége: yòr că să-ntgărte îndărăt pă 30 jel, yòr că să dúče unde a trimés-o .

[26. VI. 1935]

Aceeași

958. TURTUCAIA

pl. Turtucaia, jud. Durostor

PESCUITUL

Noi primăvara plecăm cu vîrșele (sezónul de
 5 primăvară) și vînăm pînă la Păște cu vîrșele. După
 Păște, două lun stăm, că-i oprît păștele. După două
 lun, începem cu sêtcile și vînăm cu jêle. Sezón:
 două lun de zile. Și pã urmă, lu'om nevôadele și
 vînăm cu dîsele pînă să răcêsc apele. După ce să
 10 răcêsc apele, vînăm cu țoapele pînă-îgîță. Și vî-
 nãm și cu nevodu și pã supt gîță, cînd sînt apele
 miçi. Îi făcem copci și-i făcem niște undrele de
 lemn și-agățăm sfôara de undră și băgăm pã sub
 gîță.

15 [Stau la baltă la Călărași:] avem colibi pã málu
 gîrli.

[Peștele îl vînd la Călărași]

[1. V. 1935] Iván I. Neboleanu, 55 ani (S. II)

JIDOVÍ

20 A spus bătrîni nòștri că a fost niște gâmenți
 mari, jidoví. Și i-a găsit copii jidovilor pã ăștia
 ai nòștri arînd pe cîmp, și i-a luat cu bôji, cu
 tot, cu rărița, cu plûgu îm pistelcă și i-a dus la
 tăt-so:

25 — Uite ê-an găsit io! Și le-a zis tăt-so:

— Lăsă-i unde i-ai găsit, că ăștia o să
 iasă în locu nòstru. Noi o să ne prăpădim.

Tot s-a mai găsit, pînă mai ani trecuți,
 30 găse dă jidoví pã părtea Rumîniîi [la stînga
 Dunării].

[2. V. 1935] Dinu [AL] Rusî, [L] Ruse, 66 ani (S. I)

SCALAJENŪ

Făce un copil așa dă pămînt și-l ja copili, ca cum jeste mortu, și-l gătește cu flori și-l dūce la Dunăre și-l aruncă pă apă. Și-apăi toți copili să bă-
5 gă-n Dunăre și să hūdă unu pă altu. Apăi, după ce isprăvește, să duce și făce pomână.

[2. V. 1935] Iván M. Botea, 48 ani (S. III)

TURTUCĂIENII ÎN RĂZBOIU

Pă șajsprezete, cînd s-a-ncepūt războju, noi am
10 fostū la pescărie, județu Jalomîța, comuna Vărăști. Am stat cît am stat acolo și-apoi ne-a internat la Călărăși în tēmniță. Zică că sîntem Bulgări și spionăm. Pă hūrmă a venit un rivizor al pescăriji
15 care jereșă cu noi acolo și ne-a scoș dîn tēmniță și ne-a dus iar îndărăt. Pă hūrmă am vînat fo două săptămîni și-a venit ū hōrdin și ne-a kemă la seștișe. Și dîn toți cînzeș dă gāmeni
20 care jereșam, douăzeșidoj dă își ne-a trimes la cērcu dă recrutare și așlanți a rămas la Vărăști. A stat acolo pînă cînd a venit Bulgări cu Nēmți și
25 ne-a găsit acolo. La hūrmă ne-a-ntrebāt Bulgări că ce je cu noi și le-am spus că sîntem dîn Turtucăja. Și-am venit acāsă. Aicā, cînd am venit, ne-a dus la comānduirea Bulgărilor și-a-ntrebāt că unde am fost, ce je
30 cu noi. Ni-a spus și jej că sîntem spionōi. Ne-a dat drūmu acāsă. Am venit acāsă și-am stat fo două, trei săptămîni și pă hūrmă ne-a kemāt la regimēntele dîn care făcām parte. Ne-am dus la Rusćuc. Am stat cît am stat acolo și ne-a făcūt o comandă
dă o sūtă obzeș dă gāmeni și ne-a dus la Udovo. D-acolo ne-a dat ū refăcere. Și-apoi ne-a dus la front.

URSITORII

Zițe că-l ursează [pe copil].

Și punem, a treia seară, pe masă o căpă, o
mână de sare, o străkină de făină, o bucată de să-
5 pînă și-o lumînări. Stă pînă dimineța. Și dimineța,
făina, săpînu și lumînarea o ia băba.

Să zițe că vine, în noaptea aia, [ursitoarele] la
copil și cum l-o ursă pe dîsu [așa se va întîmpla].

[4.V.1935] Tîncă Ivăm Bote, 45 ani (S. IV)

10

OBICEIURI LA NAȘTERE

După ce-l face [pe copil], pune lăuza pe strat
(= patu unde-o pune pe dîsa : stratu Țe): [Șase săptă-
mâni doarme lăuza acolo.]

Singur nu-l lasă [pe copil]: îi pune vătră și
15 lîngă dîsu, șițe, mătură. Zițe că nu je singur.

[4.V.1935]

Aceeași

NUNTA

Face brad: [aduc un brad dela Oltenița sau]
o cracă de cirș și-l înșoară cu til și cu arnic
20 rîș și-l pune și-un colăcu-m virfu brădului. Și-l
e și-l duce la gîner, cînd je țoală mirs (le je
dumînică, cîm vine de je mirsă), l-îfîge [în] colțu
câsi la gîner. Stă acolo pînă putrezeste.

[4.V.1935]

Aceeași

25

OBICEIURI LA MORT

Împiedică picîrle cu-o ață. Zițe că l-a-m-
pedicât.

[Pregătesc] colăci, de mormîntare și pomneci
(= nouă bucăți de pîză) și nouă lumînări și nouă
30 bani la fiecare colț. Și cîm vine dîla groapă, cîți

oămen¹ este, le dă la nouă oămeni.

[4.V. 1935]

Aceeași

OBICEIU LA BOBOTEAZĂ

[A treia zi după Bobotează,] să strînge bábili:
 5 [femeile adună moașele care le-au moșit într-o cărciumă]. Jele [femeile] aduce fiecare plocón¹ [moașe]
 și bába fáce mîncáre. și jele mîncă și beș; să-mbátă.
 și la urmă pune bába pă măgár și o duce la
 Dúnăre și-o scáldă. Le cîntă gájda (= cîmpoáje). Le
 10 plimbă cu măgáru așá pî¹ yoráz¹.

Aceeași

Dacă s-ar duce un bărbát, îl lăsă-m¹ piélea
 goálă, ij leápădă izmènele.

[4.V. 1935]

(S. III)

15

LĂSĂTU DĂ SEC¹

Ți¹ya dă lăsátu dă sec¹, șăra, copíi s-adună
 cu vírși cătrănitj și le dă foc¹, d-asupra, tógma
 sus¹, unde je um¹ mal mări.

[4.V. 1935]

(S. IV)

20

SÎNTOĂRU

A doua sîmbătă după lăsátu dă sec¹, je sîntoăru.
 s-adună fétijj cu băjeți și să duce la djal¹ și să goné-
 štj, să j'roacă : fúgji-ncroáțe-ncólo.

[4.V. 1935]

Aceeași

25

SÎMBĂTA LU LĂZĂR¹

[Se ține înainte de Florii].
 Se gătéște fete, pátru fete, și úmblă dîn¹ căsă-
 căsă. Le dă fiecare căsă o¹ă. Cîntă :

Căde Lázăr' dînj copăc' ,
 Copăcu s-a povîrnit' ;
 Pă Lázăr mi l-a trîntit' ;
 Sîngili l-a podidit' ;
 Şi pă gura şi pă nas' .
 Plînge mă-sa, nu prea plînge,
 Ibómnica-î vârsă sîng'e .

Se găteşte mirése : úna [e] mireasă şi úna gînerică .

[4. V. 1935]

Aceeaşi

10

PĂPĂRÚDE

Să-mbracă mai prost şi să găteşte cu bázij. şi
 cîntă dînj căsă-ŋ căsă şi le údă :

Păpărúdá, rúdá,
 Já lej' dá mă údá,
 Cu găleáta, leáta,
 Plîste toátă vátra !
 Să dea Dómnú plóáje,
 Să cúrgă şi roáje,
 Să crească porúmbur'ile
 Cît gárdurile ...

15

20

[Nu ştie mai departe.]

[4. V. 1935]

(5. III).

987. TOPRAISAR

pl. Mangalia, jud. Constanţa

25

JÁRBA FIÉRILOR

Jeşte-o járbă care distrúge órte în cujetură .
 Să zice că arićoáica, după ce fáce puş, fáce o
 cuşculiţă mică, cît încape puşii. Bagí puşii-nnăuntru
 şi-î înjú c-un lăcăt. Pun cúşca pe un carşáf alb cu-
 30 năt şi-atúnčí arićoáica căută járba fiérilor, o adúte şi

descuје lăcătu cu ȧ și scoăte pūji din cūșcă pă ȧȧrmă.
Xoțu să duče, căȧtă pă cārșăfu curăt, o ȧ și să foloseș-
te la spărgeri.

Ăsta mȧ-a povestit-o un cōbăn.

5 [19. VIII. 1935] Dumitru Cristeă, 32 ani (S. I)

A LUĂT MĂNA VĂCI

Dăcă pūnj mīna dēla cap pīnă jos în cōadă, pe
șīra spinări, atūncă ȧ măna. [Dăcă] apūcă cēvā dȧ
săre, dȧ lăpte, din ale văci, atūncă-ȧ ȧ lăpteșe.

10 Și dăcă vrea ca să-ș revije la loc, jēste alt
om căre o drēge tot prin discīntic.

[20. VIII. 1935] Eugēnia I. Gōrgēscu, 23 ani (S. II)

COMOĂRĂ (COMORȐ [p])

Ngăpteă de sfīntu Gōrgē, la dōyăsprezēce, dăcă
15 să ducău la cīmp, în lōcu unde jēră comoăra, apă-
rēă o flăcără-sus ca de foc.

[21. VIII. 1935]

Aceeași

OBICEIU LA BOTEZ

Făcem cumetrișe. Nășu (= cumătru mare) ȧ ȧ rūdili
20 luj și cēl căre are copīlu mic pȧ-ăȧ luj și atūncă să-n-
cīnge kēfu : beău, mănīncă.

A dōya zi dūpă botēz, fac nūmaj femēile scăldă-
toăreă, tot așă: cumătra-ș ȧ, rūdili, um plocōn pēn-
tru cumătră-sa și la urm-ajūng, scăldă copīlu și
25 stău jarăș la măsă. Merg și la cīrcumă cīte odătă.

[21. VIII. 1935]

Aceeași

Dūpă cē stău la măsă, cīnevā dȧ rūdili cumătrului
cu copīlu vine la cumătru mare cu-o farfurie cu puțīnă
săre și puțīnă plīne; pūnj la cumătru mārē dinăȧinti.
30 Și atūncī pūnj dāru cīd vrea: o sūtă, dōyă, cīnē, o
mișe. Și cēlalalt cu copīlu dă la cumătru căre ȧ-a bo-

tezát ěe vřea, uĥ cadóu. Dar sǎ kǎmǎ. Sǎ fac cu-
metrij și fără dar.

[21. VIII. 1935]

Un subiect ocazional

OBICEIURI DE ANUL NOU

DE DRĂGOSTE

5

Înnúmǎrǎ bulamǎci děla únu pĩ la zěce. Dǎc-al
zěcelea ĵe-mbrǎcǎt, ĵe-mbrǎcǎt sóļu, dǎcǎ-ĵ gol, gol
ĵěste.

10 Zĵa fáĉem plǎĉinte cu bilěte cu noróc și cu bani.
În noǎptea de Ánu nou, púnĵ, strǎkĵina, oglĵndǎ,
plěptĵnj și creĵon, le fáĉĵ noǎtǎ așǎ. ĵěse-n altǎ cámerǎ.
și cĵnd ĵntrǎ, sunt legǎtĵ la ĵókĵ mǎĵ multĵ tĵnerĵ:
și fěte și bǎĵětĵ. Dǎcǎ ĵa plěptĵnĵli, ĵĵ colțǎt, oglĵnda-ĵ
frumós, strǎkĵina-ĵ bogǎt, pĵĵneǎ, ĵěste bun.

15 În noǎptěa de Ánu nou, mǎĵ merg și la vacĵi și
la ĵoĵ. La ĵoĵ merg tot prin tuněric. Și prĵndĵ cĵte-o
oǎĵe, ĵĵ leǎgǎ semn la gĵt, dimĵneǎta s-o cunǎscǎ:
tĵnǎrǎ, bǎtrĵnǎ-mbrǎcǎtǎ, cum ĵĉ va fi norócu.

20 La vacĉ dǎdeǎn cu picóru, cĵte odǎtǎ. Dǎcǎ sǎ
sculǎ la prima dátǎ, spunǎ cǎ sǎ cǎsǎtorĵǎ primul
an, dǎcǎ -al dóĵleǎ sau al treileǎ, atĵtĵa anĵ. treĉǎ
[pǎnǎ se va cǎsǎtori].

Úmblǎ cu semǎnǎtu, seǎmǎnǎ-ĵ cǎsǎ: — Sěmǎn
grĵu mǎrúnt, grĵu de vǎrǎ, sǎ deǎ Dómnu sǎ rǎsǎrǎ;
25 la ánu și la multĵ-ǎrĵ.

Tot ĵn áĵunu lu Ánu nou, flǎĉǎĵi pun la um
plug pǎtru sau șǎsĵ cǎĵ. Doĵ-treĵ ĵncǎlicǎ și úm-
blǎ pĩ sat. Și árĵ și búgǎ: o pútinǎ; la cǎpǎtu
úndi-ĵ goǎlǎ áre o plěĵĵ dĵ oǎĵĵ și la mișlóc ĵĵ
30 gǎurĵtǎ. Și-ĵ gǎurǎ ěěĵa smulǎĵe cĵteva firĵ dĵ pǎr
děla coǎda cǎluluĵ, la uĥ cǎpǎt le-nnoǎdǎ și le trǎ-

ge prin găura țeja; le udă și trăge-așa și-atunc bu-
găjește.

[20. VIII. 1935]

(S. II)

CĂLȚI PENTRU LEACURI

5 Călți să mai oprESC pentru leacuri: pentru jughî.
Oprea o mînușăuță mică de călți. Pe ja puneă puțin
pipër, funiğină după xoră și puțină tămîje. Ja un
ou, îl discîntă. Copilu-l dizbracă, după ce a discîntat,
și uoju-l plimbă tot corpul. Numai gălbenușu [se în-
10 trebuințează]. Și locu undi jêști jughîu, acolo să spâr-
ge gălbenușu. Repede puni călți, cu tot ce-a fost pe
jei și-l leagă. Stă ozi sau o noapte.

[20. VIII. 1935]

Aceași

URSITÓRI

15 Punim la capu copilului, a treia zi după ce-a născut
jel, sjara adică, punem pline, sare, căpă, bani și săpun.
Așteă le ja mușă tuate.

[1. IX. 1935]

(S. I)

FARAONCĂ (FARAONCE [P])

20 Am văzut la Circ. Jeră trupu dă pěstě-jos dela
brîu, cu corpul de femeie.

Să spune că așa sunt de mult apucați de mare,
după timpul fanărilor, fanarișoților, și s-a făcut fara-
yon.

25 Am auzit că jel jese afară din apă și atîta poă-
te, să zică: farayon și s-afundă-n apă. Du-pîn bă-
trîni am auzit și jey.

[2. IX. 1935]

(S. I)

PAPARÚDĂ

A legăt plóile cărămidărj, prî fărmițe.

Să fac paparúdá Țigăncile:

Paparúdá, rúdá,

5

la lej' de ne údá,

C-un gălăată apă ...

Bat dim pâlme și jgăcă :

Únde daj cu máju,

10

să cúrgă mălăju ;

Únde daj cu sápa

să cúrgă cum ápa.

[20. VIII. 1935]

(5. II)

NOTE

Cifra dintâi trimite la pagină, iar cifra a doua la rând. Indicația paginei se dă o singură dată, pe urmă se arată numai rândul.

- 1, 3. *bic* „taur“.
supținere pe an „întreținerea pe un an a taurului comunal“.
7. *paŋ-cînd* „până când“.
12. *mleşe* „o plantă cu floare galbenă care crește în pădure; dacă o strivești, se scurge din ea un suc alb spumos cu care se ametește peștele în râu“ [din sârb. *mleč* „numele mai multor plante cu suc alb, ca de ex. *Euphorbia*“].
25. *tolşer!* „pâlnie“.
- 2, 4. *Şerna* „râul Cerna“.
6. *briănă* „mreană“.
13. *muscă d-a mică* „muscă columbacă“.
15. *zanț* „stâncă“.
20. *discumpără* „răscumpără“.
21. *doonît* „fumat (tutun)“.
22. *du#ân* „tutun“; *şcătúlă* „cutie“; *răipielt* „chibrituri“; *đimışc* „franzeluțe, jimble“ [din sârb. *zemička* „id.“].
25. *morminț* [pt] „cimitir“.
27. *vjeđre* [p]; *vădră* „găleată“.
28. *Păuu* „Pavel“ [din sârb. *Pavao* „id.“].
- 3, 4. *cîrpă* „basma“.
9. *Găzi đe tuđmnă* „șase zile în preajma Sfântului Nicolae în care nu se lucrează, ca să nu intre nimic între vite“ [din sârb. *gad* „reptilă, șarpe“].
10. *slăstă* „dulce, perioadă de timp în care nu se postește“.
11. *túhe* „între [subj 3]“.
19. *gázda* „gospodarul“.
20. *cic-un* „câte un“.
25. *fărbă* „văpsea“; *vînătuđne* „albastru deschis“.

- 3, 26. *vínătă* „albastră“.
27. *cîta* „nițel“; *cojiță* „un fel de coajă ce se cumpără la băcan din care se fac vâpsele“; *cărăb^oi* „vitriol negru“.
- 4, 12. *duduluși* „paparude“.
16. *ogăș* „părău“.
21. *buișed* „buruieni“; *alinăm* „aninăm, atârnăm“; *a* „iar“ [din sârb. *a* „id.“].
22. *până* „până“.
23. *iarmă* „făină muiată în apă pentru vite“ [din sârb. *jarma* „păsat“].
24. *șică* „cică, se zice că“.
26. *măsa milostivilor* „locul unde au jucat ielele, vântoașele“.
28. *luvăt* „luat“.
28. *Gornăc*. Mănăstirea numită sârbește *Gornjak* din Clisura Gorneacului = Cheia Mlavei. În satul Jdrela nu este biserică, ci această mănăstire având doi călugări preoți îndestulește trebuințele religioase ale Jdrenilor și ale altor sate învecinate. Prin părțile acestea, la zece sate românești este câte o biserică.
- 5, 2. *slika* „tabloul, portretul“ [din sârb. *slika* „id.“]; *pan* „până“.
3. *lărp!* „aripi“; *născomonêșcă* (să ~) „se lăcomește“.
4. *zúni* „flăcău“.
12. *mumăși* „flăcăii“ [din sârb. *momak* „flăcău“].
15. *momțési* „flăcăii“ [vezi mai sus nota la rândul 12].
20. *cîta* „puțin, o leacă de“.
28. *sóbă* „cameră“.
29. *čistiŋ căsa* „curățim casa“ [din sârb. *čistiti* „id.“].
- 6, 2. *par* „pahar“; *spăcmă* „ață“.
4. *găzdă* „bogat“.
13. *rămînturili* „farmecele, pociturile“.
15. *udăscă* (să ~) „să rămână“.
19. *Măma Dúca* = *Múma Pădúri*.
- 7, 7. *púlpea* „ugerul“; *prau* „praf de pușcă“.
13. *brîșli* „bricegele“.

- 7, 24. *copil* „băiat“.
- 8, 6. *borāvít (am ~)* „am stat, am petrecut vremea“ [din sârb. *boraviti* „id.“].
7. *stuáca* „vitele“ [din sârb. *stoka* „id.“].
12. *ódma* „îndată“ [din sârb. *odmah* „id.“].
19. *túpăe* „tropotește“.
- 9, 2. *Erina góspođa*. Personaj din epica populară sârbească, cântat sub numele de *Gospođa Jerina* sau *Prokleta Jerina* „Irina cea Afurisită“. Jerina a fost soția unuia dintre ultimii despoți sârbi, Gheorghe Brancovici, fiul lui Vuc Brancovici.
3. *Clisúra*. **CLISURA** e cheia de lângă satul Jdrela prin care curge râul Mlava, numită sârbește *Gornjačka Klisura*.
3. *Sětáce* „ruine de cetate în clisura de lângă satul Jdrela“; *pápúc* „pantof“; *znac* „semn“ [din sârb. *znak* „id.“].
4. *Crúši (la ~)* „la Cruce“. Un loc numit astfel în Clisura de lângă satul Jdrela.
5. *áli* „dar“ [din sârb. *ali* „id.“]; *níma* „nimeni“.
11. *pocázujěsc* „arată“ [din sârb. *pokazivati* „a arăta“].
15. *símbrášu* „tovarășul la plug“; *dă să...* „de să..., ca să...“; *príndă (să ~)* „prânzească, să dejuneze“.
19. *míniđt* „a doua zi“.
23. *copíi* „băieți“.
28. *zavělca* „fota dinainte la femei; patrafir“.
- 10, 1. *Svíci Iován* „Sfântul Ioan“ [din sârb. *Sveti Jovan* „id.“].
3. *ťúši* „sărute“; *viěcu* „vieața, veacul omului“ [din sârb. *vek* „id.“]; *pótpuno* „cu totul, complet“ [din sârb. *pot-puno* „id.“].
9. *colěndre* „bețe împodobite ca sorcova cu care se umblă în Ajunul Crăciunului“; *bíci* „bețe“; *ímpistríci* „împodobite“.
10. *pă* „și (consecutiv)“ [din sârb. *pa* „id.“].
20. *gúșă* „gât“.
22. *c#ódru* „pistruu“; *lítă* „față“ [din sârb. *lice* „id.“].
24. *nívă* „câmp, ogor, pământ lucrat“ [din sârb. *njiva* „id.“].
25. *vrácniťă* „vratniță, poartă“.

- 10, 28. *năprōrām* „mulgem oile dimineața“.
32. *Vucán*. Cel mai apropiat munte de satul Jdrela. Sârbește *Vukan*: 825 m.
- 11, 1. *pipćij* „piftii“; *pǎ* (vezi p. 10, r. 10).
2. *điposfít* „lăsatul secului“ [din sârb. *zaposfitti* „a începe postul“].
3. *pa* (vezi mai sus rândul 1); *Sfěti Tódor* „Sfântul Teodor“ [din sârb. *Sveti Todor* „id.“].
5. *rătúndi* „taie, tunde, scurtează“.
6. *Międđilǐ pǎrięsimilor* „mijlocul postului mare“.
8. *práznic* „serbarea patronului casei“; *gostím* „ospătăm“.
10. *astál* „masă“ [din sârb. *astal* „id.“]; *lęgúme* „orice mâncare ce se gătește în cratiță“.
12. *numánáreā* „lumânarea“.
18. *vílva cǎđšǐ* „șarpele protector al casei“.
19. *a* „iar“.
20. *gázdǎ* „gospodar, stăpânul casei“; *šcétǎ* „pagubă“ [din sârb. *šteta* „id.“].
22. *fiųǎňǐ* „șuieră“.
30. *Milostǐncǎ* „zână rea, vântoasă“.
- 12, 11. *britúfa* „briceagul“.
12. *đimicái* „dumicai“.
13. *cotǎrișuǎrǎ* „coșuleț“.
17. *snága* „puterea“ [din sârb. *snaga* „id.“].
18. *uđáscǎ* „rămâie [subj. 3].“
- 13, 3. *ųǎrǎ* „hoară, pasăre de curte“; *drigłięćilǐ* „pieptene pentru fuior“.
6. *crǎițǎ* „paparude“ [din sârb. *kraljice* „fete care umblă la Rusalii jucând din casă în casă, ca la noi călușarii“].
8. *peškíre* „prosoape“.
23. *řaca-řac* „sunetul pe care îl fac cuțitele lovite unul de altul“.
23. *kićíce* „chitite, împodobite“.
31. *círpiě* „basmale“; *súgně* „fuste“.
- 14, 1. *řtángǎ* „băț de steag“ [din germ. *Stange* „id.“].

- 14, 2. *băriác* [s]; *băriěšŭ* [p] „steag făcut din basmale sau fuste în chip de femeie care se purta când se făcea clacă de grâu“ [din sârb. *barjak* „steag“].
7. *vrĭĕnic* „capabil“.
15. *trif^uól* „luțernă“.
23. *sájma* „cișmea“ [din sârb. *česma* „id.“].
27. *nátu* (*la tot* ~) „la toată lumea“.
- 15, 1. *Simtu* „sărbătoarea sfântului protector al casei, a patronului casei“.
3. *čier* „farfurie“ [din ung. *tányér* „id.“].
4. *crișcă* „felii“.
6. *arĭiĕ* „hârtie“ [din sârb. *hartija*, *artija* „id.“].
6. *góde* (*cîț-* ~) „oricâți“.
9. *cristănúșu* „paraclisierul“.
9. *plugáriu* „cel care ține coarnele plugului la arat“.
11. *peșkirĭ* „prosop“.
15. *gostiĕsc* (*să* ~) „se ospătează“.
19. *zăpostitu* (vezi p. 11, r. 2).
20. *socác* „uliță“ [din sârb. *sokak* „id.“]; *tulĕĭ* „coceni de porumb“.
22. *clănĕt* „clarinetă“.
27. *lúna curátă* „întâia zi de luni a postului mare“.
- 16, 17. *băš^uón* „stăpânii care au mai multe oi la o stână și care au angajat ciobanii“.
18. *păcuráři* „ciobani“.
19. *bircás* „tovarășii la o stână care au mai puține oi și care și-au dat oile în *pázit* ciobanului angajat de *băš^uón*“.
25. *țáncu* „bețigașul cu care se măsoară laptele la stână“.
- 17, 4. *copîrșáșu* „coșciug“.
5. *cliuómbă* „crenguță“.
10. *břeširie* „brăcire“.
11. *cîrpă* „basma“.
14. *kisăilĭă* „mustul prunelor care fermentează și din care se fierbe rachiul“.
30. *gúșă* „gât“.
- 18, 3. *fuólĕ* „burtă“.

- 18, 6. *īvrīstāčĕ* „de mai multe culori“.
 7. *zmuŕŕla* CODRULUI, dacă o lapădă codrul pe fața copiilor, fac pistrui copiii.
 10. *slástă* „mâncare de dulce, nu de post“.
 12. *Todorúsă* „sărbătoare băbească înainte de Rusalii“.
 19. *pui* „motive de brodat“.
 20. *flăcără* „arde cu fiacără“.
 25. *becág* „bolnav“.
 28. *Ohábă* „un sat nu departe de Glâmboca, jud. Severin“.
 30. *șándári* „jandarmii“.
 31. *fursĕriu* „furca lungă“.
 32. *tunát (o ~)* „a intrat“; *máiu púșci* „patul puștii“.
- 19, 14. *acuŕŕĕ* „înconjură“.
 26. *ĭĕștim* „anul acesta“.
- 20, 4. *puámĭĕ* „fructe uscate“.
 5. *pițărái* „copiii de școală care colindă în dimineața zilei întâi de Crăciun“.
- 21, 18. *păpărúĭĕ* „paparude“.
- 22, 7. *bobolóc* „boț“.
 8. *lopárĭ* „lopata rotundă cu care se bagă pâinea sau mălaiul în cuptor sau se pune subț țest“.
 11. *o , o* „oare . . . , sau . . .“
 13. *jĕgiu* jeratecul“.
 14. *naocól dă* „împrejurul“.
 19. *kică* „păr (din cap)“.
 28. *skipĭŕĭ* [pt] „scurpatul“.
- 23, 11. *mărvĕ* „vită“.
 12. *buj dă tāmĭniĭ* „boabe de tămâie, bulgări“.
 24. *strĭchĭ (nu ~)* „nu junghia“.
- 24, 4. *jĭgărĭŕă* „plumâni“.
 5. *lopĕcĭŕĕ* „omoplat“.
 6. *criĭ* „creerii“.
 15. *bĭcĭsĕlĭ* „bețigașe“.
 18. *băĭátu* „pruncul, copilul mic“.
- 25, 6. *lumină* „foc“.
 18. *mĭriĕu* „încet“.

- 25, 19. *háľe* „monștri“.
 24. *năprăcitură* „farmec, pocitură“.
 28. *mjěrĩli obrázuluĵ* „umerii obrajilor“,
- 26, 9. *dumĩnica cĩnără* „întâia duminică după luna nouă“.
 10. *libră* „monetă austriacă având valoarea de 10 creișari“.
 31. *ĩmpistriturĩ* „broderii“; *copĩl* „băiat“.
- 27, 4. *kiř* „buchete“.
 6. *řucurĩ* „zahăr“.
 7. *mořũĩcă* „nașa care botează copilul“.
 9. *slóbodă* (ESTE ~) „are voie“.
 14. *ĩmpistrĩeřcĩ* „brodează“.
 15. *kičesc* „aranjez“; *uĩăgă* „sticlă“.
 16. *săcrĩn* „coșciug“.
 17. *popcĩt* „pofțit“; *bukĩĵĩ* „butoiaș“.
 18. *Veředĩĩ* „satul Vărădia, jud. Caraș“.
 20. *řuván* „albie de frământat pânea“.
 25. *mormĩnř* „cimitir“.
 31. *sũđĩnă* „fiăcăul care e sortit unei fete să-i fie bărbat“
 [din sârb. *sudina* „soarte, destin“].
 32. *piěĩĩ (ĩm ~)* „în pielea goală“.
- 28, 9. *řĩvĩt* „văpsea de târg“.
 10. *griec* „negustor“.
 12. *mótkĩli* „jiribiile“.
 12. *řũbe* „pănură“.
 15. *dodolóĩ* „paparude“.
- 29, 17. *năĩca* „iubita“.
 20. *nána* „iubita“.
- 30, 32. *păclĩilě* „cojoacele“. *Păclĩia* e un cojoc lung până la glesne, de obicei fără mâneci.
- 31, 7. *lăptă* „vioară“.
 12. *řtăľóg* „grajd“.
 16. *pogĩđš* „turte“.
 20. *botorřóg (cápăt ~)* „rotund, fără vârf“.
 29. *cĩmp (ĩř ~)* „sunt *ĩř cĩmp* cei ce, la jocul de-a-popicul, prind popicul aruncat de cei ce sunt la *bătătũră*“.

- 31, 31. *bătătură* „sunt la *bătătură* cei care, la jocul de-a-popicul, aruncă, bat popicul pe care îl prind cei din câmp“.
- 32, 25. *păpucăriu* „pantofarul“.
- 33, 1. *dodolóju* „păparuda“.
24. *Vizărza* „satul Vizeșdia, jud. Timiș-Torontal“.
27. *drăcuje* „blestemă, dau dracului“.
30. *ríturi* „locuri mlăștinoase care servesc de locuri de pășunat“.
30. *măcar úndě* „oriunde“.
- 34, 7. *coșiiě* „cărută“.
8. *găzdărița* „gospodina“.
9. *tămînița* „mic recipient ca o lopățică în care se arde tămâie la pomeni, sfeștanii, etc.“
14. *greblătuărija* „femeia care adună cu grebla grâul cosit de coșai“.
18. *cândăta* „cana“.
27. *l'ótri* „hoții“.
- 35, 3. *cart* „donița în care se mulg vacile“.
19. *țucă* „sărută“.
26. *pogășița* „turtiță“.
28. *cințeri* „farfurie“.
- 36, 17. *vămiéri* „colaci mititei ce se dau de pomană la mormânt“.
30. *gostiiě* „ospăț, petrecere“.
- 37, 2. *veșérnă* „ospățul ce să făcea seara în ziua când se serba *Sîmtu* = patronul casei“.
15. *fěneç* „șeful gării“ [din ung. *főnök* „șef“].
- 38, 5. *cújmit* „veterinar“ [din germ. *Kurschmied* „potcovar“].
22. *motóscă* „boț“.
33. *tî* „exclamație care exprimă ciuda“.
- 39, 2. *Tórna* „sat în jud. Arad, nu departe de Pecica“.
4. *dălóc* „îndată“.
8. *boitári* „ajutor de cioban“.
10. *Cădět* „nume de câne“.
24. *brîncea* „mâna“.
- 40, 1. *blágă*; *bläj* [p] „bogăție, comoară“.
18. *blotorím* „clătim în apă, bălăcim“.

- 40, 21. *clófa* „cloșca“.
- 41, 5. *gropáia*. În alte părți se cântă: CE DUCI ÎN TIGAIE (vezi mai sus p. 125, rândul 14) sau CE DUCI ÎN CO-PAIE.
6. *burélele*. În alte părți se cântă: BOBRETELE „rini-chiu!“,
- 42, 3. *g^eéte (s-o ~)* „s'o gătească“.
16. *stáva* „herghelia“.
17. *âfulit* „batjocurit“ [din ung. *csúfolni* „id.“].
25. *bândă* „muzica militară“ [din ung. (*katona*)*banda* „id.“].
26. *cri-că* „cred că, probabil“.
- 43, 1. *hidéda* „vioara“ [din ung. *hegedű* „id.“].
16. *módia* „obiceiul“ [din ung. *módja* „felul, modul“].
17. *ó* „sau“.
21. *bosórcă* „vrăjitoare, fermecătoare“ [din ung. *boszorka* „id.“].
27. *ocól* „curte“.
- 44, 6. *băbălúgă* „paparudă“.
26. *gostíe* „ospăț, petrecere“.
- 45, 16. *șútură* „tîgvă“.
17. *vűvűit (o ~)* „a vuit, a vűjűit“.
20. *hálă* „monstru, dihanie“.
28. *stob^uori fintíni* „gardul puțului“.
- 46, 22. *hírűi* „șoarecii“.
- 47, 4. *goșc* „musafiri“ [din sârb. *gost* „id.“].
17. *vorűet* „curte“.
18. *űűg* „jăratic“.
- 49, 29. *gur. (să ~)* „se urcă“.
- 50, 13. *beűeűg^u* „boală“.
- 51, 3. *prinós^u* „colac mare cât o pâne care se face pentru mort la șase săptămâni după moarte“.
5. *páosu* „un litru de rachiu și un colac mic ce se dau de pomana mortului la șase săptămâni“; *litră* „litru“; *vi-nárs^u* „rachiu“.
6. *űűga* „sticla“.
9. *naviscă* „nevăstuică“.
10. *atáritű* „oarecare“.

- 51, 19. *veruňášá* (nu-~) „nu învenina“.
 26. *ščíp* „scuip“.
- 52, 3. *đob* „putină“.
 6. *hámišá* „vicleană“ [din ung. *hamis* „id.“]; *o-ndalít* „a început“ [din ung. *indulni* „a porni“].
 9. *vă* „du-te“.
 36. *išáš* „ziseși“.
- 53, 3. *nazdráviň* „uriași“.
 4. *nùštu* „niște“.
- 54, 14. *ás* „îți“.
- 55, 3. *bolúndulě* „nebunule“.
- 56, 5. *đirársul* „rachiul“.
- 57, 11. *le doholéš*. Subiectul explică: *d-ápu s-o amarít*.
 27. *fagadău* „han“.
 28. *cančě* „cana“ [din ung. *kancsó* „id.“].
- 58, 7. *rúja* „trandafirul, roșata din obraz“.
 30. *troc* „ghiveciul de flori“.
- 59, 4. *rău* „râu“.
 7. *o clatít* „a mișcat“.
 8. *ári hi* „ar fi“.
 20. *rîncă* „lângă“.
- 60, 1. *ių* „eu“, *bá ių* „ba eu nu“.
 6. *heđešeli* „cu coarne ascuțite“ [din ung. *hegyes* „ascuțit, cu vârf“].
 16. *túpă* „după“.
- 62, 21. *súliťá* „brad tânăr ce se împlântă în pământ la mormântul unui flăcău sau al unei fete“.
 23. *príme* „panglici“; *peění* „flori“.
 28. *iči* „se zice“.
- 63, 3. *iųšu* „obiceicul“ [din ung. *juss* „id.“].
đac „paraclisier“ [din ung. *diák* „cărturar“].
 15. *bohóltul* „grindina“.
 22. *igrěť* „muzicanți“ [din slav. *igrěči* „id.“].
- 65, 6. *đě mágán* „dela sine“, [din ung. *magán* „singur, însuși“].
 11. *mămăláťiťá* „mătăhală, monstru“.

- 65, 15. *mondrăniⁿ* „bodogăniind, bolborosind, murmurând“.
- 66, 10. *gromni^tș* „gropari“.
16. *usp^ăaf^u* „nuntă“.
- 67, 6. *vălău* „ig^hiab“.
24. *ce^șera* „vioara“.
- 68, 6. *țircălu* „compasul“.
8. *vișăie* „dălți“; *vișuluit* „dăltuit“.
25. *țulăie* „asmuță“.
- 69, 11. *zbișită* „uscată“.
12. *pîrlău* „vas mare de lemn în care se opăresc rufele“.
- 70, 8. *birău* „primar“.
18. *păpărúța* „paparuda“.
- 71, 19. *mă^tă^uđă* „șomoiag“.
- 72, 6. *opăcălă* „abținere dela orice activitate“.
15. *guângele* „omidele care strică varza“.
- 73, 28. *tună-sat* „intră în sat“.
- 74, 4. *cu țocumpóc* „cu totul“ [din germ. *mit Sack und Pack* „cu cățel și purcel“].
5. *sfirnéști* „sfarmi“.
17. *brîșca* „briceagul“.
24. *belim^ș* [stupii] „retezăm stupii“.
- 75, 2. *brădul^ș* „colac cât doi pumni de mare ce se face la Sântoader“.
11. *cle^șncă* „crenguță“; *bătăr* „barem, cel puțin“.
- 76, 5. *părăstăș* „colaci ce se fac la parastas“; *crestătă* „un fel de colaci ce se fac la parastas“.
6. *cuti^e* „colivă“.
7. *păuz* „vinul ce se dă de pomană la parastas“.
11. *sil^șesc* „strigă copiii peste sat la lăsatul secului“.
20. *pă^șșe^șlele* „câții mai mărunți care rămân în peria cu care se perie fuiorul“.
- 77, 8. *mîzála* „scrobul cu care se scrobesc firele de urzeală“.
15. *fi^șpă* „aruncă“; *Născătórea* „rugăciunea NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU“.
25. *no* [exclamație] „ei bine“; *pă* „apoi“.
- 78, 12. *bíca* „taurul“ [din ung. *bika* „id.“].

- 78, 13. *durduitu* „tunetul“.
 16. *dípla* „vioara“.
 24. *cop* „cupă“.
- 79, 2. *mácar cíne* „oricine“.
- 80, 9. *lepediáñă* „cearșafuri“.
 26. *coprișásc?* (să ~) „sunt copleșite, le acopere apa“; *drié-vele* „merele sdrobite din care se face oțet“.
- 81, 10. *Costandín?* „Constantin și Elena“.
 12. *h^uópșă* „tăierea în tovărășie a unei vite“ [e identic cu cuvântul *obște*].
 14. *fleşărié* „măcelărie“ [din germ. *Fleischer* „măcelar“]; *liézne* „ieftin“.
 15. *kílin?* (de ~) „separat“.
- 82, 4. *sluoí? de uáñé* „carne de oaie conservată în seul ei“.
 10. *BUZDUGAN* „bucchet din spice de grâu ce se face la sfârșitul secerișului“.
 11. *MOHU* „sat în jud. Sibiu“.
 22. *igéște* (să ~) „se ivește“.
- 83, 23. *fiěrdálá* „banița (masura de cereale)“.
- 85, 11. *ariá* „era“
- 86, 21. *cuárdă de lumñină* „lumânare lungă și subțire ca o sfoară, adunată ghem“.
 22. *par* „până“.
- 87, 2. *cúru găini* „pădăie“.
 3. *călciéle* „calcea calului“.
 6. *galísca* „calaicanul“.
 14. *plímbu* „banda de blană pe marginea dinainte și pe mânecile dulámii“.
- 89, 20. *lezeásca* „o horă“.
- 91, 17. *fógoș* „unealta cu care se învălește urzeala pe sulul dinapoi al războiului“ [din ung. *fogas* „id.“].
 25. *Drădáica* „Sânzienele [24 Iunie]“.
- 92, 2. *motoșcúță* „șomoiag mic“.
 12. *ANDRÓC* „fustă“.
- 95, 12. *móde* „obiceiu“ [vezi nota la p. 43, r. 16].

- 95, 14. *hórja* „cântecul“.
 22. *groštór* „smântână“.
 23. *colęșă* „mămăligă“.
 24. *dāvóĵ* „brânză de vaci cu smântână“; *sămăcișă* „laptele prins, chișleagul“.
- 96, 16. *dreętăle* „fructele sdrobite și fermentate din care se fierbe rachiul“.
 18. *șúslă* „rachiu destilat numai odată“.
 19. *canđilę* „chibrituri“.
 24. *limpeđáš* „rachiu destilat de două ori“.
 30. *tol*¹. Un TOL are aproximativ 2¹/₂ cm.
- 97, 3. *Tihútă* „sat în jud. Năsăud“.
 22. *fělę* „jumătate de decilitru“ [din ung. *fele* „jumătate“].
 23. *strúfu* „creanga verde împodobită cu flori ce se pune la acoperișul unei clădiri după ce a fost terminată“.
 24. *pánă* „floare“.
 25. *bótă* „băț“; *házáš* „acoperișul unei case“ [din ung. *hajzás* „id.“].
 29. *süpre* „spre“.
- 98, 4. *lĵla* „liliachiu, violet“.
 5. *bugăt* „mult“.
 8. *paĵĵin* „cele patru prăjini de pe vârful clăii care țin fânul să nu-l ia vântul“.
 9. *șúșitúră* „sucitură“.
- 98, 15. *dărábă* „bucată“.
 20. *măchăĵ* „vite“ [din ung. *marha* „id.“].
 22. *răřęđđălę* „zalele lanțului“.
 27. *boscođňę* „farmece, vrăjitorii“.
- 99, 7. *mul să nu* .. „mult să nu...“.
 30. *čindăgă* „șterguri, basmale“.
- 100, 3. *șimpoĵem* „strigăm la nuntă, chiuim“.
 28. *móčcoș* „murdar“ [din ung. *mocskos* „id.“].
- 101, 1. *ĵj* „inși“.
 2. *sofiĵa* „tovarășul“.
 3. *hapúș* „mingi“; *ál yas* „alt vas“.
 16. *glámburilę* „boțurile“.

- 101, 19. *plěv* „tinichea“ [din ung. *pléh* „id.“].
 24. *fórmă (așă ~)* „așa ceva, aproximativ“ [cf. ung. *olyan-forma* „id.“].
- 102, 17. *șopîrlăiță* „o boală a vitelor“.
 29. *stopcît (ai ~)* „ai scuipat“.
- 103, 2. *pulpă* „uger“.
 10. *čúĭě* „chiue“.
 12. *pohóră* „poveri, încărcături“.
 23. *pí-ŋgă* „pe lângă“.
- 104, 17. *šúrđilĕ* „cirezile“.
 25. *čětóre; čětóřĭ* [p] „cheutorile unde se încheie bârnele unei case de lemn“.
- 105, 22. *vojăĭn* „vuind, văjăind“.
 30. *viržel* „petrecerea din noaptea Anului Nou când prezic după anumite semne cum va fi anul ce vine, când *virželezáză*“.
- 106, 7. *pleivás* „creion“; *grifári* „creștari, monede de aramă austriace“.
 25. *Probeĭjăle* „Schimbarea la față“; *probozĭt* „rușinat“.
 34. *tuliiác* „carămbul cisme“.
- 107, 13. *bušĭ* „călții mai mărunți“; *budĭĭ* „putină de brânză“.
- 108, 2. *tárostă* „starostele la nuntă“.
 33. *ruj* „trandafiri“.
- 109, 1. *stáni* „staniile cămășii (dela brâu în sus)“.
 2. *mĭěrřă* „baniță (măsură de cereale)“.
- 110, 27. *căpălĭt* „prășit“ [din ung. *kapálni* „a prăși“].
- 111, 30. *cónĭě* „bucătărie“ [din ung. *konyha* „id.“].
- 112, 18. *molcălúță* „cam moi, molcele“.
 26. *dětu* „decilitrul“.
- 114, 5. *no* [exclamație] „iată“.
 11. *uĭoșăl* „vestonaș“ [din ung. *ujjas* „veston“].
- 115, 24. *húdă* „gaură“.
- 116, 3. *purđuf* „copcă în ghiață“.
- 117, 5. *něbun-eșĭ* „nebun ești“.
 10. *boluzășĭě* „înnebunește“.
 22. *sobĭřa* „odăița“.

- 118, 12. *horésc* „cântă“.
 17. *moi* (a ~) „la muiat“.
 27. *corî* „horă“.
- 121, 4. *pótcă* „farmec, pocitură“.
 13. *săluie* „mănea, stătea în gazdă“ [din ung. *szállni* „id.“].
 32. *no* „haide“.
- 122, 14. *şaş* „stâlpi, furci la casă“, [din ung. *sas* „id.“]
 15. *córni* „căpriorii casei“.
 16. *ştablóni* „plafonul casei de subt-streşini“.
 17. *lētuit* „bătutul laţurilor pe căpriorii casei“.
 19. *pureşêşte* „bate laţuri mărunte, subţiri şi dese pe păreţii casei, ca să se lipească bine lutul de păreţi“.
 30. *zāvói* „smântână cu brânză de vaci şi cu lapte dulce fiert“.
- 123, 11. *şpătúrî* „aruncături“.
 22. *náftă* „petrol“; *py* „apoi“.
 23. *ruc* „rând, tur“; *şáfuri* „momâi“.
 27. *îlné* (să ~) „se întâlnea“.
- 124, 4. *şeremóniê* „ospaţ, petrecere“.
 8. *şirúcă* (o ~) „o lecuţică“.
 13. *lăm cu máiu* „batem rufele cu maiul“; *suflintătúrile* „lâna mărunţă tunsă de pe pântelecele oii“.
 14. *cotárgă* „coş cu fundul convex“.
- 125, 7. *îistaşă* „curată“ [din ung. *tiszta* „id.“].
 25. *verzél* „petrecerea flăcăilor“ [vezi şi p. 131, r. 26].
- 127, 2. *riŋcalău* „bou râncaciu“.
 3. *riŋcálêşte* „rage ca boul râncaciu“.
 7. *bdiră'li* ([a] ~) „a primăresei“.
 8. *gozú* „gunoiul“ [din ung. *gaz* „id.“].
 17. *Morişán* „Maramureşean“; *toc* „putină de brânză“.
 24. *cocú* „pânişoară“.
 25. *săláš* „coşciug“.
- 129, 3. *odór* „curte“ [din ung. *udvar* „id.“].
 7. *hóldă* „spice şi paie de grâu“.
 14. *yoricé* „vreo..., vreun... oarecare“.
 23. *botú* „bastonaşul“.

- 131, 28. *hegedűs* „viorar, lăutar“ [din ung. *hegedűs* „id.“]; *să mulătesc* „își petrec“ [din ung. *mulatni* „id.“].
- 132, 12. *doşjië* „ștergarul“.
- 133, 24. *zádi-ë* „fota dinapoi“.
25. *şápcá* „căciulă“.
26. *ni* „uite“ [din ung. *ni* „id.“].
27. *p^{ui}* „apoi“.
- 134, 13. *túnurile* „trăsnetele“.
17. *aráduje (s- ~)* „se pornesc, se zămislesc“ [din ung. *eredni* „a porni, a izvorii“].
23. *fríş[#]* „veston, haină“; *ríl[#]* „câmp“.
- 135, 1. *zgrimintş* „solomonar“.
16. *stáuru* „grajdul“.
34. *gázdójië* „gospodină“.
- 136, 10. *saláú* „musafir“ [din ung. *szálló* „id.“].
26. *goţóiu* „măscăriciu care joacă pe lângă brezaie“.
- 137, 1. *corátori* „epitropii (la biserică)“ [din ung. *kurátor* „id.“].
9. *dígále* „gădilă“.
- 138, 18. *şi (pfei)* „să (piei)“.
30. *căpátám (né ~)* „facem rost“; *obláči* „ferestre“ [din ung. „*ablak* „id.“].
31. *teň[#]* „porumb, păpuşoiu“.
- 139, 19. *čil^ééú* „copilul“ [din ung. *cseléd* „familie“].
24. *palşáú* „băt, baston“ [din ung. *pálca* „id.“].
27. *hudráléşti* „găureşte“.
30. *jurátu* „consilier comunal“; *dír-ê-o* (jurat) „pentru că a (jurat) [cf. în textele vechi *derept ce*].
- 140, 25. *sucuşesc* „au obiceiul“ [din ung. *szokni* „a avea obiceiul“].
- 141, 17. *gaê* „izmene“ [din ung. *gatyá* „id.“].
- 142, 2. *răcluişti* „așează“ [din ung. *rakni* „id.“]; *şofⁱét[#]* „ciubăr“.
10. *po^hinosúli, poñihós* „cu vederea slabă“.
17. *đeje* „ciubăr“ [din ung. *dézsá* „id.“].
- 143, 8. *credinşa* „logodna“.
9. *o-ncredinşát* „a logodii“.
15. *četărăt (o ~)* „au cântat din vioară“.

- 143, 16. *fēfilē cēle dē nūnă* „druște“; *vō^ufīi* „vorniceii la nuntă“
[din ung. *vőfély* „id.“].
18. *tăljerilē* „farfuriile“.
26. *bot* (*strījē* ~) strângea grămadă; *zādījē* „șort“.
27. *vinđici* „oaspeții“ [din ung. *vendég* „id.“]; *kēdve* „poftă“
[din ung. *kedv* „id.“].
- 144, 6. *teretit* (*am* ~ *iară*) „am ajuns din nou, ne-am nimerit
din nou“ [din ung. *visszakerülni* „id.“, cf. *visszakeriteni* „a
redobândi“].
17. *fīje* „ceașcă“ [din ung. *findsa* „id.“].
- 146, 23. *hăfăștē* „ia în mână“.
- 147, 32. *oltoñit* „altoiți“.
- 148, 3. *ăcăr la cărele* „la oricare, oricăruia“ [din ung. *akár*
(*melyik*) „oricare“].
8. *dipt acē* „pentru aceea, de aceea“ [cf. în textele vechi
derept aceea „id.“].
23. *Hirizăncă* „femeie din satul Firiza, jud. Satu-mare“.
- 149, 2. *n-î-i fă* „nu îi vei face“.
- 150, 3. *tăt²ē* „nimerește“.
4. *he^u* „vie“ [din ung. (*szőlő*)*hegy* „id.“].
30. *fa* „face“.
- 151, 12. *mñirilē* „miere“.
31. *Rōsji*: se va ceti *Rōji* „nume de vacă“ [cf. ung. *Rózsi*
„Roza“].
- 154, 3. *mñerīi* „albaștri“.
4. *ca oī*: trebuie cetit *cu oī*.
8. *Jid[#]* „Evreu“.
19. *sărcăln[#]* „cârâind (despre coțofană)“.
20. *hir* „veste“ [din ung. *hír* „id.“].
21. *sărcă* „coțofană“.
- 155, 10. *prizmă* „prispă“.
12. *mădăritu-l* (*l-o* ~) „l-a desmierdat“.
14. *adīntă* „adineaori“.
- 156, 5. *tăre... tăre* „sau... sau“; *indr^ē* „ac“.
- 159, 2. *strātu cⁱăsi* „talpa casei“ [vezi ALR II, vol. I, pag. 116,
harta 224, punctul 353].

- 159, 13. *alĕgăt^îo^oriĕ* „care se pricepe la ales flori când țese scoarțe“.
- 160, 1. *lôtru* „isteț, șmecher“.
7. *șuhan* „niciodată“ [din ung. *soha* „id.“].
- 162, 28. *tuma* „tocmai“.
- 163, 19. *mîzgăr* „bușteanul mai scurt pe care se așează buștenii care formează pluta când se leagă pluta; *slîdîrim* „sfredelim“.
20. *huzăr* „partea dinapoi a plutei opusă buzei“.
21. *haiț* „iaz mai mic din care se lasă apa să curgă brusc la vale ca să ducă apa plutele“.
22. *homu^ogca* „iaz mai mare pe care plutesc plute, care se deschide brusc și din care plutele pornesc la vale purtate de multă apă“.
24. *șprăz* „sârme mai groase“.
30. *Duminica mări* „Rusaliile“.
- 165, 4. *blia^h* „recipient de tinichea cu capac în care se transportă laptele“.
6. *rafuĕști* „socotește“.
24. *șugîrnișeri^u* „vasul de lemn în care se păstrează chiagul“.
26. *pêșleacu* „chișleagul“; *birzîdîe^u* „brighidăul, bățul cu o rotiță în capăt cu care se bate laptele încheat“.
- 166, 7. *jintuit* „janț“.
26. *vănufa* „albia mică în care scaldă copilul“.
- 168, 23. *fișoru dî mîri^l* „vornicel la nuntă“.
- 170, 2. *pînilî* „semănăturile de cereale“.
4. *nășipi* „a mușuroi porumbul“.
7. *pînea* „cerealele“.
16. *pârină (arăturâ dî ~)* „ogor, loc care se ară după ce se lasă câțva timp să se odihnească“ [din rut. *pârina* „id.“].
- 171, 6. *câlfa* „flăcăul care strânge bani pentru muzicanții dela flăcăi la horă“.
26. *cûști* „ștergar răsucit ca un maț lung care servește de biciu în jocul de-a-ciuștea“.

- 172, 4. *štílváha* „crucea carului, bucată de lemn care stă curmeziș peste oiște“ [din rut. *štílváha* „id.“].
 7. *bráma* „poarta“ [din rut. *brama* „id.“].
 14. *răsăríta* „floarea soarelui“.
 23. *moșcálí* „soldați“, *la* ~ „în armată“.
- 173, 2. *val* (la greblă) „lemnul în care stau înfipti dinții greblei“.
 8. *Endrii* „Sf. Andreiu (30 Nov.)“.
- 177, 27. *păr* „până“.
- 180, 28. *šubáca* „luntrea“.
- 181, 7. *pír* „până“.
 26. *carandáš* „creion“ [din rus. *karandaš* „id.“].
- 182, 6. *pără* „până“.
 7. *pu-* „apoi“; *mⁱei* „mai“.
 9. *lăsátořri* „înceată la lucru“.
 23. *Kiř* „orașul Chiev“ [din rut. *Kyiv* (se citește *Keiř*) „id.“].
 26. *vajgércâ* (*brîndă* ~) „brânză frământată păstrată în putină“ [cf. rus. *vengérka* „Unguroaică, haină ungurească“, rut. *venhérka* „un soi de prune, prune ungurești“].
 27. *kirsōski gubjěrni* „gubernia Hersonului“ [din rus. *Chersonskoja gubernija*].
- 183, 16. *bícá di..* „bucată de...“.
- 184, 7. *părátare* „scoarțe ce se atârnă pe părete“.
- 186, 18. *capícâ* „copeică, monedă rusească“.
- 187, 3. *toc* „cutie“; *sírnišři* „chibrituri“ [din rut. *sirnyk* „id.“].
- 188, 18. *žišináriu* „vișinul“.
- 190, 1. *bur^řieni di tálán* „spânz“.
- 191, 20. *parniši* „răsadnice“ [din rut. *parnyk* „id.“].
 23. *corópcâ* „cutie“.
- 192, 10. *muntujít* (*s-o* ~) „s'a isprăvit“.
 20. *huňești* (*șâ* ~) „se buimăcește“.
- 194, 13. *mahalažiři* „vecinii“.
 21. *šim* „sucim“.
 21. *šit^řorí* „sucitor“.
- 195, 8. *coșúg* „coș“.
 12. *cumpániři* „petrecere“.
 13. *huljěsc* „își petrec, benchetuesc [din rut. *huljáty* „id.“].

- 195, 23. *gozêri* „cotețul porcilor“.
- 197, 7. *lohângcâ* „lighian“ [din rus. *lochánka* „id.“].
- 200, 22. *vîjiim* „clătim (în apă)“.
- 204, 26. *nîșcâ* „ștergar răsucit ca un maț lung care servește de biciu în jocul de-a-nișca“.
30. *dâgâ* „dacă“.
- 205, 7. *nîica* „nimica“.
- 208, 20. *unguruâncâ* „catolică“. Locuitorii satului Mircești se consideră cu toții „Români“ și vorbesc cu toții numai „românește“. Din punct de vedere confesional se împart în „Moldoveni“, adică ortodocși, și „Unguri“, adică catolici“.
- 208, 27. *mîziîeș* „vecini“.
- 213, 11. *ođetâș* „plăpomioară“; *bînițică* „bonețică“.
26. *đejma* „tributul, birul“.
- 215, 25. *gúfe* „chibrituri“ [din ung. *gyufa* „id.“].
31. *bucrietâ* „bucet“ [din ung. *bokréta* „id.“].
- 216, 21. *vîeșcâ* „cutie de lemn cilindrică care servește de tipar la făcut cașul“.
- 217, 4. *pantică* „panglică“.
12. *brustuim* „mototolim“; *prîșsură* „presară“.
- 218, 10. *flori, berbêș* „floricele de porumb, boabe de porumb coapte“.
20. *împăcâșúneș* „învoiala“.
- 219, 7. *stáhi* „stafie“.
- 223, 17. *sâ nu-m blaniâscâ cojócu* „să nu-mi tragă o bătaie sdravănă“.
- 224, 13. *sărâriji* „salină (unde se scoate sare prin evaporarea apei din ghiolul Tuzlei)“.
22. *sălâmúrâ* „apa sărată din lacul Tuzlei ce se scurge prin canale în basinurile de evaporare ale salinei“.
26. *scîrtâ* „șiră, grămadă“ [din rut. *skýrta* „id.“].
30. *tálpa* „talpa grămezii de sare, partea de jos, dela pământ“; *di osábâ* „deosebit, separat“.
- 225, 26. „Seamăn, vântur, urez pentru anul cel nou“.
27. *dam* [prez] „dăm“.

- 225, 30. *biscfîti* „pişcoturi“ [din rus. *biskvit* „id.“].
- 226, 2. *vičera* „obiceiul de a duce, în Ajunul Crăciunului, colaci și dulciuri naşului, unchilor, mătuşilor și altor neamuri“ [din rut. *večérja* „id.“].
- 228, 26. *patrîét* „tablou“ [cf. pronunţarea rusească *partîét* „portret“].
- 229, 9. *sai î sus* (citeşte : *sai î sus*) „sai în sus“.
15. *gismânt* „un fel de plăcintă făcută din făină, ouă, lapte prins și sare; se bate bine și se coace în *tăvăli*“.
- 230, 26. *núna* se va ceti *núma* „numai“.
- 231, 5. *s^uolți* „solzi“.
6. *liri* „lire (monetă turcească de aur)“.
14. *peşkîr* „prosop“.
26. *pîrnâi* [p]; *pîrnâji* [s] „căldare mare de aramă, de 12 kg.“.
- 232, 9. *čumbierăşu* „tulpanul mic cu care se leagă copiii la cap“.
10. *lăuúzniřiti* „ființele supranaturale care pocesc pe lăuze“.
21. *zăgîrnă* „traistă de strecurat caşul“.
- 234, 3. *trînci* „impuritățile din untul topit“.
- 236, 7. *borîn-ézî* „grăpezi“.
8. *priyim* „plivim“.
15. *brustuim* „opărim cu cenuşă“.
- 240, 12. *Córnú Cápri* (*la* ~ ~) „spre Nord-Vest“.
15. *ăustru* „vânt de miază-zi“.
29. *cúrtea* trebuie citit *cúrtea*.
- 244, 8. *Dă ũndę-o h'i venit!* (adică Lungenii, locuitorii din Valea-Lungă-Cricov).
13. *crivác^h* „sul cu două manivele pe care se învârte funia care ridică hârdaiele cu pământ când se începea săpatul unui puț de petrol; la manivele erau doi oameni“.
15. *hėgnă* „vârtej (întors de un cal) care ridică hârdaiele cu pământ când puțul avea o adâncime mai mare de 50 de stânjeni“; *lăcăriă* „ridică pământul din puțul de petrol cu un cal care învârtea hegna“; *hîrdăiři* „vasele de lemn cu care se scoate pământul când se sapă un puț de petrol“: *ũ hîrdău ĩntră și únu ĩese*.
- 246, 20. *prăjni* trebuie citit *prăjini*.

- 247, 21. *dîntîlnitură* „din întîlnitură“.
 29. *zbor* „petrecere“.
- 250, 24. *Ferică* „Februarie“.
- 251, 10. *clofân* „fiecare din părțile în care se sparg trunchii de câte 5—7 palme de lungi din care se fac uluci“.
 19. *prisîcă* „bușteni de brad cojiți și curățiți de crengi lăsați să se usuce“.
 22. *ćocu* „unealtă de urnit buștenii“; *sap^hinu* „șapina cu care se urnesc buștenii“.
 25. *bîlîli* „bucăți de trunchi de brad necojiți lungi de un metru“.
- 253, 25. *polomuđdiđ* „bătrîni hodorogiți“.
- 256, 17. *će* „zice“.
- 257, 11. *úke* „uite“.
 22. *ne-ćém* „ne ducem“.
- 258, 23. *hále* „vijelii“.
- 259, 6. *mejáză* „aruncă grăunțe de mei în groapa mortului să nu se facă strigoiu“.
 9. *Liséju* „ziua“ . Sfîntului Elisei“.
 11. *copăîim* „prășim porumbul a doua oară“.
- 260, 23. *dănac* „flăcău“.
- 264, 2. *oșoréle* „oscioare“.
- 266, 17. *uspăfu* „nunta“.
 21. *căņfălăriiě* „primărie“.
- 269, 15. *bîlbără* „flacăra“; *oblîsí* „a nimeri, a descoperi“.
- 273, 2. *vîrěj* „dulap, scrînciob“; *tuťéică* „leagăn“.
- 275, 32. *olicăîndu-mă* „văietîndu-mă“.
- 277, 20. *gliúťă* „bucată (de sare)“.
- 279, 29. *pomněť* [pf] „colaci mititei ce se dau de pomană peste groapă“ . Vezi nota următoare.
- 280, 8 (și 9) *poņneáta* [s a]; *pogněť* [p]. Vezi nota precedentă.
 22. *copîl* „băiat“.
 23. *dirěb de pópă* (ca ~ ~ ~) „drept popă, în loc de popă“.
 25. *legúme* „orice mâncare gătită în cratiță“.
- 283, 3. *comșîi* „vecinii“ [din bulg. *komšija* „id.“].
 24. *júvinít* (s-a ~ [boul]) „a făcut rană la ceafă de jug“;
júvină „rana făcută de jug la ceafa boului“.

- 284, 3. *zăpuc* „zăduf“.
- 285, 6. *kepș* „pânză pentru cămașă“.
- 286, 16. *kitiše* „tichie“.
28. *tron* „sicriu“.
- 287, 23. *môșu* „bărbatul moașei care a asistat pe femeie la naștere (nu e o moașă diplomată, ci orice femeie mai în vârstă)“.
- 288, 10. *fo* „vreo“.
- 296, 6. *frătele dă mină* „vornicel la nuntă“.
26. *coc^uôc* „coc, pânișoară“.
29. *rôpinî* „coclauri“.
- 299, 4. *zlelîna* „slănina“.
- 307, 5. *vinâm* „pescuim“.
- 309, 19. *til^u* „beteală“.
- 313, 6. *bulamâci* „stâlpii dela gard“.
- 315, 6. *C-uș găleată apă...* Subiectul adaugă observația că paparudele sunt Țigănci care nu știu bine românește.

INDICE FOLKLORIC

Cifra dintâi și cea de după punct trimitte la pagină, iar cifra de după virgulă trimitte la rând.

Obiceiuri la sărbători:

Anul nou 19, 18. 68, 10. 77, 20. 79, 11. 92, 5. 105, 29.
128, 26. 132, 25. 140, 24. 176, 16. 177, 6. 178, 6.
187, 5. 193, 4. 199, 8. 202, 15. 210, 6. 215, 15.
223, 6. 225, 1, 11. 252, 13. 255, 1. 272, 9.
287, 19. 289, 9. 298, 18. 300, 15. 303, 25. 305,
10. 313, 4.

Colinda 177, 7. 210, 13.

Sorcova 90, 19. 95, 1. 234, 19.

Brezaia (Capra) 178, 7. 202, 27. 210, 11, 18.

Vasilca 272, 10. 298, 19. 305, 18.

Plugușorul (uratul, hăitul) 176, 16. 178, 9. 187, 6. 193,
9. 210, 7. 223, 7. 225, 1, 12. 300, 16. 313, 26.

Buhaiul (buga) 210, 9. 313, 28.

Malanca 176, 16. 177, 7. 178, 9. 210, 15.

Vergelatul 105, 30. 215, 16.

Strigarea peste sat 132, 28.

Bobotează 92, 1. 177, 20. 303, 26. 310, 3.

- Sf. Ioan* 282, 13.
Sâmpietru de iarnă 50, 15.
Întâmpinarea Domnului 137, 4.
Sântoader 11, 3. 75, 1.
 Joia iepelor 11, 5.
1 Martie (mărțișor) 10, 20. 18, 5. 188, 16.
40 Mucenici (Măcinici) 50, 18. 240, 28.
Alexie 211, 1.
Bunavestire 157 1.
Ziua Goangelor 72, 12.
Sf. Gheorghe (Sângeorz) 10, 25. 13, 18. 98, 14. 122, 1.
 132, 1. 164, 1. 222, 26.
Lăsatul secului 273, 1. 310, 15.
 Strigarea peste sat (silitul morii) 71, 19. 76, 10. 288, 14.
A doua sâmbătă din postul mare 310, 20.
Săptămâna brânzei 289, 26.
Mijlocul postului mare (Miezul păresimilor) 11, 6. 50 19.
6 sâmbete înainte de Florii 306, 16.
Sâmbăta lui Lazăr 310, 25.
Florii 32, 11. 258, 20.
Joia mare 267, 18. 277, 19.
Paști 157, 1.
Săptămâna luminată 213, 4.
Sâmbăta morților 271, 1.
Joile după Paști 10, 23. 18, 8. 63, 14. 163, 28. 188, 9.
 240, 17.

- Joia verde 259, 8.
- Todoruse* 18, 12.
- Ispas* 72, 2.
- Rusalii* 164, 3. 183, 19. 188, 1.
Călușarii (călușul) 78, 15. 293, 3, 6. 301, 12.
- Prorocul Eliseu* (Liseiul) 259, 8.
- Sânziene* (Drăgaica) 4, 20. 14, 25. 18, 24. 32, 16. 35, 2.
40, 11. 43, 26. 69, 24. 71, 23. 79, 18. 113, 28.
116, 15. 123, 8. 129, 10. 132, 19. 138, 29. 141,
21. 147, 1. 164, 5. 172, 12. 184, 3. 198, 1. 202,
14. 212, 24. 255, 8. 282, 22. 299, 29.
- Foca* 50, 8. 63, 12. 211, 11.
- Pălia* 50, 8. 63, 12.
- Maria Magdalena* 211, 11.
- Ana* 50, 8.
- Pantilimon* 50, 11. 63, 12.
- Vărtolomei* 50, 10.
- 1 August* (Cei 7 Macavei, Ziua Ursului) 72, 9.
- Ziua Crucii* 66, 3. 211, 2. 216, 11.
- Apostolul Luca* (Lucinul) 72, 6.
- Arhanghelii* 50, 14. 158, 7.
- Apostolul Andrei* 50, 14. 195, 10. 198, 5.
- Lăsatul postului Crăciunului* 196, 27.
- Sf. Nicolae* (Gazii de toamnă) 3, 9.
- Ajunul Crăciunului* 10, 9. 63, 17. 303, 17.
- Crăciun* 20, 1, 136, 25. 150, 14. 187, 17. 226, 1.

Colindul 10, 9. 187, 22.

Tovărășia flăcăilor (vergel, bulciug, hurduhie, iordan)
125, 22. 131, 26. 140, 13. 183, 24. 187, 21.
288, 1.

Moșii 10, 31. 11, 1. 223, 1.

Nedeie 269, 6.

Patronul casei (Sântul, Praznicul) 11, 8. 15, 1. 36, 26.

Obiceiuri agricole:

Când se iese cu plugul 9, 14. 34, 6. 47, 16. 126, 1. 129, 2.
159, 5. 167, 22. 172, 3. 183, 28. 273, 14.

La semănat 9, 18. 47, 23. 132, 11. 140, 20. 227, 12. 273, 17.

La prășit 110, 26.

La secerat (eununa, buzduganul, etc.) 34, 14. 68, 18. 73, 26.
82, 10. 95, 11. 103, 9. 111, 3. 118, 4. 125, 5.
129, 6. 132, 15. 133, 11. 156, 1. 158, 12. 197, 1.
216, 15. 220, 22. 273, 20. 294, 12.

Barba lui Dumnezeu 294, 12.

Colacul lui Dumnezeu 294, 20, 26.

Obiceiuri sociale:

Clacă 9, 21. 13, 29. 198, 10. 214, 1. 257, 1. 267, 12. 272,
24. 282, 26. 304, 9.

Șezători 5, 10. 44, 1. 70, 1. 114, 20. 123, 19. 147, 5. 158,
17. 176, 12. 188, 20. 203, 6. 218, 7.

Aldămaș 43, 7. 185, 13. 268, 23.

Obiceiuri la naștere: 5, 26. 17, 19. 26, 22. 32, 5. 39, 27. 40,
5. 43, 16. 44, 23. 75, 9. 90, 9. 92, 25. 93, 11.
139, 9. 141, 1. 166, 14. 172, 16. 177, 26. 181,
25. 186, 1. 186, 12. 203, 21. 210, 1. 215, 1.

220, 4. 232, 7. 237, 17. 241, 5. 249 5. 256, 1.
258, 26. 270, 10. 279, 1. 284, 19, 309, 10.

Ursitorile 6, 4. 17, 21. 27, 3. 32, 5. 35, 25. 44, 33.
90, 9. 93, 11. 139, 19. 141, 3. 203, 21. 220, 12.
231, 29. 237, 23. 241, 10. 245, 12. 249, 7. 251,
29. 254, 18. 270, 18. 258, 30. 279, 10. 304, 21.
309, 1. 314, 14.

Botez 3, 18. 17, 24. 27, 11. 35, 4. 44, 26. 79, 22.
93, 22. 114, 9. 116, 9. 124, 1. 192, 1. 200, 10.
205, 24. 213, 8. 217, 1. 226. 27. 268, 27. 278,
23. 283, 14. 285, 10. 291, 27. 297, 4. 312, 18.

Cumetrie 185, 5. 194, 11. 197, 25. 203, 10. 206, 2.
218, 18. 231, 7. 245, 6.

Obiceiuri la nuntă:

Dansuri 89, 20. 171, 1. 191, 14.

Fiecare are soțul ursit 183, 7.

Logodna 182, 3. 222, 18.

Nunta 36, 1. 63, 20. 66, 16. 99, 1. 100, 1. 108, 1.
143, 6. 168, 22. 192, 23. 200, 27. 215, 29. 238,
1. 241, 15. 245, 17. 249, 30. 266, 17. 285, 23.
296, 5. 305, 4. 309, 17.

Orășii 238, 10.

Colăceri 238, 9.

Sovon 238, 1.

Măscărici 188, 12.

Obiceiuri la înmormântare: 2, 18. 19, 6. 27, 15. 32, 8. 36, 15.
50, 24. 62, 11. 66, 8. 76, 1. 86, 17. 94, 20.
128, 22. 139, 23. 141, 6. 144, 11. 146, 21. 158,
1. 183, 14. 186, 17. 192, 27. 204, 1. 234, 13.

242, 1. 245, 22. 250, 3. 252, 4. 259, 1. 267, 28.
271, 1. 279, 24. 286, 4, 14. 309, 25.

Priveghiul 15, 18. 171, 23. 201, 6. 204, 13, 17, 25.

Jocuri la priveghiu 171, 23. 204, 17, 25.

Balade:

Iovan Iorgovan 2, 1.

Cântecul lui Vălenaș 109, 8.

Cântecul lui Bărgan 223, 20.

Mănăstirea lui Manolea 264, 17.

Doine (hore) 29, 2. 53, 11. 54, 1. 55, 9. 56. 57. 58, 1. 59, 18.
60, 21. 61. 62, 5. 84, 1. 130, 1. 157, 6.

Strigături: 42, 28. 55, 1. 57, 9. 59, 10. 60, 15. 106, 33. 108, 32.
110, 1. 116, 20. 126, 9. 148, 7. 159, 17. 194, 7.

Tradiții: 147, 11. 224, 12. 228, 10.

Vieța din trecut 169, 14. 240, 3. 244, 3.

Povești, legende, snoave:

Basme 281, 13. 247, 28. 250, 19. 281, 13.

Legende 65, 27. 118, 22.

A privighetoarei 68, 24.

Despre Cheia Turzii 115, 5.

A turturelii și privighetoarei 134 1.

A luceferilor 160, 9.

A râsului 209, 13.

Snoave 14, 4. 45, 15. 52, 11. 172, 22. 174, 12. 179, 13.

Păcală și Tândală 17, 13. 306, 1.

Ghicitori : 8, 21. 47, 7. 64, 1. 78, 3. 132, 4. 149, 28. 180, 11.
205, 5. 212, 1. 235, 1.

Bocete :

Zorile mortului 271, 19.

Cântece de leagăn : 37, 4. 93, 1.

Jocuri de copii : 31, 19. 40, 20. 46, 1. 81, 20. 125, 11. 145, 8.
171, 9. 235, 22. 20, 14.

Formulete (sorti la joc) 41, 15. 88, 9. 144 22. 190, 5.
196, 4. 205, 10. 252, 27.

Cântece de copii

Al meleului 21, 11. 41, 11. 70, 27. 88, 27. 146, 3. 154,
27. 190, 24. 205, 15.

Al mămăruței 71, 4. 89, 5. 141, 10. 146, 14. 155, 1.
191, 1. 284, 11.

Al cărăbușului 89, 10.

Al țării 154, 18.

Frământături de limbă 32, 24. 46, 28. 89, 14. 284, 6.

Descântece : 259 15.

De deochiu 6, 7. 22, 16. 71, 9. 119, 3. 139, 1. 154, 1.
207, 6. 214, 12. 229, 21. 238, 27. 246, 12. 259, 18.

De Mama Pădurii (Muma Codrului, Mama Duca) 6, 18.
24, 14. 295, 15.

De scrintitură 48, 25. 152, 30.

De spurcat 7, 6.

De navâscă 51, 9.

De bubă 23, 10. 261, 27.

- De șopârlaiță 102, 07.
 La alesul untului 129, 18.
 De fapt 136, 5.
 De zgaibă 150, 21.
 De obrintit 151, 4.
 De speriat la prunci 151, 17.
 De strânsoare 207, 22.
 De lungoare 248, 22.
 De-al de izdat 261, 1.
 De dragoste 275, 15.
 De plămăditul inimii 296, 25.
 De mană 173, 25.

Practici magice :

- Cum se descântă 77, 14.
 Cum se apără de deochiu 3, 13, 17, 30, 18, 1, 22, 16,
 67, 16, 144, 15, 146, 25, 273, 24.
 Cum se vindecă din de vânt 247, 18.
 Câlți pentru leacuri 314, 4.
 Leac de speriat 189, 23.
 Iarba fiarelor 34, 23, 135, 1, 137, 14, 193, 15, 209,
 22, 223, 13, 289, 3, 299, 11, 311, 25.
 Frați de cruce (fărtați) 9, 26, 26, 7, 26, 7, 80, 18,
 155, 28, 185, 19, 195, 11, 269, 29.
 Văruță 75, 1.
 Frate scos din fiare (frate de cruce) 17, 1, 35, 11, 44,
 14, 258, 10, 233, 20, 237, 7, 286, 25.
Vrăji de dragoste 5, 18, 27, 31, 91, 24, 116, 1, 135, 29,
 153, 16, 167, 3, 173, 7, 180, 1, 184, 21, 192, 14.

197, 14. 218, 27. 256, 15. 262, 23. 275, 15. 2, 1.
20. 296, 25.

Mana vacilor și a bucatelor

Mana vacilor 65, 10. 69, 17. 72, 5. 98, 29. 133, 6.
151, 29. 164, 22. 173, 25. 189, 7. 203, 22. 242,
13. 312, 6.

Răscucăitul 7, 23.

Mana bucatelor 242, 12.

Practici magice pentru aducerea ploii 215, 7.

Paparude (dodoloi) 4, 12. 13, 6. 16, 1. 21, 17. 28, 15. 32.
1. 41, 18. 44, 6. 48, 1. 67, 21. 70, 18. 142, 23.
189, 12. 229, 1. 235, 13. 243, 1. 248, 11. 254, 6.
258, 1. 266, 1. 274, 7. 281, 1. 288, 22. 292, 8,
298, 6. 302, 18. 311, 10. 315, 1.

Caloian 229, 17. 239, 17. 243, 23. 301, 1. 302, 1.
308, 1.

Tatăl soarelui și mama ploii 280, 17.

Cum se întărește temelia unei construcții

Loc bun de casă 206, 8.

Ce se pune în temelia casei 18, 22. 32, 17. 35, 6. 70,
14. 114, 16. 124, 7. 185, 1. 213, 24. 219, 3. 227,
3. 283, 19.

Obiceiu la săparea unui puț 256, 26.

Demoni, ființe fantastice sau cu puteri supranaturale:

Baba Dochia 30, 21. 238, 21.

Uriași (jidovi, năzdraveni) 53, 3. 307, 19.

Căpeăuni (Capcâni) 140, 2. 230, 16.

Samcă 181, 5.

Mama pădurii (Muma pădurii, codrului, Mama Duca,
Vâlfă) 6, 18. 24, 14. 50, 1, 5. 269, 1.

Fata pădurii 137, 8. 156, 14.

Omul nopții 149, 22.

Boul negru 237, 3.

Vrăjitoare (bosorcă) 43, 21. 149, 24.

Rămnituri 6, 13.

Marțolea (Marți-seara) 113, 18. 123, 4. 237, 1.

Moroiu. moroniță, strigoiu (care ia mana vacilor) 8, 9.
65, 18. 72, 5. 164, 19, 22.

Caii lui Sântoader 31, 10.

Zmei 5, 1. 79, 1. 115, 15. 123, 14. 186, 8. 231, 1.
245, 1. 257, 9. 300, 5.

Iele (Vântoase, Frumoase, Sfinte, Rusalii, Șoimane ;
boală din Iele) 4, 26. 10, 14. 11, 29. 81, 27. 90,
14. 137, 21. 164. 10, 14. 188, 5. 192, 19. 201,
11. 214, 28. 222, 13. 236, 21. 244, 27. 250, 12.
253, 23. 255, 22. 274, 2. 274, 4. 275, 7. 294, 28.
299, 25.

Vampir (strigoiu, moroiu, pricolici) 18, 27. 19, 9. 27,
19. 62, 27. 65, 1. 139, 26. 198, 7. 230, 9. 239,
9. 242, 8. 247, 23. 253, 12. 259, 2. 269, 5. 286,
16. 292, 1. 297, 16. 301, 24.

Șolomonar (grimintaș) 114, 3. 115, 21. 123, 26. 135, 1.
184, 14, 203, 17.

Faraoni, faraoance 228, 20. 314, 19. 314, 23, 24.

Salamandră (călămâzdră, zălămâzdră, etc.) 11, 25. 18,
18. 71, 15. 156, 9. 159, 11.

Șarpe de casă 11, 18. 18, 16. 101, 21. 155, 6. 159, 1.
209, 17. 246, 1.

Bălauri 8, 3. 66, 28. 121, 12. 305, 21.

Diferite credințe și superstiții:

Zile oprite (vezi mai sus obiceiuri la sărbători) 113, 18.
123, 1. 134, 11. 156, 4. 257, 14.

Obiceiul când se tunde oaia 96, 6.

Obiceiuri la tors, urzit, învelit 158, 22. 226, 17. 283, 8.

Cum se poate ști ce an va fi (semne de an mănos) 9, 7.
98, 1. 117, 31. 137, 4. 210, 26. 216, 6. 240, 11.

Comori 9, 1. 18, 20. 40, 1. 43, 19. 157, 24. 184, 10.
189, 1. 212, 19. 242, 26. 269, 13. 306, 9. 312, 13.

Copil făcut după pierit 265, 29.

Musca columbacă 2, 13.

Credință despre urs 97, 29.

Credință despre șopârlă 90, 3.

Despre păstorit: 16, 14. 64, 19. 69, 1. 72, 17. 81, 6. 112, 20.
165, 9. 167, 29. 181, 16. 182, 22. 200, 1. 216,
19. 219, 14. 221, 1, 11, 20. 232, 19.

Cum se vaccinează oile 67, 3. 74, 16. 94, 13. 254, 1.

Tocană de oaie 211, 21.

Cum se spânzuie (se trage fitil) 190, 1. 206, 28.

Cum se cunosc vacile bune de lapte 103, 1.

INDICE DE CUVINTE

Cifra dintâi și cea de după punct trimite la pagină, iar cifra de după virgulă trimite la rând. Cifra scrisă cu caractere cursive arată pagina — și câteodată și rândul — unde se găsește explicația sau traducerea în limba literară a cuvântului respectiv.

Deoarece cuvintele transcrise fonetic n'ar fi putut fi puse în ordine alfabetică, a fost nevoie să întrebuițăm pentru acest indice grafia obișnuită. În cele mai multe cazuri redarea formei dialectale printr'una literară s'a făcut fără nicio greutate. Numai arareori am ezitat în alegerea grafiei. Astfel cuvântul *ciugârnicer* „vasul de lemn în care se păstrează chiagul la stână“ (pag. 165, rând. 24) ar fi trebuit poate scris *chiugârnicer*, dacă ne-am lua după etimologie (*chiag* + suf. *-orniță* > *chiagorniță* + suf. *-ar, -er*) * *chiagornicer* > *chiugârnicer*). Subiectul a pronunțat însă la începutul cuvântului fricativa alveolo-palatală care, în graiurile dacoromâne răsăritene, corespunde africateri alveolo-palatale din graiurile sudice scrise în ortografia oficială *ce, ci*.

De asemenea ne putem întreba, dacă e mai bine să se scrie *higheghe* sau *hidede* „vioară“ (pag. 43, rând. 1). În cazul că am ținea seamă de etimologie (ung. *hegedű*), ar trebui să scriem *highede*. În graiurile dacoromâne de Nord-Vest, ocluzivele dentale și velare urmate de vocale anterioare s'au palatalizat confundându-se într'o singură serie de ocluzive palatale, articulate la mijloc între *c* și *t* (sau *g* și *d*): cuvintele *părete* și *păreche* se pronunță absolut la fel. De aceea, oricum vom scrie literar, *higheghe*, *hidede*, *highede* sau chiar *hideghe*, un subiect din părțile nord-vestice ale teritoriului românesc va pronunța așa cum am notat, în transcriere fonetică, la pag. 43 (rând. 1). Am ales totuși forma *higheghe*, deoarece în pronunțarea „literară“, muntenească și moldovenească, *ghe* (*ghi*) e pronunțat destul de aproape de ocluziva palatală din Nord-Vestul țării. La fel am făcut și în cazul lui *ghiob* (52, 3), *heghiu* (150, 4), etc. Numai când etimologia e prea evidentă și ne arată că ocluziva palatală s'a dezvoltat dintr'o dentală, scriem *d* (sau *đ*): *zadie* (133, 24), *deje* (142, 17), *cilediu* (139, 19), *credință* (143, 8), etc.

Am trecut în acest indice cuvinte e explicate în note sau între paranteze introduse în text, precum și acelea care ni s'au părut mai puțin cunoscute de un intelectual citadin sau care credem că prezintă vreun interes oarecare linguistic.

A 4, 21. 5, 8, 5, 13, 14. 7, 25,
27, 9, 19, 11, 7, 19, 12, 6, 35.
13, 15. 318. 320.

abori (a) 94, 9.

acăr la carele 148, 3. 333.

acătării 210, 30.

acoale [3]; a acoli 19, 14. 322.

acopleși (a) 91, 4.

adintea 155, 14. 333.

airlea 98, 25.

ali 9, 5. 319.

alina (a) 4, 21. 318.

alunele 240, 20.

amarală 55, 20, 22.

androc, 92, 12. 328.

aoș 267, 21. 273, 5.

arăduie [3], 134, 17. 332.

are fi 59, 8. 326.

area 85, 11. 328.

argea 301, 5.

ărpi 5, 3. 318.

artie 15, 6. 321. 326.

ăs 54, 14.

așa formă 101, 24. 330.

astal 11, 10. 320.

atarite 51, 10. 325.

austru 240, 15. 337.

azme de pâne 285, 20, 21.

Ba iu 60, 1. 326.

babă 44, 26. 194, 16. 310, 4.

băbălugă 44, 6. 325.

băcioni 16, 17, 18, 20. 321.

băiat 24, 18. 27, 1, 7. 322.

baier de zmeu 300, 6, 7.

baiu 38, 31.

balabușcă; balabuște [p] 173, 8,
10, 13.

bălbără 269, 15. 338.

bandă 42, 25. 325.

bânițacă 213, 11. 336.

bantă 210, 15.

barba lui Dumnezeu 294, 20.

bărbânță 122, 27.

bărbători 89, 11.

barbori 132, 28.

bârcași 16, 19. 321.

băriac; băriece [p] 14, 2. 321.

batăr 75, 11. 112, 3. 327.

bătătură 31, 31. 324.

bâte [p] 10, 9. 319.

băticele [p] 24, 15. 322.

beleuzați (ochi) 232, 14.

beli (a ~ stupii) 74, 24.

berbeci [p] 218, 11. 336.

bereuri [p] 70, 19.

beteag 18, 25. 52, 28. 322.

beteșug 50, 13. 325.

bghizdele, v. ghizdele.

bic 1, 3. 317.

bică 78, 12. 327.

bile [p] 251, 25. 338.

birău 70, 8. 139, 29. 327.

birăiță 127, 7. 331.

birghideu 165, 26. 334.

biscfite [p] 225, 30. 337.

blagă; blăgi [p] 40, 1. 324.

blăni (a ~ cojocul) 223, 17. 336.

bleah 165, 4. 334.

bloaje [p] 122, 2.

blotori [a] 40, 18. 324.

- boboloc 22, 7. 322.
 boholt 63, 16. 326.
 boitar 39, 8. 324.
 bolund 55, 23. 326.
 bolunzi (a) 117, 10. 330.
 borâna (a) 236, 7. 337.
 borăvi (a) 8, 6. 9, 1. 319.
 borețe 60, 9.
 borețele 60, 9.
 borși (a) se 101, 15.
 boscoane [p] 98, 27. 329.
 bosorecă 43, 21. 325.
 bosorcaie 161, 15, 17.
 bot 143, 26. 333.
 botă 105, 12. 138, 32.
 botorog 31, 20. 323.
 botuță 129, 23. 331.
 brad 296, 11.
 brăduleț 75, 2. 75, 6.
 brâi (a) 183, 2.
 brâie [p] 183, 5.
 bramă 172, 7. 335.
 brâncă ; brânci [p] 39, 24. 63,
 14, 27. 137, 15. 139, 24, 25.
 324.
 brațele mânilor 279, 28.
 breană 2, 6. 17, 16. 317.
 brecire 17, 10. 321.
 brită ; briți [p] 7, 13. 318.
 brituță 12, 11. 320.
 brustui (a) 217, 12. 236, 15. 336,
 337.
 buburuță 141, 11.
 buburuză 155, 2.
 buchie 27, 17. 323.
 buci 107, 13. 330.
 buceretă 215, 31. 336.
 budăi 107, 13. 330.
 budău 227, 23.
 buduhale [p] 25, 20.
 buduruș 233. 8.
 bugă 313, 28.
 bugăi (a) 314, 1, 2.
 bugăt 98, 5. 329.
 buhaci 73, 19.
 buiede ; buiezi [p] 4, 21. 5, 7.
 318.
 bulamaci [p] 313, 6. 339.
 bulciug 140, 13, 15.
 burduf 112, 12.
 burete 41, 6. 325.
 burghiuh 174, 25. 175, 2.
 burichează [3]; a burica 256, 2.
 burtucă 135, 31.
 buruiene de talan 190, 1. 335.
 buș 23, 12. 322.
 buzdugan 82, 10. 83, 26. 328.
 Cadet 39, 10. 324.
 caie 73, 4.
 căiță 301, 26.
 călămâzdră, 71, 16.
 călciiele 87, 3. 328.
 calfă 171, 6. 334.
 căluiani 229, 17.
 căluș 244, 20. 293, 4.
 câmp (în) 31, 29. 323.
 cănată 34, 18. 48, 4. 324.
 canceu 57, 28. 326.
 cândile [p] 96, 19.
 canfete [p] 225, 29.
 cântălarie 266, 21. 338.

- căpaică 65, 19.
 căpăli (a) 110, 27.
 căpăta (a) 138, 30. 332.
 căpăţel 280, 13.
 capete [p] 204, 7.
 capică 186, 18. 192, 28. 335.
 cărăboi 3, 27. 318.
 carandaş 181, 26. 335.
 cărpă ; cărpe [p] 3, 4. 13, 31.
 17, 11, 26. 45, 6. 317. 320.
 321.
 cart 35, 3. 324.
 Carul ciobanului 189, 5.
 căştigat „pregătit“ 47, 17.
 căta 3, 27. 5, 20. 7, 29, 31. 18,
 2. 22, 10, 12, 19. 23, 11. 24,
 16. 27, 14. 318.
 căţi-gode 15, 6. 321
 ceajmă 14, 23. 321.
 ce 189, 2.
 Cerna 2, 7. 317.
 cetăra (a) 143, 15. 332.
 Cetate 9. 3. 319.
 ceteră 67, 24. 327.
 ceteraş „violonist“ 122, 5.
 chedve 143, 27. 333.
 chereti (a) 144, 6. 333.
 chetoare; chetori (p) 104, 25, 27.
 330.
 chică 22, 19. 31, 14. 62, 15. 322.
 chilin (de) 81, 15. 123, 11. 328.
 chindeu ; chindeauă [p] 50, 32. 99,
 30, 31.
 chirsonsechi 182, 27. 335.
 chisăliţă 17, 14. 321.
 chită , chiţ [p] 27, 4. 323.
 chiti (a) 27, 15. 323.
 chitie 286, 16, 18, 18. 339.
 chitite 13, 23. 320.
 Chiu 182, 23. 335.
 chiugărnicer, vezi ciugărnicer.
 cică 2, 19. 3, 14. 4, 24, 27. 9,
 19. 10, 24, 26. 13, 8, 23. 18,
 6, 9, 18, 20. 19, 9, 23. 45,
 24. 63, 4. 318.
 cilediu 139, 19. 332.
 cim (= sucim) 194, 21. 335.
 cimpoia (a) 100, 3, 329.
 cioe 251, 22. 338.
 ciorchină 236, 12.
 cisti (a) 5, 29. 318.
 cîtiric 175, 36.
 citor (= sucitor) 194, 22. 335.
 ciubacă 180, 28. 335.
 Ciuci „satul Ciuci, azi Vârfuri“
 42, 22.
 ciufuli (a) 42, 17. 325.
 ciufuri [p] 123, 23. 331.
 ciugărnicer 165, 24. 334.
 ciuhă „momâie“ 135, 11.
 ciumberaş 232, 9. 337.
 cuii (a) 103, 10. 330.
 ciupăi (a) „a scălda“ 141, 2.
 ciurdă ; ciurzi [p] 104, 17. 134,
 6, 7. 330.
 ciurloasă 24, 27.
 ciuslă 96, 18, 23.
 ciuşte 171, 26, 29. 334.
 ciutrucă 135, 31.
 ciutură 45, 16. 325.
 ciuvaniu 27, 20. 323.

- elănet 15, 22. 321.
 clati (a) 59, 7. 326.
 cleancă 75, 11. 327.
 clioambă 17, 5, 8. 321.
 Clisură 9, 3. 319.
 clop „pălărie“ 55, 18.
 cloță 40, 21. 45, 22. 325.
 cloțan 251, 9, 11. 338.
 civit 28, 9. 323.
 coardă de lumină 86, 21. 328.
 coarne 225, 30.
 cocie 13, 31. 34, 7, 9. 324.
 cociuș 195, 8. 335.
 cococi 296, 26. 339.
 cocuț 128, 24. 331.
 codru 10, 22. 319.
 cojiță 3, 27. 318.
 colacul lui Dumnezeu 294. 26.
 colan (la fântână) 174, 14.
 colendă 10, 9. 319.
 coleșă 95, 23. 329.
 colț; colțuri [p] 67, 11.
 comșii [p] 283, 3. 338.
 conie 111 30. 330.
 cop 78, 24. 328.
 copăi (a) 259, 10. 338.
 copârșău 17, 4. 18, 31. 19, 8. 50,
 26. 61, 9. 62, 25. 63, 1. 85,
 16. 139, 24. 268, 3. 321.
 copil 7, 24. 26, 31. 280, 22. 319.
 323.
 copriși (a) 80, 26. 328.
 corator 137, 1. 332.
 coriu 118, 27. 331.
 corni [p] 122, 15. 331.
 Cornul Caprei 240, 12, 13. 337.
 coropeă 191, 23. 335.
 cortel „locuință, pansion“ 47, 9.
 coséle 44, 3.
 Costandin 81, 10. 328.
 costrică 29, 12.
 cotargă 124, 14. 331.
 cotăricioară 12, 12. 320.
 covăsit 270. 6.
 cramb 64, 26.
 crăiță 13, 6. 320.
 credință 143, 8. 332.
 crei „creeri“ 12, 16.
 crestată 76, 5. 327.
 crii 24, 6, 32. 322.
 cri-că 42, 26. 325.
 cristănuș 15, 9. 321.
 crișcă; criște [p] 15, 4. 321.
 crivăț 240, 14, 15.
 crivac 244, 13. 337.
 Cruce (la) 9, 4. 319.
 crușală 94, 8.
 cujmit 37, 5. 38, 33. 324.
 cumpanie 195, 12. 335.
 cura (a se) 94, 3.
 curățale (in) 211, 10.
 curul găinii 87, 2. 328.
 cutie 76, 6. 327.
 cutiugă „rotilele plugului“ 172, 5.
 Da-o-vu 148, 19.
 dăbui (a) 65, 14.
 dacieă 31, 22.
 dagă 204, 30. 336.
 dăgăle [3]; a dăgăli 137, 9. 332.
 dăloc, vezi deloc.
 Dâmbău 67, 11.

- dănac 260, 23. 348.
 dărab, dărabă 39, 18. 98, 15. 329.
 dâr-ce 139, 30. 332.
 dă să . . . 9, 15. 319.
 dăscumpăra (a), vezi descumpăra.
 Dealul Garalimului 225, 10.
 deje 142, 17. 143, 2. 332.
 dejmă 213, 26.
 deloc 9, 12. 39, 4. 324.
 descumpăra (a) 2, 20. 32, 9. 317.
 deț 112, 26. 330.
 diac 63, 8. 268, 1. 326.
 dimica (a) 7, 28. 12, 12. 320.
 dimișcă 2, 22. 317.
 dinainți 87, 20, 25.
 diplă 78, 16. 328.
 dipt acea 148, 8. 333.
 direb-de . . . 280, 23. 338.
 dodă 293, 27.
 dodolaie 48, 18.
 dodoloaie, duduloaie, dodoloiu, 4,
 12. 28, 15. 33, 1, 6. 323. 324.
 doholi (a se) 57, 11.
 doholică 57, 10. 326.
 dooni (a) 2, 21. 317.
 dor „durere“ 257, 15.
 dos (pe ~) 112, 30.
 dosoiu, dosoaie 132, 12. 133, 23.
 332.
 drăcuie [3]; a drăcui 33, 27. 324.
 Drădaica, Drăgaica 91, 25. 255,
 9. 328.
 drăglete 13, 3. 320.
 dreptăți 252, 7.
 drețe 96, 16, 21. 326.
 dreve 80, 26. 81, 2. 328.
 duan 2, 22. 317.
 duduloaie, vezi dodoloaie.
 dulamă 87, 11.
 Dumineca mare 163, 30. 183, 20.
 188, 2. 223, 3. 334.
 duminica tinăra 26, 9. 323.
 durduitul 78, 13. 328.
 Endrii 173, 8. 335.
 Erina gospodea 9, 2. 319.
 estim 19, 26. 322.
 Fa 150, 30. 163, 4. 333.
 făcut după pierit 265, 31.
 fagadău 57, 27. 61, 10. 326.
 fălăi (a) 177, 10, 15.
 fălcerul 284, 24.
 farbă 3, 25. 317.
 fenec 37, 15. 38, 32. 324.
 fele 97, 22. 112, 26. 329.
 Ferică 250, 24. 338.
 fetele cele de nuntă 143, 16. 333.
 ferdălă 83, 23. 328.
 ficiorul de mire 168, 23. 334.
 finge 144, 17. 333.
 fioane [3] 11, 22. 320.
 fiștioe 177, 21.
 fleacăra [3]; a flecăra 18, 20. 322.
 fleșărie 81, 14. 328.
 flit „râtul porcului“ 132, 7.
 flori 218, 10. 336.
 fo 288, 10. 301, 15, 308, 16, 26.
 339.
 foale 18, 3. 19, 2. 321.
 foarfeci 252, 7.
 fogaș 91, 17. 328.

formă (aşa ~) 101, 24. 330.
 fratele de mână 296, 6. 339.
 friş 134, 23. 332.
 frupt „laptele vacii“ 173, 32.
 furcer 18, 31. 322.
 furtaţi 9, 26, 27.

 Gaci 141, 17. 332.
 gaidă 310, 9.
 galiscă, galiţcă 87, 6. 94, 9. 328.
 găluşte 167, 11.
 gândac 155, 10. 292, 21.
 gazdă [subst] 3, 19. 11, 20. 33,
 11. 317. 320.
 gazdă [adj] 6, 4. 116, 11. 318.
 găzdăriţă 34, 8. 324.
 găzdoaie 135, 34. 332.
 Gazii de toamnă 3, 9. 17, 27. 317.
 geant 2, 15. 17, 18. 317.
 ghebă 88, 4.
 ghebuţă 87, 22.
 ghetе (să) [subj 3] 42, 3. 325.
 ghiob 52, 3, 4, 23, 29, 32. 63, 1.
 326.
 ghirars, vezi vinars.
 ghismani 229, 15. 337.
 ghiufă ; [p] 215, ghiufe 25. 336.
 ghizdele 165, 19.
 giudicani 118, 24.
 glamburi 101, 16. 329.
 gliuţă de sare 277, 20. 338.
 glod 293, 23.
 gode (câţi- ~) 15, 6. 321.
 goger 195, 23. 336.
 gongoriţă 284, 12.
 Gorneac 4, 28. 8, 6. 9, 27. 318.

gost ; goşti [p] 47, 4. 325.
 gosti (a se) 11, 8. 15, 15. 320.
 321.
 gostie 36, 30. 44, 26. 324. 325.
 goţoiu 136, 26. 332.
 govie 75, 15.
 goz 127, 8. 331.
 grăpătoare 94, 25.
 greblătoare 34, 14. 324.
 grec 28, 10. 323.
 griminţeş, zgriminţeş 135, 1, 13,
 14. 332.
 Grintiş „nume de munte“ 109, 11.
 griţar 106, 7. 330.
 gromniţaş 66, 10. 327.
 gropaia 41, 5. 325.
 groşcior, groştior 95, 22. 122, 28.
 329.
 gubernie 182, 27. 335.
 guri (a se) 49, 29. 325.
 guşă 10, 20. 17, 30. 18, 5. 23, 7.
 319. 321.

 Hăi (a) 176, 17. 187, 6. 193, 9.
 hăitul 183, 25. 225, 2, 12.
 hăiul 176, 17.
 hăizas, hăzaş 97, 25. 165, 11. 329.
 hajlău 74, 25.
 hală ; hale [p] 25, 19. 45, 20.
 258, 23. 323. 325.
 hamiş 52, 6. 326.
 hapuci 101, 3.
 haraus 112, 30.
 hărdău „butoiu“ 61, 11.
 hărgăuţă 152, 19.
 hârst 165, 19.

- hârți [p] 46, 22. 325.
 hârțișor 250, 21.
 hățăște [3]; a hăți 146, 23. 333.
 hăzaș, vezi hăizaș.
 hegheduș 131, 28. 332.
 hegheșele 60, 6. 326.
 heghiu 150, 4. 333.
 hegnă 244, 15. 337.
 hei 51, 13.
 hidode, higheghe 43, 1. 140,
 14. 325.
 hir 154, 20. 333.
 Hirizancă 148, 23. 333.
 hod 64, 9.
 Hodoșa 105, 21.
 homoancă 163, 22. 334.
 holdă 129, 7. 135, 9. 331.
 hopșă 81, 12. 328.
 horă; hore, hori [p] „cântec, doină“
 58, 1. 59, 18. 60, 21. 62, 8.
 63, 22.
 horea (eununii) 95, 14. 329.
 hori (a) „a cânta“ 54, 26. 118,
 12. 133, 15.
 hostințe [p] 225, 29. 226, 3.
 hroști 199, 3.
 hudă 115, 24. 330.
 hadržali (a) 139, 27.
 Huhuiu 57, 27.
 huhurezaturi [p] „chiuituri“ 63, 22.
 huli (a) 195, 13. 335.
 huni (a se) 192, 20. 335.
 hurdughie 187, 22.
 huzăr 163, 20. 334.
 Iarmă 4, 23. 318.
 iazăr 65, 27.
 ice, icea 62, 28. 63, 16. 326.
 iestim, vezi estim.
 ighi (a se) 82, 22. 328.
 igreț 63, 22. 326.
 îmbrăiază [3]; a îmbrăia 191, 9.
 împăcăciune 218, 20. 336.
 împistri (a) 27, 14. 156, 10. 323.
 împistrit 10, 9. 319.
 împistrituri [p] 26, 31. 323.
 împrumutele 8, 26, 27.
 încălindat 149, 19.
 încheaga (a ~ casa) 304, 14.
 încredința (a) 143, 8, 9. 332.
 îndăli (a) 52, 6, 14. 326.
 indrea 156, 5. 333.
 înfira (a) 274, 24.
 înfloare [3] lâna 274, 23.
 inj 101, 1. 329.
 înspicățele [pf] 60, 7.
 înverunășa (a) 51, 19. 326.
 învia (a) (despre viermii de mă-
 tase) 292, 23, 24.
 învrăstat 18, 6. 322.
 iordan 288, 2, 9.
 is „zis“ 52, 26.
 îșăș 52, 36. 326.
 iu 60, 1. 326 (vezi ba iu).
 iuș 63, 3. 326.
 Jăg 47, 18. 325.
 jăgărițe 24, 4. 322.
 jâte [voc] 174, 2.
 jeghiu 22, 13. 322.
 Jid 154, 8. 333.
 jidovi 307, 21.

- jintuit 166, 7. 334.
 județ 148, 9.
 june 5, 4, 16, 20, 21, 23. 19, 22.
 36, 4. 116, 5. 318.
 jurat 139, 30. 332.
 jovinit 233, 23. 338.
 jovină 283, 24. 338.

 La (a) 124, 13. 142, 2. 331.
 lăcări (a) 244, 15. 337.
 laibăr 88, 1. 273, 10.
 lambă „lampă“ 6, 3.
 laptă 31, 7. 323.
 lăsător 182, 9. 335.
 lăutar 293, 6.
 lăutoare 187, 9.
 lăuznițe [p] 232, 10. 337.
 legume 11, 10. 280, 25. 285, 21.
 320.
 lepedeu, lipideu 80, 9. 136, 9.
 328.
 lețuit 122, 17. 331.
 leturghie 280, 14.
 lezeasca 89, 20.
 lezne 81, 14. 328.
 libră 26, 10. 323.
 lila 98, 4. 329.
 limpezaș 96, 24.
 lipideu, vezi lepedeu.
 lipitură „boală molipsitoare“ 177,
 28.
 lire [p] 231, 6. 337.
 liță 10, 22. 319.
 litră 51, 5. 325.
 lisă 33, 10.
 liuri 81, 1, 4.

 liucă 57, 10.
 lohancă 197, 7. 336.
 lotru; lotri [p] [subst] 34, 27. 59,
 12. 324.
 lotru [adj] 106, 27. 160, 1, 334.
 lopar 22, 8. 322.
 lopătiță 24, 5. 322.
 lumăra (a) „a număra“ 291, 6.
 292, 25.
 lumină 25, 6. 27, 26. 322.
 lunatici [p] 237, 8. 258, 11. 286,
 26
 luna curată 15, 27. 321.
 luva (a) 1, 5. 4, 10, 28. 18, 14.
 318.

 Macar 61, 15. 324.
 mădări (a) 155, 12, 19. 333.
 măgan (de ~) 65, 6. 105, 32.
 326.
 mahalagiu 194, 12, 13. 335.
 maiul puștii 18, 32. 322.
 mâini [p] 252, 6.
 malancă 176, 17. 177, 7.
 Mama Duca 6, 19. 318.
 mămalatiță 65, 11. 326.
 mânezi 9, 19. 319.
 mangalăi [p] 58, 28.
 mânjală 77, 9. 112, 14.
 mărhăi [p] 98, 20. 126, 2.
 marhăle [pa] „vitele“ 129, 3.
 Mărieș „numele unui munte“ 109, 12.
 Marită 51, 13.
 marit 62, 3.
 marvă; marve [p] 23, 11. 24, 12.
 34, 12. 35, 3. 322.

- masa milostâncilor, a sfințelor, a
ielelor 4, 26. 275, 10. 294, 29.
318.
- mătăușă 71, 19. 327.
- mătăuși (a) 71, 19.
- mâzgar 163, 19. 334.
- mei 182, 7. 335.
- meiază [3]; a mea 259, 6.
- meliu 113, 5.
- meljuc „mijloc“ 52, 23, 24.
- merele obrazului 25, 28. 323.
- mereu, mireu 25, 18. 322.
- mezdreală; mezdrele [p] „cuți-
toaie“ 68, 5.
- mierii 154, 3. 333.
- mierță 109, 1. 330.
- Miezăle păresimilor 11, 6. 320.
- milostâncă 11, 30. 12, 3, 25, 35.
320.
- mingieși [p] 208, 27. 336.
- mireu, vezi mereu.
- miricea 151, 12. 333.
- misăzi 87, 19.
- mlece 1, 12. 317.
- mocecoș 100, 28. 329.
- modie, mode 43, 16. 66, 12. 95,
12. 325.
- Mohu 82, 11. 328.
- moi (a ~, de-a ~) 69, 10. 118,
17. 136, 22. 331.
- molăți (a), vezi mulăți.
- molcăluță 112, 18. 330.
- moldovenească 171, 2.
- molidi (a ~) 151, 24.
- molidvă 47, 25.
- momeci, mumaci [p] 5, 12, 15.
318.
- mondrăni (a) 65, 15. 327.
- Morâșan 127, 17. 331.
- morminți, mormânți 2, 25. 27, 25.
317. 323.
- moroaică 295, 18.
- moroiu 8, 9, 15. 292, 2, 3.
- moroniță 65, 10. 69, 17.
- moscali (la ~) 172, 24. 335.
- moș 287, 23. 339.
- Moși 223, 3.
- moșuică 23, 3. 27, 7. 323.
- motche [p] 28, 12. 323.
- moșoaie (să ~) [subj 3] 41, 23.
- motoașcă 38, 22. 324.
- motoșeuță 92, 2. 328.
- mul[t] 99, 7. 329.
- mulăți (a), a molăți 131, 28. 143,
15. 155, 29. 332.
- Mulduii, Muldavi „Moldovei“
110, 3.
- mumâni [p] 5, 14.
- mumaci, vezi momeci.
- muroiu, vezi moroiu.
- murună 118, 25.
- muscă de cea mică 2, 13, 16. 317.
- mutătoare 100, 8.
- mutoașca 122, 2.
- mutul 122, 2.
- Naftă 123, 22. 331.
- naică 29, 17, 21. 30, 10. 13, 16.
323.
- nană; nane [p] 29, 20. 61, 18.
323.

naocol de 22, 14. 322.
 năotitură 25, 23.
 năprătitură 25, 24. 322.
 năproora (a) 10, 28. 320.
 năpus 25, 22.
 năsâpi (a) 170, 4. 334.
 năsecomoni (a se) 5, 3, 4. 318.
 natul (tot) 14, 27. 26, 12. 321.
 navâscă 51, 9, 11. 325.
 nazdiavini [p] 53, 3, 5. 326.
 neam „deloc“ 244, 28.
 nemiş 139, 29.
 nevecuit 271, 14.
 ni 133, 26. 332.
 nica 205, 7. 336.
 nică 235, 24.
 nima 9, 5. 319.
 nimăt 165, 13.
 nişcă 204, 26. 336.
 nivă 10, 24. 319.
 noa „haide“ 70, 6. 77. 25. 114,
 22. 121, 32. 134, 28.
 numănare 11, 12. 320.
 nuneasca 249, 32.
 nuşte, nuştiu 53, 4. 63. 1. 326.

 O 43, 17. 325.
 o . . . , o . . . 22, 11. 322.
 oară 13, 3. 259, 21. 320.
 obăgie 240, 6.
 oblaci [p] 138, 30. 332.
 oblici (a) 269, 15. 338.
 oci naşca 4. 4.
 ocol 43, 27. 325.
 odma 8, 12. 319.
 odor 129, 3. 331.

ogaş 4, 16. 318.
 oghelaş 213, 11. 336.
 oglinda ugerului 113, 3.
 Ohabă 18, 28. 322.
 olb 173, 27.
 olicăi (a se) 275, 32. 338.
 oltonit 147, 32. 333.
 opăcială 72, 9.
 orice 129, 14. 331.
 osabă (de) 224, 30. 336.
 oşorele 264, 2. 338.

 Pa, pă 5, 4, 11, 13, 12, 14, 19,
 20, 22, 28. 7, 8. 8, 1. 10, 10.
 11, 1, 10, 13. 13, 7. 319.
 320.
 pă „apoi“ 77, 25.
 păclie ; păclii [p] 30, 32. 31, 3.
 323.
 păcişele 76, 20, 30. 327.
 păcurar 16, 18, 21. 18, 15. 64,
 25, 321.
 painjină 63, 2.
 painjini 98, 8.
 pălinecă „rachiu“ 133, 14.
 palţău „bastonaş“ 141. 7.
 pană, pan 1, 7, 15. 4, 22. 5, 2.
 7. 26. 11, 6, 12. 317. 318.
 pană: pene [p] 62, 23. 97, 24.
 326. 329.
 pâne [s]; pânele [p] 170, 2. 170,
 7. 334.
 pantică 217, 4. 336.
 pânzuie [3] mortul; a pânzui
 279, 25.
 paos 51, 5. 325.

- păpăruie 21, 18. 322.
 păpăruță 70, 18. 327.
 păpuc 9, 3. 319.
 păpucar 32, 25. 324.
 par 6, 2. 318.
 par 86, 22. 87, 6. 328.
 pără, pār, 82, 6.
 pār 177, 27. 181, 30. 182, 6. 185,
 25. 186, 3. 227, 25. 228, 3,
 335.
 pârâ, pār 181. 7. 200, 11. 201,
 15. 335.
 păraistas 280, 13.
 parastas, părăstas 76, 5. 204. 11.
 327.
 părătare 184, 7. 335.
 parină 170, 16. 334.
 Păresimi „Postul Paștilor“ 11, 6.
 272, 4. 287, 10.
 pârâu 69, 12. 327.
 parnice [p] 191. 22. 335.
 pârnaie; pârnai [p] 231, 25. 337.
 Pârpariță 51, 14.
 pârvu 52, 12.
 patret 228, 26, 27. 337.
 Pau 2, 31. 317.
 paus, paus 63, 8. 76, 7.
 pedepsie 177, 28.
 peșchir; peșchire [p] 3, 8. 15, 11.
 320. 321.
 petite 24, 29.
 piedeca mortului 286, 5, 8.
 piele (în), cu pielea 27, 32. 193.
 17. 242, 18. 323.
 piepți 285, 6, 15.
 pierit 61, 15.
 pierit (făcut după ~) 265, 31.
 piez 148, 24. 150. 15.
 piez (în) 255, 15.
 pi-ngă 103, 23. 330.
 pipăra 180, 22.
 piptii 11, 1. 320.
 pițărăi [p] 20, 5. 322.
 pleivas 106, 7. 330.
 plesnitul 300. 16.
 plev 101. 19. 330.
 plimbu 87, 14, 20. 328.
 plugar 15, 10. 321.
 poame 20. 4, 322..
 pocăzui (a) 9, 11. 319.
 pocânzei 245, 18.
 pod 187, 2.
 pogace; pogăci [p] 31, 16. 32, 6.
 36, 5. 323.
 pogăciță 35, 26. 324.
 pogneată, vezi pomneată.
 pohinos, vezi ponihos.
 pohoară 103, 12. 105, 2. 330.
 polomojdii [p] 253, 25. 338.
 pomineți [p] 234, 15.
 pomneată, pogneată; pomneți, pog-
 neți 279, 29. 280, 8, 9.
 pomneți 309, 28. 338.
 ponihos 142, 10, 28.
 popti (a) 27, 17. 323.
 potpuno 10, 3. 319.
 povârneală 165, 11.
 prăcăjâte 174, 2.
 prândă (să) [subj 3] 9, 15. 319.
 pranicii 225, 29.
 prau 7, 7. 318.
 praznie 11, 8. 320.

- prelins 53, 1.
 prime [p] 62; 23. 326.
 prinos 51, 3. 63, 6. 325.
 prioasură [3] 217, 12. 336.
 priseacă 251, 19.
 privi (a) 236, 8. 337.
 prizmă 155, 10. 333,
 Probejăle 106, 25. 330.
 probozit 106, 25. 330.
 prohab 108, 34.
 pu, pui 123, 22. 133, 27. 182, 7.
 331. 332. 335.
 pui 18, 19. 109, 5. 322.
 pulpă, pulpe [s] 7, 7, 12, 19, 21.
 8, 4. 103, 2. 318. 330.
 punte 204, 8.
 punți [p] 303, 26.
 purduf 116, 3. 330.
 pureci (a) 122. 19. 331.

 Răclui (a) 142, 2, 16. 332.
 răfui (a) 165, 6. 334.
 raipelț 1, 23. 2, 22. 317.
 rămân „om“ 306, 27.
 rămni (a) „a poci, a fermeca“
 259, 27.
 rămnituri 6, 13. 318.
 râncă 59, 20. 326
 râncalău 127, 2. 331.
 râncăli (a) 127, 3. 331.
 răsărită 172, 14. 335.
 răseucăi (a) 7, 23.
 rât „câmp“ 134, 23. 140, 9.
 rături 33, 30. 34, 1. 324.
 rătunde [3] 11, 5. 320.
 râteze „zale la lanț“ 98, 22.

 rău. 56, 17. 59, 320. 26.
 rodina 186, 12.
 Roji 151, 31.
 ropini [p] 296, 29, 30. 339.
 rosură 137, 26. 138, 1.
 rue 123, 23. 331.
 rujă; ruji [p] 58, 6. 108, 33. 326. 330.
 rupe (a) 165, 3.
 Rusalii 188, 7.

 Săbghii „Sibiu“ 53, 13.
 săcrini 27, 16. 323.
 sălămură 224, 22. 336.
 sălaș 128, 25. 331.
 salău 136, 10. 332.
 sălui (a) 121, 13. 331.
 sămăchișă 95, 24. 329.
 sămbraș 9, 15. 319.
 samcă, sâncă 181, 6, 10. 207. 28.
 Sântul 15, 2. 36, 27. 321.
 sâncă, vezi samcă.
 sâncioiu 207, 28 (vezi samcă).
 șândar 18, 30. 322.
 sângerat 284, 1.
 sânnuni 73, 7.
 sânvăsia (a) 272, 20.
 sapin 251, 22, 23. 338.
 șapcă 133, 25. 332.
 sărărie 224, 13. 336.
 sărcăli (a) 154, 19. 333.
 sărcii 105, 17.
 sârnicie [p] 187, 3. 335.
 șăși [p] 122, 14. 331.
 scălbă 31, 24.
 scăldătoare 312, 22, 23.
 scăldușcă 172, 14.

- scâp [1], 51, 26. 326.
 scări [p] 76, 5. 252, 6.
 scârtă 224, 26, 28. 336.
 șcățulă 2, 22. 317.
 șhipa (a), a șhipa „a șeupa“
 3, 14. 22, 28.
 șhipiți [pt] 22, 28. 322.
 șeos din fiare 287, 7.
 șerobeală 234, 7. 290, 26.
 șemințe de gândaci 292, 22.
 șfăreuri 295, 22.
 șfărmești [2]; a șfărmi 74, 5. 327.
 Șfeti Todor 11, 4. 320.
 Șfeti Iovan, vezi Sviti Iovan.
 și „să“ 132, 13. 138, 18, 31. 139,
 6, 11, 20. 332.
 șili (a) 76, 11, 13.
 șilitori [p] 76, 11.
 șilitul morii 76, 13.
 șlastă 3, 10. 18, 10. 317. 322.
 șlică 5, 2. 318.
 șlidi (a) 163, 19. 334.
 șloboade [3] masa 272, 6.
 șlobod 27. 9. 323.
 șloiu de oaie 82, 4. 328.
 șnagă 12, 17, 25, 30. 320.
 șobă 5, 28. 318.
 șobiță 117, 22. 330.
 șocac 15, 20, 25. 321.
 șodos; șodoasă [f] „ciudat“ 267, 30.
 șofel 142, 2. 332.
 șohan, șuhan 160, 7. 161, 28. 334.
 șoimane [p] 299, 27.
 șolți [p] 231, 5. 337.
 șopârlaită 102, 18. 330.
 șoție 101, 2. 131, 1. 330.
 șovon 238, 3,
 șpacmă 6, 2, 3. 318.
 șpiniță, șpiniță 167, 19. 177, 14.
 șprângi [p] 163, 24. 334.
 șpурeат 7, 6, 9.
 ștabloane [p] 122, 16. 331.
 ștafie 219, 3. 336.
 ștălog 31, 12. 323.
 ștangă 14, 1. 320.
 ștani [p] 109, 1. 330.
 ștaur 135, 16. 332.
 ștavă 42, 16, 18. 325.
 ștetă 11, 20. 320.
 știlvahă 172, 4. 335.
 știm „câlții ce rămân în darac“
 236, 13.
 ștoacă 8, 7, 12. 319.
 ștoborii fântâniei 45, 28. 325.
 ștopi (a) 102, 29. 330.
 ștrâeni (a) 23, 24. 322.
 ștrăghiată 165, 28.
 ștrajă 86, 22.
 ștrat 309, 11.
 ștratul casei 159, 2, 3. 333.
 ștrigoni (a se) 269, 6.
 ștricat de șamcă 181, 14.
 ștruț 97, 23. 329.
 șubă 28, 13. 323.
 șucitură 98, 8.
 șucui (a) 140, 25. 332.
 șudină 27, 31. 28, 2. 323.
 șuflintături 124, 13. 331.
 șugnă; șugne [p] 13, 31. 320.
 șuhan, vezi șohan.
 șuliță 62, 21. 326.
 șupre 97, 29. 98, 15, 19, 29. 329.

- supținere 1, 4. 317.
 suslă, vezi ciuslă.
 Sviti (Sfeti) Iovan 10, 1. 282, 15.
 319.
- Țaca-țac 13, 23. 320.
 țagaie 173, 22.
 tălăncăi (a) „a suna din tălănci“
 177, 10.
 taler de argint 132, 12.
 taljere [p] 143, 18. 333.
 tălăni (a) 150, 3. 333.
 tămâniță 34, 8. 324.
 țane 16, 25, 26. 321.
 țanie 132, 8.
 tare . . . , tare . . . 156, 5. 333.
 taroste 108, 2, 3. 330.
 țărucă (o) 124, 8. 331.
 temel „temelie“ 283, 21.
 tenchiu 138, 31. 332.
 țeremonie 124, 4. 331.
 ti 38, 33. 324.
 tiér, tinér 15, 3. 35, 28. 321. 324.
 Tihuță 97, 3. 329.
 til 309, 19. 339.
 tinér, vezi tier.
 țipături 123, 11. 331.
 țircăl 68, 6. 327.
 țircăli (a) 68, 6.
 tistaș 125, 8. 132, 13. 148, 4. 331.
 toc 127, 17. 187, 3. 331.
 tocană 155, 8. 211, 21.
 țocumpoc 74, 4. 327.
 Todoruse 18, 12. 322.
 Todos 64, 3.
 țol 96, 30. 329.
- tolcer 1, 25. 317.
 Tornea 39, 2. 324.
 Trânt arăinte-trânt arăpoie 50, 19.
 trânci 234, 3. 337.
 trifoiu 14, 15. 321.
 troc 58, 30. 326.
 tron 286, 28. 339.
 țuca (a) 10, 3. 11, 11. 35, 19.
 319. 324.
 țucure 27, 6. 44, 12. 323.
 tui 261, 16.
 țulăie [3] ; a țulăi 68, 25. 327.
 tulei 15, 20. 321.
 tuliac 106, 34. 330.
 tuma 162, 28. 334.
 tun ; tunuri [p] 50, 10. 134, 13.
 332.
 tuna (a) 3, 11. 18, 32. 279. 6.
 317. 322.
 tupă, tupa 53, 16. 54, 19. 55, 5
 63, 15. 177, 22. 326.
 tupăi (a) 8, 19. 319.
 țuțică 273, 2. 338.
- Uche 257, 11. 338.
 udi (a) 6, 15, 30. 12, 18. 318.
 320.
 uiagă 27, 15. 51, 6. 323. 325.
 uioșel 114, 11. 330.
 ultoi (a), a ultui 67, 4. 74, 16.
 ungueroancă 208, 20. 336.
 unguroi 58, 14.
 urboase 24, 28.
 urdin (pe) „pe rând“ 262, 27.
 ursitoare 44, 23.
 uspăț 66, 16. 266, 17. 327. 338.

- Vă 52, 9, 27. 326.
 vadră ; vedre [p] 2, 27. 317.
 vâjâi (a) 200, 22. 336.
 val 173, 2. 335.
 valău 67, 6. 327.
 Vălenaș 109, 8.
 vâlvă, vâlfă 50, 1. 139, 26, 269, 2.
 vâlva casei 11, 18. 320.
 vâmer 36, 16, 23. 324.
 vâna (a) 307, 5, 10. 308, 15. 339.
 vânăț 3, 26. 318.
 vânătoane 3, 26. 317.
 vanghercă 182, 26. 335.
 vântos 137, 23,
 vănuță 166, 26. 334.
 vârf[f] 1, 22.
 Vărădia 27, 18. 323.
 vârgel, vezi vergel.
 vârtej 273, 2. 338.
 vâruță 75, 2.
 vasilca 272, 16. 298, 20. 305, 18.
 vec 10, 3. 319.
 vecernă 37, 2. 324.
 vergel 105, 30. 125, 25. 131, 26.
 330. 331.
 vergelui (a), a virgela ; virgelează.
 [3] 105, 30. 215, 16.
 verunășate 51, 25.
 veșcă 216, 21. 336.
 vicera 226, 2. 337.
 vierme 157, 3. 159, 2.
 vinars 51, 5. 56, 5, 11. 78, 4. 97,
 23. 325. 326.
 vindici [p] 143, 27. 333.
 virgel, vezi vergel.
 virgelatul 105, 31.
 virgelează [3], vezi vergelui.
 vișău ; vișăie [p] 68, 8. 327.
 vișinar 188, 18. 335.
 vișului (a) 68, 8. 327.
 vivăra 180, 21.
 vivat 112, 30.
 Vizârgea 33, 24. 324.
 voreț 47, 17. 325.
 vöfii [p] 143, 16. 333.
 voinic 283, 9.
 vracniță 10, 25. 319.
 vrenic 14, 7. 321.
 vu (da-o- ~) 148. 19.
 Vucan 10, 32. 320.
 vunvâi (a) 45, 17. 325.
 Zăcărit (la) 64, 23.
 zadie 133, 24. 143, 26. 332.
 zăgărnă 232, 21. 233, 6. 337.
 zăpostit 11, 2. 15, 19. 320. 321.
 zăpue 284, 3. 339.
 zar „zahăr“ 285, 7.
 zăvelcă 9, 28. 319.
 zăvoiu 95, 24, 28. 122, 30. 329.
 331.
 zbicit 69, 11. 327.
 zbor 247, 29. 338.
 zgăi (a) 25, 4.
 zgrimițeș, vezi griminteș.
 zlelina 299, 4. 339,
 zmoala codrului 18, 7. 322.
 znac 9, 3. 319.

CUPRINSUL

Prefață	Pag. V
Transcrierea fonetică	IX
Semne diacritice	XII
Alte semne	XIII
Prescurtări	XIV

Texte dialectale din localitățile:

	Pag.		Pag.
2. Pecenișca ¹⁾	1	219. Prundul-Bârgăului	95
4. Jdrelea	4	228. Toplița	103
8. Sănmihai	13	235. Voiniceni	110
27. Glimboca	16	250. Petreștii-de-jos	115
29. Secășeni	22	260. Beclean	122
36. Ghilad	29	272. Boiu-Mare	126
47. Vălcani	33	279. Bocșa	129
53. Pecica	37	284. Sănmihaiul-Almașului	132
64. Ineu	41	310. Roșia	137
76. Chisățau	44	316. Sănnicolaul-Român	140
95. Scărișoara	48	325. Chiniz	142
102. Feneș	64	334. Moftinul-Mic	144
105. Dobra	68	346. Negrești	147
130. Poiana	70	349. Groși	154
141. Micăsasa	73	353. Bârsana	156
157. Vânători	78	362. Borșa	159
172. Arpașul-de-Jos	80	365. Ciocănești	163
182. Cernatu	87	386. Marginea	166
192. Covasna	91	399. Boian	169

¹⁾ Cifra pusă înaintea numelui fiecărei localități reprezintă numărul cartografic cu care e trecută localitatea pe hărțile Atlasului L. R.

	Pag.		Pag.
405. Trebisăuți	172	728. Gura-Sărății	240
414. Cristești	177	762. Valea-Lungă-Cricov	244
431. Recea	181	769. Ștefănești	246
455. Saharna	184	784. Nucșoara	251
463. Onișcani	189	791. Negreni	254
478. Căușanii-Vechi	193	812. Grădiștea	258
514. Coropcenii	197	833. Petrila	266
520. Larga	200	836. Peștișani	270
531. Călugăra-Mare	202	848. Strehaiia	274
537. Mircești	205	858. Sveti Petăr	281
551. Pipirig	209	872. Măceșul-de-Jos	284
574. Mihăileni	214	876. Balș	289
605. Furceni	217	886. Isbiceni	293
646. Borceag	220	899. Zimnicea	299
666. Tuzla	224	928. Ghimpați	303
682. Somova	227	958. Turtucaia	307
705. Piuș-Petrii	232	987. Topraisar	311
723. Căzănești	236		
			Pag.
Note			317
Indice folkloric			341
Indice de cuvinte			353

ACESTE TEXTE DIALECTALE AU
FOST SCRISE PE ZINC LA MUZEUL
LIMBII ROMÂNE DE CARTOGRAFII
ION NIȚESCU, ȘTEFAN POENARU ȘI
NICOLĂE POPESCU. IMPRIMAREA,
PRIN PROCEDEUL OFFSET, S'A FĂ-
CUT ÎN ATELIERELE INSTITUTULUI
CARTOGRAFIC „UNIREA” DIN
BRAȘOV SUB CONDUCEREA TEH-
NICĂ A DOMNULUI ION BĂRSAN.

